

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/320799572>

FROM DICTATORSHIP TO DEMOCRACY

Presentation · November 2017

DOI: 10.13140/RG.2.2.29199.28321

CITATIONS

0

READS

17,666

1 author:

Myo AUNG Myanmar

Yangon University

511 PUBLICATIONS 91 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

FORTIFYRIGHTS WORKS ORGANIZATION AND MYANMAR [View project](#)

The International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA) AND MYANMAR [View project](#)

From Dictatorship to Democracy

From Dictatorship to Democracy, A Conceptual Framework for Liberation is a book-length essay on the generic problem of how to destroy a dictatorship and to prevent the rise of a new one.^[1] The book was written in 1993 by Gene Sharp (b. 1928), a professor of political science at the University of Massachusetts. The book has been published in many countries worldwide and translated into more than 30 languages. Editions in many languages are also published by the Albert Einstein Institution of Boston, Massachusetts. As of 2012 its current primary English-language edition is the Fourth United States Edition, published in May 2010.^[2]

The book has been circulated worldwide and cited repeatedly as influencing movements such as the Arab Spring of 2010–2012.^{[3][4][5][6]}

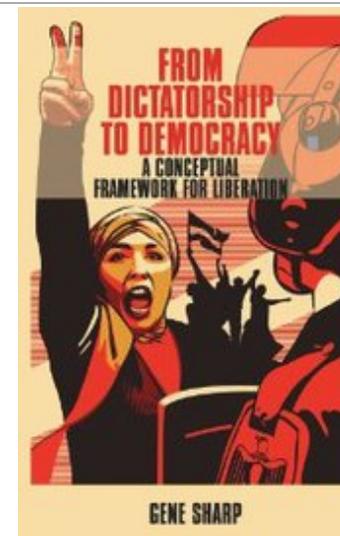
Contents

- Origin
- Topics covered
- Influence
- Editions
- See also
- References
- External links

Origin

From Dictatorship to Democracy (*FDTD*) was written in 1993 at the request of a prominent exiled Burmese democrat, Tin Maung Win, who was then editor of *Khit Pyaing* (The New Era Journal), in Bangkok, Thailand.^{[7]:87–8} The book took several months to write as the author drew upon several decades of experience in scholarship on nonviolent

From Dictatorship to Democracy

Author	Gene Sharp
Country	United States; others
Language	English & 30+ others
Publisher	Albert Einstein Institution
Publication date	1994; others
Published in	1994 English

action.^{[7]:87}^[8] *FDTD* was first published in 1993 as installments in Burmese and English in *Khit Pyaing*. In 1994, it was issued as a booklet in both English and Burmese.^{[7]:88} Since that time, there have been several additional English-language editions and translations into more than 30 additional languages.

Topics covered

From Dictatorship to Democracy contains a preface and ten sections. Its first appendix includes 198 *Methods Of Nonviolent Action* that were taken from Gene Sharp's *The Politics of Nonviolent Action* (1973), Part Two, *The Methods of Nonviolent Action*. The main sections of the 4th US edition are entitled:

1. Facing Dictatorships Realistically
2. The Dangers of Negotiations
3. Whence Comes the Power?
4. Dictatorships Have Weaknesses
5. Exercising Power
6. The Need for Strategic Planning
7. Planning Strategy
8. Applying Political Defiance
9. Disintegrating the Dictatorship
10. Groundwork for Durable Democracy

Three appendices are included in the fourth US edition of *FDTD*:

Appendix 1. The Methods of Nonviolent Action

Appendix 2. Acknowledgements and Notes on the History of *From Dictatorship to Democracy*

Appendix 3. A Note About Translations and Reprinting of this Publication

For Further Reading

Pages	93 (2010); others
ISBN	9781880813096
OCLC	706499601 (https://www.worldcat.org/oclc/706499601)

Appendix 3 gives a step-by-step procedure for effectively translating *FDTD* into other languages.

Influence

Egyptian women protesting during the Arab Spring, Feb. 2011.

From Dictatorship to Democracy has been circulated worldwide and cited repeatedly as influencing movements such as the Arab Spring (pictured) in 2011.^{[3][4][5][6]} Sharp has stated that after *FDTD* was first written, "although no efforts were made to promote the publication for use in other countries, translations and distribution of the publication began to spread on their own.... We usually do not know how awareness of this publication has spread from country to country."^{[7]:88–9}

A CNN profile of Sharp in 2012 stated that *FDTD* had "spread like a virus," calling it a "viral pamphlet."^[3] The book "started life in Myanmar as incendiary advice printed on a few sheets of paper and surreptitiously exchanged by activists living under a military dictatorship." Later it "took on a life of its own... eventually, some say, inspiring the uprisings known as the Arab Spring."^[3]

The Pakistani Daily Times stated that *FDTD* "has had an impact on the Arabic-speaking world even though the setting is in a non-Arabic world."^[4]

The Financial Times, in discussing the prospects for dictators worldwide, described Sharp as "the Lenin of the

new Gandhi-ism" stating that

What is new... is the wildfire spread of systematically non-violent insurgency. This owes a great deal to the strategic thinking of Gene Sharp, an American academic whose how-to-topple-your-tyrant manual, *From Dictatorship to Democracy*, is the bible of activists from Belgrade to Rangoon.^[5]

The BBC reported in 2004 that *FDTD* "was used practically as a textbook" in lectures attended by members of Otpor!, the Serbian resistance movement, in the year 2000.^[38]

The New York Times reported in 2011 that *From Dictatorship to Democracy* had been posted by the Muslim Brotherhood on its website during the 2011 Egyptian revolution.^[39]

In 2012, The New York Times noted that *FDTD* was "available for download in more than two dozen languages" (and provided a link), while describing Sharp as a "leading [advocate] of grass-roots democracy."^[6]

Non-English Editions

From Dictatorship to Democracy

Language	Year	Information
<u>Afan Oromo</u>	2011	* ^[9] (<u>Ethiopia</u>)
<u>Amharic</u>	2007	* ^[10] (<u>Ethiopia</u>)
<u>Arabic</u>	2004, 2009	* ^[11] <u>OCLC 743320612</u> (https://www.worldcat.org/oclc/743320612) 70p (2004); <u>OCLC 770709135</u> (https://www.worldcat.org/oclc/770709135) (2009) <u>Radwan Ziadeh</u> (intro.), <u>Khaled Dar Omar</u> (trans.). <u>Beirut</u> : Arab Scientific Publishers
<u>Azeri</u>	2005	* ^[12] <u>OCLC 743320450</u> (https://www.worldcat.org/oclc/743320450) 84p

In June 2015, the *Financial Times* and *Newsmax* reported that the Chinese government had tried to buy language rights to *FDTD*:^[40]^[41]

[L]ast year [in 2014]... a [Chinese] state-owned publisher contacted the Boston-based Albert Einstein Institution about acquiring the Chinese-language rights to Gene Sharp's "From Dictatorship to Democracy" — a seemingly odd request at a time when tens of thousands of pro-democracy protesters had taken to the streets in Hong Kong, the newspaper notes.... [The Institution's Executive Director Jamila] Raqib thinks the publishers wanted to stop others from [printing the book] by "squatting" on the rights to it...^[41]

FDTD has been reviewed in newspapers.^[42]

In 2015, 17 activists were charged for an attempted coup d'état in Angola, and one of the proofs presented was the possession of the book *FDTD*.^[43]

Editions

The book was first published in 1993 in installments in Burmese and English in *Khit Pyaing* in Bangkok, Thailand. In 1994, it was issued as a booklet in both languages, with the assistance of the Committee for the Restoration of Democracy in Burma.^[7]^[8]^[44] Since that time, there have been several additional English-language editions. There have also been editions in at least 30 other languages (see table at right). The English-language editions include:

- Sharp, Gene (1994). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation* (1st English language ed.). Bangkok, Thailand: Committee for the Restoration of Democracy in Burma. OCLC 35447780 (<https://www.worldcat.org/oclc/35447780>). (79 pages)
- Sharp, Gene (2003). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation* (2nd ed.). Boston, MA: Albert Einstein Institution. (93 pages)
- Sharp, Gene (2008). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation* (3rd ed.). Boston, MA: Albert Einstein Institution. OCLC 791449678 (<https://www.worldcat.org/oclc/791449678>). (93 pages)

<u>Belarusian</u>	2001, ^[13] OCLC 770709132 (https://www.worldcat.org/oclc/770709132) 68p
<u>Burmese</u>	1995 ^[14] OCLC 85355067 (https://www.worldcat.org/oclc/85355067), OCLC 770709134 (https://www.worldcat.org/oclc/770709134) 83p
<u>Chin</u>	2001 ^[15] (<u>Burma</u>)
<u>Chinese</u>	2005 Traditional ^[16] or simplified ^[17] OCLC 743316872 (https://www.worldcat.org/oclc/743316872)52p
<u>Croatian</u>	1999 OCLC 70965409 (https://www.worldcat.org/oclc/70965409) 84p
<u>Danish</u>	2011 OCLC 770780462 (https://www.worldcat.org/oclc/770780462) 139p, Jesper Jordan (trans.)
<u>Dari</u>	2011 ^[18] Mohammad Raqib (trans.) (<u>Afghanistan</u>)
<u>Dhivehi</u>	‡ (<u>Maldives</u>)
<u>Farsi</u>	2004 ^[19] OCLC 743321251 (https://www.worldcat.org/oclc/743321251) 48p (<u>Iran</u>)
<u>French</u>	2009 ^[20] OCLC 743789703 (https://www.worldcat.org/oclc/743789703) 137p, Dora Atger (trans). Paris: Harmattan
<u>Georgian</u>	‡

- [Sharp, Gene](#) (2010). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation* (4th ed.). Cambridge, MA: [Albert Einstein Institution](#). ISBN 9781880813096. OCLC 702484909 (<https://www.worldcat.org/oclc/702484909>). (93 pages)
- [Sharp, Gene](#) (2011). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation*. [Michael Randle](#) (preface). [Pontypool, Wales](#): [Green Print](#). ISBN 9781854251046. OCLC 780844332 (<https://www.worldcat.org/oclc/780844332>). London: [Housmans Bookshop](#). (93 pages)
- [Sharp, Gene](#) (2012). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation* (4th English ed.). Melbourne (Parkville), Australia: [Custom Book Centre](#). ISBN 9781921775369. (102 pages)
- [Sharp, Gene](#) (2012). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation*. London: [Serpent's Tail](#). ISBN 9781846688393. OCLC 791419484 (<http://www.worldcat.org/oclc/791419484>). (138 pages)
- [Sharp, Gene](#) (2012). *From dictatorship to democracy: A conceptual framework for liberation*. New York: [The New Press](#). ISBN 9781595588500. OCLC 778419479 (<https://www.worldcat.org/oclc/778419479>). (prepublication)

See also

- [Nonviolent revolution](#)
- [Mohandas Karamchand Gandhi](#) (1869–1948)
- *Resistance to Civil Government* (1849), by [Henry David Thoreau](#)

References

1. *From Dictatorship to Democracy* (<http://www.aeinstein.org/wp-content/uploads/2013/09/FDTD.pdf>), 4th U.S. Ed., p viii.
2. *From Dictatorship to Democracy* (<http://www.aeinstein.org/wp-content/uploads/2013/09/FDTD.pdf>), 4th U.S. Ed., p iv.
3. [Gene Sharp: A dictator's worst nightmare](#) (<http://www.cnn.com/2012/06/23/world/gene-sharp-revolutionary/index.html>), [Mairi Mackay](#), [CNN](#), 2012-06-25, accessed 2012-06-25.

German	2008, ^[21] OCLC 725121629 (https://www.worldcat.org/oclc/725121629)
	2011 Andreas Wirthensohn (trans.) Berlin : Parlando
Indonesian	1997 ^[22] OCLC 68008711 (https://www.worldcat.org/oclc/68008711) 108p, Abdurrahman Wahid , Franz Magnis-Suseno (preface), Sugeng Bahagijo (trans.). Jakarta : Pustaka Sinar Harapan
Italian	2011 ^[23] Massimo Gardella (trans.) ISBN 978-88-6190-190-2
Jingpho	2001 ^[24] (Myanmar)
Karen	2001 ^[25] 1118p (Myanmar)
Khmer	2005 ^[26] (Cambodia)
Kurdish	‡
Kyrgyz	2005 ^[27] 87p
Mon	2001 ^[28] 142p (Myanmar)
Nepali	‡
Pashto	2008 ^[29]
Russian	2005 ^[30] OCLC 70117352 (https://www.worldcat.org/oclc/70117352) 221p, with Bruce Jenkins . Ekaterinburg : Ul'tra Kul'tura
Serbian	1999 ^[31] 84p, Novi Sad : Civic Initiatives

4. *Our foreign policy gap* (http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=2012\story_1-6-2012_pg3_6) Archived (<https://web.archive.org/web/20121024033442/http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=2012>) October 24, 2012, at the [Wayback Machine](#)., Professor Farakh A Khan, *Daily Times*, 2012-06-01, accessed 2012-06-25.
5. *Do not despair yet about dictators* (<http://www.ft.com/cms/s/2/737c74e4-bc53-11e1-a836-00144feabdc0.html>), David Gardner, *The Financial Times Limited*, 2012-06-25, accessed 2012-06-25.
6. *Velvet Gloves Over Iron Fists* (<https://www.nytimes.com/2012/06/11/books/the-dictators-learning-curve-by-william-j-dobson.html>), Dwight Garner, *The New York Times*, 2012-06-10, accessed 2012-06-25.
7. The history of *FDTD* is discussed at length in Appendix 2 of the 4th US edition of *FDTD*, "Acknowledgements and Notes on the History of From Dictatorship to Democracy" (pp. 87-90), available for download at the [Albert Einstein Institution website](#) [HERE](http://www.aeinstein.org/organizations98ce.html). (<http://www.aeinstein.org/organizations98ce.html>) Archived (<https://web.archive.org/web/20120621020453/http://www.aeinstein.org/organizations98ce.html>) 2012-06-21 at the [Wayback Machine](#).
8. Gene Sharp, A Short History of "*From Dictatorship to Democracy*" (http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD_history.pdf) Archived (https://web.archive.org/web/20080324201611/http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD_history.pdf) March 24, 2008, at the [Wayback Machine](#). Excerpted from a letter written by Gene Sharp in response to a student, and downloaded from website of the [Albert Einstein Institution](#). Sharp states that the writing of *FDTD* "took four months full time" (p. 1) (accessed 29 June 2012)
9. Abbaa-Irreetirraa Gara Dimokraasii -- Wixina Qabsoo Bilisummaatiif Malu (<http://www.aeinstein.org/organizationsOromo.html>) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)
10. From Dictatorship to Democracy (Amharic) (http://www.aeinstein.org/organization/sFDTD_Amharic.html) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)
11. من الدكتاتوريات وريية إلى الديمقراطية (http://www.aeinstein.org/organizations49f3.html) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)
12. DİKTATURADAN DEMOKRATİYAYA DOĞRU: Azadlıq üçün Konseptual Çərçivə (<http://www.aeinstein.org/organizations1aef.html>) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)
13. Ад ДЫКТАТУРЫ да ДЭМАКРАТЫИ (<http://www.aeinstein.org/organizationsec30.html>) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)
14. From Dictatorship to Democracy - Burmese (<http://www.aeinstein.org/organization/s4aab.html>) [Albert Einstein Institution website](#) (accessed 29 June 2012)

Spanish	2003	* ^[32] Caridad Inda (trans.) ISBN 1-880813-13-0
Tibetan	2006, 2009	* ^[33] OCLC 609983386 (https://www.worldcat.org/oclc/609983386) 173p, Padma-tshe-dbañ (trans)
Tigrinya	2006	* ^[34] (Eritrea)
Ukrainian	2004	* ^[35]
Uzbek	‡	
Vietnamese	2005	* ^[36] Viet Tan (trans.)

*Listed on [Albert Einstein Institution website](#)

‡Listed by Sharp (2010)^[37]

15. Hranhram Uknak In Zapi Thimmi Democracy Uknak Ah (<http://www.aeinstein.org/organizations8b77.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
16. 從獨裁到民主：解放運動的概念框架 (<http://www.aeinstein.org/organizations3c9b.html>) Archived (<https://web.archive.org/web/20120614202444/http://www.aeinstein.org/organizations3c9b.html>) 2012-06-14 at the Wayback Machine. Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
17. 从独裁到民主：解放运动的概念框架 (<http://www.aeinstein.org/organizations3c9b.html>) Archived (<https://web.archive.org/web/20120614202444/http://www.aeinstein.org/organizations3c9b.html>) 2012-06-14 at the Wayback Machine. Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
18. از ديكتاتورى به ديموکراسى (http://www.aeinstein.org/fdtd_dari.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
19. از ديكتاتورى به ديموکراسى (<http://www.aeinstein.org/organizationse256.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
20. De la Dictature à La Démocratie (http://www.aeinstein.org/fdtd_fr.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
21. Von der Diktatur zur Demokratie (http://www.aeinstein.org/fdtd_de.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
22. Menuju Demokrasi Tanpa Kekerasan: Kerangka Konseptual Untuk Pembebasan (<http://www.aeinstein.org/organizations9eed.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
23. Dalla dittatura alla democrazia (http://www.aeinstein.org/fdtd_it.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
24. Gumshem Magam Lai Kaw Nna Dimokresi Lai De (<http://www.aeinstein.org/organizationsa08f.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
25. From Dictatorship to Democracy - Karen (Burma) (<http://www.aeinstein.org/organizationsd457.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
26. From Dictatorship to Democracy (Khmer/Cambodian translation) (<http://www.aeinstein.org/organizationskhmer.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
27. ДИКТАТУРА ДАН ДЕМОКРАТИЯ ГА (<http://www.aeinstein.org/organizationsbf35.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
28. From Dictatorship to Democracy - Mon (Burma) (<http://www.aeinstein.org/organizations7778.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
29. د ديكتاتورى نه ديموکراسى ته (<http://www.aeinstein.org/organizationspash-to.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
30. От ДИКТАТУРЫ к ДЕМОКРАТИИ (<http://www.aeinstein.org/organizations0eb9.html>) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)

31. [Od diktature do demokratije: Rušimo prepreke gradimo mostove \(http://www.aein.org/organizations4caf.html\)](http://www.aein.org/organizations4caf.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
32. [De la Dictadura a la Democracia \(http://www.aeinstein.org/organizations1882.html\)](http://www.aeinstein.org/organizations1882.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
33. [From Dictatorship to Democracy \(Tibetan\) \(http://www.aeinstein.org/organizationsTibetanFDTD.html\)](http://www.aeinstein.org/organizationsTibetanFDTD.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
34. [From Dictatorship to Democracy \(Tigrigna\) \(http://www.aeinstein.org/downloads/tigrigna/\)](http://www.aeinstein.org/downloads/tigrigna/) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
35. [Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи \(http://www.aeinstein.org/organizations3a44.html\)](http://www.aeinstein.org/organizations3a44.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
36. [Từ Độc Tài đến Dân Chủ \(http://www.aeinstein.org/organizationsVietFDTD.html\)](http://www.aeinstein.org/organizationsVietFDTD.html) Albert Einstein Institution website (accessed 29 June 2012)
37. Page 89 of Gene Sharp (2010). *From Dictatorship to Democracy* (4th English language edition, 2010) (<http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD.pdf>) Archived (<https://web.archive.org/web/20060209144939/http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD.pdf>) February 9, 2006, at the [Wayback Machine](#). (accessed 29 June 2012)
38. BBC (29 November 2004). "Role of Serbian Resistance movement in Ukrainian protests detailed". Excerpt from report by Jelena Tusup: "Ukrainian 'resistance' According to Serbian recipe" by Serbian newspaper Blic on 28 November (accessed 30 June 2012)
39. Stolberg, Sheryl Gay (December 16, 2011). "Shy U.S. Intellectual Created Playbook Used in a Revolution" (https://www.nytimes.com/2011/02/17/world/middleeast/17sharp.html?_r=1&pagewanted=all). *New York Times*. Retrieved 18 December 2011.
40. Mitchell, Tom (18 June 2015). "China worries about Hong Kong civil disobedience reaching mainland" (<http://www.ft.com/cms/s/0/4e56af1a-15a9-11e5-be54-00144feabdc0.html>). *Financial Times*. p. 4. Retrieved 31 August 2015.
41. Burke, Cathy (19 June 2015). "China Tries to Buy 'Democracy' Protest Book" (<http://www.newsmax.com/Newsfront/china-tried-acquire-rights/2015/06/19/id/651406/>). *Newsmax*. Retrieved 31 August 2015.
42. Lucy Popescu (2012, Jan 8). *From Dictatorship to Democracy*, By Gene Sharp: No fool, this child of the revolution (<https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/from-dictatorship-to-democracy-by-gene-sharp-6286451.html>) *The Independent* (accessed 30 June 2012)

43. "Angolan rapper Luaty Beirao accused of rebellion" (<http://www.bbc.com/news/world-africa-34833545>). *BBC*. 16 November 2015. Retrieved 17 November 2015.
44. Copyright page of [1] (<https://books.google.com/books?id=9ThfnNG68vMC&prints=ec=frontcover&dq=%22From+dictatorship+to+democracy%22+gene+sharp&hl=en&sa=X&ei=d-rtT8KSN8Lj0QHAh7yQDg&ved=0CDMQ6AEwAA#v=onepage&q=%22From%20dictatorship%20to%20democracy%22%20gene%20sharp&f=false>) (accessed 29 June 2012)

External links

- Source text: *From Dictatorship to Democracy, A Conceptual Framework for Liberation* (<http://www.aeinstein.org/wp-content/uploads/2013/09/FDTD.pdf>) at archive.org: *From Dictatorship to Democracy, A Conceptual Framework for Liberation* (<https://web.archive.org/web/20060209144939/http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD.pdf>)
  - *From Dictatorship to Democracy* free audiobook from Librivox (<http://librivox.org/from-dictatorship-to-democracy-by-gene-sharp/>)
  - Short history of *FDTD* (http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD_history.pdf) (from Albert Einstein Institution) Short history of *FDTD* (https://web.archive.org/web/20080324201611/http://www.aeinstein.org/organizations/org/FDTD_history.pdf) (from archive.org)
  - The Albert Einstein Institution (<http://www.aeinstein.org/>)
  - *How to Start a Revolution* (<https://www.howtostartarevolution.org/>), documentary directed by Ruaridh Arrow
-

Retrieved from "https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=From_Dictatorship_to_Democracy&oldid=806667877"

This page was last edited on 23 October 2017, at 13:07.

Text is available under the [Creative Commons Attribution-ShareAlike License](#); additional terms may apply. By using this site, you agree to the [Terms of Use](#) and [Privacy Policy](#). Wikipedia® is a registered trademark of the [Wikimedia Foundation, Inc.](#), a non-profit organization.

FROM
DICTATORSHIP
TO
DEMOCRACY

A Conceptual Framework for Liberation

Fourth U.S. Edition

Gene Sharp

The Albert Einstein Institution

All material appearing in this
publication is in the public domain"
Citation of the source, and notification to the
Albert Einstein Institution for the reproduction,
translation, and reprinting of this publication, are requested.

First Edition, May 2002
Second Edition, June 2003
Third Edition, February 2008
Fourth Edition, May 2010

From Dictatorship to Democracy was originally published in Bangkok in 1993 by the Committee for the Restoration of Democracy in Burma in association with Khit Pyaing (*The New Era Journal*). It has since been translated into at least thirty-one other languages and has been published in Serbia, Indonesia, and Thailand, among other countries. This is the fourth United States Edition.

Printed in the United States of America.
Printed on Recycled Paper.

The Albert Einstein Institution
P.O. Box 455
East Boston, MA 02128, USA
Tel: USA +1 617-247-4882
Fax: USA +1 617-247-4035
E-mail: einstein@igc.org
Website: www.aeinstein.org

ISBN 1-880813-09-2

TABLE OF CONTENTS

PREFACE	vii
ONE	
FACING DICTATORSHIPS REALISTICALLY	1
A continuing problem	2
Freedom through violence?	4
Coups, elections, foreign saviors?	5
Facing the hard truth	7
TWO	
THE DANGERS OF NEGOTIATIONS	9
Merits and limitations of negotiations	10
Negotiated surrender?	10
Power and justice in negotiations	12
“Agreeable” dictators	13
What kind of peace?	14
Reasons for hope	14
THREE	
WHENCE COMES THE POWER?	17
The “Monkey Master” fable	17
Necessary sources of political power	18
Centers of democratic power	21
FOUR	
DICTATORSHIPS HAVE WEAKNESSES	25
Identifying the Achilles’ heel	25
Weaknesses of dictatorships	26
Attacking weaknesses of dictatorships	27
FIVE	
EXERCISING POWER	29
The workings of nonviolent struggle	30
Nonviolent weapons and discipline	30

Openness, secrecy, and high standards	33
Shifting power relationships	34
Four mechanisms of change	35
Democratizing effects of political defiance	37
Complexity of nonviolent struggle	38
SIX	
THE NEED FOR STRATEGIC PLANNING	39
Realistic planning	39
Hurdles to planning	40
Four important terms in strategic planning	43
SEVEN	
PLANNING STRATEGY	47
Choice of means	48
Planning for democracy	49
External assistance	50
Formulating a grand strategy	50
Planning campaign strategies	53
Spreading the idea of noncooperation	55
Repression and countermeasures	56
Adhering to the strategic plan	57
EIGHT	
APPLYING POLITICAL DEFIANCE	59
Selective resistance	59
Symbolic challenge	60
Spreading responsibility	61
Aiming at the dictators' power	62
Shifts in strategy	64
NINE	
DISINTEGRATING THE DICTATORSHIP	67
Escalating freedom	69
Disintegrating the dictatorship	70
Handling success responsibly	71

TEN	
GROUNDWORK FOR DURABLE DEMOCRACY	73
Threats of a new dictatorship	73
Blocking coups	74
Constitution drafting	75
A democratic defense policy	76
A meritorious responsibility	76
APPENDIX ONE	
THE METHODS OF NONVIOLENT ACTION	79
APPENDIX TWO	
ACKNOWLEDGEMENTS AND NOTES ON THE HISTORY OF <i>FROM DICTATORSHIP TO DEMOCRACY</i>	87
APPENDIX THREE	
A NOTE ABOUT TRANSLATIONS AND REPRINTING OF THIS PUBLICATION	91
FOR FURTHER READING	93

PREFACE

One of my major concerns for many years has been how people could prevent and destroy dictatorships. This has been nurtured in part because of a belief that human beings should not be dominated and destroyed by such regimes. That belief has been strengthened by readings on the importance of human freedom, on the nature of dictatorships (from Aristotle to analysts of totalitarianism), and histories of dictatorships (especially the Nazi and Stalinist systems).

Over the years I have had occasion to get to know people who lived and suffered under Nazi rule, including some who survived concentration camps. In Norway I met people who had resisted fascist rule and survived, and heard of those who perished. I talked with Jews who had escaped the Nazi clutches and with persons who had helped to save them.

Knowledge of the terror of Communist rule in various countries has been learned more from books than personal contacts. The terror of these systems appeared to me to be especially poignant for these dictatorships were imposed in the name of liberation from oppression and exploitation.

In more recent decades through visits of persons from dictatorially ruled countries, such as Panama, Poland, Chile, Tibet, and Burma, the realities of today's dictatorships became more real. From Tibetans who had fought against Chinese Communist aggression, Russians who had defeated the August 1991 hard-line coup, and Thais who had nonviolently blocked a return to military rule, I have gained often troubling perspectives on the insidious nature of dictatorships.

The sense of pathos and outrage against the brutalities, along with admiration of the calm heroism of unbelievably brave men and women, were sometimes strengthened by visits to places where the dangers were still great, and yet defiance by brave people continued. These included Panama under Noriega; Vilnius, Lithuania, under continued Soviet repression; Tiananmen Square, Beijing, during both the festive demonstration of freedom and while the

first armored personnel carriers entered that fateful night; and the jungle headquarters of the democratic opposition at Manerplaw in “liberated Burma.”

Sometimes I visited the sites of the fallen, as the television tower and the cemetery in Vilnius, the public park in Riga where people had been gunned down, the center of Ferrara in northern Italy where the fascists lined up and shot resisters, and a simple cemetery in Manerplaw filled with bodies of men who had died much too young. It is a sad realization that every dictatorship leaves such death and destruction in its wake.

Out of these concerns and experiences grew a determined hope that prevention of tyranny might be possible, that successful struggles against dictatorships could be waged without mass mutual slaughters, that dictatorships could be destroyed and new ones prevented from rising out of the ashes.

I have tried to think carefully about the most effective ways in which dictatorships could be successfully disintegrated with the least possible cost in suffering and lives. In this I have drawn on my studies over many years of dictatorships, resistance movements, revolutions, political thought, governmental systems, and especially realistic nonviolent struggle.

This publication is the result. I am certain it is far from perfect. But, perhaps, it offers some guidelines to assist thought and planning to produce movements of liberation that are more powerful and effective than might otherwise be the case.

Of necessity, and of deliberate choice, the focus of this essay is on the generic problem of how to destroy a dictatorship and to prevent the rise of a new one. I am not competent to produce a detailed analysis and prescription for a particular country. However, it is my hope that this generic analysis may be useful to people in, unfortunately, too many countries who now face the realities of dictatorial rule. They will need to examine the validity of this analysis for their situations and the extent to which its major recommendations are, or can be made to be, applicable for their liberation struggles.

Nowhere in this analysis do I assume that defying dictators will be an easy or cost-free endeavor. All forms of struggle have complica-

tions and costs. Fighting dictators will, of course, bring casualties. It is my hope, however, that this analysis will spur resistance leaders to consider strategies that may increase their effective power while reducing the relative level of casualties.

Nor should this analysis be interpreted to mean that when a specific dictatorship is ended, all other problems will also disappear. The fall of one regime does not bring in a utopia. Rather, it opens the way for hard work and long efforts to build more just social, economic, and political relationships and the eradication of other forms of injustices and oppression. It is my hope that this brief examination of how a dictatorship can be disintegrated may be found useful wherever people live under domination and desire to be free.

Gene Sharp

6 October 1993
Albert Einstein Institution
Boston, Massachusetts

ONE

FACING DICTATORSHIPS REALISTICALLY

In recent years various dictatorships — of both internal and external origin — have collapsed or stumbled when confronted by defiant, mobilized people. Often seen as firmly entrenched and impregnable, some of these dictatorships proved unable to withstand the concerted political, economic, and social defiance of the people.

Since 1980 dictatorships have collapsed before the predominantly nonviolent defiance of people in Estonia, Latvia, and Lithuania, Poland, East Germany, Czechoslovakia and Slovenia, Madagascar, Mali, Bolivia, and the Philippines. Nonviolent resistance has furthered the movement toward democratization in Nepal, Zambia, South Korea, Chile, Argentina, Haiti, Brazil, Uruguay, Malawi, Thailand, Bulgaria, Hungary, Nigeria, and various parts of the former Soviet Union (playing a significant role in the defeat of the August 1991 attempted hard-line coup d'état).

In addition, mass political defiance¹ has occurred in China, Burma, and Tibet in recent years. Although those struggles have not brought an end to the ruling dictatorships or occupations, they have exposed the brutal nature of those repressive regimes to the world community and have provided the populations with valuable experience with this form of struggle.

---

¹The term used in this context was introduced by Robert Helvey. "Political defiance" is nonviolent struggle (protest, noncooperation, and intervention) applied defiantly and actively for political purposes. The term originated in response to the confusion and distortion created by equating nonviolent struggle with pacifism and moral or religious "nonviolence." "Defiance" denotes a deliberate challenge to authority by disobedience, allowing no room for submission. "Political defiance" describes the environment in which the action is employed (political) as well as the objective (political power). The term is used principally to describe action by populations to regain from dictatorships control over governmental institutions by relentlessly attacking their sources of power and deliberately using strategic planning and operations to do so. In this paper, political defiance, nonviolent resistance, and nonviolent struggle will be used interchangeably, although the latter two terms generally refer to struggles with a broader range of objectives (social, economic, psychological, etc.).

The collapse of dictatorships in the above named countries certainly has not erased all other problems in those societies: poverty, crime, bureaucratic inefficiency, and environmental destruction are often the legacy of brutal regimes. However, the downfall of these dictatorships has minimally lifted much of the suffering of the victims of oppression, and has opened the way for the rebuilding of these societies with greater political democracy, personal liberties, and social justice.

A continuing problem

There has indeed been a trend towards greater democratization and freedom in the world in the past decades. According to Freedom House, which compiles a yearly international survey of the status of political rights and civil liberties, the number of countries around the world classified as “Free” has grown significantly in recent years:²

	Free	Partly Free	Not Free
1983	54	47	64
1993	75	73	38
2003	89	55	48
2009	89	62	42

However, this positive trend is tempered by the large numbers of people still living under conditions of tyranny. As of 2008, 34% of the world’s 6.68 billion population lived in countries designated as “Not Free,”³ that is, areas with extremely restricted political rights and civil liberties. The 42 countries in the “Not Free” category are ruled by a range of military dictatorships (as in Burma), traditional repressive monarchies (as in Saudi Arabia and Bhutan), dominant political parties (as in China and North Korea), foreign occupiers (as in Tibet and Western Sahara), or are in a state of transition.

² Freedom House, *Freedom in the World*, <http://www.freedomhouse.org>.

³ *Ibid.*

Many countries today are in a state of rapid economic, political, and social change. Although the number of “Free” countries has increased in recent years, there is a great risk that many nations, in the face of such rapid fundamental changes, will move in the opposite direction and experience new forms of dictatorship. Military cliques, ambitious individuals, elected officials, and doctrinal political parties will repeatedly seek to impose their will. Coups d’état are and will remain a common occurrence. Basic human and political rights will continue to be denied to vast numbers of peoples.

Unfortunately, the past is still with us. The problem of dictatorships is deep. People in many countries have experienced decades or even centuries of oppression, whether of domestic or foreign origin. Frequently, unquestioning submission to authority figures and rulers has been long inculcated. In extreme cases, the social, political, economic, and even religious institutions of the society — outside of state control — have been deliberately weakened, subordinated, or even replaced by new regimented institutions used by the state or ruling party to control the society. The population has often been atomized (turned into a mass of isolated individuals) unable to work together to achieve freedom, to confide in each other, or even to do much of anything at their own initiative.

The result is predictable: the population becomes weak, lacks self-confidence, and is incapable of resistance. People are often too frightened to share their hatred of the dictatorship and their hunger for freedom even with family and friends. People are often too terrified to think seriously of public resistance. In any case, what would be the use? Instead, they face suffering without purpose and a future without hope.

Current conditions in today’s dictatorships may be much worse than earlier. In the past, some people may have attempted resistance. Short-lived mass protests and demonstrations may have occurred. Perhaps spirits soared temporarily. At other times, individuals and small groups may have conducted brave but impotent gestures, asserting some principle or simply their defiance. However noble the motives, such past acts of resistance have often been insufficient to overcome the people’s fear and habit of obedience, a necessary

prerequisite to destroy the dictatorship. Sadly, those acts may have brought instead only increased suffering and death, not victories or even hope.

Freedom through violence?

What is to be done in such circumstances? The obvious possibilities seem useless. Constitutional and legal barriers, judicial decisions, and public opinion are normally ignored by dictators. Understandably, reacting to the brutalities, torture, disappearances, and killings, people often have concluded that only violence can end a dictatorship. Angry victims have sometimes organized to fight the brutal dictators with whatever violent and military capacity they could muster, despite the odds being against them. These people have often fought bravely, at great cost in suffering and lives. Their accomplishments have sometimes been remarkable, but they rarely have won freedom. Violent rebellions can trigger brutal repression that frequently leaves the populace more helpless than before.

Whatever the merits of the violent option, however, one point is clear. *By placing confidence in violent means, one has chosen the very type of struggle with which the oppressors nearly always have superiority.* The dictators are equipped to apply violence overwhelmingly. However long or briefly these democrats can continue, eventually the harsh military realities usually become inescapable. The dictators almost always have superiority in military hardware, ammunition, transportation, and the size of military forces. Despite bravery, the democrats are (almost always) no match.

When conventional military rebellion is recognized as unrealistic, some dissidents then favor guerrilla warfare. However, guerrilla warfare rarely, if ever, benefits the oppressed population or ushers in a democracy. Guerrilla warfare is no obvious solution, particularly given the very strong tendency toward immense casualties among one's own people. The technique is no guarantor against failure, despite supporting theory and strategic analyses, and sometimes international backing. Guerrilla struggles often last a very long time. Civilian populations are often displaced by the ruling gov-

ernment, with immense human suffering and social dislocation.

Even when successful, guerrilla struggles often have significant long-term negative structural consequences. Immediately, the attacked regime becomes more dictatorial as a result of its countermeasures. If the guerrillas should finally succeed, the resulting new regime is often more dictatorial than its predecessor due to the centralizing impact of the expanded military forces and the weakening or destruction of the society's independent groups and institutions during the struggle — bodies that are vital in establishing and maintaining a democratic society. Persons hostile to dictatorships should look for another option.

Coups, elections, foreign saviors?

A military coup d'état against a dictatorship might appear to be relatively one of the easiest and quickest ways to remove a particularly repugnant regime. However, there are very serious problems with that technique. Most importantly, it leaves in place the existing maldistribution of power between the population and the elite in control of the government and its military forces. The removal of particular persons and cliques from the governing positions most likely will merely make it possible for another group to take their place. Theoretically, this group might be milder in its behavior and be open in limited ways to democratic reforms. However, the opposite is as likely to be the case.

After consolidating its position, the new clique may turn out to be more ruthless and more ambitious than the old one. Consequently, the new clique — in which hopes may have been placed — will be able to do whatever it wants without concern for democracy or human rights. That is not an acceptable answer to the problem of dictatorship.

Elections are not available under dictatorships as an instrument of significant political change. Some dictatorial regimes, such as those of the former Soviet-dominated Eastern bloc, went through the motions in order to appear democratic. Those elections, however, were merely rigidly controlled plebiscites to get public

endorsement of candidates already hand picked by the dictators. Dictators under pressure may at times agree to new elections, but then rig them to place civilian puppets in government offices. If opposition candidates have been allowed to run and were actually elected, as occurred in Burma in 1990 and Nigeria in 1993, results may simply be ignored and the “victors” subjected to intimidation, arrest, or even execution. Dictators are not in the business of allowing elections that could remove them from their thrones.

Many people now suffering under a brutal dictatorship, or who have gone into exile to escape its immediate grasp, do not believe that the oppressed can liberate themselves. They expect that their people can only be saved by the actions of others. These people place their confidence in external forces. They believe that only international help can be strong enough to bring down the dictators.

The view that the oppressed are unable to act effectively is sometimes accurate for a certain time period. As noted, often oppressed people are unwilling and temporarily unable to struggle because they have no confidence in their ability to face the ruthless dictatorship, and no known way to save themselves. It is therefore understandable that many people place their hope for liberation in others. This outside force may be “public opinion,” the United Nations, a particular country, or international economic and political sanctions.

Such a scenario may sound comforting, but there are grave problems with this reliance on an outside savior. Such confidence may be totally misplaced. Usually no foreign saviors are coming, and if a foreign state does intervene, it probably should not be trusted.

A few harsh realities concerning reliance on foreign intervention need to be emphasized here:

- Frequently foreign states will tolerate, or even positively assist, a dictatorship in order to advance their own economic or political interests.
- Foreign states also may be willing to sell out an oppressed people instead of keeping pledges to assist their liberation at the cost of another objective.

- Some foreign states will act against a dictatorship only to gain their own economic, political, or military control over the country.
- The foreign states may become actively involved for positive purposes only if and when the internal resistance movement has already begun shaking the dictatorship, having thereby focused international attention on the brutal nature of the regime.

Dictatorships usually exist primarily because of the internal power distribution in the home country. The population and society are too weak to cause the dictatorship serious problems, wealth and power are concentrated in too few hands. Although dictatorships may benefit from or be somewhat weakened by international actions, their continuation is dependent primarily on internal factors.

International pressures can be very useful, however, when they are supporting a powerful internal resistance movement. Then, for example, international economic boycotts, embargoes, the breaking of diplomatic relations, expulsion from international organizations, condemnation by United Nations bodies, and the like can assist greatly. However, in the absence of a strong internal resistance movement such actions by others are unlikely to happen.

Facing the hard truth

The conclusion is a hard one. When one wants to bring down a dictatorship most effectively and with the least cost then one has four immediate tasks:

- One must strengthen the oppressed population themselves in their determination, self-confidence, and resistance skills;
- One must strengthen the independent social groups and institutions of the oppressed people;
- One must create a powerful internal resistance force; and

- One must develop a wise grand strategic plan for liberation and implement it skillfully.

A liberation struggle is a time for self-reliance and internal strengthening of the struggle group. As Charles Stewart Parnell called out during the Irish rent strike campaign in 1879 and 1880:

It is no use relying on the Government . . . . You must only rely upon your own determination . . . . [H]elp yourselves by standing together . . . strengthen those amongst yourselves who are weak . . . , band yourselves together, organize yourselves . . . and you must win . . .

When you have made this question ripe for settlement, then and not till then will it be settled.⁴

Against a strong self-reliant force, given wise strategy, disciplined and courageous action, and genuine strength, the dictatorship will eventually crumble. Minimally, however, the above four requirements must be fulfilled.

As the above discussion indicates, liberation from dictatorships ultimately depends on the people's ability to liberate themselves. The cases of successful political defiance — or nonviolent struggle for political ends — cited above indicate that the means do exist for populations to free themselves, but that option has remained undeveloped. We will examine this option in detail in the following chapters. However, we should first look at the issue of negotiations as a means of dismantling dictatorships.

---

⁴Patrick Sarsfield O'Hegarty, *A History of Ireland Under the Union, 1880-1922* (London: Methuen, 1952), pp. 490-491.

TWO

THE DANGERS OF NEGOTIATIONS

When faced with the severe problems of confronting a dictatorship (as surveyed in Chapter One), some people may lapse back into passive submission. Others, seeing no prospect of achieving democracy, may conclude they must come to terms with the apparently permanent dictatorship, hoping that through “conciliation,” “compromise,” and “negotiations” they might be able to salvage some positive elements and to end the brutalities. On the surface, lacking realistic options, there is appeal in that line of thinking.

Serious struggle against brutal dictatorships is not a pleasant prospect. Why is it necessary to go that route? Can't everyone just be reasonable and find ways to talk, to negotiate the way to a gradual end to the dictatorship? Can't the democrats appeal to the dictators' sense of common humanity and convince them to reduce their domination bit by bit, and perhaps finally to give way completely to the establishment of a democracy?

It is sometimes argued that the truth is not all on one side. Perhaps the democrats have misunderstood the dictators, who may have acted from good motives in difficult circumstances? Or perhaps some may think, the dictators would gladly remove themselves from the difficult situation facing the country if only given some encouragement and enticements. It may be argued that the dictators could be offered a “win-win” solution, in which everyone gains something. The risks and pain of further struggle could be unnecessary, it may be argued, if the democratic opposition is only willing to settle the conflict peacefully by negotiations (which may even perhaps be assisted by some skilled individuals or even another government). Would that not be preferable to a difficult struggle, even if it is one conducted by nonviolent struggle rather than by military war?

Merits and limitations of negotiations

Negotiations are a very useful tool in resolving certain types of issues in conflicts and should not be neglected or rejected when they are appropriate.

In some situations where no fundamental issues are at stake, and therefore a compromise is acceptable, negotiations can be an important means to settle a conflict. A labor strike for higher wages is a good example of the appropriate role of negotiations in a conflict: a negotiated settlement may provide an increase somewhere between the sums originally proposed by each of the contending sides. Labor conflicts with legal trade unions are, however, quite different than the conflicts in which the continued existence of a cruel dictatorship or the establishment of political freedom are at stake.

When the issues at stake are fundamental, affecting religious principles, issues of human freedom, or the whole future development of the society, negotiations do not provide a way of reaching a mutually satisfactory solution. On some basic issues there should be no compromise. Only a shift in power relations in favor of the democrats can adequately safeguard the basic issues at stake. Such a shift will occur through struggle, not negotiations. This is not to say that negotiations ought never to be used. The point here is that negotiations are not a realistic way to remove a strong dictatorship in the absence of a powerful democratic opposition.

Negotiations, of course, may not be an option at all. Firmly entrenched dictators who feel secure in their position may refuse to negotiate with their democratic opponents. Or, when negotiations have been initiated, the democratic negotiators may disappear and never be heard from again.

Negotiated surrender?

Individuals and groups who oppose dictatorship and favor negotiations will often have good motives. Especially when a military struggle has continued for years against a brutal dictatorship without final victory, it is understandable that all the people of whatever

political persuasion would want peace. Negotiations are especially likely to become an issue among democrats where the dictators have clear military superiority and the destruction and casualties among one's own people are no longer bearable. There will then be a strong temptation to explore any other route that might salvage some of the democrats' objectives while bringing an end to the cycle of violence and counter-violence.

The offer by a dictatorship of "peace" through negotiations with the democratic opposition is, of course, rather disingenuous. The violence could be ended immediately by the dictators themselves, if only they would stop waging war on their own people. They could at their own initiative without any bargaining restore respect for human dignity and rights, free political prisoners, end torture, halt military operations, withdraw from the government, and apologize to the people.

When the dictatorship is strong but an irritating resistance exists, the dictators may wish to negotiate the opposition into surrender under the guise of making "peace." The call to negotiate can sound appealing, but grave dangers can be lurking within the negotiating room.

On the other hand, when the opposition is exceptionally strong and the dictatorship is genuinely threatened, the dictators may seek negotiations in order to salvage as much of their control or wealth as possible. In neither case should the democrats help the dictators achieve their goals.

Democrats should be wary of the traps that may be deliberately built into a negotiation process by the dictators. The call for negotiations when basic issues of political liberties are involved may be an effort by the dictators to induce the democrats to surrender peacefully while the violence of the dictatorship continues. In those types of conflicts the only proper role of negotiations may occur at the end of a decisive struggle in which the power of the dictators has been effectively destroyed and they seek personal safe passage to an international airport.

Power and justice in negotiations

If this judgment sounds too harsh a commentary on negotiations, perhaps some of the romanticism associated with them needs to be moderated. Clear thinking is required as to how negotiations operate.

“Negotiation” does not mean that the two sides sit down together on a basis of equality and talk through and resolve the differences that produced the conflict between them. Two facts must be remembered. First, in negotiations it is not the relative justice of the conflicting views and objectives that determines the content of a negotiated agreement. Second, the content of a negotiated agreement is largely determined by the power capacity of each side.

Several difficult questions must be considered. What can each side do at a later date to gain its objectives if the other side fails to come to an agreement at the negotiating table? What can each side do after an agreement is reached if the other side breaks its word and uses its available forces to seize its objectives despite the agreement?

A settlement is not reached in negotiations through an assessment of the rights and wrongs of the issues at stake. While those may be much discussed, the real results in negotiations come from an assessment of the absolute and relative power situations of the contending groups. What can the democrats do to ensure that their minimum claims cannot be denied? What can the dictators do to stay in control and neutralize the democrats? In other words, if an agreement comes, it is more likely the result of each side estimating how the power capacities of the two sides compare, and then calculating how an open struggle might end.

Attention must also be given to what each side is willing to give up in order to reach agreement. In successful negotiations there is compromise, a splitting of differences. Each side gets part of what it wants and gives up part of its objectives.

In the case of extreme dictatorships what are the pro-democracy forces to give up to the dictators? What objectives of the dictators are the pro-democracy forces to accept? Are the

democrats to give to the dictators (whether a political party or a military cabal) a constitutionally-established permanent role in the future government? Where is the democracy in that?

Even assuming that all goes well in negotiations, it is necessary to ask: What kind of peace will be the result? Will life then be better or worse than it would be if the democrats began or continued to struggle?

“Agreeable” dictators

Dictators may have a variety of motives and objectives underlying their domination: power, position, wealth, reshaping the society, and the like. One should remember that none of these will be served if they abandon their control positions. In the event of negotiations dictators will try to preserve their goals.

Whatever promises offered by dictators in any negotiated settlement, no one should ever forget that the dictators may promise anything to secure submission from their democratic opponents, and then brazenly violate those same agreements.

If the democrats agree to halt resistance in order to gain a reprieve from repression, they may be very disappointed. A halt to resistance rarely brings reduced repression. Once the restraining force of internal and international opposition has been removed, dictators may even make their oppression and violence more brutal than before. The collapse of popular resistance often removes the countervailing force that has limited the control and brutality of the dictatorship. The tyrants can then move ahead against whomever they wish. “For the tyrant has the power to inflict only that which we lack the strength to resist,” wrote Krishnalal Shridharani.⁵

Resistance, not negotiations, is essential for change in conflicts where fundamental issues are at stake. In nearly all cases, resistance must continue to drive dictators out of power. Success is most often

---

⁵ Krishnalal Shridharani, *War Without Violence: A Study of Gandhi's Method and Its Accomplishments* (New York: Harcourt, Brace, 1939, and reprint New York and London: Garland Publishing, 1972), p. 260.

determined not by negotiating a settlement but through the wise use of the most appropriate and powerful means of resistance available. It is our contention, to be explored later in more detail, that political defiance, or nonviolent struggle, is the most powerful means available to those struggling for freedom.

What kind of peace?

If dictators and democrats are to talk about peace at all, extremely clear thinking is needed because of the dangers involved. Not everyone who uses the word “peace” wants peace with freedom and justice. Submission to cruel oppression and passive acquiescence to ruthless dictators who have perpetrated atrocities on hundreds of thousands of people is no real peace. Hitler often called for peace, by which he meant submission to his will. A dictators’ peace is often no more than the peace of the prison or of the grave.

There are other dangers. Well-intended negotiators sometimes confuse the objectives of the negotiations and the negotiation process itself. Further, democratic negotiators, or foreign negotiation specialists accepted to assist in the negotiations, may in a single stroke provide the dictators with the domestic and international legitimacy that they had been previously denied because of their seizure of the state, human rights violations, and brutalities. Without that desperately needed legitimacy, the dictators cannot continue to rule indefinitely. Exponents of peace should not provide them legitimacy.

Reasons for hope

As stated earlier, opposition leaders may feel forced to pursue negotiations out of a sense of hopelessness of the democratic struggle. However, that sense of powerlessness can be changed. Dictatorships are not permanent. People living under dictatorships need not remain weak, and dictators need not be allowed to remain powerful indefinitely. Aristotle noted long ago, “. . . [O]ligarchy and tyranny are shorter-lived than any other constitution. . . . [A]ll round, tyrann-

nies have not lasted long.”⁶ Modern dictatorships are also vulnerable. Their weaknesses can be aggravated and the dictators’ power can be disintegrated. (In Chapter Four we will examine these weaknesses in more detail.)

Recent history shows the vulnerability of dictatorships, and reveals that they can crumble in a relatively short time span: whereas ten years — 1980-1990 — were required to bring down the Communist dictatorship in Poland, in East Germany and Czechoslovakia in 1989 it occurred within weeks. In El Salvador and Guatemala in 1944 the struggles against the entrenched brutal military dictators required approximately two weeks each. The militarily powerful regime of the Shah in Iran was undermined in a few months. The Marcos dictatorship in the Philippines fell before people power within weeks in 1986: the United States government quickly abandoned President Marcos when the strength of the opposition became apparent. The attempted hard-line coup in the Soviet Union in August 1991 was blocked in days by political defiance. Thereafter, many of its long dominated constituent nations in only days, weeks, and months regained their independence.

The old preconception that violent means always work quickly and nonviolent means always require vast time is clearly not valid. Although much time may be required for changes in the underlying situation and society, the actual fight against a dictatorship sometimes occurs relatively quickly by nonviolent struggle.

Negotiations are not the only alternative to a continuing war of annihilation on the one hand and capitulation on the other. The examples just cited, as well as those listed in Chapter One, illustrate that another option exists for those who want both peace *and* freedom: political defiance.

---

⁶ Aristotle, *The Politics*, transl. by T. A. Sinclair (Harmondsworth, Middlesex, England and Baltimore, Maryland: Penguin Books 1976 [1962]), Book V, Chapter 12, pp. 231 and 232.

THREE

WHENCE COMES THE POWER?

Achieving a society with both freedom and peace is of course no simple task. It will require great strategic skill, organization, and planning. Above all, it will require power. Democrats cannot hope to bring down a dictatorship and establish political freedom without the ability to apply their own power effectively.

But how is this possible? What kind of power can the democratic opposition mobilize that will be sufficient to destroy the dictatorship and its vast military and police networks? The answers lie in an oft ignored understanding of political power. Learning this insight is not really so difficult a task. Some basic truths are quite simple.

The “Monkey Master” fable

A Fourteenth Century Chinese parable by Liu-Ji, for example, outlines this neglected understanding of political power quite well:⁷

In the feudal state of Chu an old man survived by keeping monkeys in his service. The people of Chu called him “ju gong” (monkey master).

Each morning, the old man would assemble the monkeys in his courtyard, and order the eldest one to lead the others to the mountains to gather fruits from bushes and trees. It was the rule that each monkey had to give one-tenth of his collection to the old man. Those who failed to do so would be ruthlessly flogged. All the monkeys suffered bitterly, but dared not complain.

---

⁷ This story, originally titled “Rule by Tricks” is from *Yu-li-zi* by Liu Ji (1311-1375) and has been translated by Sidney Tai, all rights reserved. *Yu-li-zi* is also the pseudonym of Liu Ji. The translation was originally published in *Nonviolent Sanctions: News from the Albert Einstein Institution* (Cambridge, Mass.), Vol. IV, No. 3 (Winter 1992-1993), p. 3.

One day, a small monkey asked the other monkeys: "Did the old man plant all the fruit trees and bushes?" The others said: "No, they grew naturally." The small monkey further asked: "Can't we take the fruits without the old man's permission?" The others replied: "Yes, we all can." The small monkey continued: "Then, why should we depend on the old man; why must we all serve him?"

Before the small monkey was able to finish his statement, all the monkeys suddenly became enlightened and awakened.

On the same night, watching that the old man had fallen asleep, the monkeys tore down all the barricades of the stockade in which they were confined, and destroyed the stockade entirely. They also took the fruits the old man had in storage, brought all with them to the woods, and never returned. The old man finally died of starvation.

Yu-li-zi says, "Some men in the world rule their people by tricks and not by righteous principles. Aren't they just like the monkey master? They are not aware of their muddle-headedness. As soon as their people become enlightened, their tricks no longer work."

Necessary sources of political power

The principle is simple. Dictators require the assistance of the people they rule, without which they cannot secure and maintain the sources of political power. These sources of political power include:

- *Authority*, the belief among the people that the regime is legitimate, and that they have a moral duty to obey it;
- *Human resources*, the number and importance of the persons and groups which are obeying, cooperating, or providing assistance to the rulers;

- *Skills and knowledge*, needed by the regime to perform specific actions and supplied by the cooperating persons and groups;
- *Intangible factors*, psychological and ideological factors that may induce people to obey and assist the rulers;
- *Material resources*, the degree to which the rulers control or have access to property, natural resources, financial resources, the economic system, and means of communication and transportation; and
- *Sanctions*, punishments, threatened or applied, against the disobedient and noncooperative to ensure the submission and cooperation that are needed for the regime to exist and carry out its policies.

All of these sources, however, depend on acceptance of the regime, on the submission and obedience of the population, and on the cooperation of innumerable people and the many institutions of the society. These are not guaranteed.

Full cooperation, obedience, and support will increase the availability of the needed sources of power and, consequently, expand the power capacity of any government.

On the other hand, withdrawal of popular and institutional cooperation with aggressors and dictators diminishes, and may sever, the availability of the sources of power on which all rulers depend. Without availability of those sources, the rulers' power weakens and finally dissolves.

Naturally, dictators are sensitive to actions and ideas that threaten their capacity to do as they like. Dictators are therefore likely to threaten and punish those who disobey, strike, or fail to cooperate. However, that is not the end of the story. Repression, even brutalities, do not always produce a resumption of the necessary degree of submission and cooperation for the regime to function.

If, despite repression, the sources of power can be restricted or severed for enough time, the initial results may be uncertainty and confusion within the dictatorship. That is likely to be followed by a clear weakening of the power of the dictatorship. Over time, the withholding of the sources of power can produce the paralysis and impotence of the regime, and in severe cases, its disintegration. The dictators' power will die, slowly or rapidly, from political starvation.

The degree of liberty or tyranny in any government is, it follows, in large degree a reflection of the relative determination of the subjects to be free and their willingness and ability to resist efforts to enslave them.

Contrary to popular opinion, even totalitarian dictatorships are dependent on the population and the societies they rule. As the political scientist Karl W. Deutsch noted in 1953:

Totalitarian power is strong only if it does not have to be used too often. If totalitarian power must be used at all times against the entire population, it is unlikely to remain powerful for long. Since totalitarian regimes require more power for dealing with their subjects than do other types of government, such regimes stand in greater need of widespread and dependable compliance habits among their people; more than that they have to be able to count on the active support of at least significant parts of the population in case of need.⁸

The English Nineteenth Century legal theorist John Austin described the situation of a dictatorship confronting a disaffected people. Austin argued that if most of the population were determined to destroy the government and were willing to endure repression to do so, then the might of the government, including those who supported it, could not preserve the hated government, even if

---

⁸ Karl W. Deutsch, "Cracks in the Monolith," in Carl J. Friedrich, ed., *Totalitarianism* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1954), pp. 313-314.

it received foreign assistance. The defiant people could not be forced back into permanent obedience and subjection, Austin concluded.⁹

Niccolo Machiavelli had much earlier argued that the prince “. . . who has the public as a whole for his enemy can never make himself secure; and the greater his cruelty, the weaker does his regime become.”¹⁰

The practical political application of these insights was demonstrated by the heroic Norwegian resisters against the Nazi occupation, and as cited in Chapter One, by the brave Poles, Germans, Czechs, Slovaks, and many others who resisted Communist aggression and dictatorship, and finally helped produce the collapse of Communist rule in Europe. This, of course, is no new phenomenon: cases of nonviolent resistance go back at least to 494 B.C. when plebeians withdrew cooperation from their Roman patrician masters.¹¹ Nonviolent struggle has been employed at various times by peoples throughout Asia, Africa, the Americas, Australasia, and the Pacific islands, as well as Europe.

Three of the most important factors in determining to what degree a government's power will be controlled or uncontrolled therefore are: (1) the relative *desire* of the populace to impose limits on the government's power; (2) the relative *strength* of the subjects' independent organizations and institutions to withdraw collectively the sources of power; and (3) the population's relative *ability* to withhold their consent and assistance.

Centers of democratic power

One characteristic of a democratic society is that there exist independent of the state a multitude of nongovernmental groups and

⁹ John Austin, *Lectures on Jurisprudence or the Philosophy of Positive Law* (Fifth edition, revised and edited by Robert Campbell, 2 vol., London: John Murray, 1911 [1861]), Vol. I, p. 296.

¹⁰ Niccolo Machiavelli, “The Discourses on the First Ten Books of Livy,” in *The Discourses of Niccolo Machiavelli* (London: Routledge and Kegan Paul, 1950), Vol. I, p. 254.

¹¹ See Gene Sharp, *The Politics of Nonviolent Action* (Boston: Porter Sargent, 1973), p. 75 and passim for other historical examples.

institutions. These include, for example, families, religious organizations, cultural associations, sports clubs, economic institutions, trade unions, student associations, political parties, villages, neighborhood associations, gardening clubs, human rights organizations, musical groups, literary societies, and others. These bodies are important in serving their own objectives and also in helping to meet social needs.

Additionally, these bodies have great political significance. They provide group and institutional bases by which people can exert influence over the direction of their society and resist other groups or the government when they are seen to impinge unjustly on their interests, activities, or purposes. Isolated individuals, not members of such groups, usually are unable to make a significant impact on the rest of the society, much less a government, and certainly not a dictatorship.

Consequently, if the autonomy and freedom of such bodies can be taken away by the dictators, the population will be relatively helpless. Also, if these institutions can themselves be dictatorially controlled by the central regime or replaced by new controlled ones, they can be used to dominate both the individual members and also those areas of the society.

However, if the autonomy and freedom of these independent civil institutions (outside of government control) can be maintained or regained they are highly important for the application of political defiance. The common feature of the cited examples in which dictatorships have been disintegrated or weakened has been the courageous *mass* application of political defiance by the population and its institutions.

As stated, these centers of power provide the institutional bases from which the population can exert pressure or can resist dictatorial controls. In the future, they will be part of the indispensable structural base for a free society. Their continued independence and growth therefore is often a prerequisite for the success of the liberation struggle.

If the dictatorship has been largely successful in destroying or controlling the society's independent bodies, it will be important for

the resisters to create new independent social groups and institutions, or to reassert democratic control over surviving or partially controlled bodies. During the Hungarian Revolution of 1956-1957 a multitude of direct democracy councils emerged, even joining together to establish for some weeks a whole federated system of institutions and governance. In Poland during the late 1980s workers maintained illegal Solidarity unions and, in some cases, took over control of the official, Communist-dominated, trade unions. Such institutional developments can have very important political consequences.

Of course, none of this means that weakening and destroying dictatorships is easy, nor that every attempt will succeed. It certainly does not mean that the struggle will be free of casualties, for those still serving the dictators are likely to fight back in an effort to force the populace to resume cooperation and obedience.

The above insight into power does mean, however, that the deliberate disintegration of dictatorships is possible. Dictatorships in particular have specific characteristics that render them highly vulnerable to skillfully implemented political defiance. Let us examine these characteristics in more detail.

FOUR

DICTATORSHIPS HAVE WEAKNESSES

Dictatorships often appear invulnerable. Intelligence agencies, police, military forces, prisons, concentration camps, and execution squads are controlled by a powerful few. A country's finances, natural resources, and production capacities are often arbitrarily plundered by dictators and used to support the dictators' will.

In comparison, democratic opposition forces often appear extremely weak, ineffective, and powerless. That perception of invulnerability against powerlessness makes effective opposition unlikely.

That is not the whole story, however.

Identifying the Achilles' heel

A myth from Classical Greece illustrates well the vulnerability of the supposedly invulnerable. Against the warrior Achilles, no blow would injure and no sword would penetrate his skin. When still a baby, Achilles' mother had supposedly dipped him into the waters of the magical river Styx, resulting in the protection of his body from all dangers. There was, however, a problem. Since the baby was held by his heel so that he would not be washed away, the magical water had not covered that small part of his body. When Achilles was a grown man he appeared to all to be invulnerable to the enemies' weapons. However, in the battle against Troy, instructed by one who knew the weakness, an enemy soldier aimed his arrow at Achilles' unprotected heel, the one spot where he could be injured. The strike proved fatal. Still today, the phrase "Achilles' heel" refers to the vulnerable part of a person, a plan, or an institution at which if attacked there is no protection.

The same principle applies to ruthless dictatorships. They, too, can be conquered, but most quickly and with least cost if their weaknesses can be identified and the attack concentrated on them.

Weaknesses of dictatorships

Among the weaknesses of dictatorships are the following:

1. The cooperation of a multitude of people, groups, and institutions needed to operate the system may be restricted or withdrawn.
2. The requirements and effects of the regime's past policies will somewhat limit its present ability to adopt and implement conflicting policies.
3. The system may become routine in its operation, less able to adjust quickly to new situations.
4. Personnel and resources already allocated for existing tasks will not be easily available for new needs.
5. Subordinates fearful of displeasing their superiors may not report accurate or complete information needed by the dictators to make decisions.
6. The ideology may erode, and myths and symbols of the system may become unstable.
7. If a strong ideology is present that influences one's view of reality, firm adherence to it may cause inattention to actual conditions and needs.
8. Deteriorating efficiency and competency of the bureaucracy, or excessive controls and regulations, may make the system's policies and operation ineffective.
9. Internal institutional conflicts and personal rivalries and hostilities may harm, and even disrupt, the operation of the dictatorship.

10. Intellectuals and students may become restless in response to conditions, restrictions, doctrinalism, and repression.
11. The general public may over time become apathetic, skeptical, and even hostile to the regime.
12. Regional, class, cultural, or national differences may become acute.
13. The power hierarchy of the dictatorship is always unstable to some degree, and at times extremely so. Individuals do not only remain in the same position in the ranking, but may rise or fall to other ranks or be removed entirely and replaced by new persons.
14. Sections of the police or military forces may act to achieve their own objectives, even against the will of established dictators, including by coup d'état.
15. If the dictatorship is new, time is required for it to become well established.
16. With so many decisions made by so few people in the dictatorship, mistakes of judgment, policy, and action are likely to occur.
17. If the regime seeks to avoid these dangers and decentralizes controls and decision making, its control over the central levers of power may be further eroded.

Attacking weaknesses of dictatorships

With knowledge of such inherent weaknesses, the democratic opposition can seek to aggravate these "Achilles' heels" deliberately in order to alter the system drastically or to disintegrate it.

The conclusion is then clear: despite the appearances of strength,

all dictatorships have weaknesses, internal inefficiencies, personal rivalries, institutional inefficiencies, and conflicts between organizations and departments. These weaknesses, over time, tend to make the regime less effective and more vulnerable to changing conditions and deliberate resistance. Not everything the regime sets out to accomplish will get completed. At times, for example, even Hitler's direct orders were never implemented because those beneath him in the hierarchy refused to carry them out. The dictatorial regime may at times even fall apart quickly, as we have already observed.

This does not mean dictatorships can be destroyed without risks and casualties. Every possible course of action for liberation will involve risks and potential suffering, and will take time to operate. And, of course, no means of action can ensure rapid success in every situation. However, types of struggle that target the dictatorship's identifiable weaknesses have greater chance of success than those that seek to fight the dictatorship where it is clearly strongest. The question is *how* this struggle is to be waged.

FIVE

EXERCISING POWER

In Chapter One we noted that military resistance against dictatorships does not strike them where they are weakest, but rather where they are strongest. By choosing to compete in the areas of military forces, supplies of ammunition, weapons technology, and the like, resistance movements tend to put themselves at a distinct disadvantage. Dictatorships will almost always be able to muster superior resources in these areas. The dangers of relying on foreign powers for salvation were also outlined. In Chapter Two we examined the problems of relying on negotiations as a means to remove dictatorships.

What means are then available that will offer the democratic resistance distinct advantages and will tend to aggravate the identified weaknesses of dictatorships? What technique of action will capitalize on the theory of political power discussed in Chapter Three? The alternative of choice is political defiance.

Political defiance has the following characteristics:

- It does not accept that the outcome will be decided by the means of fighting chosen by the dictatorship.
- It is difficult for the regime to combat.
- It can uniquely aggravate weaknesses of the dictatorship and can sever its sources of power.
- It can in action be widely dispersed but can also be concentrated on a specific objective.
- It leads to errors of judgment and action by the dictators.

- It can effectively utilize the population as a whole and the society's groups and institutions in the struggle to end the brutal domination of the few.
- It helps to spread the distribution of effective power in the society, making the establishment and maintenance of a democratic society more possible.

The workings of nonviolent struggle

Like military capabilities, political defiance can be employed for a variety of purposes, ranging from efforts to influence the opponents to take different actions, to create conditions for a peaceful resolution of conflict, or to disintegrate the opponents' regime. However, political defiance operates in quite different ways from violence. Although both techniques are means to wage struggle, they do so with very different means and with different consequences. The ways and results of violent conflict are well known. Physical weapons are used to intimidate, injure, kill, and destroy.

Nonviolent struggle is a much more complex and varied means of struggle than is violence. Instead, the struggle is fought by psychological, social, economic, and political weapons applied by the population and the institutions of the society. These have been known under various names of protests, strikes, noncooperation, boycotts, disaffection, and people power. As noted earlier, all governments can rule only as long as they receive replenishment of the needed sources of their power from the cooperation, submission, and obedience of the population and the institutions of the society. Political defiance, unlike violence, is uniquely suited to severing those sources of power.

Nonviolent weapons and discipline

The common error of past improvised political defiance campaigns is the reliance on only one or two methods, such as strikes and mass demonstrations. In fact, a multitude of methods exist that allow

resistance strategists to concentrate and disperse resistance as required.

About two hundred specific methods of nonviolent action have been identified, and there are certainly scores more. These methods are classified under three broad categories: protest and persuasion, noncooperation, and intervention. Methods of nonviolent protest and persuasion are largely symbolic demonstrations, including parades, marches, and vigils (54 methods). Noncooperation is divided into three sub-categories: (a) social noncooperation (16 methods), (b) economic noncooperation, including boycotts (26 methods) and strikes (23 methods), and (c) political noncooperation (38 methods). Nonviolent intervention, by psychological, physical, social, economic, or political means, such as the fast, nonviolent occupation, and parallel government (41 methods), is the final group. A list of 198 of these methods is included as the Appendix to this publication.

The use of a considerable number of these methods — carefully chosen, applied persistently and on a large scale, wielded in the context of a wise strategy and appropriate tactics, by trained civilians — is likely to cause any illegitimate regime severe problems. This applies to all dictatorships.

In contrast to military means, the methods of nonviolent struggle can be focused directly on the issues at stake. For example, since the issue of dictatorship is primarily political, then political forms of nonviolent struggle would be crucial. These would include denial of legitimacy to the dictators and noncooperation with their regime. Noncooperation would also be applied against specific policies. At times stalling and procrastination may be quietly and even secretly practiced, while at other times open disobedience and defiant public demonstrations and strikes may be visible to all.

On the other hand, if the dictatorship is vulnerable to economic pressures or if many of the popular grievances against it are economic, then economic action, such as boycotts or strikes, may be appropriate resistance methods. The dictators' efforts to exploit the economic system might be met with limited general strikes, slowdowns, and refusal of assistance by (or disappearance of) indispens-

able experts. Selective use of various types of strikes may be conducted at key points in manufacturing, in transport, in the supply of raw materials, and in the distribution of products.

Some methods of nonviolent struggle require people to perform acts unrelated to their normal lives, such as distributing leaflets, operating an underground press, going on hunger strike, or sitting down in the streets. These methods may be difficult for some people to undertake except in very extreme situations.

Other methods of nonviolent struggle instead require people to continue approximately their normal lives, though in somewhat different ways. For example, people may report for work, instead of striking, but then deliberately work more slowly or inefficiently than usual. "Mistakes" may be consciously made more frequently. One may become "sick" and "unable" to work at certain times. Or, one may simply refuse to work. One might go to religious services when the act expresses not only religious but also political convictions. One may act to protect children from the attackers' propaganda by education at home or in illegal classes. One might refuse to join certain "recommended" or required organizations that one would not have joined freely in earlier times. The similarity of such types of action to people's usual activities and the limited degree of departure from their normal lives may make participation in the national liberation struggle much easier for many people.

Since nonviolent struggle and violence operate in fundamentally different ways, even limited resistance violence during a political defiance campaign will be counterproductive, for it will shift the struggle to one in which the dictators have an overwhelming advantage (military warfare). Nonviolent discipline is a key to success and must be maintained despite provocations and brutalities by the dictators and their agents.

The maintenance of nonviolent discipline against violent opponents facilitates the workings of the four mechanisms of change in nonviolent struggle (discussed below). Nonviolent discipline is also extremely important in the process of political jiu-jitsu. In this process the stark brutality of the regime against the clearly nonviolent actionists politically rebounds against the dictators' position,

causing dissent in their own ranks as well as fomenting support for the resisters among the general population, the regime's usual supporters, and third parties.

In some cases, however, limited violence against the dictatorship may be inevitable. Frustration and hatred of the regime may explode into violence. Or, certain groups may be unwilling to abandon violent means even though they recognize the important role of nonviolent struggle. In these cases, political defiance does not need to be abandoned. However, it will be necessary to separate the violent action as far as possible from the nonviolent action. This should be done in terms of geography, population groups, timing, and issues. Otherwise the violence could have a disastrous effect on the potentially much more powerful and successful use of political defiance.

The historical record indicates that while casualties in dead and wounded must be expected in political defiance, they will be far fewer than the casualties in military warfare. Furthermore, this type of struggle does not contribute to the endless cycle of killing and brutality.

Nonviolent struggle both requires and tends to produce a loss (or greater control) of fear of the government and its violent repression. That abandonment or control of fear is a key element in destroying the power of the dictators over the general population.

Openness, secrecy, and high standards

Secrecy, deception, and underground conspiracy pose very difficult problems for a movement using nonviolent action. It is often impossible to keep the political police and intelligence agents from learning about intentions and plans. From the perspective of the movement, secrecy is not only rooted in fear but contributes to fear, which dampens the spirit of resistance and reduces the number of people who can participate in a given action. It also can contribute to suspicions and accusations, often unjustified, within the movement, concerning who is an informer or agent for the opponents. Secrecy may also affect the ability of a movement to remain nonvio-

lent. In contrast, openness regarding intentions and plans will not only have the opposite effects, but will contribute to an image that the resistance movement is in fact extremely powerful. The problem is of course more complex than this suggests, and there are significant aspects of resistance activities that may require secrecy. A well-informed assessment will be required by those knowledgeable about both the dynamics of nonviolent struggle and also the dictatorship's means of surveillance in the specific situation.

The editing, printing, and distribution of underground publications, the use of illegal radio broadcasts from within the country, and the gathering of intelligence about the operations of the dictatorship are among the special limited types of activities where a high degree of secrecy will be required.

The maintenance of high standards of behavior in nonviolent action is necessary at all stages of the conflict. Such factors as fearlessness and maintaining nonviolent discipline are always required. It is important to remember that large numbers of people may frequently be necessary to effect particular changes. However, such numbers can be obtained as reliable participants only by maintaining the high standards of the movement.

Shifting power relationships

Strategists need to remember that the conflict in which political defiance is applied is a constantly changing field of struggle with continuing interplay of moves and countermoves. Nothing is static. Power relationships, both absolute and relative, are subject to constant and rapid changes. This is made possible by the resisters continuing their nonviolent persistence despite repression.

The variations in the respective power of the contending sides in this type of conflict situation are likely to be more extreme than in violent conflicts, to take place more quickly, and to have more diverse and politically significant consequences. Due to these variations, specific actions by the resisters are likely to have consequences far beyond the particular time and place in which they occur. These effects will rebound to strengthen or weaken one group or another.

In addition, the nonviolent group may, by its actions exert influence over the increase or decrease in the relative strength of *the opponent group* to a great extent. For example, disciplined courageous nonviolent resistance in face of the dictators' brutalities may induce unease, disaffection, unreliability, and in extreme situations even mutiny among the dictators' own soldiers and population. This resistance may also result in increased international condemnation of the dictatorship. In addition, skillful, disciplined, and persistent use of political defiance may result in more and more participation in the resistance by people who normally would give their tacit support to the dictators or generally remain neutral in the conflict.

Four mechanisms of change

Nonviolent struggle produces change in four ways. The first mechanism is the least likely, though it has occurred. When members of the opponent group are emotionally moved by the suffering of repression imposed on courageous nonviolent resisters or are rationally persuaded that the resisters' cause is just, they may come to accept the resisters' aims. This mechanism is called conversion. Though cases of *conversion* in nonviolent action do sometimes happen, they are rare, and in most conflicts this does not occur at all or at least not on a significant scale.

Far more often, nonviolent struggle operates by changing the conflict situation and the society so that the opponents simply cannot do as they like. It is this change that produces the other three mechanisms: accommodation, nonviolent coercion, and disintegration. Which of these occurs depends on the degree to which the relative and absolute power relations are shifted in favor of the democrats.

If the issues are not fundamental ones, the demands of the opposition in a limited campaign are not considered threatening, and the contest of forces has altered the power relationships to some degree, the immediate conflict may be ended by reaching an agreement, a splitting of differences or compromise. This mechanism is

called *accommodation*. Many strikes are settled in this manner, for example, with both sides attaining some of their objectives but neither achieving all it wanted. A government may perceive such a settlement to have some positive benefits, such as defusing tension, creating an impression of "fairness," or polishing the international image of the regime. It is important, therefore, that great care be exercised in selecting the issues on which a settlement by accommodation is acceptable. A struggle to bring down a dictatorship is not one of these.

Nonviolent struggle can be much more powerful than indicated by the mechanisms of conversion or accommodation. Mass noncooperation and defiance can so change social and political situations, especially power relationships, that the dictators' ability to control the economic, social, and political processes of government and the society is in fact taken away. The opponents' military forces may become so unreliable that they no longer simply obey orders to repress resisters. Although the opponents' leaders remain in their positions, and adhere to their original goals, their ability to act effectively has been taken away from them. That is called *nonviolent coercion*.

In some extreme situations, the conditions producing nonviolent coercion are carried still further. The opponents' leadership in fact loses all ability to act and their own structure of power collapses. The resisters' self-direction, noncooperation, and defiance become so complete that the opponents now lack even a semblance of control over them. The opponents' bureaucracy refuses to obey its own leadership. The opponents' troops and police mutiny. The opponents' usual supporters or population repudiate their former leadership, denying that they have any right to rule at all. Hence, their former assistance and obedience falls away. The fourth mechanism of change, *disintegration* of the opponents' system, is so complete that they do not even have sufficient power to surrender. The regime simply falls to pieces.

In planning liberation strategies, these four mechanisms should be kept in mind. They sometimes operate essentially by chance. However, the selection of one or more of these as the intended mecha-

nism of change in a conflict will make it possible to formulate specific and mutually reinforcing strategies. Which mechanism (or mechanisms) to select will depend on numerous factors, including the absolute and relative power of the contending groups and the attitudes and objectives of the nonviolent struggle group.

Democratizing effects of political defiance

In contrast to the centralizing effects of violent sanctions, use of the technique of nonviolent struggle contributes to democratizing the political society in several ways.

One part of the democratizing effect is negative. That is, in contrast to military means, this technique does not provide a means of repression under command of a ruling elite which can be turned against the population to establish or maintain a dictatorship. Leaders of a political defiance movement can exert influence and apply pressures on their followers, but they cannot imprison or execute them when they dissent or choose other leaders.

Another part of the democratizing effect is positive. That is, nonviolent struggle provides the population with means of resistance that can be used to achieve and defend their liberties against existing or would-be dictators. Below are several of the positive democratizing effects nonviolent struggle may have:

- Experience in applying nonviolent struggle may result in the population being more self-confident in challenging the regime's threats and capacity for violent repression.
- Nonviolent struggle provides the means of noncooperation and defiance by which the population can resist undemocratic controls over them by any dictatorial group.
- Nonviolent struggle can be used to assert the practice of democratic freedoms, such as free speech, free press, independent organizations, and free assembly, in face of repressive controls.

- Nonviolent struggle contributes strongly to the survival, re-birth, and strengthening of the independent groups and institutions of the society, as previously discussed. These are important for democracy because of their capacity to mobilize the power capacity of the population and to impose limits on the effective power of any would-be dictators.
- Nonviolent struggle provides means by which the population can wield power against repressive police and military action by a dictatorial government.
- Nonviolent struggle provides methods by which the population and the independent institutions can in the interests of democracy restrict or sever the sources of power for the ruling elite, thereby threatening its capacity to continue its domination.

Complexity of nonviolent struggle

As we have seen from this discussion, nonviolent struggle is a complex technique of social action, involving a multitude of methods, a range of mechanisms of change, and specific behavioral requirements. To be effective, especially against a dictatorship, political defiance requires careful planning and preparation. Prospective participants will need to understand what is required of them. Resources will need to have been made available. And strategists will need to have analyzed how nonviolent struggle can be most effectively applied. We now turn our attention to this latter crucial element: the need for strategic planning.

SIX

THE NEED FOR STRATEGIC PLANNING

Political defiance campaigns against dictatorships may begin in a variety of ways. In the past these struggles have almost always been unplanned and essentially accidental. Specific grievances that have triggered past initial actions have varied widely, but often included new brutalities, the arrest or killing of a highly regarded person, a new repressive policy or order, food shortages, disrespect toward religious beliefs, or an anniversary of an important related event. Sometimes, a particular act by the dictatorship has so enraged the populace that they have launched into action without having any idea how the rising might end. At other times a courageous individual or a small group may have taken action which aroused support. A specific grievance may be recognized by others as similar to wrongs they had experienced and they, too, may thus join the struggle. Sometimes, a specific call for resistance from a small group or individual may meet an unexpectedly large response.

While spontaneity has some positive qualities, it has often had disadvantages. Frequently, the democratic resisters have not anticipated the brutalities of the dictatorship, so that they suffered gravely and the resistance has collapsed. At times the lack of planning by democrats has left crucial decisions to chance, with disastrous results. Even when the oppressive system was brought down, lack of planning on how to handle the transition to a democratic system has contributed to the emergence of a new dictatorship.

Realistic planning

In the future, unplanned popular action will undoubtedly play significant roles in risings against dictatorships. However, it is now possible to calculate the most effective ways to bring down a dictatorship, to assess when the political situation and popular mood are ripe, and to choose how to initiate a campaign. Very careful thought *based on a realistic assessment* of the situation and the capabilities of

the populace is required in order to select effective ways to achieve freedom under such circumstances.

If one wishes to accomplish something, it is wise to plan how to do it. The more important the goal, or the graver the consequences of failure, the more important planning becomes. Strategic planning increases the likelihood that all available resources will be mobilized and employed most effectively. This is especially true for a democratic movement – which has limited material resources and whose supporters will be in danger – that is trying to bring down a powerful dictatorship. In contrast, the dictatorship usually will have access to vast material resources, organizational strength, and ability to perpetrate brutalities.

“To plan a strategy” here means to calculate a course of action that will make it more likely to get from the present to the desired future situation. In terms of this discussion, it means from a dictatorship to a future democratic system. A plan to achieve that objective will usually consist of a phased series of campaigns and other organized activities designed to strengthen the oppressed population and society and to weaken the dictatorship. Note here that the objective is not simply to destroy the current dictatorship but to emplace a democratic system. A grand strategy that limits its objective to merely destroying the incumbent dictatorship runs a great risk of producing another tyrant.

Hurdles to planning

Some exponents of freedom in various parts of the world do not bring their full capacities to bear on the problem of how to achieve liberation. Only rarely do these advocates fully recognize the extreme importance of careful strategic planning before they act. Consequently, this is almost never done.

Why is it that the people who have the vision of bringing political freedom to their people should so rarely prepare a comprehensive strategic plan to achieve that goal? Unfortunately, often most people in democratic opposition groups do not understand the need for strategic planning or are not accustomed or trained to

think strategically. This is a difficult task. Constantly harassed by the dictatorship, and overwhelmed by immediate responsibilities, resistance leaders often do not have the safety or time to develop strategic thinking skills.

Instead, it is a common pattern simply to react to the initiatives of the dictatorship. The opposition is then always on the defensive, seeking to maintain limited liberties or bastions of freedom, at best slowing the advance of the dictatorial controls or causing certain problems for the regime's new policies.

Some individuals and groups, of course, may not see the need for broad long-term planning of a liberation movement. Instead, they may naïvely think that if they simply espouse their goal strongly, firmly, and long enough, it will somehow come to pass. Others assume that if they simply live and witness according to their principles and ideals in face of difficulties, they are doing all they can to implement them. The espousal of humane goals and loyalty to ideals are admirable, but are grossly inadequate to end a dictatorship and to achieve freedom.

Other opponents of dictatorship may naïvely think that if only they use enough violence, freedom will come. But, as noted earlier, violence is no guarantor of success. Instead of liberation, it can lead to defeat, massive tragedy, or both. In most situations the dictatorship is best equipped for violent struggle and the military realities rarely, if ever, favor the democrats.

There are also activists who base their actions on what they "feel" they should do. These approaches are, however, not only egocentric but they offer no guidance for developing a grand strategy of liberation.

Action based on a "bright idea" that someone has had is also limited. What is needed instead is action based on careful calculation of the "next steps" required to topple the dictatorship. Without strategic analysis, resistance leaders will often not know what that "next step" should be, for they have not thought carefully about the successive specific steps required to achieve victory. Creativity and bright ideas are very important, but they need to be utilized in order to advance the strategic situation of the democratic forces.

Acutely aware of the multitude of actions that could be taken against the dictatorship and unable to determine where to begin, some people counsel "Do everything simultaneously." That might be helpful but, of course, is impossible, especially for relatively weak movements. Furthermore, such an approach provides no guidance on where to begin, on where to concentrate efforts, and how to use often limited resources.

Other persons and groups may see the need for some planning, but are only able to think about it on a short-term or tactical basis. They may not see that longer-term planning is necessary or possible. They may at times be unable to think and analyze in strategic terms, allowing themselves to be repeatedly distracted by relatively small issues, often responding to the opponents' actions rather than seizing the initiative for the democratic resistance. Devoting so much energy to short-term activities, these leaders often fail to explore several alternative courses of action which could guide the overall efforts so that the goal is constantly approached.

It is also just possible that some democratic movements do not plan a comprehensive strategy to bring down the dictatorship, concentrating instead only on immediate issues, for another reason. Inside themselves, they do not really believe that the dictatorship can be ended by their own efforts. Therefore, planning how to do so is considered to be a romantic waste of time or an exercise in futility. People struggling for freedom against established brutal dictatorships are often confronted by such immense military and police power that it appears the dictators can accomplish whatever they will. Lacking real hope, these people will, nevertheless, defy the dictatorship for reasons of integrity and perhaps history. Though they will never admit it, perhaps never consciously recognize it, their actions appear to themselves as hopeless. Hence, for them, long-term comprehensive strategic planning has no merit.

The result of such failures to plan strategically is often drastic: one's strength is dissipated, one's actions are ineffective, energy is wasted on minor issues, advantages are not utilized, and sacrifices are for naught. If democrats do not plan strategically they are likely to fail to achieve their objectives. A poorly planned, odd mixture of

activities will not move a major resistance effort forward. Instead, it will more likely allow the dictatorship to increase its controls and power.

Unfortunately, because comprehensive strategic plans for liberation are rarely, if ever, developed, dictatorships appear much more durable than they in fact are. They survive for years or decades longer than need be the case.

Four important terms in strategic planning

In order to help us to think strategically, clarity about the meanings of four basic terms is important.

Grand strategy is the conception that serves to coordinate and direct the use of all appropriate and available resources (economic, human, moral, political, organizational, etc.) of a group seeking to attain its objectives in a conflict.

Grand strategy, by focusing primary attention on the group's objectives and resources in the conflict, determines the most appropriate technique of action (such as conventional military warfare or nonviolent struggle) to be employed in the conflict. In planning a grand strategy resistance leaders must evaluate and plan which pressures and influences are to be brought to bear upon the opponents. Further, grand strategy will include decisions on the appropriate conditions and timing under which initial and subsequent resistance campaigns will be launched.

Grand strategy sets the basic framework for the selection of more limited strategies for waging the struggle. Grand strategy also determines the allocation of general tasks to particular groups and the distribution of resources to them for use in the struggle.

Strategy is the conception of how best to achieve particular objectives in a conflict, operating within the scope of the chosen grand strategy. Strategy is concerned with whether, when, and how to fight, as well as how to achieve maximum effectiveness in struggling for certain ends. A strategy has been compared to the artist's concept, while a strategic plan is the architect's blueprint.¹²

¹² Robert Helvey, personal communication, 15 August 1993.

Strategy may also include efforts to develop a strategic situation that is so advantageous that the opponents are able to foresee that open conflict is likely to bring their certain defeat, and therefore capitulate without an open struggle. Or, if not, the improved strategic situation will make success of the challengers certain in struggle. Strategy also involves how to act to make good use of successes when gained.

Applied to the course of the struggle itself, the strategic plan is the basic idea of how a campaign shall develop, and how its separate components shall be fitted together to contribute most advantageously to achieve its objectives. It involves the skillful deployment of particular action groups in smaller operations. Planning for a wise strategy must take into consideration the requirements for success in the operation of the chosen technique of struggle. Different techniques will have different requirements. Of course, just fulfilling "requirements" is not sufficient to ensure success. Additional factors may also be needed.

In devising strategies, the democrats must clearly define their objectives and determine how to measure the effectiveness of efforts to achieve them. This definition and analysis permits the strategist to identify the precise requirements for securing each selected objective. This need for clarity and definition applies equally to tactical planning.

Tactics and methods of action are used to implement the strategy. *Tactics* relate to the skillful use of one's forces to the best advantage in a limited situation. A tactic is a limited action, employed to achieve a restricted objective. The choice of tactics is governed by the conception of how best in a restricted phase of a conflict to utilize the available means of fighting to implement the strategy. To be most effective, tactics and methods must be chosen and applied with constant attention to the achievement of strategic objectives. Tactical gains that do not reinforce the attainment of strategic objectives may in the end turn out to be wasted energy.

A tactic is thus concerned with a limited course of action that fits within the broad strategy, just as a strategy fits within the grand strategy. Tactics are always concerned with fighting, whereas strat-

egy includes wider considerations. A particular tactic can only be understood as part of the overall strategy of a battle or a campaign. Tactics are applied for shorter periods of time than strategies, or in smaller areas (geographical, institutional, etc.), or by a more limited number of people, or for more limited objectives. In nonviolent action the distinction between a tactical objective and a strategic objective may be partly indicated by whether the chosen objective of the action is minor or major.

Offensive tactical engagements are selected to support attainment of strategic objectives. Tactical engagements are the tools of the strategist in creating conditions favorable for delivering decisive attacks against an opponent. It is most important, therefore, that those given responsibility for planning and executing tactical operations be skilled in assessing the situation, and selecting the most appropriate methods for it. Those expected to participate must be trained in the use of the chosen technique and the specific methods.

Method refers to the specific weapons or means of action. Within the technique of nonviolent struggle, these include the dozens of particular forms of action (such as the many kinds of strikes, boycotts, political noncooperation, and the like) cited in Chapter Five. (See also Appendix.)

The development of a responsible and effective strategic plan for a nonviolent struggle depends upon the careful formulation and selection of the grand strategy, strategies, tactics, and methods.

The main lesson of this discussion is that a calculated use of one's intellect is required in careful strategic planning for liberation from a dictatorship. Failure to plan intelligently can contribute to disasters, while the effective use of one's intellectual capacities can chart a strategic course that will judiciously utilize one's available resources to move the society toward the goal of liberty and democracy.

SEVEN

PLANNING STRATEGY

In order to increase the chances for success, resistance leaders will need to formulate a comprehensive plan of action capable of strengthening the suffering people, weakening and then destroying the dictatorship, and building a durable democracy. To achieve such a plan of action, a careful assessment of the situation and of the options for effective action is needed. Out of such a careful analysis both a grand strategy and the specific campaign strategies for achieving freedom can be developed. Though related, the development of grand strategy and campaign strategies are two separate processes. Only after the grand strategy has been developed can the specific campaign strategies be fully developed. Campaign strategies will need to be designed to achieve and reinforce the grand strategic objectives.

The development of resistance strategy requires attention to many questions and tasks. Here we shall identify some of the important factors that need to be considered, both at the grand strategic level and the level of campaign strategy. All strategic planning, however, requires that the resistance planners have a profound understanding of the entire conflict situation, including attention to physical, historical, governmental, military, cultural, social, political, psychological, economic, and international factors. Strategies can only be developed in the context of the particular struggle and its background.

Of primary importance, democratic leaders and strategic planners will want to assess the objectives and importance of the cause. Are the objectives worth a major struggle, and why? It is critical to determine the real objective of the struggle. We have argued here that overthrow of the dictatorship or removal of the present dictators is *not* enough. The objective in these conflicts needs to be the establishment of a free society with a democratic system of government. Clarity on this point will influence the development of a grand strategy and of the ensuing specific strategies.

Particularly, strategists will need to answer many fundamental questions, such as these:

- What are the main obstacles to achieving freedom?
- What factors will facilitate achieving freedom?
- What are the main strengths of the dictatorship?
- What are the various weaknesses of the dictatorship?
- To what degree are the sources of power for the dictatorship vulnerable?
- What are the strengths of the democratic forces and the general population?
- What are the weaknesses of the democratic forces and how can they be corrected?
- What is the status of third parties, not immediately involved in the conflict, who already assist or might assist, either the dictatorship or the democratic movement, and if so in what ways?

Choice of means

At the grand strategic level, planners will need to choose the main means of struggle to be employed in the coming conflict. The merits and limitations of several alternative techniques of struggle will need to be evaluated, such as conventional military warfare, guerrilla warfare, political defiance, and others.

In making this choice the strategists will need to consider such questions as the following: Is the chosen type of struggle within the capacities of the democrats? Does the chosen technique utilize strengths of the dominated population? Does this technique target

the weaknesses of the dictatorship, or does it strike at its strongest points? Do the means help the democrats become more self-reliant, or do they require dependency on third parties or external suppliers? What is the record of the use of the chosen means in bringing down dictatorships? Do they increase or limit the casualties and destruction that may be incurred in the coming conflict? Assuming success in ending the dictatorship, what effect would the selected means have on the type of government that would arise from the struggle? The types of action determined to be counterproductive will need to be excluded in the developed grand strategy.

In previous chapters we have argued that political defiance offers significant comparative advantages to other techniques of struggle. Strategists will need to examine their particular conflict situation and determine whether political defiance provides affirmative answers to the above questions.

Planning for democracy

It should be remembered that against a dictatorship the objective of the grand strategy is not simply to bring down the dictators but to install a democratic system and make the rise of a new dictatorship impossible. To accomplish these objectives, the chosen means of struggle will need to contribute to a change in the distribution of effective power in the society. Under the dictatorship the population and civil institutions of the society have been too weak, and the government too strong. Without a change in this imbalance, a new set of rulers can, if they wish, be just as dictatorial as the old ones. A "palace revolution" or a coup d'état therefore is not welcome.

Political defiance contributes to a more equitable distribution of effective power through the mobilization of the society against the dictatorship, as was discussed in Chapter Five. This process occurs in several ways. The development of a nonviolent struggle capacity means that the dictatorship's capacity for violent repression no longer as easily produces intimidation and submission among the population. The population will have at its disposal powerful means to counter and at times block the exertion of the dicta-

tors' power. Further, the mobilization of popular power through political defiance will strengthen the independent institutions of the society. The experience of once exercising effective power is not quickly forgot. The knowledge and skill gained in struggle will make the population less likely to be easily dominated by would-be dictators. This shift in power relationships would ultimately make establishment of a durable democratic society much more likely.

External assistance

As part of the preparation of a grand strategy it is necessary to assess what will be the relative roles of internal resistance and external pressures for disintegrating the dictatorship. In this analysis we have argued that the main force of the struggle must be borne from inside the country itself. To the degree that international assistance comes at all, it will be stimulated by the internal struggle.

As a modest supplement, efforts can be made to mobilize world public opinion against the dictatorship, on humanitarian, moral, and religious grounds. Efforts can be taken to obtain diplomatic, political, and economic sanctions by governments and international organizations against the dictatorship. These may take the forms of economic and military weapons embargoes, reduction in levels of diplomatic recognition or the breaking of diplomatic ties, banning of economic assistance and prohibition of investments in the dictatorial country, expulsion of the dictatorial government from various international organizations and from United Nations bodies. Further, international assistance, such as the provision of financial and communications support, can also be provided directly to the democratic forces.

Formulating a grand strategy

Following an assessment of the situation, the choice of means, and a determination of the role of external assistance, planners of the grand strategy will need to sketch in broad strokes how the conflict might best be conducted. This broad plan would stretch from the present to the future liberation and the institution of a democratic system.

In formulating a grand strategy these planners will need to ask themselves a variety of questions. The following questions pose (in a more specific way than earlier) the types of considerations required in devising a grand strategy for a political defiance struggle:

How might the long-term struggle best begin? How can the oppressed population muster sufficient self-confidence and strength to act to challenge the dictatorship, even initially in a limited way? How could the population's capacity to apply noncooperation and defiance be increased with time and experience? What might be the objectives of a series of limited campaigns to regain democratic control over the society and limit the dictatorship?

Are there independent institutions that have survived the dictatorship which might be used in the struggle to establish freedom? What institutions of the society can be regained from the dictators' control, or what institutions need to be newly created by the democrats to meet their needs and establish spheres of democracy even while the dictatorship continues?

How can organizational strength in the resistance be developed? How can participants be trained? What resources (finances, equipment, etc.) will be required throughout the struggle? What types of symbolism can be most effective in mobilizing the population?

By what kinds of action and in what stages could the sources of power of the dictators be incrementally weakened and severed? How can the resisting population simultaneously persist in its defiance and also maintain the necessary nonviolent discipline? How can the society continue to meet its basic needs during the course of the struggle? How can social order be maintained in the midst of the conflict? As victory approaches, how can the democratic resistance continue to build the institutional base of the post-dictatorship society to make the transition as smooth as possible?

It must be remembered that no single blueprint exists or can be created to plan strategy for every liberation movement against dictatorships. Each struggle to bring down a dictatorship and establish a democratic system will be somewhat different. No two situations will be exactly alike, each dictatorship will have some individual characteristics, and the capacities of the freedom-seeking population

will vary. Planners of grand strategy for a political defiance struggle will require a profound understanding not only of their specific conflict situation, but of their chosen means of struggle as well.¹³

When the grand strategy of the struggle has been carefully planned there are sound reasons for making it widely known. The large numbers of people required to participate may be more willing and able to act if they understand the general conception, as well as specific instructions. This knowledge could potentially have a very positive effect on their morale, their willingness to participate, and to act appropriately. The general outlines of the grand strategy would become known to the dictators in any case and knowledge of its features potentially could lead them to be less brutal in their repression, knowing that it could rebound politically against themselves. Awareness of the special characteristics of the grand strategy could potentially also contribute to dissension and defections from the dictators' own camp.

Once a grand strategic plan for bringing down the dictatorship and establishing a democratic system has been adopted, it is important for the pro-democracy groups to persist in applying it. Only in very rare circumstances should the struggle depart from the initial grand strategy. When there is abundant evidence that the chosen grand strategy was misconceived, or that the circumstances of the struggle have fundamentally changed, planners may need to alter the grand strategy. Even then, this should be done only after a basic reassessment has been made and a new more adequate grand strategic plan has been developed and adopted.

---

¹³ Recommended full length studies are Gene Sharp, *The Politics of Nonviolent Action of Nonviolent Action*, (Boston, Massachusetts: Porter Sargent, 1973) and Peter Ackerman and Christopher Kruegler, *Strategic Nonviolent Conflict*, (Westport, Connecticut: Praeger, 1994). Also see Gene Sharp, *Waging Nonviolent Struggle: Twentieth Century Practice and Twenty-First Century Potential*. Boston: Porter Sargent, 2005.

Planning campaign strategies

However wise and promising the developed grand strategy to end the dictatorship and to institute democracy may be, a grand strategy does not implement itself. Particular strategies will need to be developed to guide the major campaigns aimed at undermining the dictators' power. These strategies, in turn, will incorporate and guide a range of tactical engagements that will aim to strike decisive blows against the dictators' regime. The tactics and the specific methods of action must be chosen carefully so that they contribute to achieving the goals of each particular strategy. The discussion here focuses exclusively on the level of strategy.

Strategists planning the major campaigns will, like those who planned the grand strategy, require a thorough understanding of the nature and modes of operation of their chosen technique of struggle. Just as military officers must understand force structures, tactics, logistics, munitions, the effects of geography, and the like in order to plot military strategy, political defiance planners must understand the nature and strategic principles of nonviolent struggle. Even then, however, knowledge of nonviolent struggle, attention to recommendations in this essay, and answers to the questions posed here will not themselves produce strategies. The formulation of strategies for the struggle still requires an informed creativity.

In planning the strategies for the specific selective resistance campaigns and for the longer term development of the liberation struggle, the political defiance strategists will need to consider various issues and problems. The following are among these:

- Determination of the specific objectives of the campaign and their contributions to implementing the grand strategy.
- Consideration of the specific methods, or political weapons, that can best be used to implement the chosen strategies. Within each overall plan for a particular strategic campaign it will be necessary to determine what smaller, tactical plans and which specific methods of action should be used to im-

pose pressures and restrictions against the dictatorship's sources of power. It should be remembered that the achievement of major objectives will come as a result of carefully chosen and implemented specific smaller steps.

- Determination whether, or how, economic issues should be related to the overall essentially political struggle. If economic issues are to be prominent in the struggle, care will be needed that the economic grievances can actually be remedied after the dictatorship is ended. Otherwise, disillusionment and disaffection may set in if quick solutions are not provided during the transition period to a democratic society. Such disillusionment could facilitate the rise of dictatorial forces promising an end to economic woes.
- Determination in advance of what kind of leadership structure and communications system will work best for initiating the resistance struggle. What means of decision-making and communication will be possible during the course of the struggle to give continuing guidance to the resisters and the general population?
- Communication of the resistance news to the general population, to the dictators' forces, and the international press. Claims and reporting should always be strictly factual. Exaggerations and unfounded claims will undermine the credibility of the resistance.
- Plans for self-reliant constructive social, educational, economic, and political activities to meet the needs of one's own people during the coming conflict. Such projects can be conducted by persons not directly involved in the resistance activities.
- Determination of what kind of external assistance is desirable in support of the specific campaign or the general liberation struggle. How can external help be best mobilized

and used without making the internal struggle dependent on uncertain external factors? Attention will need to be given to which external groups are most likely, and most appropriate, to assist, such as non-governmental organizations (social movements, religious or political groups, labor unions, etc.), governments, and/or the United Nations and its various bodies.

Furthermore, the resistance planners will need to take measures to preserve order and to meet social needs by one's own forces during mass resistance against dictatorial controls. This will not only create alternative independent democratic structures and meet genuine needs, but also will reduce credibility for any claims that ruthless repression is required to halt disorder and lawlessness.

Spreading the idea of noncooperation

For successful political defiance against a dictatorship, it is essential that the population grasp the idea of noncooperation. As illustrated by the "Monkey Master" story (see Chapter Three), the basic idea is simple: if enough of the subordinates refuse to continue their cooperation long enough despite repression, the oppressive system will be weakened and finally collapse.

People living under the dictatorship may be already familiar with this concept from a variety of sources. Even so, the democratic forces should deliberately spread and popularize the idea of noncooperation. The "Monkey Master" story, or a similar one, could be disseminated throughout the society. Such a story could be easily understood. Once the general concept of noncooperation is grasped, people will be able to understand the relevance of future calls to practice noncooperation with the dictatorship. They will also be able on their own to improvise a myriad of specific forms of noncooperation in new situations.

Despite the difficulties and dangers in attempts to communicate ideas, news, and resistance instructions while living under dictatorships, democrats have frequently proved this to be possible.

Even under Nazi and Communist rule it was possible for resisters to communicate not only with other individuals but even with large public audiences through the production of illegal newspapers, leaflets, books, and in later years with audio and video cassettes.

With the advantage of prior strategic planning, general guidelines for resistance can be prepared and disseminated. These can indicate the issues and circumstances under which the population should protest and withhold cooperation, and how this might be done. Then, even if communications from the democratic leadership are severed, and specific instructions have not been issued or received, the population will know how to act on certain important issues. Such guidelines would also provide a test to identify counterfeit "resistance instructions" issued by the political police designed to provoke discrediting action.

Repression and countermeasures

Strategic planners will need to assess the likely responses and repression, especially the threshold of violence, of the dictatorship to the actions of the democratic resistance. It will be necessary to determine how to withstand, counteract, or avoid this possible increased repression without submission. Tactically, for specific occasions, appropriate warnings to the population and the resisters about expected repression would be in order, so that they will know the risks of participation. If repression may be serious, preparations for medical assistance for wounded resisters should be made.

Anticipating repression, the strategists will do well to consider in advance the use of tactics and methods that will contribute to achieving the specific goal of a campaign, or liberation, but that will make brutal repression less likely or less possible. For example, street demonstrations and parades against extreme dictatorships may be dramatic, but they may also risk thousands of dead demonstrators. The high cost to the demonstrators may not, however, actually apply more pressure on the dictatorship than would occur through everyone staying home, a strike, or massive acts of noncooperation from the civil servants.

If it has been proposed that provocative resistance action risking high casualties will be required for a strategic purpose, then one should very carefully consider the proposal's costs and possible gains. Will the population and the resisters be likely to behave in a disciplined and nonviolent manner during the course of the struggle? Can they resist provocations to violence? Planners must consider what measures may be taken to keep nonviolent discipline and maintain the resistance despite brutalities. Will such measures as pledges, policy statements, discipline leaflets, marshals for demonstrations, and boycotts of pro-violence persons and groups be possible and effective? Leaders should always be alert for the presence of *agents provocateurs* whose mission will be to incite the demonstrators to violence.

Adhering to the strategic plan

Once a sound strategic plan is in place, the democratic forces should not be distracted by minor moves of the dictators that may tempt them to depart from the grand strategy and the strategy for a particular campaign, causing them to focus major activities on unimportant issues. Nor should the emotions of the moment — perhaps in response to new brutalities by the dictatorship — be allowed to divert the democratic resistance from its grand strategy or the campaign strategy. The brutalities may have been perpetrated precisely in order to provoke the democratic forces to abandon their well-laid plan and even to commit violent acts in order that the dictators could more easily defeat them.

As long as the basic analysis is judged to be sound, the task of the pro-democracy forces is to press forward stage by stage. Of course, changes in tactics and intermediate objectives will occur and good leaders will always be ready to exploit opportunities. These adjustments should not be confused with objectives of the grand strategy or the objectives of the specific campaign. Careful implementation of the chosen grand strategy and of strategies for particular campaigns will greatly contribute to success.

EIGHT

APPLYING POLITICAL DEFIANCE

In situations in which the population feels powerless and frightened, it is important that initial tasks for the public be low-risk, confidence-building actions. These types of actions — such as wearing one’s clothes in an unusual way — may publicly register a dissenting opinion and provide an opportunity for the public to participate significantly in acts of dissent. In other cases a relatively minor (on the surface) nonpolitical issue (such as securing a safe water supply) might be made the focus for group action. Strategists should choose an issue the merits of which will be widely recognized and difficult to reject. Success in such limited campaigns could not only correct specific grievances but also convince the population that it indeed has power potential.

Most of the strategies of campaigns in the long-term struggle should *not* aim for the immediate complete downfall of the dictatorship, but instead for gaining limited objectives. Nor does every campaign require the participation of all sections of the population.

In contemplating a series of specific campaigns to implement the grand strategy, the defiance strategists need to consider how the campaigns at the beginning, the middle, and near the conclusion of the long-term struggle will differ from each other.

Selective resistance

In the initial stages of the struggle, separate campaigns with different specific objectives can be very useful. Such selective campaigns may follow one after the other. Occasionally, two or three might overlap in time.

In planning a strategy for “selective resistance” it is necessary to identify specific limited issues or grievances that symbolize the general oppression of the dictatorship. Such issues may be the appropriate targets for conducting campaigns to gain intermediary strategic objectives within the overall grand strategy.

These intermediary strategic objectives need to be attainable by the current or projected power capacity of the democratic forces. This helps to ensure a series of victories, which are good for morale, and also contribute to advantageous incremental shifts in power relations for the long-term struggle.

Selective resistance strategies should concentrate primarily on specific social, economic, or political issues. These may be chosen in order to keep some part of the social and political system out of the dictators' control, to regain control of some part currently controlled by the dictators, or to deny the dictators a particular objective. If possible, the campaign of selective resistance should also strike at one weakness or more of the dictatorship, as already discussed. Thereby, democrats can make the greatest possible impact with their available power capacity.

Very early the strategists need to plan at least the strategy for the first campaign. What are to be its limited objectives? How will it help fulfill the chosen grand strategy? If possible, it is wise to formulate at least the general outlines of strategies for a second and possibly a third campaign. All such strategies will need to implement the chosen grand strategy and operate within its general guidelines.

Symbolic challenge

At the beginning of a new campaign to undermine the dictatorship, the first more specifically political actions may be limited in scope. They should be designed in part to test and influence the mood of the population, and to prepare them for continuing struggle through noncooperation and political defiance.

The initial action is likely to take the form of symbolic protest or may be a symbolic act of limited or temporary noncooperation. If the number of persons willing to act is small, then the initial act might, for example, involve placing flowers at a place of symbolic importance. On the other hand, if the number of persons willing to act is very large, then a five minute halt to all activities or several minutes of silence might be used. In other situations, a few indi-

viduals might undertake a hunger strike, a vigil at a place of symbolic importance, a brief student boycott of classes, or a temporary sit-in at an important office. Under a dictatorship these more aggressive actions would most likely be met with harsh repression.

Certain symbolic acts, such as a physical occupation in front of the dictator's palace or political police headquarters may involve high risk and are therefore not advisable for initiating a campaign.

Initial symbolic protest actions have at times aroused major national and international attention — as the mass street demonstrations in Burma in 1988 or the student occupation and hunger strike in Tiananmen Square in Beijing in 1989. The high casualties of demonstrators in both of these cases points to the great care strategists must exercise in planning campaigns. Although having a tremendous moral and psychological impact, such actions by themselves are unlikely to bring down a dictatorship, for they remain largely symbolic and do not alter the power position of the dictatorship.

It usually is not possible to sever the availability of the sources of power to the dictators completely and rapidly at the beginning of a struggle. That would require virtually the whole population and almost all the institutions of the society — which had previously been largely submissive — to reject absolutely the regime and suddenly defy it by massive and strong noncooperation. That has not yet occurred and would be most difficult to achieve. In most cases, therefore, a quick campaign of full noncooperation and defiance is an unrealistic strategy for an early campaign against the dictatorship.

Spreading responsibility

During a selective resistance campaign the brunt of the struggle is for a time usually borne by one section or more of the population. In a later campaign with a different objective, the burden of the struggle would be shifted to other population groups. For example, students might conduct strikes on an educational issue, religious leaders and believers might concentrate on a freedom of religion issue, rail workers might meticulously obey safety regulations so as to slow down the rail transport system, journalists might challenge

ensorship by publishing papers with blank spaces in which prohibited articles would have appeared, or police might repeatedly fail to locate and arrest wanted members of the democratic opposition. Phasing resistance campaigns by issue and population group will allow certain segments of the population to rest while resistance continues.

Selective resistance is especially important *to defend* the existence and autonomy of independent social, economic, and political groups and institutions outside the control of the dictatorship, which were briefly discussed earlier. These centers of power provide the institutional bases from which the population can exert pressure or can resist dictatorial controls. In the struggle, they are likely to be among the first targets of the dictatorship.

Aiming at the dictators' power

As the long-term struggle develops beyond the initial strategies into more ambitious and advanced phases, the strategists will need to calculate how the dictators' sources of power can be further restricted. The aim would be to use popular noncooperation to create a new more advantageous strategic situation for the democratic forces.

As the democratic resistance forces gained strength, strategists would plot more ambitious noncooperation and defiance to sever the dictatorships' sources of power, with the goal of producing increasing political paralysis, and in the end the disintegration of the dictatorship itself.

It will be necessary to plan carefully how the democratic forces can weaken the support that people and groups have previously offered to the dictatorship. Will their support be weakened by revelations of the brutalities perpetrated by the regime, by exposure of the disastrous economic consequences of the dictators' policies, or by a new understanding that the dictatorship can be ended? The dictators' supporters should at least be induced to become "neutral" in their activities ("fence sitters") or preferably to become active supporters of the movement for democracy.

During the planning and implementation of political defiance

and noncooperation, it is highly important to pay close attention to all of the dictators' main supporters and aides, including their inner clique, political party, police, and bureaucrats, but especially their army.

The degree of loyalty of the military forces, both soldiers and officers, to the dictatorship needs to be carefully assessed and a determination should be made as to whether the military is open to influence by the democratic forces. Might many of the ordinary soldiers be unhappy and frightened conscripts? Might many of the soldiers and officers be alienated from the regime for personal, family, or political reasons? What other factors might make soldiers and officers vulnerable to democratic subversion?

Early in the liberation struggle a special strategy should be developed to communicate with the dictators' troops and functionaries. By words, symbols, and actions, the democratic forces can inform the troops that the liberation struggle will be vigorous, determined, and persistent. Troops should learn that the struggle will be of a special character, designed to undermine the dictatorship but not to threaten their lives. Such efforts would aim ultimately to undermine the morale of the dictators' troops and finally to subvert their loyalty and obedience in favor of the democratic movement. Similar strategies could be aimed at the police and civil servants.

The attempt to garner sympathy from and, eventually, induce disobedience among the dictators' forces ought not to be interpreted, however, to mean encouragement of the military forces to make a quick end to the current dictatorship through military action. Such a scenario is not likely to install a working democracy, for (as we have discussed) a coup d'état does little to redress the imbalance of power relations between the populace and the rulers. Therefore, it will be necessary to plan how sympathetic military officers can be brought to understand that neither a military coup nor a civil war against the dictatorship is required or desirable.

Sympathetic officers can play vital roles in the democratic struggle, such as spreading disaffection and noncooperation in the military forces, encouraging deliberate inefficiencies and the quiet ignoring of orders, and supporting the refusal to carry out repres-

sion. Military personnel may also offer various modes of positive nonviolent assistance to the democracy movement, including safe passage, information, food, medical supplies, and the like.

The army is one of the most important sources of the power of dictators because it can use its disciplined military units and weaponry directly to attack and to punish the disobedient population. *Defiance strategists should remember that it will be exceptionally difficult, or impossible, to disintegrate the dictatorship if the police, bureaucrats, and military forces remain fully supportive of the dictatorship and obedient in carrying out its commands.* Strategies aimed at subverting the loyalty of the dictators' forces should therefore be given a high priority by democratic strategists.

The democratic forces should remember that disaffection and disobedience among the military forces and police can be highly dangerous for the members of those groups. Soldiers and police could expect severe penalties for any act of disobedience and execution for acts of mutiny. The democratic forces should not ask the soldiers and officers that they immediately mutiny. Instead, where communication is possible, it should be made clear that there are a multitude of relatively safe forms of "disguised disobedience" that they can take initially. For example, police and troops can carry out instructions for repression inefficiently, fail to locate wanted persons, warn resisters of impending repression, arrests, or deportations, and fail to report important information to their superior officers. Disaffected officers in turn can neglect to relay commands for repression down the chain of command. Soldiers may shoot over the heads of demonstrators. Similarly, for their part, civil servants can lose files and instructions, work inefficiently, and become "ill" so that they need to stay home until they "recover."

Shifts in strategy

The political defiance strategists will need constantly to assess how the grand strategy and the specific campaign strategies are being implemented. It is possible, for example, that the struggle may not go as well as expected. In that case it will be necessary to calculate

what shifts in strategy might be required. What can be done to increase the movement's strength and regain the initiative? In such a situation, it will be necessary to identify the problem, make a strategic reassessment, possibly shift struggle responsibilities to a different population group, mobilize additional sources of power, and develop alternative courses of action. When that is done, the new plan should be implemented immediately.

Conversely, if the struggle has gone much better than expected and the dictatorship is collapsing earlier than previously calculated, how can the democratic forces capitalize on unexpected gains and move toward paralyzing the dictatorship? We will explore this question in the following chapter.

NINE

DISINTEGRATING THE DICTATORSHIP

The cumulative effect of well-conducted and successful political defiance campaigns is to strengthen the resistance and to establish and expand areas of the society where the dictatorship faces limits on its effective control. These campaigns also provide important experience in how to refuse cooperation and how to offer political defiance. That experience will be of great assistance when the time comes for noncooperation and defiance on a mass scale.

As was discussed in Chapter Three, obedience, cooperation, and submission are essential if dictators are to be powerful. Without access to the sources of political power, the dictators' power weakens and finally dissolves. Withdrawal of support is therefore the major required action to disintegrate a dictatorship. It may be useful to review how the sources of power can be affected by political defiance.

Acts of symbolic repudiation and defiance are among the available means to undermine the regime's moral and political *authority* — its legitimacy. The greater the regime's authority, the greater and more reliable is the obedience and cooperation which it will receive. Moral disapproval needs to be expressed in action in order to seriously threaten the existence of the dictatorship. Withdrawal of cooperation and obedience are needed to sever the availability of other sources of the regime's power.

A second important such source of power is *human resources*, the number and importance of the persons and groups that obey, cooperate with, or assist the rulers. If noncooperation is practiced by large parts of the population, the regime will be in serious trouble. For example, if the civil servants no longer function with their normal efficiency or even stay at home, the administrative apparatus will be gravely affected.

Similarly, if the noncooperating persons and groups include those that have previously supplied specialized *skills and knowledge*, then the dictators will see their capacity to implement their

will gravely weakened. Even their ability to make well-informed decisions and develop effective policies may be seriously reduced.

If psychological and ideological influences — called *intangible factors* — that usually induce people to obey and assist the rulers are weakened or reversed, the population will be more inclined to disobey and to noncooperate.

The dictators' access to *material resources* also directly affects their power. With control of financial resources, the economic system, property, natural resources, transportation, and means of communication in the hands of actual or potential opponents of the regime, another major source of their power is vulnerable or removed. Strikes, boycotts, and increasing autonomy in the economy, communications, and transportation will weaken the regime.

As previously discussed, the dictators' ability to threaten or apply *sanctions* — punishments against the restive, disobedient, and noncooperative sections of the population — is a central source of the power of dictators. This source of power can be weakened in two ways. First, if the population is prepared, as in a war, to risk serious consequences as the price of defiance, the effectiveness of the available sanctions will be drastically reduced (that is, the dictators' repression will not secure the desired submission). Second, if the police and the military forces themselves become disaffected, they may on an individual or mass basis evade or outright defy orders to arrest, beat, or shoot resisters. If the dictators can no longer rely on the police and military forces to carry out repression, the dictatorship is gravely threatened.

In summary, success against an entrenched dictatorship requires that noncooperation and defiance reduce and remove the sources of the regime's power. Without constant replenishment of the necessary sources of power the dictatorship will weaken and finally disintegrate. Competent strategic planning of political defiance against dictatorships therefore needs to target the dictators' most important sources of power.

Escalating freedom

Combined with political defiance during the phase of selective resistance, the growth of autonomous social, economic, cultural, and political institutions progressively expands the “democratic space” of the society and shrinks the control of the dictatorship. As the civil institutions of the society become stronger vis-à-vis the dictatorship, then, whatever the dictators may wish, the population is incrementally building an independent society outside of their control. If and when the dictatorship intervenes to halt this “escalating freedom,” nonviolent struggle can be applied in defense of this newly won space and the dictatorship will be faced with yet another “front” in the struggle.

In time, this combination of resistance and institution building can lead to *de facto* freedom, making the collapse of the dictatorship and the formal installation of a democratic system undeniable because the power relationships within the society have been fundamentally altered.

Poland in the 1970s and 1980s provides a clear example of the progressive reclaiming of a society’s functions and institutions by the resistance. The Catholic church had been persecuted but never brought under full Communist control. In 1976 certain intellectuals and workers formed small groups such as K.O.R. (Workers Defense Committee) to advance their political ideas. The organization of the Solidarity trade union with its power to wield effective strikes forced its own legalization in 1980. Peasants, students, and many other groups also formed their own independent organizations. When the Communists realized that these groups had changed the power realities, Solidarity was again banned and the Communists resorted to military rule.

Even under martial law, with many imprisonments and harsh persecution, the new independent institutions of the society continued to function. For example, dozens of illegal newspapers and magazines continued to be published. Illegal publishing houses annually issued hundreds of books, while well-known writers boycotted Communist publications and government publishing houses.

Similar activities continued in other parts of the society.

Under the Jaruselski military regime, the military-Communist government was at one point described as bouncing around on the top of the society. The officials still occupied government offices and buildings. The regime could still strike down into the society, with punishments, arrests, imprisonment, seizure of printing presses, and the like. The dictatorship, however, could not control the society. From that point, it was only a matter of time until the society was able to bring down the regime completely.

Even while a dictatorship still occupies government positions it is sometimes possible to organize a democratic "parallel government." This would increasingly operate as a rival government to which loyalty, compliance, and cooperation are given by the population and the society's institutions. The dictatorship would then consequently, on an increasing basis, be deprived of these characteristics of government. Eventually, the democratic parallel government may fully replace the dictatorial regime as part of the transition to a democratic system. In due course then a constitution would be adopted and elections held as part of the transition.

Disintegrating the dictatorship

While the institutional transformation of the society is taking place, the defiance and noncooperation movement may escalate. Strategists of the democratic forces should contemplate early that there will come a time when the democratic forces can move beyond selective resistance and launch mass defiance. In most cases, time will be required for creating, building, or expanding resistance capacities, and the development of mass defiance may occur only after several years. During this interim period campaigns of selective resistance should be launched with increasingly important political objectives. Larger parts of the population at all levels of the society should become involved. Given determined and disciplined political defiance during this escalation of activities, the internal weaknesses of the dictatorship are likely to become increasingly obvious.

The combination of strong political defiance and the building of independent institutions is likely in time to produce widespread international attention favorable to the democratic forces. It may also produce international diplomatic condemnations, boycotts, and embargoes in support of the democratic forces (as it did for Poland).

Strategists should be aware that in some situations the collapse of the dictatorship may occur extremely rapidly, as in East Germany in 1989. This can happen when the sources of power are massively severed as a result of the whole population's revulsion against the dictatorship. This pattern is not usual, however, and it is better to plan for a long-term struggle (but to be prepared for a short one).

During the course of the liberation struggle, victories, even on limited issues, should be celebrated. Those who have earned the victory should be recognized. Celebrations with vigilance should also help to keep up the morale needed for future stages of the struggle.

Handling success responsibly

Planners of the grand strategy should calculate in advance the possible and preferred ways in which a successful struggle might best be concluded in order to prevent the rise of a new dictatorship and to ensure the gradual establishment of a durable democratic system.

The democrats should calculate how the transition from the dictatorship to the interim government shall be handled at the end of the struggle. It is desirable at that time to establish quickly a new functioning government. However, it must not be merely the old one with new personnel. It is necessary to calculate what sections of the old governmental structure (as the political police) are to be completely abolished because of their inherent anti-democratic character and which sections retained to be subjected to later democratization efforts. A complete governmental void could open the way to chaos or a new dictatorship.

Thought should be given in advance to determine what is to be the policy toward high officials of the dictatorship when its power

disintegrates. For example, are the dictators to be brought to trial in a court? Are they to be permitted to leave the country permanently? What other options may there be that are consistent with political defiance, the need for reconstructing the country, and building a democracy following the victory? A blood bath must be avoided which could have drastic consequences on the possibility of a future democratic system.

Specific plans for the transition to democracy should be ready for application when the dictatorship is weakening or collapses. Such plans will help to prevent another group from seizing state power through a coup d'état. Plans for the institution of democratic constitutional government with full political and personal liberties will also be required. The changes won at a great price should not be lost through lack of planning.

When confronted with the increasingly empowered population and the growth of independent democratic groups and institutions — both of which the dictatorship is unable to control — the dictators will find that their whole venture is unravelling. Massive shut-downs of the society, general strikes, mass stay-at-homes, defiant marches, or other activities will increasingly undermine the dictators' own organization and related institutions. As a consequence of such defiance and noncooperation, executed wisely and with mass participation over time, the dictators would become powerless and the democratic defenders would, without violence, triumph. The dictatorship would disintegrate before the defiant population.

Not every such effort will succeed, especially not easily, and rarely quickly. It should be remembered that as many military wars are lost as are won. However, political defiance offers a real possibility of victory. As stated earlier, that possibility can be greatly increased through the development of a wise grand strategy, careful strategic planning, hard work, and disciplined courageous struggle.

TEN

GROUNDWORK FOR DURABLE DEMOCRACY

The disintegration of the dictatorship is of course a cause for major celebration. People who have suffered for so long and struggled at great price merit a time of joy, relaxation, and recognition. They should feel proud of themselves and of all who struggled with them to win political freedom. Not all will have lived to see this day. The living and the dead will be remembered as heroes who helped to shape the history of freedom in their country.

Unfortunately, this is not a time for a reduction in vigilance. Even in the event of a successful disintegration of the dictatorship by political defiance, careful precautions must be taken to prevent the rise of a new oppressive regime out of the confusion following the collapse of the old one. The leaders of the pro-democracy forces should have prepared in advance for an orderly transition to a democracy. The dictatorial structures will need to be dismantled. The constitutional and legal bases and standards of behavior of a durable democracy will need to be built.

No one should believe that with the downfall of the dictatorship an ideal society will immediately appear. The disintegration of the dictatorship simply provides the beginning point, under conditions of enhanced freedom, for long-term efforts to improve the society and meet human needs more adequately. Serious political, economic, and social problems will continue for years, requiring the cooperation of many people and groups in seeking their resolution. The new political system should provide the opportunities for people with varying outlooks and favored measures to continue constructive work and policy development to deal with problems in the future.

Threats of a new dictatorship

Aristotle warned long ago that “. . . tyranny can also change into tyranny. . .”¹⁴ There is ample historical evidence from France (the

---

¹⁴ Aristotle, *The Politics*, Book V, Chapter 12, p. 233.

Jacobins and Napoleon), Russia (the Bolsheviks), Iran (the Ayatollah), Burma (SLORC), and elsewhere that the collapse of an oppressive regime will be seen by some persons and groups as merely the opportunity for them to step in as the new masters. Their motives may vary, but the results are often approximately the same. The new dictatorship may even be more cruel and total in its control than the old one.

Even before the collapse of the dictatorship, members of the old regime may attempt to cut short the defiance struggle for democracy by staging a coup d'état designed to preempt victory by the popular resistance. It may claim to oust the dictatorship, but in fact seek only to impose a new refurbished model of the old one.

Blocking coups

There are ways in which coups against newly liberated societies can be defeated. Advance knowledge of that defense capacity may at times be sufficient to deter the attempt. Preparation can produce prevention.

Immediately after a coup is started, the putschists require legitimacy, that is, acceptance of their moral and political right to rule. The first basic principle of anti-coup defense is therefore to deny legitimacy to the putschists.

The putschists also require that the civilian leaders and population be supportive, confused, or just passive. The putschists require the cooperation of specialists and advisors, bureaucrats and civil servants, administrators and judges in order to consolidate their control over the affected society. The putschists also require that the multitude of people who operate the political system, the society's institutions, the economy, the police, and the military forces will passively submit and carry out their usual functions as modified by the putschists' orders and policies.

The second basic principle of anti-coup defense is to resist the putschists with noncooperation and defiance. The needed cooperation and assistance must be denied. Essentially the same means of struggle that was used against the dictatorship can be used against

the new threat, but applied immediately. If both legitimacy and cooperation are denied, the coup may die of political starvation and the chance to build a democratic society restored.

Constitution drafting

The new democratic system will require a constitution that establishes the desired framework of the democratic government. The constitution should set the purposes of government, limits on governmental powers, the means and timing of elections by which governmental officials and legislators will be chosen, the inherent rights of the people, and the relation of the national government to other lower levels of government.

Within the central government, if it is to remain democratic, a clear division of authority should be established between the legislative, executive, and judicial branches of government. Strong restrictions should be included on activities of the police, intelligence services, and military forces to prohibit any legal political interference.

In the interests of preserving the democratic system and impeding dictatorial trends and measures, the constitution should preferably be one that establishes a federal system with significant prerogatives reserved for the regional, state, and local levels of government. In some situations the Swiss system of cantons might be considered in which relatively small areas retain major prerogatives, while remaining a part of the whole country.

If a constitution with many of these features existed earlier in the newly liberated country's history, it may be wise simply to restore it to operation, amending it as deemed necessary and desirable. If a suitable older constitution is not present, it may be necessary to operate with an interim constitution. Otherwise, a new constitution will need to be prepared. Preparing a new constitution will take considerable time and thought. Popular participation in this process is desirable and required for ratification of a new text or amendments. One should be very cautious about including in the constitution promises that later might prove impossible to imple-

ment or provisions that would require a highly centralized government, for both can facilitate a new dictatorship.

The wording of the constitution should be easily understood by the majority of the population. A constitution should not be so complex or ambiguous that only lawyers or other elites can claim to understand it.

A democratic defense policy

The liberated country may also face foreign threats for which a defense capacity would be required. The country might also be threatened by foreign attempts to establish economic, political, or military domination.

In the interests of maintaining internal democracy, serious consideration should be given to applying the basic principles of political defiance to the needs of national defense.¹⁵ By placing resistance capacity directly in the hands of the citizenry, newly liberated countries could avoid the need to establish a strong military capacity which could itself threaten democracy or require vast economic resources much needed for other purposes.

It must be remembered that some groups will ignore any constitutional provision in their aim to establish themselves as new dictators. Therefore, a permanent role will exist for the population to apply political defiance and noncooperation against would-be dictators and to preserve democratic structures, rights, and procedures.

A meritorious responsibility

The effect of nonviolent struggle is not only to weaken and remove the dictators but also to empower the oppressed. This technique enables people who formerly felt themselves to be only pawns or victims to wield power directly in order to gain by their own efforts greater freedom and justice. This experience of struggle has impor-

---

¹⁵ See Gene Sharp, *Civilian-Based Defense: A Post-Military Weapons System* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1990).

tant psychological consequences, contributing to increased self-esteem and self-confidence among the formerly powerless.

One important long-term beneficial consequence of the use of nonviolent struggle for establishing democratic government is that the society will be more capable of dealing with continuing and future problems. These might include future governmental abuse and corruption, maltreatment of any group, economic injustices, and limitations on the democratic qualities of the political system. The population experienced in the use of political defiance is less likely to be vulnerable to future dictatorships.

After liberation, familiarity with nonviolent struggle will provide ways to defend democracy, civil liberties, minority rights, and prerogatives of regional, state, and local governments and nongovernmental institutions. Such means also provide ways by which people and groups can express extreme dissent peacefully on issues seen as so important that opposition groups have sometimes resorted to terrorism or guerrilla warfare.

The thoughts in this examination of political defiance or nonviolent struggle are intended to be helpful to all persons and groups who seek to lift dictatorial oppression from their people and to establish a durable democratic system that respects human freedoms and popular action to improve the society.

There are three major conclusions to the ideas sketched here:

- Liberation from dictatorships is possible;
- Very careful thought and strategic planning will be required to achieve it; and
- Vigilance, hard work, and disciplined struggle, often at great cost, will be needed.

The oft quoted phrase “Freedom is not free” is true. No outside force is coming to give oppressed people the freedom they so much want. People will have to learn how to take that freedom themselves. Easy it cannot be.

If people can grasp what is required for their own liberation, they can chart courses of action which, through much travail, can eventually bring them their freedom. Then, with diligence they can construct a new democratic order and prepare for its defense. Freedom won by struggle of this type can be durable. It can be maintained by a tenacious people committed to its preservation and enrichment.

APPENDIX ONE

THE METHODS OF NONVIOLENT ACTION¹⁶

THE METHODS OF NONVIOLENT PROTEST AND PERSUASION

Formal statements

1. Public speeches
2. Letters of opposition or support
3. Declarations by organizations and institutions
4. Signed public statements
5. Declarations of indictment and intention
6. Group or mass petitions

Communications with a wider audience

7. Slogans, caricatures, and symbols
8. Banners, posters, and displayed communications
9. Leaflets, pamphlets, and books
10. Newspapers and journals
11. Records, radio, and television
12. Skywriting and earthwriting

Group representations

13. Deputations
14. Mock awards
15. Group lobbying
16. Picketing
17. Mock elections

Symbolic public acts

18. Display of flags and symbolic colors
19. Wearing of symbols

---

¹⁶ This list, with definitions and historical examples, is taken from Gene Sharp, *The Politics of Nonviolent Action*, Part Two, *The Methods of Nonviolent Action*.

20. Prayer and worship
21. Delivering symbolic objects
22. Protest disrobings
23. Destruction of own property
24. Symbolic lights
25. Displays of portraits
26. Paint as protest
27. New signs and names
28. Symbolic sounds
29. Symbolic reclamations
30. Rude gestures

Pressures on individuals

31. "Haunting" officials
32. Taunting officials
33. Fraternalization
34. Vigils

Drama and music

35. Humorous skits and pranks
36. Performance of plays and music
37. Singing

Processions

38. Marches
39. Parades
40. Religious processions
41. Pilgrimages
42. Motorcades

Honoring the dead

43. Political mourning
44. Mock funerals
45. Demonstrative funerals
46. Homage at burial places

Public assemblies

- 47. Assemblies of protest or support
- 48. Protest meetings
- 49. Camouflaged meetings of protest
- 50. Teach-ins

Withdrawal and renunciation

- 51. Walk-outs
- 52. Silence
- 53. Renouncing honors
- 54. Turning one's back

THE METHODS OF SOCIAL NONCOOPERATION

Ostracism of persons

- 55. Social boycott
- 56. Selective social boycott
- 57. Lysistratic nonaction
- 58. Excommunication
- 59. Interdict

Noncooperation with social events, customs, and institutions

- 60. Suspension of social and sports activities
- 61. Boycott of social affairs
- 62. Student strike
- 63. Social disobedience
- 64. Withdrawal from social institutions

Withdrawal from the social system

- 65. Stay-at-home
- 66. Total personal noncooperation
- 67. Flight of workers
- 68. Sanctuary
- 69. Collective disappearance
- 70. Protest emigration (*hijrat*)

THE METHODS OF ECONOMIC NONCOOPERATION: (1) ECONOMIC BOYCOTTS

Action by consumers

71. Consumers' boycott
72. Nonconsumption of boycotted goods
73. Policy of austerity
74. Rent withholding
75. Refusal to rent
76. National consumers' boycott
77. International consumers' boycott

Action by workers and producers

78. Workmen's boycott
79. Producers' boycott

Action by middlemen

80. Suppliers' and handlers' boycott

Action by owners and management

81. Traders' boycott
82. Refusal to let or sell property
83. Lockout
84. Refusal of industrial assistance
85. Merchants' "general strike"

Action by holders of financial resources

86. Withdrawal of bank deposits
87. Refusal to pay fees, dues, and assessments
88. Refusal to pay debts or interest
89. Severance of funds and credit
90. Revenue refusal
91. Refusal of a government's money

Action by governments

92. Domestic embargo
93. Blacklisting of traders
94. International sellers' embargo
95. International buyers' embargo
96. International trade embargo

THE METHODS OF ECONOMIC NONCOOPERATION: (2) THE STRIKE

Symbolic strikes

- 97. Protest strike
- 98. Quickie walkout (lightning strike)

Agricultural strikes

- 99. Peasant strike
- 100. Farm workers' strike

Strikes by special groups

- 101. Refusal of impressed labor
- 102. Prisoners' strike
- 103. Craft strike
- 104. Professional strike

Ordinary industrial strikes

- 105. Establishment strike
- 106. Industry strike
- 107. Sympathetic strike

Restricted strikes

- 108. Detailed strike
- 109. Bumper strike
- 110. Slowdown strike
- 111. Working-to-rule strike
- 112. Reporting "sick" (sick-in)
- 113. Strike by resignation
- 114. Limited strike
- 115. Selective strike

Multi-industry strikes

- 116. Generalized strike
- 117. General strike

Combinations of strikes and economic closures

- 118. *Hartal*
- 119. Economic shutdown

THE METHODS OF POLITICAL NONCOOPERATION

Rejection of authority

- 120. Withholding or withdrawal of allegiance
- 121. Refusal of public support
- 122. Literature and speeches advocating resistance

Citizens' noncooperation with government

- 123. Boycott of legislative bodies
- 124. Boycott of elections
- 125. Boycott of government employment and positions
- 126. Boycott of government departments, agencies and other bodies
- 127. Withdrawal from government educational institutions
- 128. Boycott of government-supported organizations
- 129. Refusal of assistance to enforcement agents
- 130. Removal of own signs and placemarks
- 131. Refusal to accept appointed officials
- 132. Refusal to dissolve existing institutions

Citizens' alternatives to obedience

- 133. Reluctant and slow compliance
- 134. Nonobedience in absence of direct supervision
- 135. Popular nonobedience
- 136. Disguised disobedience
- 137. Refusal of an assemblage or meeting to disperse
- 138. Sitdown
- 139. Noncooperation with conscription and deportation
- 140. Hiding, escape and false identities
- 141. Civil disobedience of "illegitimate" laws

Action by government personnel

- 142. Selective refusal of assistance by government aides
- 143. Blocking of lines of command and information
- 144. Stalling and obstruction
- 145. General administrative noncooperation

- 146. Judicial noncooperation
- 147. Deliberate inefficiency and selective noncooperation by enforcement agents
- 148. Mutiny

Domestic governmental action

- 149. Quasi-legal evasions and delays
- 150. Noncooperation by constituent governmental units

International governmental action

- 151. Changes in diplomatic and other representation
- 152. Delay and cancellation of diplomatic events
- 153. Withholding of diplomatic recognition
- 154. Severance of diplomatic relations
- 155. Withdrawal from international organizations
- 156. Refusal of membership in international bodies
- 157. Expulsion from international organizations

THE METHODS OF NONVIOLENT INTERVENTION

Psychological intervention

- 158. Self-exposure to the elements
- 159. The fast
  - (a) Fast of moral pressure
  - (b) Hunger strike
  - (c) Satyagrahic fast
- 160. Reverse trial
- 161. Nonviolent harassment

Physical intervention

- 162. Sit-in
- 163. Stand-in
- 164. Ride-in
- 165. Wade-in
- 166. Mill-in
- 167. Pray-in
- 168. Nonviolent raids

- 169. Nonviolent air raids
- 170. Nonviolent invasion
- 171. Nonviolent interjection
- 172. Nonviolent obstruction
- 173. Nonviolent occupation

Social intervention

- 174. Establishing new social patterns
- 175. Overloading of facilities
- 176. Stall-in
- 177. Speak-in
- 178. Guerrilla theater
- 179. Alternative social institutions
- 180. Alternative communication system

Economic intervention

- 181. Reverse strike
- 182. Stay-in strike
- 183. Nonviolent land seizure
- 184. Defiance of blockades
- 185. Politically motivated counterfeiting
- 186. Preclusive purchasing
- 187. Seizure of assets
- 188. Dumping
- 189. Selective patronage
- 190. Alternative markets
- 191. Alternative transportation systems
- 192. Alternative economic institutions

Political intervention

- 193. Overloading of administrative systems
- 194. Disclosing identities of secret agents
- 195. Seeking imprisonment
- 196. Civil disobedience of “neutral” laws
- 197. Work-on without collaboration
- 198. Dual sovereignty and parallel government

APPENDIX TWO

ACKNOWLEDGEMENTS AND NOTES ON THE HISTORY OF FROM DICTATORSHIP TO DEMOCRACY

I have incurred several debts of gratitude while writing the original edition of this essay. Bruce Jenkins, my Special Assistant in 1993, made an inestimable contribution by his identification of problems in content and presentation. He also made incisive recommendations for more rigorous and clearer presentations of difficult ideas (especially concerning strategy), structural reorganization, and editorial improvements.

I am also grateful for the editorial assistance of Stephen Coady. Dr. Christopher Kruegler and Robert Helvey offered very important criticisms and advice. Dr. Hazel McFerson and Dr. Patricia Parkman provided information on struggles in Africa and Latin America, respectively. However, the analysis and conclusions contained therein are solely my responsibility.

In recent years special guidelines for translations have been developed, primarily due to Jamila Raqib's guidance and to the lessons learned from earlier years. This has been necessary in order to ensure accuracy in languages in which there has earlier been no established clear terminology for this field.

"From Dictatorship to Democracy" was written at the request of the late U Tin Maung Win, a prominent exile Burmese democrat who was then editor of *Khit Pyaing* (*The New Era Journal*).

The preparation of this text was based over forty years of research and writing on nonviolent struggle, dictatorships, totalitarian systems, resistance movements, political theory, sociological analysis, and other fields.

I could not write an analysis that had a focus only on Burma,

as I did not know Burma well. Therefore, I had to write a generic analysis.

The essay was originally published in installments in *Khit Pyaing* in Burmese and English in Bangkok, Thailand in 1993. Afterwards it was issued as a booklet in both languages (1994) and in Burmese again (1996 and 1997). The original booklet editions from Bangkok were issued with the assistance of the Committee for the Restoration of Democracy in Burma.

It was circulated both surreptitiously inside Burma and among exiles and sympathizers elsewhere. This analysis was intended only for use by Burmese democrats and various ethnic groups in Burma that wanted independence from the Burman-dominated central government in Rangoon. (Burmans are the dominant ethnic group in Burma.)

I did not then envisage that the generic focus would make the analysis potentially relevant in any country with an authoritarian or dictatorial government. However, that appears to have been the perception by people who in recent years have sought to translate and distribute it in their languages for their countries. Several persons have reported that it reads as though it was written for their country.

The SLORC military dictatorship in Rangoon wasted no time in denouncing this publication. Heavy attacks were made in 1995 and 1996, and reportedly continued in later years in newspapers, radio, and television. As late as 2005, persons were sentenced to seven-year prison terms merely for being in possession of the banned publication.

Although no efforts were made to promote the publication for use in other countries, translations and distribution of the publication began to spread on their own. A copy of the English language edition was seen on display in the window of a bookstore in Bangkok by a student from Indonesia, was purchased, and taken back home. There, it was translated into Indonesian, and published in 1997 by a major Indonesian publisher with an introduction by Abdurrahman Wahid. He was then head of Nadhlatul Ulama, the largest Muslim organization in the world with thirty-five million members, and later

President of Indonesia.

During this time, at my office at the Albert Einstein Institution we only had a handful of photocopies from the Bangkok English language booklet. For a few years we had to make copies of it when we had enquiries for which it was relevant. Later, Marek Zelaskiewicz, from California, took one of those copies to Belgrade during Milosevic's time and gave it to the organization Civic Initiatives. They translated it into Serbian and published it. When we visited Serbia after the collapse of the Milosevic regime we were told that the booklet had been quite influential in the opposition movement.

Also important had been the workshop on nonviolent struggle that Robert Helvey, a retired US Army colonel, had given in Budapest, Hungary, for about twenty Serbian young people on the nature and potential of nonviolent struggle. Helvey also gave them copies of the complete *The Politics of Nonviolent Action*. These were the people who became the Otpor organization that led the nonviolent struggle that brought down Milosevic.

We usually do not know how awareness of this publication has spread from country to country. Its availability on our web site in recent years has been important, but clearly that is not the only factor. Tracing these connections would be a major research project.

"From Dictatorship to Democracy" is a heavy analysis and is not easy reading. Yet it has been deemed to be important enough for at least twenty-eight translations (as of January 2008) to be prepared, although they required major work and expense.

Translations of this publication in print or on a web site include the following languages: Amharic (Ethiopia), Arabic, Azeri (Azerbaijan), Bahasa Indonesia, Belarusian, Burmese, Chin (Burma), Chinese (simplified and traditional Mandarin), Dhivehi (Maldives), Farsi (Iran), French, Georgian, German, Jing Paw (Burma), Karen (Burma), Khmer (Cambodia), Kurdish, Kyrgyz (Kyrgyzstan), Nepali, Pashto (Afghanistan and Pakistan), Russian, Serbian, Spanish, Tibetan, Tigrinya (Eritrea), Ukrainian, Uzbek (Uzbekistan), and Vietnamese. Several others are in preparation.

Between 1993 and 2002 there were six translations. Between 2003 and 2008 there have been twenty-two.

The great diversity of the societies and languages into which translations have spread support the provisional conclusion that the persons who initially encounter this document have seen its analysis to be relevant to their society.

Gene Sharp

January 2008
Albert Einstein Institution
Boston, Massachusetts

APPENDIX THREE

A Note About Translations and Reprinting of this Publication

To facilitate dissemination of this publication it has been placed in the public domain. That means that anyone is free to reproduce it or disseminate it.

The author, however, does have several requests that he would like to make, although individuals are under no legal obligation to follow such requests.

- The author requests that no changes be made in the text, either additions or deletions, if it is reproduced.
- The author requests notification from individuals who intend to reproduce this document. Notification can be given to the Albert Einstein Institution (contact information appears in the beginning of this publication immediately before the Table of Contents).
- The author requests that if this document is going to be translated, great care must be taken to preserve the original meaning of the text. Some of the terms in this publication will not translate readily into other languages, as direct equivalents for “non-violent struggle” and related terms may not be available. Thus, careful consideration must be given to how these terms and concepts are to be translated so as to be understood accurately by new readers.

For individuals and groups that wish to translate this work, the Albert Einstein Institution has developed a standard set of translation procedures that may assist them. They are as follows:

- A selection process takes place to select a translator. Candi-

dates are evaluated on their fluency in both English and the language into which the work will be translated. Candidates are also evaluated on their general knowledge surrounding the subject area and their understanding of the terms and concepts present in the text.

- An evaluator is selected by a similar process. The evaluator's job is to thoroughly review the translation and to provide feedback and criticism to the translator. It is often better if the translator and evaluator do not know the identities of each other.
- Once the translator and evaluator are selected, the translator submits a sample translation of two or three pages of the text, as well as a list of a number of significant key terms that are present in the text.
- The evaluator evaluates this sample translation and presents feedback to the translator.
- If major problems exist between the translator's sample translation and the evaluator's evaluation of that translation, then either the translator or the evaluator may be replaced, depending upon the judgement of the individual or group that is sponsoring the translation. If minor problems exist, the translator proceeds with the full translation of the text, keeping in mind the comments of the evaluator.
- Once the entire text is translated, the evaluator evaluates the entire text and gives feedback to the translator.
- Once the translator has considered this feedback and made any necessary changes, the final version of the text is complete and the translated book is ready to be printed and distributed.

For Further Reading

1. *The Anti-Coup* by Gene Sharp and Bruce Jenkins. Boston: The Albert Einstein Institution, 2003.
2. *Sharp's Dictionary of Power and Struggle: Language of Civil Resistance in Conflicts* by Gene Sharp. New York: Oxford University Press, 2011.
3. *On Strategic Nonviolent Conflict: Thinking About the Fundamentals* by Robert L. Helvey. Boston: The Albert Einstein Institution, 2002.
4. *The Politics of Nonviolent Action* (3 vols.) by Gene Sharp. Boston: Extending Horizons Books, Porter Sargent Publishers, 1973.
5. *Self-Liberation* by Gene Sharp with the assistance of Jamila Raqib. Boston: The Albert Einstein Institution, 2010.
6. *Social Power and Political Freedom* by Gene Sharp. Boston: Extending Horizons Books, Porter Sargent Publishers, 1980.
7. *There Are Realistic Alternatives* by Gene Sharp. Boston: The Albert Einstein Institution, 2003.
8. *Waging Nonviolent Struggle: 20th Century Practice and 21st Century Potential* by Gene Sharp. Boston: Extending Horizons Books, Porter Sargent Publishers, 2005.

For order information, please contact:

The Albert Einstein Institution
P.O. Box 455
East Boston, MA 02128, USA
Tel: USA +1 617-247-4882
Fax: USA +1 617-247-4035
E-mail: einstein@igc.org
Website: www.aeinstein.org

From Dictatorship To Democracy

by

Gene Sharp

မာ့ရှား ဂျာနယ်မှ တာဝန်ယူ၍ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိသည်။

FROM DICTATORSHIP TO DEMOCRACY

© copyright by Gene Sharp, 1993. All rights reserved including translation rights. All requests should be addressed in writing to Gene Sharp, Albert Einstein Institution, 1430 Massachusetts Avenue, Cambridge, Massachusetts 02138, USA, FAX USA + 617-876-7954. They will be sympathetically considered. Reproductions of the individual articles, as by photocopying, by Burmese democrats are permitted provided the author is notified. In order to avoid duplication of work and to ensure the quality of translations, these chapters should not be translated without written permission.

PUBLISHED AND DISTRIBUTED BY

Khit Pyaing (The New Era Journal)
First Edition
January, 1995.

COVER ART

Hann Win

ILLUSTRATED BY

Kyaw Si Thu

PROOFREADERS

Ye Gaung (Myawadee)
Maung Maung Tun
Moe Aung
Tay Za Thura

မ ဝိ က

စကားချီး ၅

အခန်း (၁)

အာဏာရှင်စနစ်ကို တကယ်တမ်း ရင်ဆိုင်ခြင်း ၉

ဆက်လက်ဖို့နေဆဲ ပြဿနာ ၁၀

အကြမ်းနည်းနှင့် လွတ်လပ်မှု ရမည်လား ၁၂

အာဏာသိမ်းမည်လော၊ ရှေးကောက်ပွဲ လုပ်မည်လော၊ ပြည်ပမှ ကယ်တင်ရှင်ကို ရွာမည်လော ၁၃

အမှန်ကို ရင်ဆိုင်ခြင်း ၁၅

အခန်း (၂)

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ အန္တရာယ်များ ၁၇

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးနှင့် ကျဉ်းပြောင်းချက်များ ၁၇

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး လက်နက်ချ အရုံးပေးမည်လော ၁၈

စေ့စပ်ဆွေးနွေးရာတွင် ဩဇာအာဏာနှင့် တရားမျှတမှုများ ၁၉

လိုက်လျောတတ်သည့် အာဏာရှင်များ ၂၀

ဘယ်လိုငြိမ်းချမ်းရေးမျိုးလဲ ၂၁

မျှော်လင့်ချက်ရှိဖွယ်ရာ အကြောင်းများ ၂၂

အခန်း (၃)

အာဏာကို ဘယ်ကရသနည်း ၂၄

မျောက်ဆရာပုံပြင် ၂၄

နိုင်ငံရေးအာဏာရရှိရန် အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ၂၅

ဒီမိုကရေစီအင်အား၏ ဗဟိုချက်များ ၂၈

အခန်း (၄)

အာဏာရှင်တို့၏ အားနည်းချက်များ ၃၀

အာချီလီး (Achilles) ၏ ဖနောင့်ကိုရွာ ၃၀

အာဏာရှင်တို့၏ အားနည်းချက်များ ၃၀

အာဏာရှင်စနစ်၏ အားနည်းချက်များကို တိုက်ခိုက် ၃၂

အခန်း (၅)

အာဏာကို အသုံးပြုခြင်း ၃၃

အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲ၏ နည်းလမ်းများ ၃၃

အကြမ်းမဖက်သည့် 'လက်နက်'များ ၃၄

ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ၏ မူပိုင်လက်နက်ကိုသာ ခွဲတိုက်ခြင်း ၃၆

ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း လုပ်သင့်ကလုပ်၊ လျှို့ဝှက်သည့်အခါ လျှို့ဝှက်၊ အဆင့်အတန်း မြင့်ပါစေ ၃၇

အာဏာချိန်ခွင်လျှာ အပြောင်းအလွှဲများ ၃၇

ပြောင်းလဲမှုလေးမျိုး ၃၈

နိုင်ငံရေးအန်တီတိုက်ခြင်းအားဖြင့် ရရှိနိုင်သော ဒီမိုကရေစီရလဒ်များ ၄၀

အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်ပွဲ၏ ခေါင်းရွတ်ဖွယ်ရာ အချက်များ ၄၁

အခန်း (၆)

ဗျူဟာမြောက် စီစဉ်မှုများ ကြိုတင် ရေးဆွဲရန်လိုသည့် ၄၂

ယုတ္တိရှိသည့်အစီအစဉ် ၄၂

အစီအစဉ်ရေးဆွဲရာတွင် တွေ့ရမည့်အခက်အခဲများ ၄၃

ဗျူဟာမြောက်စီမံမှုအား ကြိုတင်စီစဉ်သည့်အခါ အရေးကြီးသည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်လေးချက် ၄၆

အခန်း (၇)

တော်လှန်စစ်ဆင်ရေးအတွက် အစီအစဉ်လုပ် ၄၉

စစ်ဆင်ရေးစီမံမှုအတွက် အခြေခံစဉ်းစားကြံစည်မှုများ ၄၉

မည်သို့အာဏာပီဆန်တိုက်ကြမည်နည်း၊ တိုက်နည်းများကို ရွေးချယ်ကြရဲ့ ၅၀

ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း ၅၁

ပြင်ပမှအကူအညီ ၅၁

အဂ္ဂဗျူဟာစစ်ဆင်ပုံကို မည်သို့စဉ်ကြမည်နည်း ၅၂

တိုက်ပွဲတခုချင်းစီအတွက်ဗျူဟာများရေးဆွဲခြင်း ၅၄

အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုရန်ဆိုသည်ဝါဒကို ပြန်ပွားစေခြင်း ၅၅

ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းများနှင့် တန်ပြန်အရေးယူခြင်း ၅၆

ချမှတ်ထားသော တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်များအတိုင်း ဦးလည်မသုန် လုပ်ဆောင်ခြင်း ၅၇

အခန်း (၈)

နိုင်ငံရေးအန်တုမူကို အသုံးပြုခြင်း ၅၉

ခုခံနည်းများကို ရွေး ၅၉

အာဏာရှင်တို့အပေါ် စိမ်ခေါ်သည် လက္ခဏာပြသခြင်း ၆၀

တာဝန်ဝတ္တရားများကို ခွဲဝေပေး ၆၁

အာဏာ၏ ဩဇာအာဏာကို ထိအောင်တိုက် ၆၂

စစ်ဆင်နည်းအပြောင်းအလွဲများ လုပ်ခြင်း ၆၄

အခန်း (၉)

အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းခြင်း ၆၅

အာဏာရှင်တို့လက်တွင်းမှ အာဏာကို ဖယ်ရှားခြင်း ၆၅

လွတ်လပ်မှုများ တိုးတက်လာရမည် ၆၆

အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြိုခွဲခြင်း ၆၈

အောင်မြင်မှုရပြီး တာဝန်လည်းယူရမည် ၆၉

အခန်း (၁၀)

အစွန့်ရှည်စွာတည်မြဲနေနိုင်မည် ၇၁

ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် အုတ်မြစ်ချလုပ်ငန်း ၇၁

အာဏာရှင်အသစ်တယောက် ပေါ်လာနိုင်သောအန္တရာယ် ၇၁

အာဏာသိမ်းမှုကို တားဆီးခြင်း ၇၂

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကြမ်းကို ရေးဆွဲခြင်း ၇၃

ဒီမိုကရေစီအစိုးရ၏ ကာကွယ်ရေးမူဝါဒ ၇၄

ဆက်လက်ရှိနေဆဲ ပြဿနာများ ၇၄

အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများ ၇၅

နောက်ဆက်တွဲ

အကြမ်းမဲ့တိုက်နည်းများ ၇၆

စာရေးသူသည် အာဏာရှင်စနစ်ကို လူသားတို့ မည်သို့ကာကွယ်တွန်းလှန်နိုင်မည်နည်းဆိုသည် ပြဿနာကို နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာကပင် လေ့လာစဉ်းစားခဲ့ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် စနစ်ဆိုးကြီး ပြိုကွဲပျက်စီးသွားအောင်လုပ်ချင်သည်စိတ်ပြင်းပြရပါသနည်း။ လူသားများကို ဤကဲ့သို့ ဆိုးသွမ်းလှသော အစိုးရများက မဖိနှိပ်၊ မချုပ်ချယ်သင့်ဟု ယုံကြည်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်ဖတ်ရှုခဲ့သော စာအုပ်များတွင် လူမှန်လျှင် လွတ်လပ်စွာနေနိုင်ရန် အရေးကြီးကြောင်း ထပ်တလဲလဲ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်အတွက်ကြောင့်လည်း ကျွန်ုပ်၏ ယုံကြည်ယူဆမှုများ ပိုမိုခိုင်မြဲလာခဲ့ပါသည်။ အာဏာရှင်စနစ်၏ သဘောသဘာဝကိုသော်၎င်း၊ (အရစ္စတိုတယ် Aristotle မှသည် အာဏာရှင်စနစ်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ကြသူများ)၊ အာဏာရှင်များ၏ သမိုင်းကြောင်းကိုသော်၎င်း (အထူးသဖြင့် နာဇီနှင့်စတာလင်) လေ့လာကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ထိုစနစ်ဆိုးများကို တိုက်ဖျက်ချင်စိတ်များ တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လာပါတော့သည်။

စာရေးသူသည် နေရာအနှံ့အပြားသို့ရောက်ခဲ့သည်။ အတွေ့အကြုံများလည်း စုံလင်စွာရရှိခဲ့သည်။ နာဇီလက်အောက်တွင် နင်းပြားဖြစ်ပြီး အဆင်းရဲခံခဲ့ရသည့်သူများ၊ အကျဉ်းစခန်းများမှ အသက်မသေဘဲ ကျန်ရစ်သူများ၊ နော်ဝေးနိုင်ငံတွင် ဖက်ဆစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ပြီး ယခုတိုင် အသက်ရှင်ကျန်နေခဲ့သူများ၊ ထိုနည်းတူပင် သေသွားကြသူများ၊ နာဇီလက်တွင်းမှ သက်စွန့်ဆံဖျား ရုန်းကန်ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့် ဂျူးလူမျိုးများ၊ ယင်းဒုက္ခသည်များကို ကယ်တင်ခဲ့ဘူးသည့်သူများ စသည်ဖြင့် လူအမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ဖူးပါသည်။ သူတို့နှင့်လည်း ဆွေးနွေးခဲ့ဖူးပါသည်။

နိုင်ငံအသီးသီးတွင် လူများက ကွန်မြူနစ်အစိုးရကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေကြကြောင်းကို နားနှင့်ကြားရသည်ထက် စာအုပ်များဖတ်ကြည့်မှ ပိုမို၍ ရှင်းလင်း အထင်းသားပေါ်လာပါတော့သည်။ ထိုမျှမက ရံဖန်ရံခါ ထိုအာဏာရှင်များသည် “လူအများ ညှဉ်းပန်းခံနေရသည့် ဒုက္ခ၊ လူတွေကို အမြတ်ထုတ်နေခြင်းများကို မကြည့်ရက်လို့” ဟူ၍၎င်း၊ “သူတို့တွေ လွတ်ရာလွတ်ကြောင်းအတွက် ကယ်တင်ချင်လို့ အစိုးရဖွဲ့လိုက်ရပါတယ်” ဟူ၍၎င်း အကြောင်းပြတတ်ကြသည်။ ထိုအစိုးရမျိုးက ပိုမို၍ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ဒေါသဖြစ်စရာလည်းကောင်းပါသည်။

များမကြာမီနှစ်များက စာရေးသူသည် အာဏာရှင်စနစ် ဆက်လက်ရှင်သန်နေဆဲ ရှိနေသေးသည့် ပနားမား၊ ပိုလန်၊ ချီလီ၊ တီဘက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကို အလည်အပတ်ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့လက်ရှိ အာဏာရှင်စနစ်ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မြင်တွေ့ကြုံခဲ့ရပါသည်။ အာဏာရှင်စနစ် တကယ်ပင်ရှိသေးပါလားဟု တွေးမိသည်။ ကွန်မြူနစ်တရုတ်အစိုးရ၏ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုကို တွန်းလှန်ခဲ့သည့် တီဘက်လူမျိုးများ၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လက ရုရှားနိုင်ငံအာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်ပြီး အနိုင်ယူလိုက်သည့် ရုရှားလူမျိုးများ၊ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် စစ်အစိုးရ ပြန်လည်တက်မလာအောင် အကြမ်းမဲ့နည်းများကိုသုံးပြီး ကာကွယ်တားဆီးလိုက်သည့် ထိုင်းပြည်သူများ စသည်ဖြင့် အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုး စုံခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်များကိုကြည့်မြင်ပြီး လူများကို အယုံသွင်းပြီး ကြိတ်ကြစည်တတ်သည့် အာဏာရှင်တို့၏သဘောများကို သိလာသည်။ ခံစားနေရသူများအတွက်လည်း တွေးပြီးစိတ်ပူမိပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ရက်စက်ကြမ်းပြုတ်မှုများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည့်အခါ ခံစားရသူများကို ဂရုဏာသက်မိသလို အာဏာရှင်စနစ်ကို တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် သတ္တိရှိရှိနှင့် ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ခဲ့ကြသည့် သူရဲကောင်းများကိုလည်း ချီးကျူးမိပါသည်။ အချို့ဒေသများတွင် ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်ကြားထည်းမှာပင် အာဏာရှင်စနစ်ကို ဇွဲသတ္တိအပြည့်နှင့် တိုက်ပွဲဝင်နေသည့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ သနားဖွယ်ကောင်းသည့် သူများ ဖြစ်ပါသည်။ ချီးမွမ်းရမည်မှာ မလွဲပင်။ ယခုတိုင်အောင် အာဏာရှင်များ လက်ဝါးကြီးအုပ်နေသည့်နိုင်ငံများ

ရှိနေသေးသည်။ ပနားမားတွင် နော်ရီရေးဂါးနှင့် လစ်သူရေးနီးယား၊ ဗီလ်နီယားတို့တွင် ဆိုဗီယက်များ ချုပ်ကိုင်ထားလျက်ပင်ရှိသေးသည်။ ထိုနည်းတူ တရုတ်နိုင်ငံ ဘီဂျင်း တီယန်မန်ရင်မြင်တွင် လွတ်လပ်မှုအတွက် စုဝေးတိုက်ပွဲဝင်ကြသော တရုတ်ကျောင်းသားကျောင်းသူများကို တရုတ်စစ်တပ်က သံချပ်ကာ၊ ကားများဖြင့် ပထမအကြိမ် လာရောက်နှိမ်နင်းလိုက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်မြောက်နယ်မြေ မာနယ်ပလော့ရှိ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ၏ ဌာနချုပ် စသည်တို့ကို မြင်တွေ့ခဲ့ပါသည်။

တခါတရံ စာရေးသူသည် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ ကျဆုံးရာနယ်မြေများကိုလည်း လှည့်လည်ကြည့်ရှုခဲ့ဖူးပါသည်။ ဗီလ်နီးယားက ရုပ်မြင်သံကြားမျှော်စင်ကြီးမှသည် လူများကို သေနတ်ဖြင့် အသေပစ်သတ်ခဲ့သည့် ရိုးဂါးပန်းခြံ၊ ဖက်ဆစ်များက ၎င်းတို့ကို ဆန့်ကျင်သူများအား တန်းစီပြီး ပစ်သတ်ခဲ့သည့် အီတလီနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းက ဖရဲယားမြို့လယ်တနေရာ၊ ထိုမှသည် ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲအတွင်း ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် ကျဆုံးသွားခဲ့ရသူများ၏ အလောင်းများကို မြှုပ်နှံရာ မာနယ်ပလော့သုဿန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အာဏာရှင်တို့ ကြီးစိုးလေရာတလျှောက် အသက်ဆိုးအိမ်စည်းစိမ်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံး ကျန်ခဲ့ရပါလားဟူ၍ ယူကြုံးမရဖြစ်မိပါသည်။

ထိုသို့သော အတွေ့အကြုံများနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် အာဏာရှင်စနစ်ကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှိရမည်ဟု မျှော်လင့်မိသည်။ သွေးချောင်းစီးသတ်ဖြတ်မှုများမဖြစ်စေဘဲ အာဏာရှင်စနစ်ကို အောင်မြင်စွာဆန့်ကျင်မှုများ၊ အာဏာရှင်တို့ကို အပြီးသတ်ချေမှုန်းပြီး နောက်ထပ် အာဏာရှင်အသစ်များ သေရွာမှ ပြန်လည်ထမလာနိုင်အောင် တားဆီးနိုင်မှုများကိုလည်း မျှော်လင့်မိပါသည်။

အသေအပျောက် နည်းနိုင်သမျှနည်းသော နည်းဖြင့် အာဏာရှင်အစိုးရများ ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် ကျွန်ုပ်လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားကြည့်မိပါသည်။ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး စာရေးသူသည် နှစ် ပေါင်းများစွာကပင် အာဏာရှင်စနစ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့၍ အတွေ့အကြုံများလည်း အတော်ရှိလာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အာဏာပီဆန်အန်တိုတိုက်ခိုက်နည်းများကိုလည်း မှတ်သားထားနိုင်ခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေး၊ နိုင်ငံရေး အတွေ့အခေါ်၊ အစိုးရအမျိုးမျိုးတို့ကို စူးစမ်းလေ့လာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် လက်တွေ့အမှန် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အကြမ်းမဲ့တော်လှန်ရေးနည်းများကို စဉ်းစားသုံးသပ်မိပါသည်။

အထက်ပါအတွေးအခေါ်နှင့် ထင်မြင်ယူဆချက်များကြောင့် ဤစာအုပ်ကို ရေးသားလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြည့်စုံပြီးတူ တထစ်ချတော့ မပြောနိုင်ပါ။ သို့သော် လမ်းကြောင်းလမ်းပြကလေးတော့ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် နည်းလမ်းများကို လိုက်နာလျှင် လွတ်လပ်မှုအတွက် လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ပေးနိုင်လိမ့်မည်။ အစီအစဉ်များကို စနစ်တကျနှင့် လုပ်နိုင်ကောင်း လုပ်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။ အခြားနည်းလမ်းများထက် ရှေ့လာမည့်အခန်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့် နည်းလမ်းများက ပိုမို၍ထိရောက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြိုဖျက်နိုင်ရန်နှင့် အာဏာရှင် နောက်ထပ်တယောက် ထပ်ပေါ်မလာအောင် တားမြစ်ရန်ကိုသာ အဓိကထားပြီး ရေးသားထားပါသည်။ မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်ဒေသတွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဟူ၍ အတိအကျပြောမထားပါ။ မည်သည့်တိုင်းပြည်တွင် မည်သို့လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု၎င်း၊ မည်သို့လုပ်ကိုင်လျှင် မည်သို့ဖြစ်မည်ဟူ၍၎င်း၊ အသေးစိတ် ဝေဖန်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပေးနိုင်လောက်သည့် အရည်အချင်းများ ကျွန်ုပ်တွင်မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ဤစာအုပ်တွင် ကျွန်ုပ်ချမှတ်ပေးထားသော စူးစမ်းလေ့လာချက်များကို အသုံးချနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းပြည်အများအပြားတွင် အာဏာရှင်တို့၏ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုဒဏ်ကို လက်တွေ့ ခံစားနေရသူအဖို့ အသုံးဝင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထိုသူများအဖို့ ဤသုံးသပ်ချက်များမှာ မိမိတို့၏ အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ၊ မရှိ စစ်ဆေးရမည်။ ထို့ပြင် မည်သည့်ညွှန်ကြားချက်မျိုးကို မိမိတို့ တိုက်ပွဲတွင် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် အသုံးပြုနိုင်မည်ကိုလည်း ဆန်းစစ်ရန်လိုပါသည်။

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အကူအညီပေးကြသူများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်

၏ အထူးအရာရှိ Bruce Jenkins က အထူးကူညီပေးပါသည်။ ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ညွှန်ကြားပြီး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဘောပေါက်လာအောင် တင်ပြပါသည်။ ခက်ခဲနက်နဲသည့် အတွေးအခေါ်များ (စစ်ဆင်ရေး မဟာဗျူဟာ)အား တင်ပြရာတွင် တိကျသေချာ ရှင်းလင်းအောင် မည်သို့ရေးသား တင်ပြရမည်ကို နည်းလမ်းကောင်းများဖြင့် အကြံ ဉာဏ်ပေးပါသည်။ စာအုပ်၏အစီအစဉ် အထူးအသိုက်လည်း ပြုပြင်ပေးပါသည်။ တည်းဖြတ်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန် လာအောင် ကူညီပေးပါသည်။ စာတည်းဖြတ်ရာတွင် ကူညီသော Stephen Caody ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါ သည်။ အဖိုးတန်အကြံဉာဏ်များနှင့် ဝေဖန်ချက်များပေးသော Dr. Christopher Kruegler, Robert Helvey တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။ Dr. Hazel McFerson, Dr. Patricia Parkman တို့ကလည်း အာဖရိကနှင့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ၏ တိုက်ပွဲများနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ကူညီ ပြောပြပါသည်။ ထိုသို့ မိတ်ဆွေများ၏ အားပေးတရကူညီမှုများကြောင့် ဖြစ်မြောက်စွာ ရေးသားနိုင်သော စာအုပ် ဖြစ်သော်လည်း ဤစာအုပ်ပါ ဝေဖန်ချက်များ၊ အယူအဆများ၊ မှတ်ချက်များသည် ကျွန်ုပ်၏အမြင်၊ ကျွန်ုပ်၏ အတွေးအခေါ်သက်သက်များသာဖြစ်သည်အတွက် ကျွန်ုပ်တွင်သာ တာဝန်ရှိပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သည့် မည်သည့်အခန်းတွင်မှ အာဏာရှင်တို့ကို တိုက်ဖျက်တွန်းလှန်ရန် ကိစ္စသည် လွယ်ကူပါသည်။ အေးအေးဆေးဆေးနှင့် ရရှိနိုင်သည်ဟု မဆိုထားပါ။ မည်သည့်တိုက်ပွဲမဆို အန္တရာယ်အမျိုးမျိုး၊ ပြဿနာအထွေထွေ ရှိတတ်သည်။ အာဏာရှင်တို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်လျှင် ကျဆုံးသူများရှိမည်။ သို့သော် ဤစာအုပ်ပါ လေ့လာသုံးသပ်ချက်များကို ဖတ်ရှုခြင်းအားဖြင့် တော်လှန်သော ခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့၏ ဩဇာအာဏာ တိုးပွားစေနိုင်သောနည်းလမ်းများကို တွေ့လာလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် မိမိတို့ဖက်မှ အကျဆုံး နည်းနိုင် သမျှ နည်းပါးအောင် လျော့ချနိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်မျှော်လင့်မိပါသည်။

စစ်အာဏာရှင်စနစ်တရပ် အဆုံးသပ်သွားသည်နှင့် အခြားသော ပြဿနာအလုံးစုံတို့ ချုပ်ငြိမ်းသွား မည်ဟု ဤသုံးသပ်ချက်က မဆိုလိုပါ။ အစိုးရတစ်ရပ်ကျသွားရုံနှင့် လောကနိဗ္ဗာန် ပေါ်ပေါက်လာမည် မဟုတ်။ ဤစာအုပ်ပါ လေ့လာသုံးသပ်ချက်များသည် ပိုမို၍ တရားမျှတသောနိုင်ငံဖြစ်လာအောင် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အဆင်ပြေသည့် အခြေအနေဖြစ်လာအောင် အားကြီးမာန်တက် လုပ်ကိုင်ချင်သည့်စိတ်ဓာတ်များ အစွန့်ရှည်နေ အောင် လမ်းဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အခြား တနည်းတဖုံနှင့်ပေါ်လာနိုင်သည့် မတရားမှုနှင့် ဖိနှိပ်ရက်စက်မှု များကို ပယ်ဖျောက်နိုင်မည့်လမ်းကြောင်းများကို ဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်လူမျိုးမဆို၊ မည် သည့်တိုင်းပြည်တွင်မဆို အာဏာရှင်တို့၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို ခံနေရသည့်သူများသည် လွတ်လပ်မှုကို လိုလား ပါက ဤစာအုပ်ပါအချက်များကို လိုက်နာပြီး အာဏာရှင်စနစ် ပြိုကွဲချုပ်ငြိမ်းအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါသည်။

ဂျင်းရယ်

အောက်တိုဘာလ ၆ ရက်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်
အယ်လ်ဘတ် အိုင်စတိုင်း တက္ကသိုလ်
၁၄၃၀ မန်ဆီချူးဆက် ရိပ်သာ
ကင်းဘရစ်၊ မန်ဆီချူးဆက် ၀၂၁၃၈
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု။

အခန်း - ၁

အာဏာရှင်စနစ်ကို တာဝန်တမ်း ရုခိဆိုင်ခြင်း

၆ ကြာသေးစီအတွင်း လူထုက လှုပ်ရှားအာခံ ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် အာဏာရှင်စနစ် အများ အပြား ပြိုလဲသွားခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြိုလဲသွားခဲ့ကြသည့် အာဏာရှင်များထဲတွင် အချို့မှာ ပြည်တွင်းမြဲပေါက် များဖြစ်ပြီး အချို့မှာ နိုင်ငံခြားမှမွေးထုတ်လိုက်သော အာဏာရှင်များ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ‘ဧကုပ်မြဲ နေကြပြီး၊ ဖြုတ်ချလို မရနိုင်တော့’ ဟု လူအများက ယူဆနေခဲ့ကြသည့် အာဏာရှင်များအနက် အချို့သော အာဏာ ရှင်များမှာ လူထုက နိုင်ငံရေးအရ တက်ညီလက်ညီ အာခံလာရုံမက စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အဖက်ဖက်က ကာ ပြန်လာသည့်ဒဏ်ကို မခံနိုင်သဖြင့် ပြုတ်ကျသွားကြကြောင်းကို သက်သေအဖြစ် မြင်နိုင်ပါသည်။

၁၉၈၀ ခုနှစ်မှစပြီး အက်စတိုးရီးယား၊ လက်ဗီးယား၊ လစ်သူနီးယား၊ ပိုလန်၊ အရှေ့ဂျာမနီ၊ ချက်ကို စလိုဗေးကီးယား၊ စလိုဗီးနီးယား၊ မဒဂါစကား၊ မာလီ၊ ဘိုလီဗီးယား၊ ဖိလစ်ပိုင် စသည်နိုင်ငံများတွင် လူထုက အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကို အများဆုံးသုံးပြီး အာခံခဲ့ကြ၍ အာဏာရှင်စနစ်များ ပြိုကွဲပျက်စီးသွားခဲ့ရလေပြီ။ အကြမ်းမဖက်ဘဲ ခုခံတိုက်ခိုက်လိုက်ကြသဖြင့် ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုလမ်းကြောင်းကြီး ပွင့်လာသည်တိုင်းပြည်များ လည်း ရှိပါသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ နီပေါ၊ ဇန်ဘီယား၊ တောင်ကိုရီးယား၊ ချီလီ၊ အာဂျင်တီးနား၊ ဟေတီ၊ ဘရာဇီး၊ ဥရဂွေ၊ မာလဝီ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘူလ်ဂေးရီးယား၊ ဟန်ဂေရီ၊ ဇိုင်ယာ၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ယခင်ဆိုဗီယက်ယူနီယံအတွင်းမှ ပြည်နယ်တို့ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လက ဆိုဗီယက်နိုင်ငံတွင် အယူဝါဒ ပြင်းထန်သူများ၏ အာဏာသိမ်းမှု မအောင်မြင်ခဲ့ရသည့်အချက်တွင် အကြမ်းမဖက်သည့် နည်းလမ်းများက အဓိကအခန်းမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် များမကြာမီကပင် တရုတ်နိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တီဘက်နိုင်ငံများ၌ ပြည်သူများပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေးအန်တူမှုများကို တွေ့ရသည်။ ဆန္ဒပြဆန့်ကျင်ကြသော်လည်း ထိုတိုင်းပြည်များမှ ပြည်သူတို့သည်

၁။ နိုင်ငံရေးအန်တူမှု (Political Defiance) ဆိုသည့် စကားအသုံးအနှုံးကို Mr. Robert Halvey က စတင်တီ ထွင်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအန်တူမှုဆိုသည်မှာ အကြမ်းမဖက်ဘဲ တိုက်ခိုက်သည့်နည်းကို ဆိုလိုသည်။ နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သော ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် (ကန့်ကွက်၊ ဆန္ဒပြ၊ ပူးပေါင်း ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်း မလုပ်၊ နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်စသည်) အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကို အသုံးပြုမှုပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းစကားအသုံးအနှုံး ဘယ်ကစတင်ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။ အချို့က အကြမ်းမဖက်သည့်နည်း ဆိုသည်မှာ စစ်တားဆီးရေးအတွက် အကြမ်းမဖက်သောနည်းဟူ၍၎င်း၊ ဘာသာရေးအရ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းဟူ၍၎င်း အဓိပ္ပာယ်လွဲချော်အောင် ရောထွေးပြောလာကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအန်တူမှုဆိုသည်မှာ အစိုးရ၏ဩဇာအာဏာကို တမင် သက်သက်ဖိဆန်အန်တူသည်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ခိုင်းတာမလုပ်၊ မကျိုးနွဲဘဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးအာဏာဆုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက် အာဏာဖိဆန်အန်တူသည် လှုပ်ရှားမှုများဖြစ်လာမည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုလိုသည်။ အာဏာရှင်တို့လက်တွင်းရောက်နေသော အုပ်ချုပ်ရေးများကို မိမိတို့လက်တွင်း ရောက်လာအောင် ပြည်သူတို့က မဆုတ်မရွံဘဲ အာဏာရှင်တို့၏ အာဏာအရင်းအမြစ်များကို ပျက်ဆီးပစ်ခြင်း၊ နည်းဗျူဟာမြောက် ကြံစည်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်စီမံချက်များအသုံးပြုခြင်းများဖြင့် အာဏာဖိဆန်မှုကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို နိုင်ငံရေးအန်တူသည်ဟုခေါ်သည်။ ဤစာအုပ်တွင် ‘နိုင်ငံရေးအန်တူမှု’၊ ‘အကြမ်းမဖက် ခုခံမှု’၊ ‘အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲ’ စသည်စကားလုံးများကို နေရာအမျိုးမျိုးတွင် ပြောင်းလဲသုံးစွဲထားသည်။ အမှန်တကယ် တွင် နောက်ဆုံးစကားလုံးနှစ်ခုဖြစ်သည့် ‘အကြမ်းမဖက်ခုခံမှုနှင့်’ ‘အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲ’ တို့သည် အကြမ်းအားဖြင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာတိုက်ပွဲများအား ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၎င်းတို့အပေါ် အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်နေကြသော အာဏာရှင်တို့လက်အောက်မှ မလွတ်လပ်ကြသေးပါ။ သို့သော် အာဏာရှင်တို့၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် ဖိနှိပ်မှုများကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က ဘွင်းဘွင်းကြီး သိသွားကြသည်။ နိုင်ငံရေး အန်တဂျီ တိုက်ပွဲဝင်ပုံနည်းစနစ်၏ တန်ဖိုးရှိလှသော အတွေ့အကြုံကိုလည်း လူထုက ရရှိလိုက်ပြီ မဟုတ်ပါလော။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အက်စတိုးနီးယား၊ လတ်ဗီးယား စသည့်နိုင်ငံများတွင် အာဏာရှင်စနစ်ပြိုကွဲသွားလင့်ကစား ထိုတိုင်းပြည်များရှိ ပြည်သူတို့၏ အခြားသော ပြဿနာအားလုံးတို့မှာ ပြေလည်မသွားသေးပါ။ ပြည်သူများ ဆင်းရဲနေတုန်းပင်။ ရာဇဝတ်မှုများ ပေါ်လာသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးညံ့ဖျင်းသဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် ဘာမျှ မလုပ်နိုင်သေးပါ။ သဘာဝ သယံဇာတပစ္စည်းများ ပြန့်နှံ့သွားသည်။ အဆိုပါ အမဲကွက်များသည် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်လှသည့် အာဏာရှင်အစိုးရတို့၏ အမွေအနှစ်များ မဟုတ်ပါလား။ သို့သော် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို ခံစားနေရသူများ အဖို့တော့ အနည်းငယ် သက်တောင့်သက်သာရှိသွားပါသည်။ ပိုမိုကောင်းမွန်သော နိုင်ငံရေးဘဝ၊ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး၊ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှုနှင့် လူမှုတရားမျှတမှုများ ပြည့်စုံသည့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းများ ပြန်လည် တည်ထောင်ရန် လမ်းကြောင်းများ ပွင့်သွားသည်။

ဆက်လက်၍ နေ့ဆုံ ပြဿနာ

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် လွတ်လပ်မှုဘက်သို့ ဦးတည်နေသည့် လက္ခဏာများကို လွန်ခဲ့သည့်နှစ်များစွာကပင် တွေ့ခဲ့ရပြီ။ ကမ္ဘာတဝန်းတွင် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုများ၏ အခြေအနေ၊ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများ မည်သို့ရှိနေသည်ကို ခန့်မှန်းကြည့်ရှုပြီး ထုတ်ပြန်သည့် Freedom House ၏ နှစ်စဉ် အစီရင်ခံစာအရ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ပြီဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သော တိုင်းပြည်များ ကမ္ဘာတဝန်းလုံးတွင် သိသိသာသာ များလာပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။^၂

	လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ	တစ်စိတ်တဒေသ	မလွတ်လပ်
၁၉၈၃	၅၅	၇၆	၆၄
၁၉၉၃	၇၅	၇၃	၃၈

သို့သော်လည်း မတရားအုပ်ချုပ်စိုးမိုးသူတို့၏ လက်အောက်တွင် ကျရောက်လျက်ရှိသော တိုင်းပြည်အမြောက်အမြား ရှိနေသေးလျက်ပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအထိ ကမ္ဘာလူဦးရေ သန်းပေါင်း ငါးထောင်လေးရာကျော်အနက်မှ ၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် မလွတ်လပ်ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ပူထားသော တိုင်းပြည်၊ နယ်မြေများတွင် နေထိုင်လျက်ရှိဆဲပင်။^၃ ထိုနေရာများတွင် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုကို အထူး ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများမှာလည်း ထိုနည်းပင်။ မလွတ်လပ် စာရင်းဝင်နိုင်ငံ ၃၈ နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံခြားပိုင်နယ်မြေ ၁၂ နေရာတွင် စစ်အာဏာရှင်များကင်း (ဥပမာ၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဆူဒန်နိုင်ငံ)၊ အစဉ်အလာအရ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်လာသည့် ဘုရင်များကင်း (ဥပမာ၊ ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား၊ ဘူတန်)၊ တပါတီစနစ်နှင့် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရများကင်း (တရုတ်နိုင်ငံ၊ အီရန်၊ မြောက်ကိုရီးယား)၊ နိုင်ငံခြားက ကျူးကျော်ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ထားသော အစိုးရများကင်း (တီဘက်၊ အရှေ့တီမော) စိုးမိုးအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်။ အချို့နေရာများတွင်လည်း

^၂ Freedom House, *Freedom in the World: The Annual Survey of Political Rights and Civil Liberties*, 1992-1993 (New York: Freedom House, 1993), p.66 (1993 figures are as of January 1993). See pp.79-80 for a description of Freedom House's categories of "free," "partly free," and "not free."

^၃ Freedom House, *Freedom in the World*, p.4.

အလွန်အရေးကြီးလှသည် လိုအပ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့သော လူနည်းစုသာပါဝင်သော၊ အင်အားသေးငယ်သော ဆန္ဒပြမှုမျိုးများကြောင့် ပိုမို၍ ဒုက္ခရောက်သွားနိုင်သည်။ မျှော်လင့်ချက်နှင့် အောင်မြင်မှုများရမည်အစား အာဏာရှင်တို့က အသက်ကိုပင် ရန်ရှာလာနိုင်ပါသည်။

အကြမ်းနည်းနှင့် လွတ်လပ်မှု ရမည့်သော။

အထက်ပါစာပိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားသည်အခြေသို့ ရောက်လာခဲ့သည်ရှိသော် ဘာလုပ်ကြမည်နည်း။ “ဘာလုပ်ကြမည်ကို သိတာပေါ့။ ရှင်းနေတာဘဲ” ဟု ဖြေကြပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ၎င်းအဖြေက အသုံးမကျ။ အာဏာရှင်တို့မည်သည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်း၊ ဥပဒေ၊ တရားစီရင်ချက်မူ၊ လူထု၏ စိတ်သဘောထားစသည်တို့ကို အရေးမစိုက်၊ လျစ်လျူရှုတတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်တို့၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ၊ လူသတ်မှုများ၊ လူပျောက်ဆုံးမှုများ ကျူးလွန်မှုကြောင့် လူထုကလည်း အကြမ်းဖက်နည်းဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်ကို ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သည်ဟု ကောက်ချက်ချတတ်ကြသည်။ ထိုကောက်ချက်ချတတ်မှုကိုလည်း နားလည်ပေးနိုင်ပါသည်။ အနှိပ်စက်ခံနေရသူအဖို့ ဒေါသဖြစ်လာကြပြီး တခါတရံ မိမိတို့ဘက်က အရေးနိမ့်နေသည်ကို သိသိနှင့်ပင် တတ်နိုင်သမျှ စစ်လက်နက်အင်အားတို့ကို စုဆောင်းပြီး အကြမ်းနည်းဖြင့် ရက်စက်လှသော အာဏာရှင်ကို တုံ့ပြန်တိုက်ဖို့ အားထုတ်ကြသည်။ မကြာခဏဆိုသလို ထိုသူများသည် ရဲဝံ့စွာတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုး ခံစားခဲ့ကြရုံမျှမက အသက်ပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ တခါတရံ ထိုသူများ၏ စွမ်းဆောင်မှုများသည် အထူးမှတ်တမ်းတင် ချီးကျူးဖို့ကောင်းလှပါသည်။ သို့သော် ထိုနည်းနှင့်တိုက်ပြီး လွတ်မြောက်မှုရရန်မှာတော့ ဖြစ်နိုင်ခဲ့လှပါသည်။ လက်နက်ကိုသုံး၍ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်သည့် ပုန်ကန်မှုများကြောင့် ပိုမိုရက်စက်သည့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို အစိုးရကသုံးလာနိုင်သည်။ ထိုနည်းဖြင့် ပြည်သူလူထုမှာ မျှော်လင့်ချက်သုဉ်း၊ ကူညီမည့်သူမရှိ အားကိုးရာမဲ့ဖြစ်ပြီး ယခင်ကထက်ဆိုးသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်သွားတတ်သည်။

အကြမ်းဖက်နည်းဖြင့် တိုက်သည့်ကိစ္စတွင် အကျိုးကျေးဇူးများ ရှိသင့်သလောက် ရှိစေကာမူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိထားရမည့် အချက်တစ်ချက်ရှိသည်။ ထိုအချက်မှာ လူထုက ဤကဲ့သို့ လက်နက်အားကိုးပြီး တိုက်မည်ဟု ဆိုလိုက်သည်နှင့် မိမိတို့ကို ဖိနှိပ်ထားသည့် ရန်သူအုပ်စု၏ နည်းနိဿယနှင့် တထေရာထည်း အတုယူလိုက်သုံးလိုက်ဘိသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၍ အဆိုပါနည်းနှင့်တိုက်လျှင် ရန်သူက မိမိတို့ဘက်ထက် သာသည်ဘက်က အမြဲတမ်းရှိသည်။ အာဏာရှင်များတွင် အကြမ်းနည်းကိုသုံးပြီး နှိမ်နှင်းရန်အတွက် လက်နက်အပြည့်အစုံရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုက ရက်တိုတိုဘဲ တိုက်တိုက်၊ ရေရှည်ဆွဲပြီးတိုက်တိုက် နောက်ဆုံးတွင် ရက်စက်လှသော စစ်တပ်ဒဏ်ကို မခံနိုင်။ ပြေး၍ မလွတ်သာ ဖြစ်ရတော့သည်။ အာဏာရှင်တို့ဘက်မှ လက်နက်အင်အား အမြဲသာသည်။ ခဲယမ်းမီးကျောက်၊ သေနတ်လက်နက် အားလုံးတောင့်တင်းသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးမှာလည်း သူတို့နှင့် လိုက်မတူနိုင်။ စစ်တပ်အင်အားကိုလည်း အထင်သေး၍မရ။ ဒီမိုကရေစီတပ်သားများသည် မည်မျှပင် သတ္တိရှိစေကာမူ အာဏာရှင်တို့နှင့် ထိုအချက်တွင် ပြိုင်၍ မရနိုင်ပေ။

သမားရိုးကျ စစ်တပ်များအခိုင်အမာဖွဲ့စည်း၍ ပုန်ကန်ခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်မရှိ၊ လက်တွေ့မဆန်ပါလားဟု သိမြင်လာသည်အခါ အာဏာရှင်ကို တိုက်နေကြသည်သူများသည် ပြောက်ကျားစစ်တိုက်နည်းဘက်ကိုတဖန် စိတ်ဝင်စားလာကြပြန်သည်။ သို့သော် ပြောက်ကျားစစ်ကြောင့် ဖိနှိပ်ခံလူထုသည် အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရနိုင်မည်မဟုတ်။ ဒီမိုကရေစီအောင်လည်း မလုပ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ပြောက်ကျားစစ်သည် အဖြေမှန်မဟုတ်။ အထူးသဖြင့် ပြောက်ကျားစစ်ကြောင့် မိမိလူအမြောက်အများ အသက်ဆုံးရှုံးသွားတတ်သည်။ ဤနည်းကြောင့် မရှုံးနိုင်ပါဘူးဟုလည်း အာမခံနိုင်ပါ။ ပြောက်ကျားစစ်ဆင်ရေးကို ထောက်ခံသည့် သီအိုရီများလည်း ရှိသည်။ ၎င်းစစ်ဆင်ရေးကို ဝေဖန် ထောက်ခံအားပေး သုံးသပ်ထားသည်များကိုလည်း ဖတ်ရသည်။ ပြောက်ကျားတပ်များကို နိုင်ငံတကာက နောက်ကွယ်မှ အကူအညီပေးနေသည် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးကြားဖူးပါသည်။ သို့လင့်ကစား ပြောက်ကျား

နည်းဖြင့်တိုက်လျှင် အောင်ရမည်ဟု အာမ.မခံနိုင်ပါ။ ပြောက်ကျားတိုက်ပွဲများသည် ကြာကြာလည်းမခံပါ။ အဖြစ် မဲ့ ပြည်သူတို့မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခပေါင်း မြောက်မြားစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ခံစားရပြီး နေရာအတည်တကျနှင့် မနေနိုင်လောက် အောင် အာဏာရအစိုးရက ပြုမူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မကြာခင် ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။

ပြောက်ကျားနည်းနှင့်တိုက်၍ အောင်မြင်သွားသော အဖြစ်များတွင်ပင် ရေရှည်ကာလအတွက် မ ကောင်းသည့် အကျိုးဆက်များ ရင်ဆိုင်တတ်ကြသည်။ တိုက်ခိုက်ခံရသည့် အစိုးရကလည်း ပြောက်ကျားများကို တန်ပြန်တိုက်နေရသည့်အတွက် ချက်ချင်းပင် ပိုမို၍ အာဏာရှင်ဆန်လာပါတော့သည်။ ပြောက်ကျားများဘက်က နောက်ဆုံးတွင် အနိုင်ရလိုက်ပြီဟု ဆိုကြပါစို့။ ၎င်းတို့ဘက်မှ တက်လာသည့် အစိုးရက “နောက်လာသည့် မောင် ပုလဲ၊ ဒိုင်းဝန်ထက်က” ဆိုသည့်စကားလို ပိုပြီး အာဏာရှင်ဆန်လာတတ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် သည်လိုဖြစ်ရ သနည်း။ စစ်တပ်အပေါ်သာ ဦးစားပေးခြင်း၊ ပြောက်ကျားစစ်ပွဲအတွင်း ပါတီစွဲမရှိ၊ လွတ်လပ်သည့် ရပ်ရွာအဖွဲ့ အစည်းများ ပျက်စီး၍ အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ်သွားခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီတည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး အခွန် ရှည်စေလိုသော ထိုသို့သော လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသင်းအဖွဲ့စသည်တို့ရှိရန် အထူးလိုအပ်လှပေ သည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင်ကို ဆန့်ကျင်ကြသော အတိုက်အခံသမားများသည် အခြားသောနည်းသစ်လမ်းသစ် များကို ရှာဖွေကြံစည်ကြရန် လိုလာပါတော့သည်။

အာဏာသိမ်းမည့်လော၊ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်မည့်လော၊ ပြည်ပမှ ကယ်တင်ရှင်ကို ရှာမည့်လော၊

အမှန်တကယ် အော့နလုံးနာစရာကောင်းလှသည့် အစိုးရတရပ်ကို ဖြုတ်ချရာတွင် စစ်တပ်နှင့် အာ ဏာသိမ်းခြင်းသည် အမြန်ဆုံးနှင့်အလွယ်ဆုံးနည်းဟု ထင်ရသည်။ သို့သော် အဆိုပါနည်းတွင်လည်း ကြီးမားလှ သော ပြဿနာများရှိသည်။ အရေးကြီးဆုံးပြဿနာမှာ အစိုးရ သို့မဟုတ် စစ်တပ်အတွင်းရှိ အာဏာပိုင်၊ အ ခွင့်ထူးခံလူတန်းစားနှင့် ပြည်သူလူထုတို့အကြား အာဏာခွဲဝေမှု အဝေမတည့်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် လက်ရွေးစင်လူတန်းစားပင် မဟုတ်ပါလား။ စစ်တပ်ထဲမှာလည်း ထိုလူစုပင် ကြီးစိုးလျက်ရှိသည်။ ထိုအခွင့်ထူးခံ လူတစုကို အုပ်ချုပ်ရေးရာထူးမှ ထုတ်ပစ်လိုက်လျှင်လည်း အခြား အလားတူ ‘ဒီပုတ်ထဲက ဒီပု’ လူစုကပင် နေ ရာဝင်ယူလိုက်နိုင်သည်။ အပြောအားဖြင့် ထိုလူသစ်များက လုပ်ရည်ကိုင်ရည် အနည်းငယ်ပို၍ နူးညံ့ညင်သာပုံ ပေါက်လျှင် ပေါက်မည်။ သို့သော် အထင်နှင့်အမြင် ကွာခြားသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

အသစ်တက်လာသည့် အစိုးရက ခြေကုပ်ရသွားပြီဆိုလျှင် ‘ကျားကြောက်လို့ ရှင်ကြီးကိုး၊ ကျားထက် ရှင်ကြီးဆိုး’ အခြေအနေမျိုး ဖြစ်တတ်သည်။ သူတို့က ပိုပြီး ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လာနိုင်သည်။ အာဏာရှူးများ ဖြစ်လာတတ်ကြသည်။ အားကိုးလောက်သည်ဟု လူထုက မျှော်လင့်ထားခဲ့သူများသည် သူတို့လုပ်ချင်ရာလုပ် သွားတတ်ကြသည်။ လူ့အခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး စသည်တို့ကို မေ့သွားတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းလိုလျှင် ဤနည်းသည်လည်း လက်ခံနိုင်စရာ နည်းမဟုတ်။

နိုင်ငံရေးအခြေအနေများ သိသိသာသာပြောင်းသွားစေရန် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်မည် ဆိုပြန်လျှင်လည်း အာဏာရှင်လက်အောက်တွင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဥပမာပြရလျှင် ဆိုဗီယက်လွှမ်းမိုးထားသည့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံအုပ်စုကလေးများ၌ အာဏာရှင်အစိုးရက ဒီမိုကရေစီ ရှိသယောင်ယောင် ဖန်ပြသည်။ ရွေး ကောက်ပွဲလုပ်သည်။ သို့သော် ထိုရွေးကောက်ပွဲများမှာ အခြားမဟုတ်။ အာဏာရှင်တို့က စိတ်တိုင်းကျချွမ်းချယ် ထားသည့် အလိုတော်ရိသမားများ၏ ရွေးကောက်ပွဲသာဖြစ်သည်။ လူထုကို အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ပုတ်သင်ညို ခေါင်းညိတ်သမားများအား မဲပေးစေပြီး လူထု၏ အတည်ပြုချက်ရအောင် လုပ်လိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က တင်းကျပ်စွာ ထိန်းချုပ်ထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲများဟု ဆိုလျှင်လည်း မမှား။ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ပေးရန် အတင်း အကျပ် တောင်းဆိုလာသည့်အတွက် အာဏာရှင်များက သဘောတူပြီး လိုက်လျောရသည့်အခါများလည်း ရှိ တတ်ပါသည်။ သို့သော် ထိုရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒများကို ကလိမ်ကျပြီး သူတို့ကြီးဆွဲရာ ရမည့် ရုပ်သေးရုပ်

အရပ်သားများကို အစိုးရဌာနများ၌ နေရာပေးတတ်သည်။ အတိုက်အခံဘက်ကို ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခွင့်ပြုပြီး အမှန်တကယ် အတိုက်အခံများ ရွေးချယ်ခံရသည့်အခါ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အား ဂရုမစိုက်။ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရသူများအား ခြိမ်းခြောက်၊ ဖမ်းဆီးရုံမျှမက အဆုံးစီရင်တတ်သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံရွေးကောက်ပွဲနှင့် ၁၉၉၃ ခုနှစ် နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲတို့မှာ သာဓကများဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်များသည် ၎င်းတို့ စံမြန်းတော်မူနေသည့် ရာပေလွင်ပေါ်မှ ၎င်းတို့အား ဖယ်ရှားတွန်းချနိုင်စွမ်းရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲများကို လုပ်ပေးလေ့ထုံးစံမရှိပါ။

ရက်စက်လှသည့် အာဏာရှင်တို့၏လက်အောက်တွင် ဒုက္ခခံနေရသူများ၊ ၎င်းတို့လက်အောက်မှ လွတ်အောင် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေကြရသူများသည် ယခုကဲ့သို့ ဖိနှိပ်သူများလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရန်ကိစ္စသည် မိမိဖာသာ မိမိလုပ်၍ ရတော့မည်မဟုတ်ဟု ထင်မြင်အားလျှော့လာကြသည်။ တခြားလူ လာကယ်မှ ဖြစ်တော့မည်ဟု မျှော်လင့်လာကြသည်။ ကူညီမည်ဟု ထင်ရသည့် ပြင်ပမှသူများကို အားကိုးယုံကြည်လာကြသည်။ နိုင်ငံတကာ၏ အကူအညီနှင့်သာလျှင် အာဏာရှင်စနစ်ကို တွန်းလှန် သုတ်သင်ပစ်နိုင်တော့မည်ဟု ထင်မြင်လာတော့သည်။

ယခုလို အဖိနှိပ်ခံနေရသူလူစုက သူတို့ဘာသာသူတို့ ဘာကိုမျှ ထိရောက်အောင် မလုပ်နိုင်တော့ဟု ဆိုသည့် အယူအဆကို မှားသည်ဟုလည်း မဆိုနိုင်။ မှန်သည့်အခါလည်း ရှိသည်။ အချိန်ကာလပေါ်မှာ တည်သည်။ ရက်စက်လှသည့် အာဏာရှင်အစိုးရကို ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် သူတို့၏ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ကို ယုံကြည်အားကိုးစိတ်ကင်းမဲ့လာကြသောအခါ၊ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် လွတ်မြောက်အောင် လုပ်ရမည်ကိုလည်း မသိကြသောအခါ အထက်တွင် ပြောခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အဖိနှိပ်ခံရသူများသည် တခါတရံ အုံကြွဆန့်ကျင်လိုစိတ်များ မရှိတော့။ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တိုက်ခိုက်ချင်စိတ်လည်း မပါတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အခြားသူများ၏ အကူအညီကို မျှော်မှန်းနေကြသည့်အဖြစ်ကို နားလည်နိုင်လောက်ပါသည်။ ပြင်ပအကူအညီဆိုသည်မှာ ဘာကိုဆိုပါသနည်း။ လူထု၏ ထင်မြင်ချက်အဘော်များ၊ ကုလသမဂ္ဂ၊ နိုင်ငံခြားအစိုးရ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတကာက နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ ပိတ်ဆို့ အပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းများ ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ အကူအညီများကို တနေရာမဟုတ် တနေရာမှ ရနိုင်စေရရှိမည်ဟု စိတ်ကူးကြည့်သောအခါ စိတ်သက်သာစရာတော့ရှိသည်။ သို့သော် ပြင်ပက ကယ်တင်ရှင်ကို အားကိုးခြင်းအားဖြင့် အခက်အခဲများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ လူယုံမှားတတ်သည်။ မည်သည့်နိုင်ငံခြားအကူအညီမျှ မရောက်လာတတ်ပါ။ အကယ်၍ နိုင်ငံခြားတနိုင်ငံက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လာပြီ ဆိုပါစို့။ ယင်းအစိုးရကိုလည်း မယုံကြည်သင့်ပေ။

ဤနေရာတွင် ပြည်ပတိုင်းပြည်များ၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများအပေါ် အားကိုးလာရသည့် အချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ကြောက်စရာကောင်းလှသည့် တကယ့်ဖြစ်ရပ်အချို့ကို အထူးသတိပြုရန်အတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တင်ပြလိုပါသည်။

- ❖ နိုင်ငံခြားအစိုးရသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးကိုသာ စိတ်ဝင်စားသည်။ ၎င်းတို့ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖို့ကိုသာကြည့်ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရများကို သည်းခံနေတတ်ကြရုံမျှမက အကူအညီပင် ပေးတတ်ကြသည့်အခါလည်း ရှိသည်။
- ❖ ဖိနှိပ်ခံနေရသူများကို နိုင်ငံခြားအစိုးရက လွတ်လပ်အောင်ကူညီပါမည်ဟု ကတိမပေး။ သူတို့လိုရာကို ရအောင်သာလုပ်ကြပြီး လူထုကို လှည့်စားသွားတတ်သည်။
- ❖ အချို့သော ပြည်ပနိုင်ငံများသည် အာဏာရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ထိုတိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး (သို့မဟုတ်) စစ်ရေးအား ချုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက်သာ ဖြစ်သည်။
- ❖ ဘယ်အခါမျိုးတွင် နိုင်ငံခြားအစိုးရက စေတနာကောင်းနှင့် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကူညီတတ်သ

နည်း။ ပြည်တွင်းတွင် လူထုတော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ စတင်လာခဲ့ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရကို မတည်မငြိမ် ဖြစ်လာစေသော အချိန်မျိုး၊ ကမ္ဘာက ရက်စက်လှသည့် အာဏာရှင်အစိုးရကို အာရုံစိုက်လာကြသည့် အခါမျိုးတွင်သာ ဖြစ်သည်။

အာဏာရှင်များ အဘယ်ကြောင့် တည်ရှိနေကြသနည်း။ ပြည်တွင်း ဩဇာအာဏာခွဲဝေမှုကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူလူထုကလည်း အာဏာရှင်အစိုးရကို အကျဉ်းအကျပ်ထဲရောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်အား မရှိ။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ဩဇာအာဏာများကလည်း လက်တစ်ဆုပ်စာ လူနည်းစုလက်အတွင်း၌ ရောက်နေသည်။ အာဏာရှင်များသည် နိုင်ငံခြားအစိုးရများ အကူအညီနှင့် အမြတ်ထုတ်နိုင်ကောင်း ထုတ်ကြပေလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားအစိုးရ၏ ပယောဂကြောင့်လည်း အားလျော့သွားနိုင်သည်။ သို့သော်ငြားလည်း အာဏာရှင်များ ဆက်လက်တည်မြဲနေခြင်းမှာ ပြည်တွင်းအခြေအနေများ အပေါ်တွင်သာ အဓိကတည်သည်။ ဤအချက်မှာ အရေးအကြီးဆုံးအချက် ဖြစ်သည်။

ဘယ်အချိန်အခါမျိုးတွင် နိုင်ငံတကာ၏ ဝိုင်းဝန်းဖိအားပေးမှုကို အားကိုးမည်နည်း။ ပြည်တွင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရှိန်အဟုန်ကြီးမားလှသည့် နိုင်ငံရေးအုံကြွမှုများအား နိုင်ငံခြားအစိုးရကပါ ထောက်ခံလာသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ အကူအညီက အသုံးကျလာလိမ့်မည်။ ဥပမာပြောရမည်ဆိုလျှင် ပြင်ပနိုင်ငံများက အာဏာရှင်အစိုးရကို စီးပွားရေးပိတ်ဆို့ သပိတ်မှောက်လိုက်သည်အခါ၊ ကုန်တင်ကုန်ချ သင်္ဘောအသွားအလာ ပိတ်ဆို့လိုက်သည်အခါ၊ သံတမန်အလဲလှယ်မလုပ်ဘဲ နေလိုက်သည်အခါ၊ သံတမန်ရေးရာ ဖြတ်တောက်လိုက်သည်အခါ၊ ကုလသမဂ္ဂက ရှုတ်ချလိုက်သည်အခါ တို့သို့သောအခါမျိုးတွင်မှ နိုင်ငံတကာ၏ ဖိအားပေးမှု အလွန်အမင်း လိုလာသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ပြည်တွင်း၌ အရှိန်အဟုန်ကြီးမားသော အုံကြွမှု၊ နိုင်ငံရေးအန်တုမှုများ မရှိခဲ့လျှင် အဆိုပါနိုင်ငံခြားအကူအညီကို ရလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ဓမ္မနိဂဏ် ရင်ဆိုင်ခြင်း။

နောက်ဆုံးပြောရလျှင် အာဏာရှင်စနစ်ကို အမြစ်ပြုတ်အောင်လုပ်ရန် လွယ်သည်ကိစ္စ မဟုတ်ကြောင်း သတိချပ်သင့်သည်။ အာဏာရှင်စနစ်အား အကျအဆုံးနည်းနည်းနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ချုပ်ငြိမ်းစေလိုလျှင် အောက်ပါအချက် လေးချက်အား ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရန်လိုသည်။

- ❖ အဖိနှိပ်ခံနေရသူ လူထုအား ကိုယ့်ကိုကိုယ် ယုံကြည်အားကိုးတတ်သည့်စိတ်များ တိုးပွားလာအောင် အားပေးရမည်။ ဇွဲရှိအောင် တိုက်တွန်းရမည်။ ခုခံအာခံတိုက်ခိုက်ရေးတွင်လည်း ကျွမ်းကျင်လာအောင် သင်ကြားပေးရမည်။
  - ❖ အဖိနှိပ်ခံရသူများ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် လွတ်လပ်သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကို အင်အားကောင်းလာအောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
  - ❖ အင်အားကြီးမားသည့် ပြည်တွင်းဆန့်ကျင်မှု အင်အားများပေါ်လာအောင် ဖန်တီးပေးရမည်။
  - ❖ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဉာဏ်ပညာ အလိမ္မာနှင့်ယှဉ်သော အဂ္ဂုဗျူဟာ တိုက်ပွဲစီမံကိန်းကြီးကို မူချရေးဆွဲပြီး ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်အောင် အသင့်ပြင်ဆင်ထားရမည်။
- လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ကြရာတွင် ကိုယ့်ကိုကိုယ် အားကိုးတတ်သည့် ပြည်တွင်း အတိုက်အခံအင်အားစု အုပ်စုရှိရမည်။ ၎င်းတို့အင်အားကောင်းလာအောင် ကြိုးစားရမည်အချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ ၁၈၇၉ နှင့် ၁၈၈၀ ခုနှစ်များအတွင်းက အိုင်ယာလန်နိုင်ငံတွင် *အိမ်ငှားခသပိတ်*ဖြစ်သည့်အခါ Charles Stewart Parnell ဆိုသူက အောက်ပါအတိုင်း ကြေညာခဲ့သည်။

“အစိုးရကို အားကိုးနေလို့ အသုံးမကျ။ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ယုံကြည်ကြရမည်။ သို့မှ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်မည်။ အုပ်စုမကွဲအောင် လုပ်ကြ။ မင်းတို့ အုပ်စုထဲက အားပျော့နေသူတွေကို အားတက်လာအောင် အားပေးကြ။ စုရုံး

ကြ၊ ဖွဲ့စည်းကြ၊ နိုင်ရမည်။

ပြဿနာများ ပြေလည်နိုင်သည် အခြေအနေရောက်လာပြီဆိုမှသာ ပြဿနာများကို ရှင်းလိုက်မည်။ သည်အချိန် မရောက်မချင်း အလျော့မပေး။”^၄

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကိုယ့်ကိုကိုယ်အားကိုးတတ်သည့် စိတ်များလည်း တိုးပွားလာ၊ လူအင်အားလည်း တောင့်တင်း၊ ရန်သူကို ရင်ဆိုင်တိုက်ရန် ပါးနပ်လိမ္မာသော စစ်ဆင်ရေးကိုလည်း နားလည်၊ စည်းကမ်းလည်း သေဝပ်၊ သတ္တိလည်း မနည်းသော စစ်မှန်သည့်အင်အားများ ရှိလာခဲ့သော် တနေ့ကျလျှင် အာဏာရှင်စနစ် ပြုတ်ကျသွားအောင် တိုက်နိုင်ကြလိမ့်မည်။ သို့သော် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် လိုအပ်ချက် လေးချက်ကို အနည်းဆုံး ရအောင်လုပ်ကြရလိမ့်မည်။

အာဏာရှင်တို့ လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကိစ္စသည် ပြည်သူလူထုက မိမိဖာသာမိမိ လွတ်မြောက်အောင်လုပ်နိုင်မည်၊ မလုပ်နိုင်မည်ဆိုသောအချက်ပေါ်မှာ မူတည်သည်။ အထက်တွင် နိုင်ငံရေးအန်တုသည် နည်းကိုသုံးပြီး အောင်မြင်ခဲ့သည်အခါများ ရှိခဲ့ကြောင်းကို ရေးသားခဲ့ပြီးပြီ။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းကိုသုံးပြီး မိမိတို့လိုချင်သည့် နိုင်ငံရေးပန်းတိုင်သို့ ရောက်ခဲ့ကြဖူးကြောင်းကိုလည်း တင်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ ၎င်းစံနမူနာများကို သုံးသပ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကိုယ့်အားကို ကိုယ်ကိုးပြီး လုပ်နိုင်သည့်နည်းများ တကယ်ရှိကြောင်းကိုလည်း တင်ပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါနည်းလမ်းများ ထိထိရောက်ရောက် ထွန်းကားလာသည်ကို မမြင်ရသေးပါ။ ရှေ့လာမည့်အခန်းများတွင် ထိုအချက်ကို အသေးစိတ် လေ့လာကြမည်။ သို့သော် ရှေးဦးစွာ စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့် နည်းနှင့် အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းအောင် လုပ်သည့်ကိစ္စကို ဆွေးနွေးကြဦးစို့...။

၄။ Patrick Sarsfield O' Hegarty, *A History of Ireland Under the Union, 1880-1922* (London: Methuen, 1952), pp.490-491.

အခန်း - ၂ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ အန္တရာယ်များ

၁၉၅၂-၂

အဏာရှင်စနစ်ကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ ခက်ခဲနက်နဲသော ပြဿနာများနှင့် ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။ (အခန်း(၁)တွင် ဖော်ပြထားသည်။) ထိုအခါမျိုးတွင် အချို့လူများသည် ဘာမျှ မလုပ်နိုင်၊ လက်ပိုက်သာ ကြည့်နေရတော့မည်ကိန်း ဆိုက်သွားနိုင်သည်။ ကျိုးနွံသွားတတ်ကြသည်။ အချို့ကလည်း ဒီမိုကရေစီရလမ်း မမြင်တော့ပါဘူးဟု ဖြစ်လာတတ်ကြသည်။ အာဏာတည်မြဲနေမည့်ပုံရှိသည့် အာဏာရှင်အစိုးရကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှဖြစ်တော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်တတ်ကြသည်။ စေ့စပ်ဖျန်ဖြေခြင်း၊ ကျေအေးခြင်း၊ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းတို့ဖြင့် အချို့သောအခွင့်အရေးများကို အဖတ်ဆယ်နိုင်မည်၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ပြီးဆုံးသွားစေနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားတတ်ကြသည်။ အပေါ်ယံလောက်သာကြည့်လျှင် လူများက ထိုသို့စိတ်များဖြစ်လာကြသည်မှာ ယုတ္တိရှိပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းများအား စဉ်းစား၍ မရသည့်အဆုံး စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုက်သည်ကပင် ကောင်းသယောင်ယောင် ထင်လာကြပါသည်။ ထိုနည်းကို ကြိုက်သလိုလို ဖြစ်လာကြသည်။

အာဏာရှင်စနစ်ကို သေသေချာချာ တကယ်တမ်း တိုက်တော့မည်ဆိုလျှင် စိတ်ချမ်းသာစရာ ရှိတော့မည်မဟုတ်ပါ။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့တိုက်ရန် လိုလားပါသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် လူတွေက စဉ်းစားဉာဏ်သုံးပြီး ရန်သူနှင့်ပြေလည်အောင် ဆွေးနွေးဖို့နည်းလမ်းများကို မရှာကြသနည်း။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး တဖြည်းဖြည်းနှင့် အာဏာရှင်စနစ်ပျောက်သွားအောင် အဘယ်ကြောင့် မလုပ်နိုင်သနည်း။ အာဏာရှင်တို့ သနားညှာတာလာအောင် တောင်းပန်၍ ဖိနှိပ်မှုများ တဆင့်ပြီးတဆင့် လျော့သွားအောင် (သို့မဟုတ်) နောက်ဆုံးတွင် ဒီမိုကရေစီလူ့ဘောင် တည်ဆောက်ရေး လမ်းဖွင့်ပေးလာအောင် လုပ်နိုင်သလော။

အချို့ကမူ ဘက်တဘက်ကသာ အမြဲမှန်သည်မဟုတ်ဟု စောဒကတက်ကြသည်။ “ဒီမိုကရေစီအုပ်စုက အာဏာရှင်တို့ကို အထင်မှားနေခြင်းသာဖြစ်သည်။ အခြေအနေအရ သူတို့က စေတနာကောင်းနှင့် လုပ်နေကြခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်” စသည်ဖြင့် ပြောတတ်ကြသည်။ သို့တည်းမဟုတ် အာဏာရှင်တွေကို လူထုက အားပေးပြီး အလိမ္မာနှင့်ဖျောင်းဖျါလိုက်လျှင် တိုင်းပြည်ဒုက္ခရောက်နေတာကိုကြည့်ပြီး နှုတ်ထွက်ပေးချင် ပေးကြမှာပါပဲဟုလည်း ထင်ကြသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် အကျိုးကျေးဇူး အနည်းနှင့်အများ ရအောင်လုပ်နိုင်လိမ့်မည်ဟူ၍ အာဏာရှင်တို့ကို အရှုံးမရှိနိုင်ကြောင်း မက်လုံးပေး၍ စကားကမ်းလှမ်းရမည်ဟု ဆင်ခြေတက်သူက တက်ကြသည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်က အကြမ်းမဖက်ဘဲ ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေသည့်ကိစ္စကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည်နည်းဖြင့် ဖြေရှင်းလျှင် ကောင်းသည်။ သို့မှသာ ရှေ့ဆက်တိုက်ရမည့် ဒုက္ခ၊ ကိုယ်သာ အနာခံနေရတော့မည်ကိန်းက လွတ်လိမ့်မည်ဟု အကြောင်းပြသည်ကိုလည်း နားလည်ပါသည်။ (စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်ကိစ္စတွင် ကျွမ်းကျင်သူများ၏ အကူအညီကို ဖြစ်စေ၊ အခြားအစိုးရတို့၏ အကူအညီကိုဖြစ်စေ ယူနိုင်သည်။) ခက်ခဲခဲခဲ တိုက်မနေဘဲ စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုက်လျှင် ပိုမကောင်းလား။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများထက် ဆွေးနွေးသည်နည်းက ပိုမကောင်းလားဟု ထင်ကြသည်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၏ ဝေဏဂျိုးဇေဇျားဇူးနှင့် ကျဉ်းမြောင်းချက်များ။

အချို့သော အတိုက်အခံကိစ္စများကို ဖြေရှင်းရာတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည်နည်းက အလွန် အသုံးကျပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းနည်းကို သုံးသင့်သည်အခါ သုံးရမည်။ လျစ်လျူမရှုသင့်။ မပယ်သင့်။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေသည့် ကိစ္စတစ်ခုတွင်အရေးကြီးပြီး အခြေခံကျသည့် လိုအပ်ချက်များကို မထိခိုက်လျှင် အခြေအနေအရ အပေး

အယူလုပ်သင့်က လုပ်ရမည်။ ဆွေးနွေးပြီး သဘောတူဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ ဥပမာပြရသော် လုပ်ခတိုးရေးအတွက် သပိတ်မှောက်သည်ကိစ္စတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းသည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်လှသည်။ နှစ်ဖက်စလုံး သူမသာ၊ ကိုယ်မနာ လုပ်ခနှုန်းဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ အလုပ်သမားများ မူလတောင်းဆိုသည့် နှုန်းကိုလဲ မရောက်၊ အလုပ်ရှင်ကပေးလိုသည်နှုန်းလည်း မဟုတ်၊ အပေးအယူလုပ်လိုက်ပြီး နှစ်ဦးစလုံးကျေနပ်သည့် ကြားသဘောတူညီချက်ကို ရနိုင်သည်။ အလုပ်ရှင်နှင့် တရားဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော အလုပ်သမားသမဂ္ဂတို့၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သည့် ထိုသို့သော ကိစ္စမျိုးသည် အာဏာရှင်အစိုးရနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် အခြေအနေနှင့် လားလားမျှ မတူပါ။ ရက်စက်လှသည့် အာဏာရှင်အစိုးရ ဆက်ပြီးအုပ်စိုးမနေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု ရှင်သန်ပေါက်ဖွားလာအောင် လုပ်ခြင်းသည် အခြားသော ပဋိပက္ခပုံစံတမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံကျသော အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သဘောထားများ၊ လွတ်လပ်ခွင့်အရေးကိစ္စများ၊ အနာဂတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတခုလုံး၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတို့တွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံး ကျေနပ်လောက်သည့် အဖြေတခု ရရှိအောင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် မစွမ်းဆောင်နိုင်ပါ။ အဆိုပါ အရေးကြီးသည့်ကိစ္စများကို အပေးအယူလုပ်၍ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန်နှင့် မပြီး။ ရသင့်ရထိုက်သည့် အခြေခံလိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး စကားပြောလျှင် စေ့စပ်ကျေအေး၊ အပေးအယူ မလုပ်သင့်ပေ။ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုဘက်သို့ ဩဇာအာဏာလွှဲပြောင်းမှသာ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဆုံးရှုံးမသွားအောင် ကာကွယ်ထားနိုင်လိမ့်မည်။ ရုန်းကန် တိုက်ပွဲဝင်မှသာ ဩဇာအာဏာ ကိုယ့်ဘက်ကို ပြောင်းလာမည် ဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် မရနိုင်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို ဘယ်သောအခါမှ မလုပ်သင့်ဟု မဆိုလိုပါ။ အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုဘက်က အင်အားမပြည့်စုံဘဲ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး အာဏာရှင်တို့အား ဖြုတ်ချမည်ဆိုခြင်းသည် ယုတ္တိမရှိလှ။

အာဏာရှင်အစိုးရက စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်နည်းကို သုံးလိုက်မည်ဟု စဉ်းစားချင်မှ စဉ်းစားမည်။ ခြေကုပ်မြဲနေသော အာဏာရှင်များသည် သူတို့အနေနှင့် ဘာမျှ ပူပန်စရာမရှိ။ လုံခြုံမှုရှိနေကြပြီး အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းမပြုဟု ငြင်းဆန်ကောင်း ငြင်းဆန်ကြလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမည်ဟု စလိုက်သည်နှင့် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်က ဆွေးနွေးမည့်သူများ ကြက်ပျောက်ငှက်ပျောက်ဆုံးကုန်ကြပြီး နောက်ထပ် ဘာသံမျှ ထွက်လာတော့မည် မဟုတ်ပေ။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး လက်နက်ချ စာရှုံးပေးမည်လော။

အာဏာရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်နည်းကို သဘောကျသည့်သူများသည် သဘောရိုးတော့ ရှိတတ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဆိုးသွမ်းရက်စက်လှသည့် အာဏာရှင်အစိုးရကို နှစ်ရှည်လများ စစ်ရေးအရ တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး အောင်မြင်မှု မရရှိသည့်အခါမျိုးတွင် နိုင်ငံရေးအရ ဆွေးနွေးကာ အနနည်းနှင့်ချော့ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးရအောင် လုပ်ချင်စိတ်များပေါ်လာတတ်သည်။ ဤအချက်ကို သဘောပေါက် နားလည်ပါသည်။ အာဏာရှင်ဘက်က သိသိသာသာ စစ်တပ်၊ လက်နက်သာလွန်နေပြီး တဘက်အုပ်စုအတွင်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ များလာသည့်အချိန်အခါမျိုးတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန်ကိစ္စကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများက စဉ်းစားကြတော့မည်သာ။ မိမိတို့ ရည်မှန်းချက်များအနက် တခုတလေမျှ မဆုံးရှုံးရအောင် လုပ်ဦးမှဟု ထွက်ပေါက်ကို ကြိုးစားရှာသည်။ သို့မှသာ အပြန်အလှန် ငါးပျံတလှည့်၊ ဗုံလုံတလှည့် အပြန်အလှန်တိုက်နေကြရသည့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲကြီးကို အဆုံးသတ်နိုင်တော့မည်ဟု မြင်လာကြသည်။

အာဏာရှင်အစိုးရဘက်က ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်သို့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးပေးမည်ဟု စကားကမ်းလှမ်းခြင်းသည် အမှန်အားဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော ကလိန်ဉာဏ်ဆင်ချက်သာ ဖြစ်သည်။ ကိုယ့်တိုင်းသူပြည်သား၊ ကိုယ့်သူမျိုးကိုယ် သတ်ဖြတ်နေခြင်းအား ရပ်တန့်က ရပ်လိုက်လျှင် အာဏာရှင်တို့၏ အကြမ်းဖက်ရက်စက်မှုများ ချက်ချင်းရပ်တန့်သွားနိုင်သည်။ အလျော့အတင်း တခုမှ လုပ်မနေဘဲ ရည်ရွယ်ချက် ကောင်း

ကောင်းဖြင့် သူတို့သဘောနှင့်သူတို့ လူဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားကြောင်းပြနိုင်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးများကို ပေးနိုင်သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားများကို လွှတ်ပေးနိုင်သည်။ ညဉ့်ပန်းနှိပ်စက်နေမှု များကို ရပ်တန့်က ရပ်နိုင်သည်။ စစ်ရပ်စဲနိုင်သည်။ အစိုးရတာဝန်မှ နှုတ်ထွက်ပေးနိုင်သည်။ လူထုကို ဝန်ချ တောင်းပန်နိုင်သည်။

အာဏာရှင်အစိုးရက အင်အားတောင့်တင်းလျက်ရှိသော်လည်း သူတို့ကို ကသိကအောက် ဖြစ်အောင် လုပ်နေသည့် အတိုက်အခံသမားများ ရှိလာသည့်အခါ လက်နက်ချလာအောင် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက်ပါဟု ဟန်ပြု ပြီး ရန်သူနှင့်ဆွေးနွေးဖို့ စကားကမ်းလှမ်းလာလိမ့်မည်။ ဤသတင်းကို ကြားရသည့်အတွက် ဝမ်းသာစရာတော့ ကောင်းပါသည်။ အားရစရာလည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် သတိထားနေကြပေရော့။ ဆွေးနွေးမည့်အခန်းထဲမှာပင် အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်တို့က နောက်ကွယ်မှ ချောင်းနေကြမည်သာ။

တဘက်က ကြည့်ကြဦးစို့။ အတိုက်အခံဘက်က သိသိသာသာ အင်အားတောင့်ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရ အဖို့ အကျဉ်းအကျပ်ထဲ ဆိုက်ရောက်နေသည့်အခါ၊ သို့မဟုတ် ဒုက္ခရောက်တော့မည်ကို စိုးရိမ်လာကြသည့်အခါ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် စ.ပြောလာကြလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ သူတို့၏ ဩဇာအာဏာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို တတ်နိုင်သရွေ့ ဆက်လက်ပိုင်ဆိုင်လိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ငြိမ်းချမ်းရေးဟုပြောပြော၊ ကြောက်ရွံ့၍ပဲဆိုဆို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုသည် အာဏာရှင်အစိုးရကို ၎င်းတို့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ရောက် အောင် အားမပေးသင့်ပါ။

အာဏာရှင်သည် စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဉာဏ်ဆင်ပြီး အငိုက်ဖမ်းရန် ထောင် ချောက်များ ဆင်ထားတတ်သည့်အချက်ကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်က သတိပြုရမည်။ အခြေခံနိုင်ငံရေး ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်လာ၍ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမည်ဟု ကမ်းလှမ်းခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများကို အေးအေး ဆေးဆေးနှင့် လက်နက်ချအောင် အချို့သတ်လိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ တချိန်ထဲမှာပင် သူတို့ဘက်က အကြမ်းဖက် မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေကြပေမည်။ အာဏာရှင်တို့အား အမြစ်ပြတ်ချေမှုန်းပြီးသည့်အခါနှင့် ၎င်းတို့ အသက်ဘေးမှ လွတ်အောင် ပြေးပေါက်ရှာနေသော အခါမျိုးတွင်သာ သင့်လျော်သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုမျိုး ပေါ်လာနိုင်သည်။

ဓနုစင်ဆွေးနွေးရာတွင် ဩဇာအာဏာနှင့် တရားမျှတမှုများ။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုဆိုသည့် နည်းလမ်းများကို ယခုလို ပြင်းပြင်းထန်ထန် စိစစ်ဝေဖန်လိုက်ခြင်းကို အချို့ က ပြင်းထန်လှပါလားဟု ပြောကြလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ဆိုလျှင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်နည်းအပေါ် စိတ်ကူးယဉ်နေ ကြသူများကိုလည်း ၎င်းနည်းကို သိပ်အထင်ကြီးမနေကြပါနှင့်။ တော်ရုံလောက်သာ ကောင်းပါသည်ဟု ပြောချင် ပါသည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဆိုသည်မှာ မည်သို့မည်ပုံဖြစ်တတ်သည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနှင့် စဉ်းစားကြရန် လိုပါသည်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းဆိုသည်မှာ အာဏာအင်အားညီမျှနေသည့် ဘက်နှစ်ဘက် ထိုင်ပြီး အပြန်အလှန် စကားပြောနေကြသည့် ကိစ္စမဟုတ်။ နှစ်ဘက်အကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်စေသည့် မတူညီချက်များကို ဖြေရှင်းခြင်း လည်း မဟုတ်ပေ။ မှတ်သားသတိပြုရန် အချက်နှစ်ချက်မှာ...

- (၁) စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းသည် အတိုက်အခံဖြစ်နေသည့်ကိစ္စတွင် မည်သူဘက်က ယူဆချက်၊ လိုလားချက် တွေက တရားမျှတသည်၊ မည်သူဘက်ကတော့ မတရားသည်တို့ကို အခြေခံထားပြီး ပေါ်ပေါက်လာ ခြင်း မဟုတ်။
- (၂) မည်သူဘက်က ဩဇာအာဏာကို ပိုသုံးနိုင်သည်ဆိုသည့်အချက်က အရေးကြီးသည်။ ၎င်းအချက် အပေါ်မူတည်ပြီး ဘာတွေကို သဘောတူမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားစဉ်းစားရမည့် အချက်တွေရှိသေးသည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး တဘက်က ကိုယ့်လိုလားချက်များကို မပေးနိုင်ဟု ငြင်းဆန်လျှင် ရှေ့ကို ဘာဆက်လုပ်ကြမည်နည်း။ ကောင်းပြီ။ သဘောတူချက် ရခဲ့ပြီးမှ တဘက်က ကတိမတည်။ သစ္စာဖောက်ပြီး လက်နက်အားကိုးနှင့် သူတို့လိုချင်တာများရအောင် အတင်းအဓမ္မလုပ်လာခဲ့သော် ဘာလုပ်မည်နည်း။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးရာတွင် မည်သည့်လိုလားချက်တွေက မှန်သည်။ မည်သည်ကတော့ မှားသည် စသည်တို့ကို အကဲဖြတ်ပြီးမှ သဘောတူပြေလည်သွားကြသည် မဟုတ်ပါ။ မှန်သည်၊ မှားသည်ကို အကျယ်တဝင့်တော့ ဆွေးနွေးကြလိမ့်မည်။ သို့သော် အငြင်းပွားနေကြသည့် ဘက်နှစ်ဘက်တွင် ဘယ်ဘက်က ဩဇာအာဏာကို ပိုသုံးနိုင်သည်ဆိုသောအချက်ကို မူတည်ပြီး ပြေလည်သွားတတ်ကြခြင်းပင်။ ဒီမိုကရေစီဘက်က မိမိတို့ တောင်းဆိုသည့် အချက်များအနက် အနိမ့်ဆုံးလိုလားချက်များကိုရအောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမည်နည်း။ အာဏာရှင်အစိုးရကလည်း ၎င်းတို့ဆက်လက်ပြီး အုပ်ချုပ်နိုင်အောင် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့၏ အတိုက်အခံများ လျော့ပါးသွားအောင် ဘာတွေလုပ်နိုင်သနည်း။ တနည်းအားဖြင့်ပြောရလျှင် သဘောတူပြေလည်သွားကြပြီဆိုခြင်းမှာ ပထမဦးဆုံး ဘက်နှစ်ဘက်စလုံး တဘက်နှင့်တဘက် အာဏာအင်အားကို မည်မျှသုံးနိုင်သည်ကို ကြည့်သည်။ ထို့နောက် ရှေ့ဆက်တိုက်နေလျှင်လည်း ဘယ်ကမ်းဆိုင်ကမည် စသည်ဖြင့် ရှေ့ရေးကိုလည်း စဉ်းစားသည်။ ပြီးမှ သဘောတူမတူ စဉ်းစားခြင်းဖြစ်သည်။

သဘောတူ ပြေလည်သွားကြသည့်ကိစ္စတွင် မည်သည့်ဘက်က မည်သည့်တောင်းဆိုချက်များကို လက်လွှတ်ခံနိုင်သည် ဆိုသည်အချက်ကိုလည်း ဂရုစိုက်ရမည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု အောင်မြင်သွားကြသည့် အခါများတွင် ကိုယ့်ဘက်သူဘက် အပေးအယူ ညှိနှိုင်းမှုရှိသည်။ ထိုအခါမျိုးသည် သဘောကွဲလွဲမှုများကို ခွဲချလိုက်ပြီး စေ့စပ်ကြသည့် ဘက်နှစ်ဘက်စလုံး မိမိတို့တောင်းဆိုသည့် လိုလားချက်များ တချို့တဝက်ရလိုက်သလို၊ တချို့လိုလားချက်များကိုလည်း လက်လွှတ်လိုက်ရခြင်းအားဖြင့် ပြေလည်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

အလွန်အမင်းဆိုးဝါးလှသည့် အာဏာရှင်များနှင့် စေ့စပ်စကားပြောရသည့်အခါ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများက မည်သည့်တောင်းဆိုချက်များကို လက်လွှတ်မည်နည်း။ အာဏာရှင်တို့ လိုချင်သည့် အချက်များထဲမှ မည်သည့်အချက်များကို လက်ခံနိုင်မည်နည်း။ အစိုးရသစ်ဖွဲ့သည့်အခါ ဒီမိုကရေစီ အင်အားစုတို့က အာဏာရှင်တို့၏ အတိုက်အခံပါတီ၊ စစ်အစိုးရ စသည်တို့အား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အမြဲတမ်း ရာထူးနေရာများ ပေးမည်လော။ ထိုသို့ပေးလျှင် ဒီမိုကရေစီဟုတ်ပါဦးမည်လော။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး အလုံးစုံပြေလည်သွားကြပြီဟု ဆိုကြပါဦး။ မေးစရာတခု ကျန်ပါသေးသည်။ အကယ်၍ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုအနေဖြင့် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်နေရလျှင် (သို့မဟုတ်) အသစ်တဖန် ပြန်လည်တိုက်ပွဲစတင်ရဦးမည်ဆိုလျှင် ပြည်သူတို့၏ဘဝ ပို၍ကောင်းမည်လော။ ပိုဆိုးမည်လော။

ဇေယျာတဝင်သည့် အာဏာရှင်များ။

အာဏာရှင်များသည် ရည်ရွယ်ချက် စိတ်ကူးအမျိုးမျိုးနှင့် တိုင်းသူပြည်သားတို့ကို ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အာဏာ၊ ရာထူး၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ စသည်တို့ကို အပိုင်စီးချင်ကြ၍သော်၎င်း၊ လူနေမှုစနစ်ကို တမျိုးတမည်ဖန်တီးပေးချင်ကြ၍သော်၎င်း ဗိုလ်လုပ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူတို့ဘက်ကကြည့်လျှင် လက်ထဲရောက်နေသည့် အခွင့်အရေးများကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရမည်ဆိုလျှင် သူတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များ သဲထဲရေသွန် ဖြစ်သွားပေတော့မည်။ ဤအချက်ကို မိမိတို့သိရမည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်တိုင်အောင် အာဏာရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများ၊ မျှော်မှန်းချက်များ စသည်တို့ကို လက်လွှတ်မသွားအောင် လုပ်ကြလိမ့်မည်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး ရရှိသည့် သဘောတူညီချက်များထဲတွင် အာဏာရှင်တို့ပေးတတ်သော ကတိများကို သတိပြုရန်လိုသည်။ အာဏာရှင်တို့မည်သည့် အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုဘက်က တိုးလျှိုးတောင်းပန်

အညံ့ခံလာရေးအတွက် ပေးချင်သည်ကတိကို ပေးလိုက်လိမ့်မည်။ နောက်မှ မျက်နှာပြောင်တိုက်ပြီး လုပ်ချင်ရာ လုပ်၍ သဘောတူပြီးသား ကတိများကိုလည်း ဖောက်ဖျက်ကြလိမ့်မည်။

အကယ်၍ ဒီမိုကရေစီဘက်သားများက ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ထားသည့်လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်လို၍ အာခံမတိုက်တော့ဘူးဆိုပြီး သဘောတူလိုက်ခဲ့သော် မှားကြဖို့ရန်သာရှိတော့သည်။ အတိုက်အခံပြုမှု ရပ်စဲလိုက် သည့်အတွက် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း လျော့သွားရိုး မရှိပေ။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အတိုက်အခံအင်အားစုတို့၏ ဟန့်တားမှုများ မရှိတော့သည်အခါ ဤအာဏာရှင်တို့သည် ပြည်သူတို့အပေါ် ယခင်ကထက်ပိုပြီး ရက်စက်ကြမ်း ကြုတ်စွာ ဖိနှိပ်လာလိမ့်မည်။ လူထုအားပေးထောက်ခံသော တော်လှန်ရေးကျဆုံးသွားလျှင် သူတို့အတွက် အင် အားပြိုင် အာခံမည့်သူတွေလည်း မရှိတော့ပေ။ သူတို့နှင့် နှင်လားငါလား ဩဇာအာဏာပြိုင်မည့်သူတွေရှိနေမှသာ သူတို့၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ဖိနှိပ်မှုများကို တနည်းအားဖြင့် ထိန်းထားနိုင်သေးသည်။ ပြိုင်ဘက်မရှိသည့်အခါ အာဏာရှင်များသည် သူတို့ နှိပ်စက်ချင်သူများကို လိုက်နံ့စက်နေတော့မည်သာ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “မင်းဆိုး မင်းညစ်များသည် တော်လှန်ဆန့်ကျင်အား မရှိသည့်သူများကိုသာ ဒုက္ခပေးနိုင်အားရှိသည်” ဟု ကရစ်ရုနာလက် ရှုဒါရီနီက ရေးခဲ့ဘူးသည်။^၁

အခြေခံလိုအပ်ချက်ပြဿနာများကို ထိခိုက်လာသည် ပဋိပက္ခမျိုးတွင် တော်လှန်ရေးအုံကြွမှုများ မရှိ မဖြစ်လိုအပ်သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးနေ၍ မဖြစ်။ ဖြစ်ရပ်တော်တော်များများတွင် အာဏာရှင်တို့ကို ဖြုတ်ချနိုင်ဖို့ တော်လှန်ရေးအုံကြွမှုများ ဆက်လက်လုပ်ကြရမည်။ များသောအားဖြင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး ပြေလည်သွားသည့် အဖြစ်ကြောင့် အနိုင်ရလိုက်ပြီဟု မဆိုနိုင်ပါ။ မိမိတို့တတ်နိုင်သမျှ အသင့်လျော်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံး၊ အရာအရောက် ဆုံးသော တော်လှန်ရေးနည်းများကို ရှာကြံရမည်။ ၎င်းနည်းများကို အသိဉာဏ်နှင့် လိမ္မာစွာအသုံးပြုပြီး တော်လှန် အုံကြွမှုများ လုပ်ခြင်းကြောင့် အနိုင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ လွတ်လပ်မှုကိုရလို၍ တိုက်ပွဲဝင်ကြရသူများအဖို့ အထိရောက်ဆုံးနည်းသည် နိုင်ငံရေးအန်တူမူ (သို့မဟုတ်) အကြမ်းမဖက်သည် အုံကြွမှုများသာဖြစ်သည်ဟု ရဲရဲဝံ့ဝံ့ အဆိုတင်သွင်းလိုက်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းများကို ရှေ့လာမည့်အခန်းများတွင် အသေးစိတ်တင်ပြပါမည်။

ဘယ်လိုခြိမ်းချမ်းရေးမျိုးလဲ။

အကယ်၍ အာဏာရှင်အစိုးရနှင့် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ ငြိမ်းချမ်းရေးအကြောင်း စကားပြောကြ ပြီဆိုကြပါဦး၊ ခေါင်းရှင်းရှင်းထားပြီး စဉ်းစားကြဖို့လိုသည်။ မစဉ်းစားလျှင် ဒုက္ခရောက်သွားနိုင်သည်။ ငြိမ်းချမ်း ရေးဆိုသည့်စကားကို သုံးစွဲလာတိုင်း လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုးကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ ပြည် သူလူထု ထောင်သောင်းများစွာတို့အပေါ် ရက်စက်ယုတ်မာခဲ့သည့် အာဏာရှင်အစိုးရတို့၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို စောဒကမတက်။ အညံ့ခံသွားခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေး အစစ်အမှန်မဟုတ်။ ဟစ်တလာလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးစကား ကို မကြာခဏ ပြောခဲ့ဖူးသူတယောက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမှန်တကယ်ငြိမ်းချမ်းရေးထက် သူ့ဆန္ဒအတိုင်း အညံ့ခံရန် ဆိုလိုခြင်းသာဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်တို့ ပါးစပ်ကထွက်လာသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ အခြား မဟုတ်။ အကျဉ်းထောင်၊ သူ့သန်ဂုဏ်မှာရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ထူးမခြားနားသာပင်ဖြစ်သည်။

ရှိသေးသည်။ အခြားအန္တရာယ်များကို ပြောရဦးမည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးသူတို့သည် စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲကို စေတနာကောင်းနှင့်လုပ်ကြစေကာမူ တခါတရံ ဘယ်လိုလားချက်များကို ဘယ်လိုဆွေးနွေးနေကြမှန်းမသိ။ မရှင်း မလင်းဖြစ်သွားတတ်သည်။ တိုင်းပြည်အား မတရားသိမ်းပိုက်မှု၊ လူ့အခွင့်အရေးမျိုးဖောက်မှုနှင့် ရက်စက်ကြမ်း ကြုတ်မှုမျိုးစုံ ကျူးလွန်ထားသော အာဏာရှင်ကို ပြည်တွင်းအင်အားစုနှင့် နိုင်ငံတကာတို့က တရားဝင် အသိ

၁။ Krishnalal Shridharani, *War Without Violence: A Study of Gandhi's Method and Its Accomplishment*. New York: Harcourt, Brace, 1939, and reprint New York and London: Garland Publishing, 1972), p.260.

အမှတ် မပြုခဲ့ကြပေ။ သို့သော် ပြည်တွင်းအင်အားစုများနှင့် နိုင်ငံခြားမှ စေ့စပ်ဆွေးနွေးသူများက ထိုအာဏာရှင် တို့နှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် လက်ခံလိုက်ခြင်းသည် ထိုတချက်ထံနှင့်ပင် ၎င်းတို့အပေါ် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုရာ ရောက်သွားသည်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည်တွင်သာမက နိုင်ငံတကာအလယ်မှာပင် တရားဝင်အစိုးရအဖြစ် ရောက်သွား လေပြီ။ ၎င်းတို့အငမ်းမရ လိုလားနေသော တရားဝင်အစိုးရအဖြစ်ကိုမရောက်ဘဲ အာဏာရှင်များသည် အချိန် အကန့်အသတ်မရှိ ဆက်လက်ကြိုးစား၍ မရနိုင်။ သို့ဖြစ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပြောပြီး အာဏာရှင်များအား တရား ဝင်အစိုးရဖြစ်သွားအောင် လုပ်မပေးသင့်။

မျှော်လင့်ချက်ရှိဖွဲ့စည်းရာ စေကြောင်းများ။

အထက်တွင်ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် တော်လှန်ရေးတိုက်ပွဲ တွင် မျှော်လင့်ချက်ဆိတ်သုဉ်းလာကာ နောက်ဆုံးဘာမျှမတတ်နိုင်တော့ဘဲ စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုက်တော့မည်ဟုသာ ဆုံးဖြတ်တတ်ကြသည်။ သို့သော် အားမလျော့သင့်။ အားလျော့သွားတတ်သည်စိတ်ကို ပြောင်းပစ်ရမည်။ အာဏာ ရှင်စနစ်သည် မတည်မြဲ။ အာဏာရှင်တို့လက်အောက် ရောက်နေကြရသည့်သူများမှာလည်း အမြဲတမ်း အင်အား ဝှဲ၊ ခြေကုန်လက်ပန်းကျ ဖြစ်မနေနိုင်။ အာဏာရှင်တို့ကိုလည်း အချိန် အကန့်အသတ်မရှိ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ခွင့် မပေးသင့်။ အရစ္စတိုတယ်က “အာဏာရှင်နှင့် မင်းဆိုး မင်းညစ်တို့သည် အခြေခံအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေထက် သက် တမ်းတိုသည်။ ဘယ်ကိုကြည့်ကြည့် မင်းဆိုး မင်းညစ်များမှာ ကြာကြာမခံ”^၂ ဟု ရေးကပြောခဲ့ဘူးပါသည်။ ယခု ခေတ်ရှိ အာဏာရှင်များသည်လည်း ပျော့ကွက်ကင်းသူများ မဟုတ်။ သူတို့၏ပျော့ကွက်များမှာ ပိုမို၍ပင် ဆိုးဝါး လာနိုင်ပါသည်။ သူတို့၏ဩဇာအာဏာကို ချေမှုန်းပစ်နိုင်သည်။ (အခန်းလေးတွင် အာဏာရှင်တို့၏ ပျော့ကွက် များကို အသေးစိတ် တင်ပြပါမည်။)

မကြာမီက ကမ္ဘာအနှံ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များကိုကြည့်ပြီး အာဏာရှင်တို့တွင် ပျော့ကွက်များ ရှိကြောင်း၊ ဘေးရန်ကင်းမဲ့သူများမဟုတ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။ သူတို့တွေကို ချေမှုန်းပစ်ရန် ကြာကြာလုပ်နေစရာ မလို။ ၁၉၈၀-၁၉၉၀ ခုနှစ်များအတွင်းက ပိုလန်နိုင်ငံတွင် ကွန်မြူနစ်အာဏာရှင်များ ပြုတ်ကျအောင် ဆယ်နှစ် ကြာ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် အရှေ့ဂျာမနီနှင့် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားနိုင်ငံများတွင်မူ ရက်သတ္တပတ် အ နည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အာဏာရှင်တို့ ပြုတ်ကျသွားခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်က အယ်လ်ဆာဗေးဒိုးနှင့် ဂွာတီ မာလာနိုင်ငံများတွင် ခြေကုပ်မြဲနေသော စစ်အာဏာရှင်အစိုးရကို ဆယ့်လေးရက်အတွင်းမှာပင် ဖြုတ်ချလိုက်နိုင် ကြသည်။ အီရန်နိုင်ငံတွင် စစ်တပ်အင်အားနှင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့ဖူးသည့် ရှားဘုရင်ကို လပိုင်းအတွင်းမှာပင် ဖြုတ်ချ လိုက်နိုင်သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်က ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် လူထုအုံကြွမှုအင်အားကို မခံနိုင်၍ အာဏာရှင်မားကိုးစ်မှာ ရက်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ပြုတ်ကျသွားခဲ့သည်။ အတိုက်အခံလူထုဘက်က အင်အားတောင့်လာသည်ကို ထင်ထင်ရှားရှားသိမြင်လာသည့် အမေရိကန်အစိုးရက မားကိုးစ်ကို လှည့်၍ပင် မကြည့်တော့။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်က ဆိုဗီယက်နိုင်ငံတွင် အကြမ်းဖက်သည့်အုပ်စုမှ အာဏာသိမ်းရန် ကြိုးစားသည့် အရေးအခင်းတွင်လည်း ဆိုဗီယက် ပြည်သူတို့က နိုင်ငံရေးအန်တုသည်နည်းကို သုံးပြီး တားဆီးလိုက်နိုင်ကြသည်။ သည်နောက်တွင်လည်း ဆိုဗီ ယက်တို့ လွှမ်းမိုးထားသော နယ်မြေအများအပြားတို့သည် နေ့ချင်းညချင်းအတွင်း လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်သို့ ရောက်ရှိသွားကြသည်။

လက်နက်အင်အားသုံးပြီး အကြမ်းနည်းနှင့်တိုက်လျှင် မြန်မြန်ကိစ္စပြီးသည်။ အကြမ်းမဖက်ဘဲ တိုက် လျှင် အချိန်ကုန်သည်ဟုဆိုခဲ့သည့် ရှေးအယူအဆများမှာ အဓိပ္ပာယ်မရှိလှပါ။ လူနေမှုစနစ် တိုးတက်ကောင်း မှန်လာအောင် အပြောင်းအလွှဲများလုပ်ဖို့ အချိန်လိုမည်ဖြစ်သော်လည်း အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကို အသုံးပြုပြီး

၂။ Aristotle, *The Politics*, transl. by T. A. Sinclair (Harmondsworth, Middlesex, England and Baltimore, Maryland: Penguin Books 1876 [1962]), Book V, Chapter 12, pp.321 and 232.

အာဏာရှင်များကို တကယ်တမ်းတိုက်ထုတ်ပစ်ဖို့အချိန်မှာ ထင်သလောက် မကြာပါ။

တဘက်က အပြတ်တိုက်၊ တဘက်က အရှုံးပေးလက်နက်ချ၊ ငါးပျံတလှည့် ဗုံလုံတလှည့် ဆက်ဆက် ပြီး ဖြစ်နေသည့်ကိစ္စကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့် နည်းတမျိုးတည်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဟု မထင်ကြပါနှင့်။ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လွတ်လပ်မှုနှစ်မျိုးစလုံးကို လိုချင်လျှင် ပြောခဲ့ပြီးသော ဖြစ်ရပ်ဥပမာများနှင့် အခန်းတစ်တွင် တင်ပြခဲ့ပြီးသော သက်သေသာဓကများကို ကြည့်ပြီး တခြားနည်းလမ်းရှိသေးကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ဘယ်နည်းလမ်းဖြစ်ပါသနည်း။ အခြားမဟုတ်။ နိုင်ငံရေးအန်တူမှုကို ဆိုလိုပါသည်။

အခန်း - ၃ အာဇာနည် ကို ဘယ်ကရသနည်း

လူတိုင်းလုပ်မှုနှင့် ဒွန်တွဲနေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရန် မလွယ်ကူပါ။ အသိဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ကာ အစီအစဉ်များ၊ ပြင်ဆင်မှုများကို ကျွမ်းကျင်စွာ ချမှတ်ထားရမည်။ အဖွဲ့အစည်းရှိရမည်။ ဗျူဟာမြောက် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရမည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် မိမိတို့ ဩဇာအာဏာများကို ထိရောက်စွာ အသုံးမပြုတတ်လျှင် အာဏာ ရှင်အစိုးရကို ဖြုတ်ချနိုင်လိမ့်မည်ဟု မမျှော်လင့်နိုင်။ နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု တည်မြဲအောင်လည်း မတတ်နိုင် ဖြစ်ကြလိမ့်မည်။

မည်သို့ဖြစ်နိုင်သည်ကို စဉ်းစားကြစို့။ အာဏာရှင်စနစ်နှင့် အာဏာရှင်အစိုးရတို့၏ အဓိက အသိုင်းအဝိုင်းများဖြစ်သော စစ်တပ်၊ ရဲ စသည်တို့ ပျက်စီးပြိုကွဲသွားလောက်သည့် အခြေအနေမျိုးရောက်စေရန် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများအတွက် မည်သို့သော ဩဇာအာဏာများ လိုအပ်ပါသနည်း။ နိုင်ငံရေးအာဏာဆိုသည်မှာ ဘာကိုဆိုလိုသည်ကို နားမလည်ကြ၍ အဖြေမှန်ကိုမသိ။ နိုင်ငံရေးအာဏာအကြောင်းကို ထိုးထွင်းသိရှိ နားလည်လာအောင် လုပ်ဖို့မခက်ပါ။ ရှင်းရှင်းလေးသာ ဖြစ်ပါသည်။

မျောက်ဆရာပုံပြင်

ဆယ့်လေးရာစုနှစ်က လူချီ(Liu-Ji) ဆိုသော တရုတ်ပညာရှင်တစ်ဦး ရေးသားခဲ့သည့် တရုတ်ပုံပြင်က လေးထဲတွင် အချို့လူများသည် နိုင်ငံရေးအာဏာကို နားလည်လာအောင် မကြိုးစားဘဲ လျစ်လျူရှုထားတတ်သည်ကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြထားခဲ့ပါသည်။”

ချူ (Chu) ဆိုသည့် ပြည်နယ်တခုတွင် အဘိုးအိုတယောက်ရှိသည်။ သူက မျောက်များကို အခိုင်းအစေအဖြစ် မွေးထားပြီး အသက်မွေးသည်။ လူများက သူ့ကို ဂျူဂွန်း(မျောက်ဆရာ)ဟု ခေါ်ကြသည်။

ထိုအဘိုးအိုသည် မျောက်များကို နံနက်တိုင်း သူ့အိမ်ဝင်းအတွင်း စုဝေးစေပြီး မျောက်အကြီးဆုံး တကောင်ကို “မင်းကခေါင်းဆောင်ပြီး အခြားမျောက်တွေနဲ့ တောင်ပေါ်ကိုသွား၊ အဲဒီသစ်ပင်ချုံနွယ်တွေက အသီးအနှံတွေကို ခူးခဲ့” ဟု အမိန့်ပေးသည်။ မျောက်တကောင်ချင်း ခူး၍ရသော သစ်သီးများထဲမှ ဆယ်ပုံတစ်ပုံကို အဘိုးကြီးအား ပေးရမည်ဟု စည်းကမ်းသတ်မှတ်ထားသည်။ အကယ်၍ မပေးဘဲနေလျှင် မသနား၊ မညာတာဘဲ အားလုံးကို ရိုက်မည်ဟု မြိမ်းခြောက်ထားသည်။ မျောက်များအားလုံးက ကြောက်ကြ၍ ဘာမျှမပြောရကြပေ။ အဖိုးကြီး၏ ဗိုလ်ကျမှုကို သေလုအောင် ခံကြရသည်။

တနေ့သောအခါ မျောက်ငယ်လေးတကောင်က ကျန်မျောက်အုပ်ကို “ဒီသစ်ပင်တွေဟာ အဘိုးကြီး စိုက်ထားတာလား” ဟုမေးသည်။ ထိုအခါ ကျန်သည့်မျောက်များက “သူမစိုက်ပါဘူး၊ သဘာဝအလျောက်ပေါက်နေတဲ့ အပင်တွေပါ” ဟု ပြန်ပြောကြသည်။ မျောက်ကလေးက ဆက်ပြီး “ကဲ၊ ဒီလိုဆိုရင် အဘိုးကြီးကို ခွင့်တောင်းမနေဘဲ ကျုပ်တို့တတွေ သစ်သီးသစ်နှံတွေကို ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် သွားခူးလို့မရဘူးလား” ဟု မေးလိုက်သည်။

၁။ ဤပုံပြင်သည် တရုတ်လူမျိုး Liu Ji (1311-1375) ဆိုသူက Yu-li-zi (၎င်း၏ အမည်ကွဲတခု) ဆိုသည့် စာအုပ်တွင်ရေးသားခဲ့သော “လှည့်ဖျား၍ အုပ်ချုပ်ခြင်း” ဟု အမည်ရှိသည့် ပုံပြင်ဖြစ်သည်။ Sidney Tai ဆိုသူက ဘာသာပြန်ခဲ့ပြီး *Nonviolent Sanctions: News from the Albert Einstein Institution* (Cambridge, Mass), Vol.IV, No.3 (Winter 1992©1993),p.3.တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

မျောက်တွေက “ဟုတ်သားပဲ၊ ကျုပ်တို့အားလုံး ခူးနိုင်တာပေါ့” ဟု ဖြေသည်။ မျောက်ကလေးကဆက်ပြီး “ဒီလို ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဒီအတိုးကြီးကို ဘာလို့ မှီခိုနေရမှာလဲ၊ ဘာလို့ သူခိုင်းတာတွေ လုပ်ကြရမှာလဲ” ဟု ပြောလိုက် သည်။ မျောက်ကလေးက ထိုသို့ ပြော၍မဆုံးမီပင် မျောက်များအားလုံး ချက်ချင်းသဘောပေါက်သွားကြသည်။

ထိုညမှာပင် အတိုးကြီးအိမ်မောကျသွားသည့်အခါ မျောက်များက သူတို့ကိုပိတ်လှောင်ထားသည့် မြဲ စည်းရိုးများကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြသည်။ အတိုးကြီးသိမ်းထားသော သစ်သီးများအားလုံးကို ယူပြီး တောထဲသို့ ထွက်ပြေးသွားကြလေတော့သည်။ အတိုးကြီးထံ ဘယ်တော့မှ ပြန်မသွားကြတော့ပေ။ နောက်ဆုံးတွင် အတိုးကြီး မှာလည်း အစာငတ်ပြီး သေဆုံးသွားလေတော့သည်။

ထိုပုံပြင်နှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်ပညာရှင် ယူလီဇီက “ဒီလောကကြီးမှာ အချို့လူတွေဟာ လူပေါ်လူဇော် လုပ်ပြီး လိမ်လည်လှည့်စားကာ ဗိုလ်လုပ်ကြတယ်။ သမာသမတ်တရားနဲ့ အုပ်ချုပ်နေကြတာ မဟုတ်၊ ဒီလိုလူတွေ ဟာ အခုပြောခဲ့တဲ့ မျောက်ဆရာနဲ့ မတူဘူးလား။ သူတို့လိုလူတွေဟာ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ဘယ်လောက်ဉာဏ်တုံးတဲ့ သူတွေမှန်း မသိကြရော့သလား။ သူတို့ လက်အောက်ကလူတွေ တနေ့ မျက်စိပွင့်လာရင် သူတို့ရဲ့အလိမ်အညာ တွေကို ဘယ်လိုမှ ဆက်သုံးလို့ရတော့မှာ မဟုတ်ဘူး” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးအာဏာ ရရှိရန် အခြေခံဇယားချက်များ။

လူအများသိထားရန်လိုသည်မှာ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းပင်ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်များသည် တိုင်းသူပြည်သား များ၏ အကူအညီကိုလိုသည်။ အကူအညီပေးမည့်သူ မရှိလျှင် သူတို့၏အာဏာကို ဆက်ပြီး ထိန်းမထားနိုင်။ တည်မြဲအောင်လည်း မလုပ်နိုင်တော့ပေ။ ဤသဘောတရားကို မှတ်ထားကြရမည်။ အာဏာရှင်အစိုးရများ နိုင်ငံ ရေးအာဏာကို ရရှိနိုင်သည့် စေ့မြစ်များတွင် အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည်။

- ❖ **သြဇာတိက္ကမ။** ။ လူထုက ထိုအစိုးရသည် တရားဝင်အစိုးရဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအစိုးရ ၏ အမိန့်ကို နာခံကြဖို့ တာဝန်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြခြင်း။
- ❖ **လူအင်အား။** ။ အစိုးရ၏အမိန့်ကိုနာခံ၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကူညီသောသူများ၊ အုပ်စုများ ၏ အရေအတွက်နှင့် အရေးပါချက်။
- ❖ **ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်အတတ်ပညာ။** ။ အချို့သော အသေးစိတ်ကိစ္စများ ပေါ်လာလျှင် ကူညီမည့် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူများ၊ ပညာတတ် အလုပ်သမားများ၊ အသင်းအဖွဲ့များ။
- ❖ **လက်ဆုပ်လက်ကိုင်နှင့်မပြနိုင်သည့်အချက်များ။** ။ အစိုးရကို အကူအညီပေးချင်သည့် စိတ်များ၊ အမိန့်နာခံတတ်သည့်အကျင့်များ ပေါ်လာအောင် စိတ်ဓာတ်ရေးရာနှင့် ဝါဒရေးရာ ဖြား ယောင်း သွေးဆောင်ချက်များ။
- ❖ **ရုပ်ဝတ္ထုအင်အား။** ။ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ သယံဇာတ ပစ္စည်းများ၊ ငွေအင်အား၊ စီးပွားရေးစနစ်၊ ဆက် သွယ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစသည်တို့ကို အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်သော အတိုင်းအတာ။
- ❖ **အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းများ။** ။ အစိုးရတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ချမှတ်ထားသောမူအတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အမိန့်မနာခံ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုသူများကို မြိမ်းခြောက် အပြစ်ပေးအရေးယူမှု စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အချုပ်ပြောရမည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံရေးအာဏာရရှိဖို့လိုအပ်သည့် အထက်ပါအချက်များကို တိုင်းသူပြည် သားများက အစိုးရကို လက်ခံထောက်ခံမှသာ ရရှိနိုင်မည်။ လူထုက အမိန့်နာခံမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ပြည်သူတို့က အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှသာ ရနိုင်သည်။ ယင်းသို့မဟုတ်ပါက အဆိုပါ လိုအပ်ချက်များကို ရနိုင်လိမ့်မည်ဟု မည်သူမျှ အာမမခံပါ။

ပြည်သူလူထုက အာဏာရှင်အစိုးရ၏အမိန့်ကိုနာခံ၊ ၎င်းတို့နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ အကူအညီများ

ပေးကြလျှင် ယင်းအစိုးရအဖို့ ထိုအချက်များကို ရသွားလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သြဇာအာဏာကို ၎င်းတို့ လိုသလို အသုံးချသွားလိမ့်မည်။

အကယ်၍သာ ပြည်သူများနှင့် အသင်းအဖွဲ့များက မတရား အာဏာသိမ်းပိုက်ထားသည့်အစိုးရနှင့် အာဏာရှင်များကို မည်သည့်အကူအညီမျှ မပေးကြဘဲနေလျှင် ထိုအစိုးရအဖို့ သြဇာအာဏာ ရပေါက်ရလမ်းများ ပိတ်သွားပေလိမ့်မည်။ အစိုးရမှာလည်း အင်အားမရှိဖြစ်သွားမည်။ အာဏာဆုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်သည့် အဓိကအကြောင်းရင်းများ မရနိုင်လျှင် အဆိပ်မရှိသည့် အစိုးရဘဝသို့ ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ နောက်ဆုံး ရပ်တည်၍ပင် မရနိုင်၊ ဖြိုကွဲသွားရတော့မည်ပင်။

အာဏာရှင်တို့မည်သည့် သူတို့လုပ်ချင်သလို လုပ်နေသည်ကိုစွဲကို လူတွေက အတိုက်အခံ လုပ်လာလျှင်သော်၎င်း၊ ကန့်ကွက်မည်ကြံလာလျှင်သော်၎င်း၊ အလွန်ပင် အထိမခံကြေပန်းကန် ဖြစ်တတ်ကြစမြဲဖြစ်သည်။ သည်အခြေအနေရောက်လာလျှင် သူတို့၏အမိန့်ကို လွန်ဆန်သူ၊ သပိတ်မှောက်သူ၊ အကူအညီမပေးဘဲ နေသူများကို မြိမ်းခြောက်လာလိမ့်မည်။ အပြစ်ဒဏ်များ ပေးလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရက ထိုသို့ရက်စက်စွာ ခြိမ်းခြောက်လိုက်တိုင်း လူထုက အကူအညီကို ပြန်ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ အမိန့်ကို နှာခံကြလိမ့်မည်လည်း မဟုတ်ပါ။

ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခံနေကြရသည့်ကြားထဲမှ အစိုးရက လိုအပ်နေသော အာဏာရပေါက်၊ရလမ်းများကို လိုအပ်သောအချိန် အတိုင်းအတာတခုအထိ ပြည်သူတို့က ပိတ်ဆို့ထားလိုက်နိုင်လျှင် အစိုးရအဖို့ ဦးနှောက်ခြောက်သွားလိမ့်မည်။ ထိုအခြေအနေဆိုက်လျှင် အစိုးရ၏ အမိန့်အာဏာတို့မှာ အရာမရောက် ဖြစ်သွားပြီဟု နားလည်ရမည်။ အစိုးရ၏အာဏာ ရပေါက် ရလမ်းများ တဖြည်းဖြည်းပိတ်သွားပြီး အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားမှာလည်း နာလန်မထူနိုင်တော့သည့်အခြေသို့ ဆိုက်သွားပေလိမ့်မည်။ ထို့ထက်ပို၍ ဆိုးသည်ထက် ဆိုးလာလျှင် အာဏာရှင်စနစ်ကြီးတခုလုံး အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာဖြစ်သွားဖို့ လမ်းသာရှိတော့သည်။ နိုင်ငံရေးအားပြတ်ပြီး နောက်ဆုံးတွင် အစိုးရဘဝမှ အနှေးနှင့်အမြန် ပြုတ်ကျသွားရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားပေမည်။

အစိုးရတရပ်က တိုင်းသူပြည်သားများကို ဘယ်အတိုင်းအတာတခုလောက်အထိ လွတ်လပ်ခွင့်ပေးမည်။ ဘယ်အထိ ညှဉ်းပန်းဖိနှိပ်မည်ဆိုသည်မှာ လူထုအပေါ်မှာ တည်ပေးသည်။ လူထုက လွတ်လပ်မှုရအောင် တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ ဘယ်လောက်အထိ စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားကြသနည်း။ သူတို့ကို ကျွန်အဖြစ်ရောက်အောင်လုပ်နေသည့် အစိုးရအား ဘယ်လောက်အထိ တော်လှန်ချင်စိတ် ရှိနေကြသနည်း စသည်အချက်များကို အကဲဖြတ်ကြည့်ပြီး အစိုးရက အလျှော့အတင်း လုပ်တတ်သည်။

တပါတီစနစ်ကိုင်စွဲထားပြီး ဗိုလ်လုပ်နေသည့် အာဏာရှင်များပင် ဖြစ်နေလင့်ကစား သူတို့သည် လက်အောက်ခံ တိုင်းသူပြည်သားများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ထာဝစဉ် အမှီသဟဲပြုနေကြသူများဖြစ်သည်။ လူအများ ထင်မြင်ယူဆထားသော အတွေးနှင့် တခြားစီဖြစ်ပါသည်။ ကားဒဗလျူ ဒူးချ် (Karl W. Deutsch) ဆိုသူ နိုင်ငံရေးပညာရှင်တဦးက ၁၉၅၃ ခုနှစ်က အောက်ပါအတိုင်း ပြောခဲ့ဖူးသည်။

“အာဏာရှင်များသည် သူတို့၏ သြဇာအာဏာကို မကြာခဏအသုံးချရန် မလိုမုသာ အင်အားကောင်းနိုင်သည်။ ပြည်သူလူထုတရပ်လုံးအပေါ် သြဇာအာဏာများ တချိန်လုံးပြုနေရလျှင် အာဏာ ကြာရှည်မြဲမည်မဟုတ်။ သူတို့ကို အရိုအသေတန်လာလိမ့်မည်။ နောက်တချက် ရှိသေးသည်။ အာဏာရှင်စနစ်နှင့် အုပ်ချုပ်နေရသည့်အစိုးရသည် ငယ်သားများနှင့် ဆက်ဆံသည့်အခါ အခြားအစိုးရများထက် သြဇာအာဏာရှိဖို့လိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်တဝန်းလုံးတွင် သူတို့အကြိုက်ကို လိုက်လုပ်ပေးတတ်သည့် အကျင့်ရှိသော အားကိုးလောက်သည့် လူထုမျိုးလိုအပ်သည်။ ထိုမျှမက သူတို့ကို ထောက်ခံမည့်သူတွေ ပြည်တွင်းတွင် အမြောက်အမြားရှိရန်လည်း လိုအပ်သည်။”^၂

^၂ Karl W. Deutsch, “Cracks in the Monolith,” in Carl J. Friedrich, ed., *Totalitarianism* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1954), pp.313-314.

ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဥပဒေပညာရှင် ဂျွန်အော်စတင် (John Austin) က အာဏာကို အာခံ အန်တုနေသည့်လူထုနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်အခါ အာဏာရှင်များ မည်သို့မည်ပုံဖြစ်တတ်သည်ကို ဤသို့ဖော်ပြ ထားသည်။ “မည်သို့ပင် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်စေကာမူ တိုင်းပြည်လူထုက အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖြုတ်ချမည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန် ချ တောင့်ခံပြီး၊ မပြုတ်၊ ပြုတ်အောင်တိုက်မည် စိတ်ဓာတ်ရှိလာကြလျှင် အစိုးရမခံနိုင်။ ယင်းအစိုးရအား ထောက်ခံ နေသူတွေကလည်း လူထုက ရွံရှာမုန်းတီးနေသည့် ထိုအစိုးရကို ဆက်လက် အာဏာတည်မြဲနေအောင် မဆောင် ရွက်ပေးနိုင်တော့။ နိုင်ငံခြားအကူအညီနှင့်ပင်လျှင် ယင်းအစိုးရမျိုးကို တည်မြဲအောင် မလုပ်နိုင်” ဟုဆိုသည်။ ၎င်းက ဆက်လက်ပြီး “အာဏာဖီဆန် အာခံနေသည့် တိုင်းသူပြည်သားများကို အာဏာရှင်တို့က အတင်းအဓမ္မ သူတို့ကို ရာသက်ပန်ကျိုးနှံ့ရမည်၊ သူ့အမိန့်ကို နာခံရမည်ဟု မဆိုနိုင်။ အရင်လို ပြန်လည်ကြောက်ရွံ့လာအောင် လည်း အဓမ္မမဆောင်ရွက်နိုင်” ဟု ရေးသားထားသည်။

နစ်ကိုလိုမစ်ချီယာဗဲလီ (Niccolo Machiavelli) ဆိုသူ ရှေးစာရေးဆရာတစ်ဦးကလည်း “ပြည်သူများ ကို ရန်သူလိုသဘောထားသည့်ဘုရင်သည် ဘယ်အခါမှ ရာဇပလ္လင် ဖင်မမြဲ၊ ရက်စက်လာလေလေ သူ့အဖို့ အား နည်းသွားလေလေ” ဟု ပြောခဲ့ဖူးပါသည်။

နာဇီတို့က နော်ဝေးနိုင်ငံကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်လိုက်စဉ်အခါက သတ္တိရှိသည့် နော်ဝေးလူမျိုးများ သည် ထိုသို့လက်တွေ့ကျသည့် နိုင်ငံရေးစွမ်းရည်များကို အသုံးပြုလိုက်ကြသည့်အတွက် ရန်သူကို ခုခံတိုက်ထုတ် နိုင်ခဲ့ကြကြောင်းသိရှိရသည်။ ထိုနည်းတူပင် အခန်း(၁)တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသော ပိုလန်နိုင်ငံသားများ၊ ဂျာမန်၊ ချက်ကိုစလိုဗက်နှင့် အခြားလူမျိုးများကလည်း ကွန်မြူနစ်များ ကျူးကျော်ဝင်ရောက် မှုနှင့် အာဏာရှင်များကို ခုခံတော်လှန်ခဲ့ကြကြောင်း၊ နောက်ဆုံး၌ ဥရောပတိုက်တွင် ကွန်မြူနစ်ဝါဒကြီးတခုလုံး ပြိုလဲပျက်စီးသွားခဲ့ကြောင်းများကို သိခဲ့ကြရပြီ။ အမှန်အတိုင်းပြောရမည်ဆိုလျှင် ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အရေး အခင်းများသည် မထူးဆန်းပါ။ အထူးအဆန်းလုပ်ပြီး ပြောနေစရာမလို။ အကြမ်းမဖက်သည့် တော်လှန်မှုများ သည် ခရစ်မပေါ်မှီ သက္ကရာဇ် ၄၉၄ ခုနှစ်လောက်ကတည်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအခါက ရောမ နိုင်ငံ တွင် အောက်တန်လွှာလူတန်းစားများသည် သူတို့၏ အရှင်သခင်များကို ဘာအကူအညီမျှမပေးဘဲ နေခဲ့ဖူးသည်။^၂ သမိုင်းတလျှောက်တွင် အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်ပွဲများကို အာရုံတိုက်တခန်း၊ အာဖရိက၊ တောင် အမေရိက၊ မြောက်အမေရိက၊ ဩစတြေးလျနှင့် ၎င်းအနီးတဝိုက်ရှိ နယ်မြေများ၊ ပစိဖိတ်ကျွန်းစုဒေသများတို့တွင် တွေ့ရှိခဲ့ရဖူးသည်။ ဥရောပတိုက်တွင်လည်း ထိုနည်းတူပင်။

အစိုးရ၏ ဩဇာအာဏာကို ဘယ်အထိချုပ်ကိုင်ထားလိုက်မည်၊ ပေးသင့်သလောက်တော့ ပေးထား မည်ဆိုသော ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် စဉ်းစားရန်လိုသော အချက်သုံးချက်မှာ (၁) အစိုးရ၏ ဩဇာအာဏာကို ကန့် သတ်ပေးထားချင်သည့် လူထု၏ဆန္ဒ၊ (၂) အစိုးရ၏ အာဏာရပေါက်များအား စုပေါင်း တားဆီးပိတ်ဆို့နိုင်မည့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ အင်အား၊ (၃) အစိုးရကို ခေါင်းမညိတ်ဘဲ၊ အကူအညီမပေးဘဲ နေနိုင်သည့် လူထု၏စွမ်းရည် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

၃။ John Austin, *Lectures on Jurisprudence or the Philosophy of Positive law* (Fifth edition, revised and edited by Robert Campbell, 2 volumes). London: John Murray, 1911 { 1861 }, Vol. I, p.296.
၄။ Niccolo machiavelli, “The Discourses on the First Ten Books of Livy,” in *The Discourses of Niccolo Machiavelli* (London: Routledge and Kegan Paul, 1950), vol I, p.254.
၅။ See Gene Sharp, *The Politics of Nonviolent Action* (Boston: Porter Sargent, 1973), p.75 and passim for other historical examples.

ဒီမိုကရေစီအင်အား၏ ဗဟိုချက်မများ။

ဒီမိုကရေစီထွန်းကားလျက်ရှိသည် တိုင်းပြည်များ၏ အင်အားစုများကို ပြောရမည်ဆိုလျှင် ထိုတိုင်းပြည်များတွင် အစိုးရနှင့်မပတ်သက်သည့် အစည်းအရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းများ အမြောက်အမြားရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အစည်းအရုံးများ ဖြစ်ပါသနည်း။ မိသားစုများ၊ ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အားကစားနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုန်သည်သမဂ္ဂ၊ ကျောင်းသားကျောင်းသူများအသင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အိမ်နီးနားချင်းအုပ်စုများ၊ စိုက်ပျိုးရေးအသင်းများ၊ လူ့အခွင့်အရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဖွဲ့ထားသော အသင်းအဖွဲ့များ၊ အနုပညာအသင်းများ၊ စာပေအသင်းများ စသည်ဖြင့် အသင်းအဖွဲ့မျိုးစုံတို့ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအသင်းအဖွဲ့များသည် မိမိတို့၏အဖွဲ့ဝင်များ တိုးတက်ကောင်းစားရေးအတွက် အရေးပါအရာရောက်ရုံမျှမက တိုင်းပြည်ရပ်ရွာတို့အတွက်လည်း အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

ထိုမျှမက ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံရေးအရလည်း အရေးပါလှသည်။ သူတို့၏လုပ်ငန်း၊ လိုလားချက် စသည်တို့ကို အခြားအဖွဲ့အစည်းများကသော်၎င်း၊ အစိုးရကသော်၎င်း မတရား အနှောင့်အယှက် ပြုလာသည်အခါ လူစုလူဝေးနှင့် ဆန္ဒပြနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ အသင်းအဖွဲ့၊ အစည်းအရုံး စသည်တို့ကို ခြေကုပ်ယူပြီး အများကောင်းစားရေးအတွက် နည်းပေးလမ်းပြလုပ်နိုင်ပါသည်။ မည်သူနှင့်မျှ အဆက်အသွယ်မလုပ်၊ ဘယ်အသင်းမှမဝင်၊ တယောက်တည်းလုပ်နေလျှင် အရာမရောက်၊ လူထုကောင်းစားရေးလုပ်ဖို့မလွယ်။ အစိုးရကို အဆိုတင်သွင်းရန် အင်အားမရှိ။ အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖြုတ်ချပစ်ဖို့ကတော့ ဝေလာဝေး။

ထိုအတူပင် အာဏာရှင်အစိုးရက ထိုအသင်းအဖွဲ့များ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး၊ လွတ်လပ်မှုစသည်တို့ကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်ရှိသော် တိုင်းသူပြည်သားများအဖို့ အားကိုးရာမဲ့ ဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။ ပြည်သူတို့ဘက်က မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်မည်သူ မရှိတော့ပေ။ တဖန် အကယ်၍ အသင်းအဖွဲ့များကို ဗဟိုအစိုးရက အာဏာရှင်စနစ်အရ ထိန်းချုပ်ထားလိုက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ အစိုးရအလိုကျ ခေါင်းညှိကြမည့် အသင်းအဖွဲ့အသစ်များနှင့် အစားထိုးလိုက်လျှင်ဖြစ်စေ အသင်းသူအသင်းသားများ မလှုပ်နိုင်။ ထိုအခါ အစိုးရ၏ လက်ကိုင်တုတ်ဖြစ်သည့် အသင်းအဖွဲ့များက ပြည်သူတို့အပေါ် ဩဇာပြုလျက်ရှိနေကြပေဦးမည်။ ထိုကဲ့သို့ အာဏာရှင်တို့ လွှမ်းမိုးထားသော အဖွဲ့အစည်းမျိုးသည် အဖွဲ့ဝင်အသင်းသားများကိုသာမက အသင်း၏လှုပ်ရှားနေသော နယ်ပယ်ကိုပါ ထိန်းချုပ်သွားနိုင်ပါသည်။

အဆိုပါလွတ်လပ်သည့် လူမှုအဖွဲ့များသည် အစိုးရ၏ထိန်းချုပ်မှုကို မခံဘဲ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်ခွင့်ရရှိအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ပါက အကျိုးကျေးဇူးများစွာရှိပေသည်။ ထိုအချက်သည် နိုင်ငံရေးအန်တီမူအတွက် အရေးကြီးလှသည်။ ပြီးခဲ့သည့်အခန်းများတွင် အာဏာရှင်အစိုးရများ ပြုတ်ကျခဲ့ဖူးသည့် သာဓကများရှိကြောင်း ရေးသားခဲ့ပြီးပြီ။ ၎င်းတို့တတွေ မည်ကဲ့သို့ အရေးနိမ့် အဆုံးသတ်သွားကြကြောင်းကိုလည်း ရှင်းပြခဲ့ပြီးပြီ။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ဖြစ်ရသနည်း။ များသောအားဖြင့် တိုင်းသူပြည်သားများ၊ လူထုအစည်းအရုံးများက လူထုအင်အားဖြင့် ရဲဝံ့စွာ နိုင်ငံရေးအန်တီမူကြံမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ပြောခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း နိုင်ငံရေးအာဏာ၏ ဗဟိုချက်မဖြစ်သော အသင်းအဖွဲ့များကို ခြေကုပ်ရယူထားရန် အရေးကြီးသည်။ သို့မှသာ လူထုက အာဏာရှင်အပေါ် ဖိအားပိုမိုပေးနိုင်လိမ့်မည်။ အာဏာရှင်တို့၏ ချုပ်ကိုင်မှုကို ဆန့်ကျင်တော်လှန်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ နောင်တနေ့တွင်လည်း ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် လွတ်လပ်သော လူ့ဘောင်သစ်တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အခြေခံအုတ်မြစ်တခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ခိုင်မာသော အခြေခံတခုရှိသင့်သည်။ အဆိုပါ အသင်းအဖွဲ့များ အချုပ်အချယ်ကင်းကင်းနှင့် အဆက်မပြတ် အင်အားကောင်း ဖွံ့ဖြိုးလာရေးသည် လွတ်မြောက်မှုတိုက်ပွဲအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် အချက်တခုဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍ အာဏာရှင်အစိုးရက လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းထားသော အသင်းများကို ဖျက်သိမ်းလိုက်လျှင် သော်၎င်း၊ လက်ဝါးကြီးအုပ် ထိန်းချုပ်လာလျှင်သော်၎င်း၊ အတိုက်အခံသမားများကလည်း အစိုးရ၏ အနှောင့်

အဖွဲ့ကင်းပြီး လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းသစ်များကို ထူထောင်ဖွဲ့စည်းရန် လိုအပ်လာလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် ရိုရင်း ခွဲအသင်းများနှင့် အစိုးရက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ချုပ်ကိုင်ထားသည့်အသင်းများကို မိမိဘက်ကနေပြီး ဒီမိုကရေစီနည်း ကျကျ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာအောင် ကြိုးစားကြရလိမ့်မည်။ ဟန်ဂေရီတော်လှန် ရေး (၁၉၅၆-၁၉၅၇ခုနှစ်)အတွင်းတွင် လူထုက တိုက်ရိုက်ခေါင်းဆောင်သော 'ဒီမိုကရေစီကောင်စီ' များ အများ အပြား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုမျှမက ထိုကောင်စီများ အားလုံးလက်တွဲပြီး အဖွဲ့ပေါင်းစုံပါဝင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး ကို ရက်သတ္တပတ် အတော်ကြာအောင် တည်ဆောက်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ပိုလန်နိုင်ငံတွင် ၁၉၈၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း လောက်က အလုပ်သမားများ စုပေါင်းပြီး 'ဆော်လစ်ဒါရစ်တီ' (Solidarity) သမဂ္ဂကို တရားမဝင် ဆက်လက်ဖွဲ့ စည်းထားခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရက လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားသည့် ကုန်သည်များသမဂ္ဂကိုပင် ထိုအလုပ်သမား များသမဂ္ဂတို့က သူတို့လက်အောက်သို့ ရောက်လာအောင် လုပ်လိုက်နိုင်သည့် အခါများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာသည့်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ အထူးအရေးပါ အသုံးကျသော ရလဒ် များလည်း ရရှိလာနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ဆိုလိုက်၍ အာဏာရှင်အစိုးရများ အားနည်းသွားအောင်လုပ်ရမည်ကိစ္စ၊ ပြုတ်ကျအောင် လုပ်ရ မည်ကိစ္စများကို လွယ်ကူလှသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ ကြိုးစားတိုင်းအောင်မြင်မည်ဟုလည်း မဆိုလိုပါ။ တိုက်ပွဲဆိုသည်မှာ ဒဏ်ရာရသူများ၊ ကျဆုံးသူများနှင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ ရှိကြမည်မှာ မလွဲမသွေပင်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာဏာရှင်တို့အား ဆက်လက်ပြီး အလုပ်အကျွေးပြုနေကြသည့် အလိုတော် ရိသမားများက လူထုကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ကြမည်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရကို ပြည်သူတို့က ပြန်လည်ထောက်ခံကူညီကာ အမိန့်နာခံကြဖို့အတွက် ကြိုးစားတိုက်တွန်းလုပ်ဆောင်ကြပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် အာဏာဆိုသည်စကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်အား ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းပြသခဲ့သော အထက်ပါအခန်း ကဏ္ဍသည် အာဏာရှင်တို့ ကျဆုံးရမည်သာဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြနေသည်။ ကျွမ်းကျင်မှု အပြည့်အဝနှင့်ပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံရေးအာခံမှုကို မယှဉ်နိုင်သည့် အားနည်းချက်ပျော့ကွက်များ အာဏာရှင်တို့တွင် ရှိပါသည်။ ထိုအားနည်း ချက်များကို အသေးစိတ်တင်ပြပါမည်။

အခန်း - ၄

အာဏာရှင်တို့၏ အားနည်းချက်များ

အဏာကို ကိုင်စွဲထားကြသည့် လက်တဆုပ်စာ လူနည်းစုများသည် အန်တု၍ မရနိုင်သောသူများဟု ထင်မှတ်ရသည်။ ထောက်လှမ်းရေးများ၊ သူလျှိုများ၊ အဆုံးစီရင်သည့် လက်မရွံ့အာဏာသားများ၊ ရဲဘက်အလုပ်စခန်းများ၊ အကျဉ်းထောင်များအားလုံးကို ၎င်းတို့က ချုပ်ကိုင်ထားသည်။ တိုင်းပြည်၏ ဘဏ္ဍာငွေများ၊ သယ်တေတပစ္စည်းများ၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားများ စသည်တို့ကိုလည်း သူတို့စိတ်တိုင်းကျ ခိုးယူ လုယက် ဖျက်စီးပြီး သူတို့လုပ်ချင်တိုင်း လုပ်နေကြသည်။

အာဏာရှင်တို့နှင့်နှိုင်းယှဉ်လိုက်လျှင် အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် အလွန်အမင်း အင်အားပျော့ဟန်ပေါက်သည်။ ထိထိရောက်ရောက်လုပ်နိုင်ကြပုံလည်း မပေါ်။ အာဏာလည်းမရှိဟု ထင်ရသည်။ အင်အားမဲ့နေသော လူထုနှင့်ယှဉ်လိုက်သည့်အခါ အာဏာရှင်များသည် အန်တု၍မရနိုင်သည့် သူများဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်လောက်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင်တို့ကို အတိုက်အခံလုပ်ရန်မှာ ထိရောက်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆရသည်။ သို့သော် ယခုပြောခဲ့သည့်အတိုင်းလည်း မဟုတ်သေးပါ။

ဓားချီဇီး (Achilles) ၏ မနောင့်ကိုဇွား

ရှေးခေတ် ဂရိဒဏ္ဍာရီတခုထဲတွင် ထိလို့မရ၊ တိုက်၍မနိုင်၊ နိုင်ဟု ယူဆခံထားရသူကို ထိနိုင်၊ နိုင်နိုင်ကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားသည်။ စစ်သူရဲကောင်း အာချီလီးဆိုသူသည် မြားပြီး၊ ဓားပြီးသူဟု ဆိုကြသည်။

သူခလေးဘဝက တန်ခိုးကြီးဖြစ်သော ‘စတင်မြစ်’ထဲသို့ သူ့အမေက သူ့ကိုနှစ်ခဲ့သဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်အသွယ်သွယ် မကျရောက်နိုင်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ သို့သော်ငြားလည်း မြင်းချက်တခုတော့ရှိသည်။ ခလေးအား မြစ်ရေထဲ မျောပါမသွားအောင် မိခင်က ၎င်း၏ မြေဖနောင့်လေးကို မြဲအောင် ဆုပ်ကိုင်ထားပြီးမှ နှစ်သည်အတွက် မြစ်ရေက မြေဖနောင့်ကို မထိ။ ကွက်ကာ ကျန်ခဲ့သည်။ သည်လိုနှင့်ပင် အာချီလီး အရွယ်ရောက်လာသည်အခါ လူအများက သူ့ကို မြားပြီး၊ ဓားပြီးသည့်လူ၊ ဘယ်ရန်သူ၏ လက်နက်မှ မထိခိုက်နိုင်သည့်လူဟု သတ်မှတ်ထားကြသည်။ သို့သော် ထရိုင်း (Troy) စစ်ပွဲတွင် သူ၏ပျော့ကွက်ကို သိထားသူတဦးက အာချီလီး၏ ဖနောင့်တနေရာတည်းသာလျှင် သူ့ကို ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရစေနိုင်သည်ဟု ညွှန်ပြခဲ့သည်။ ထိုညွှန်ပြချက်အတိုင်း ဖနောင့်နေရာတည့်တည့်ကို မြားဖြင့်ပစ်ရာ မြားချက်ထိပြီး အာချီလီးလည်း သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ယခုတိုင် “အာချီလီး၏ ဖနောင့်” ဆိုသည်မှာ လူတဦးတယောက်၏ အထိမခံနိုင်သော ပျော့ကွက်၊ စိမ့်ကိန်းတခု၏ လက်ညှိုးထိုးစရာ ဟာကွက်နေရာ၊ အဖွဲ့အစည်းတခု၏ အားနည်းချက်ကို ဆိုလိုသည်။

အဆိုပါစကားအတိုင်းပင် ရက်စက်လှသော အာဏာရှင်တို့တွင်လည်း ပျော့ကွက်၊ ဟာကွက်၊ အားနည်းချက်များ ရှိပါသည်။ သူတို့ကို အနိုင်ရရန်အတွက် သူတို့၏ ပျော့ကွက်၊ အားနည်းချက်များကို သိထားရမည်။ သို့မှသာ အထိအခိုက်၊ အကျအဆုံးနည်းနည်းနှင့် အချိန်တိုတိုအတွင်း အာဏာရှင်စနစ်ကို အမြစ်ပြတ်သွားအောင် တိုက်နိုင်ပေမည်။

အာဏာရှင်တို့၏ ဓားနည်းချက်များ

အာဏာရှင်တို့၏ အားနည်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- (၁) အာဏာရှင်တို့သည် ၎င်းတို့အာဏာတည်မြဲရေးအတွက် ပြည်သူလူထုနှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ဝိုင်းဝန်းကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်သည်။ အာဏာရှင်ယန္တရားတခုလုံး လည်ပတ်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ပြည်သူနှင့်အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများအား ကန့်သတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ရပ်တန့်စေခြင်းဖြင့် အာဏာရှင်တို့ကို အကျပ်ရိုက်စေနိုင်သည်။
- (၂) ယခင်က ချမှတ်ထားခဲ့သော အစိုးရ၏ မူဝါဒဟောင်းများ၊ ပေါ်လစီဟောင်းများ၏ မပြည့်စုံမှုနှင့် အကျိုးဆက်များကြောင့် အာဏာရှင်တို့သည် ပြဿနာဖြစ်ပေါ်စေမည့် မူဝါဒပေါ်လစီအသစ်များကို စိတ်ထင်တိုင်း ချမှတ်အကောင်အထည် မဖော်နိုင်တော့။
- (၃) လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ သမားရိုးကျဖြစ်လာလျှင် အာဏာရှင်တို့အဖို့ အခြေအနေသစ်ကိုလိုက်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခက်ခဲလာလိမ့်မည်။
- (၄) ရှိရင်းစွဲလုပ်ငန်းများအတွက်သာ လျာထားသတ်မှတ်ထားသော အလုပ်သမားများ၊ ကုန်ကြမ်းများ စသည်တို့ကို လိုအပ်ချက်များ အသစ်ပေါ်လာသည်အခါ အလွယ်တကူ အသုံးပြုနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။
- (၅) အာဏာရှင်အစိုးရက ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရသည့်အခါ သတင်းမှန်များ ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော် ၎င်းလက်အောက်မှ ငယ်သားများက ၎င်းတို့၏ အထက်လူကြီးများ မကြိုက်သည့်သတင်းကို မပေးရဲ၊ မပြောရဲကြသောအခါ သတင်းအမှန် မရ၊ တိတိကျကျလည်း ဘာမျှမသိရ ဖြစ်ကြရလိမ့်မည်။
- (၆) အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးအယူအဆများက ရေပန်းမစားတော့ဘဲ တိမ်ကောစပြုလာလျှင် စိတ်ကူးယဉ်ပြီး တည်ဆောက်ခဲ့သော အာဏာရှင်စနစ်မှာ အောက်ခြေမှ လှုပ်စပြုလာလိမ့်မည်။
- (၇) အမှန်ကို သတိမပြု၊ ဗောဟုဒ်ပြီး နိုင်ငံရေးအယူဝါဒသည် နေလျှင် ခေတ်အလိုက်၊ ပတ်ဝန်းကျင်အလိုက် ဖြစ်ပျက်နေသော အခြင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်များနှင့် မျက်ခြည်ပြတ်သွားလိမ့်မည်။
- (၈) အုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုပ်ရည်ကိုင်ရည်တို့ ညံ့ဖျင်းကာ ချုပ်ချယ်မှုများ၊ စည်းကမ်းများ ပိုမိုလာလျှင် အစိုးရ၏မူဝါဒများကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်တော့မည်မဟုတ်။
- (၉) အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပုဂ္ဂလိက ပဋိပက္ခများဖြစ်လာကြ၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်များလုပ်ကြ၊ တယောက်ကို တယောက် ရန်သူလိုသဘောထားကြ ဖြစ်လာခဲ့သော် အာဏာရှင်အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းကို ထိခိုက်လာနိုင်သည်။ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်လာနိုင်သည်။
- (၁၀) တိုင်းပြည်၏ အခြေအနေ၊ အစိုးရ၏ ချုပ်ချယ်မှု၊ စည်းရုံးဝါဒဖြန့်မှု၊ ဖိနှိပ်မှုများကို မခံနိုင်သောအခါ ပညာတတ်များ၊ ကျောင်းသားကျောင်းသူများ ဆန့်ကျင်အုံကြွလာကြလိမ့်မည်။
- (၁၁) အချိန်ကြာလာသောအခါ ပြည်သူများက အစိုးရ၏လုပ်ငန်းများကို စိတ်လည်းမဝင်စား၊ အယုံအကြည်လည်း ကင်းမဲ့လာကြရုံမျှမက ရန်သူလိုပင် သဘောထားလာကြလိမ့်မည်။
- (၁၂) နေရာဒေသ၊ အဆင့်အတန်း၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမျိုးရေး ကွဲပြားခြားနားမှုများ ပိုမိုထင်ရှား သိသာလာလိမ့်မည်။
- (၁၃) အာဏာရှင်ယန္တရားအတွင်း ရာထူးခန့်ထားမှုသည် အတိအကျမရှိ။ တခါတရံ ပိုပြီး လျော့ရဲလှသည်။ အရာရှိများမှာလည်း ရာထူးတနေရာတည်းတွင် မမြဲကြ။ ရာထူးနေရာ အတက်အကျများရှိပြီး တခါတရံ အလုပ်ဖြုတ်ခံရသေးသည်။ လူသစ်များနှင့် အစားထိုးသည်။
- (၁၄) ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်အချို့တို့ကလည်း မိမိတို့၏ ရည်မှန်းချက်များ ရရှိရန်အတွက် အာဏာရှင်၊ အာဏာရှင်တို့ကိုပင် ဆန့်ကျင်၍ လုပ်နိုင်သည်။ အချို့ဆိုလျှင် အာဏာသိမ်းသည်အထိ ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။
- (၁၅) အကယ်၍သာ အာဏာရှင်အစိုးရသည် အစိုးရသစ်ဖြစ်နေလျှင် ၎င်းတို့အတွက် အခြေတကျ ဖြစ်စေရန် အချိန်ကာလ ပိုမိုလိုအပ်သည်။
- (၁၆) အာဏာရှင်စနစ်တွင် လူနည်းစုလေးချည်းကသာ ဆုံးဖြတ်ချက် အများအပြား ချနေကြသည့်အတွက် အများ

များရှိလာနိုင်သည်။ မူဝါဒများ ချိန်သားမကိုက်ဖြစ်မည်။ လုပ်ကိုင်မှုများ မှားသွားတတ်သည်။
(၁၇) အကယ်၍ အစိုးရက အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ကျဉ်းမြောင်းချက်များမရှိအောင် အုပ်ချုပ်ရေးကို အပေါ်ပိုင်း မှ ချုပ်ကိုင်မထားတော့ဘဲ လျှော့ပေးလိုက်သည်ရှိသော် ၎င်းတို့၏ ဩဇာအာဏာများ ပို၍ပင် ကျဆင်းသွား ကြပေလိမ့်မည်။

အာဏာရှင်စနစ်၏ အားနည်းချက်များကို ဝေဖန်ခြင်း

ယခုပြောခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အာဏာရှင်စနစ်တွင် ချွတ်ယွင်းချက်၊ အားနည်းချက်များရှိသည့် ဗီဇများ ပါလာတတ်သည်။ ၎င်းတို့ကို သိရှိသဘောပေါက်ထားလျှင် ဒီမိုကရေစီအတိုက်အခံများဘက်မှ ထိုပျော့ကွက်များ သို့မဟုတ် 'အာချီလီးဖန်နောင့်' ကို မထိထိအောင်တိုက်ကြရမည်။ သို့မှသာ အာဏာရှင်စနစ်ကို သိသိသာသာ ဖြစ်စေ၊ အမြစ်ပြတ်သွားအောင်ဖြစ်စေ လုပ်ဆောင်နိုင်ပေမည်။

နိဂုံးချုပ်ပြောရလျှင် အာဏာရှင်စနစ်များသည် အင်အားတောင့်တင်း ခိုင်မာသည့်အသွင် ဆောင်သော်လည်း လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ထိရောက်မှု မရှိခြင်း၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်များ ပေါ်လာခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ အဖွဲ့များအတွင်းနှင့် ဌာနများအတွင်း ပဋိပက္ခများဖြစ်နေခြင်း စသည့် အားနည်းချွတ်ယွင်းချက်များ ရှိကြသည်။ ဤအချက်များကြောင့် အစိုးရမှာ အချိန်ကြာလာလျှင် ၎င်းတို့အာဏာတည်မြဲအောင် မအုပ်ချုပ်နိုင်။ ခေတ်အလိုက် ပြောင်းလဲနေသော အဖြစ်အပျက်များနှင့်လည်း သဟဇာတ မဖြစ်။ ၎င်းတို့လုပ်ကိုင်ချင်သော လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဘာမျှပြီးစီးအောင် လုပ်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

ဥပမာပြရလျှင် ဟစ်တလာ၏ အမိန့်များကို သူ့လက်အောက်ငယ်သားများက အကောင်အထည် မဖော်ပေးကြချေ။ သူ့လက်အောက်မှ ငယ်သားများက သူ့အမိန့်ကိုမနာခံ ငြင်းဆန်လိုက်ကြသည်။ ဤအခြေသို့ဆိုက်လာသောအခါ အာဏာရှင်တို့လည်း ကစဉ့်ကလျားဖြစ်သွားပြီး အဆောတလျင် ပြုတ်ကျသွားရစေခြင်းဖြစ်သည်။ စွန့်စွန့်စားစား မလုပ်ဘဲ၊ အကျအဆုံး ဆုံးရှုံးမှု မရှိဘဲ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းနိုင်လိမ့်မည်ဟု မဆိုလိုပါ။ လွတ်လပ်မှုအတွက် လုပ်ဆောင်ရာတွင် မည်သည့်လမ်းမဆို စွန့်စားရမည်သာဖြစ်သည်။ အန္တရာယ်လည်း ရှိနိုင်သည်။

အချိန်လိုအပ်သည်မှာလည်း မငြင်းနိုင်။ ထိုမျှမက ဘယ်လမ်းကိုလိုက်လျှင် မြန်မြန်အောင်မြင်နိုင်မည်ဆိုသည်မှာလည်း အတတ်မပြောနိုင်ပါ။ အခြေအနေအပေါ် မူတည်ပါသည်။ သို့သော် အာဏာရှင်တို့၏ သိသာထင်ရှားသော အားနည်းချက်များကို ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် အာဏာရှင်တို့၏ အားသာချက်များကို တိုက်သည့်နည်းထက် ပိုမိုအောင်မြင်နိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။

အခန်း - ၅ အာဏာကို အသုံးပြုခြင်း

အခန်း(၁)တွင် အာဏာရှင်တို့အား စစ်ရေးအရတိုက်ခိုက်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ ပျော့ကွက်များကို ထိအောင်တိုက်ခြင်း မဟုတ်။ ၎င်းတို့၏ အင်အားသာသည့်အချက်ကိုသာ ယှဉ်တိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြောခဲ့သည်။ အာဏာရှင်တို့၏ စစ်အင်အား၊ လက်နက်အင်အားတို့နှင့် ယှဉ်တိုက်လျှင် တော်လှန်ရေးသမားများ ဘက်က အာဏာရှင်တို့ကို မှီနိုင်ဖို့ ဝေးစွ၊ သိသိသာသာပင် တပန်းရှုံးနေမည်ဖြစ်သည်။ လက်နက်နှင့်တိုက်လျှင် အာဏာရှင်တို့က တပန်းသာမည်ဖြစ်သည်။ ပြီးခဲ့သည့်အခန်းများတွင် နိုင်ငံခြားမှ ကယ်တင်ရှင်ကို အားကိုးနေလျှင် မည်ကဲ့သို့ ဒုက္ခတွေ့နိုင်ကြောင်း ပြောပြခဲ့ပြီးပြီ။ အခန်း(၂)တွင်မူ စေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့်နည်းအပေါ် အားကိုးမှီခိုခြင်း၏ ပြဿနာများအကြောင်းကို ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေး အင်အားစုများဘက်က အနိုင်ရအောင် ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြမည်နည်း။ အာဏာရှင်တို့ အထိမခံနိုင်သည့် အားနည်းချက် ချွတ်ယွင်းချက်များကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးချမည်နည်း။ အခန်း(၃)တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးအာဏာ သီအိုရီအပေါ် မည်သည့်နည်းမျိုးဖြင့် အမြတ်ထုတ်မည်နည်း။ နိုင်ငံရေးအန်တူမူ နည်းတနည်းသာ ရှိတော့သည်။

- ❖ နိုင်ငံရေးအန်တူမူတွင် အောက်ပါသဘောတရားများ ရှိသည်။
- ❖ အာဏာရှင်တို့ဘက်က ရွေးချယ်သည့်နည်းလမ်းအတိုင်း တိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် ရလာမည့် ရလဒ်များကို လက်မခံ။
- ❖ အစိုးရဘက်က ပြန်လည် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရန် ခက်ခဲသည်။
- ❖ အာဏာရှင်တို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်များကို ပိုမို၍ဆိုးဝါးလာစေရန် ဆွပေးနိုင်သည်။ အာဏာ၏ ရေသောက်မြစ်များကို ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်သည်။
- ❖ ဤနိုင်ငံရေးအန်တူမူအား ရည်မှန်းချက်အများအပြားအတွက်လည်း လုပ်နိုင်သည်။ အဓိက လိုလားချက်တစ်ခုတည်းကိုသာ အာရုံစိုက်ပြီး လုပ်လိုလျှင်လည်း လုပ်နိုင်သည်။
- ❖ အာဏာရှင်ဘက်က ရန်သူဘက်ကို အကဲခတ်မှားပြီး လုပ်ပုံကိုင်ပုံများ အမှားမှား အယွင်းယွင်း ဖြစ်သွားနိုင်သည်။
- ❖ အဖွဲ့အစည်း၊ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် လူထုတရပ်လုံးအား တစည်းတလုံးတည်းဖြစ်စေ၍ လူတစ်စု၏ ချုပ်ကိုင်မှု ချုပ်ငြိမ်းသွားစေရေးအတွက် အကျိုးရှိရှိ အသုံးချနိုင်သည်။
- ❖ ထိရောက်စွာသုံးစွဲနိုင်မည့် ဩဇာအာဏာများကို မြို့ရွာ၊ နယ်ပယ်၊ လူထုကြားသို့ ရောက်လာအောင် လုပ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ အာဏာကို ဖြန့်ဝေပေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်တည်ထောင်လိုက်နိုင်သည်။ ဆက်လက်တည်မြဲသွားအောင်လည်း လုပ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

အကြမ်းမဖက်ခိုက်ခွဲ၏ နည်းလမ်းများ။

စစ်တပ်က စွမ်းရည်ရှိသလို နိုင်ငံရေးအန်တူမူမှာလည်း အစွမ်းရှိပါသည်။ နိုင်ငံရေးအန်တူတိုက်သည် နည်းကို လိုသလို အမျိုးမျိုးအသုံးချနိုင်သည်။ အတိုက်အခံဘက်မှနေ၍ အာဏာရှင်တို့၏ လုပ်နည်း လုပ်ဟန်များ တမျိုးတမည်ဖြစ်သွားအောင် လုပ်နိုင်သည်။ ပဋိပက္ခဖြစ်နေသည်ကိစ္စများကို ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းနှင့် ပြေလည်သွားစေနိုင်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ရရှိအောင်လည်း လုပ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးအန်တူသည်နည်းသည် အ

ကြမ်းဖက်တိုက်ခတ်သည့်နည်းများနှင့် မတူ။ အကျိုးသက်ရောက်ပုံကလည်း တခြားစီ။ နှစ်နည်းစလုံး လိုလားချက်များရအောင် တိုက်ပွဲဝင်ကြခြင်းဖြစ်သော်လည်း တိုက်နည်းစနစ် မတူ။ အကျိုးဆက်လည်း တစ်ဖွဲ့ခြားသည်။ အကြမ်းဖက်သည့်နည်းများနှင့်တိုက်လျှင် တိုက်ပုံတိုက်နည်းနှင့် ရရှိလာမည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လူတိုင်း သိပါသည်။ ထိုအကျိုးဆက်များမှာ လက်နက်များသုံး၍ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ဒဏ်ရာရစေခြင်း လူများအား သေကြေပျက်စီးစေခြင်းများသာ ဖြစ်သည်။

အကြမ်းဖက်သည့်နည်းသည် လက်နက်ကိုင်တိုက်သည့်နည်းထက် ပိုမိုရွံ့ထွေးသည်။ တိုက်ပုံတိုက်နည်းလည်း အမျိုးအမည် ပိုမိုများပြားသည်။ လူထုနှင့် အသင်းအဖွဲ့များက စိတ်ဓာတ်ရေးရာ၊ လူမှုရေးရာ၊ စီးပွားရေးရာ၊ နိုင်ငံရေးရာ လက်နက်များသုံးပြီး တိုက်ပွဲဝင်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တိုက်ခိုက်ပုံနည်းများမှာ ဆန္ဒပြဆန့်ကျင်ခြင်း၊ သပိတ်မှောက်ခြင်း၊ အာဏာရှင်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်း၊ လူထုသပိတ်မှောက်ခြင်း၊ မကျေနပ်သည့်ဆန္ဒများအား တင်ပြခြင်း၊ လူထုအင်အားပြခြင်းများ ဖြစ်သည်။ အစိုးရမှန်သမျှသည် လူထုထံမှ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊ နာခံမှုတို့ရရှိမှသာ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်နိုင်မည်။ ထိုအချက်များသည် အစိုးရအာဏာ တည်မြဲရေးအတွက် ရေသောက်မြစ်များဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအန်တူမူသည် အကြမ်းဖက်နည်းကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ ထိုအာဏာရေသောက်မြစ်များကို ဖြတ်တောက်ပစ်ရန် အကောင်းဆုံးသောနည်းပင် ဖြစ်သည်။

အကြမ်းဖက်သည့် 'လက်နက်' များ။

အစီအစဉ် စနစ်တကျမရှိဘဲ လက်တန်းပြုလုပ်ရသော နိုင်ငံရေးအန်တူမူများတွင် မှားလေ့မှားတတ် ရှိသော အမှားတစ်ခုမှာ သပိတ်နှင့် လူထုဆန္ဒပြပွဲများကဲ့သို့သော နည်းတမျိုးနှစ်မျိုးအပေါ်မှာသာ မှီခိုအားထားမှုပင်ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် အတိုက်အခံအင်အားစုများဘက်မှ လုပ်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများ အတော်များများ ရှိပါသည်။ မိမိတို့အင်အားများကို စုစည်း၍ဖြစ်စေ၊ နေရာများခွဲ၍ဖြစ်စေ လိုအပ်သလို အသုံးချနိုင်ပါသည်။

အကြမ်းဖက်ဘက် တိုက်သည့်နည်းပေါင်း ၂၀၀ ကျော် ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ထိုထက်မက ပိုမိုများပြားသည်မှာ အကြွင်းမဲ့ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုတိုက်နည်းများကို အုပ်စုကြီး သုံးစုခွဲထားပါသည်။

- ၁။ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြ၍ ကိုယ့်ဘက်ပါအောင် ဖျောင်းဖျခြင်း (Protest and Persuasion)၊
- ၂။ ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်မှု မလုပ်ဘဲနေခြင်း (Non-Cooperation)၊
- ၃။ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း (Intervention) တို့ဖြစ်သည်။

- (၁) ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြ၍ မိမိဘက်ပါအောင် ဖျောင်းဖျခြင်းနည်းတွင် နည်းပေါင်း ၅၄ နည်းရှိပါသည်။
- (၂) ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်မှု မလုပ်ဘဲနေခြင်းဆိုသည့်နည်းတွင် သုံးမျိုးထပ်မံခွဲခြားထားပါသည်။
၎င်းတို့မှာ...

- (က) လူမှုရေးရာများကိစ္စများတွင် ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်း ၁၆ မျိုး၊
- (ခ) စီးပွားရေးအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်း (စားသုံးသူသပိတ်) ၂၀ မျိုးနှင့် အလုပ်သမားသပိတ် ၂၃ မျိုး၊
- (ဂ) နိုင်ငံရေးအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်း ၃၈ မျိုးတို့ဖြစ်သည်။

- (၃) အကြမ်းဖက်ဘက် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းတွင် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးရာ၊ စီးပွားရေးရာ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးရာ နည်းလမ်းအရ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း ၄၁ မျိုးရှိပါသည်။ ဥပမာ...အစာအငတ်ခံခြင်း၊ အနနည်းနှင့် အစိုးရရုံးများကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ စင်ပြိုင်အစိုးရတည်ထောင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်၏ နောက်ဆက်တွဲတွင် ထိုအကြမ်းဖက်သည့် နည်းပေါင်း ၁၉၈ နည်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

အကြမ်းဖက်သည့်နည်းများကို လေ့လာတတ်ကျွမ်းထားသည့် ပြည်သူများက ၎င်းနည်းများကို အသုံး

ပြုပြီး လှုပ်ရှားမှုများအား အင်တိုက်အားတိုက် လုပ်နိုင်သည်။ ဘယ်နည်းသုံးမည်ကို စိစစ်ရေးချယ်ကြဖို့လိုအပ်သည်။ တိုက်ပုံတိုက်နည်း အသိကြွယ်ဖို့လည်း လိုအပ်သည်။ သင့်တော်သော ပရိယာယ်များကို သုံးတတ်ရမည်။ ထိုသို့သာ အုံကြွလိုက်လျှင် တရားမဝင်အစိုးရမှန်သမျှ မခံနိုင်။ ပြဿနာများကို ရင်ဆိုင်ရပေမည်။ အာဏာရှင်အား လုံးတို့ မျက်ဖြူဆိုက်သွားကြပေလိမ့်မည်။

စစ်ရေးအရတိုက်သည့်နည်းနှင့် အကြမ်းမဖက်တိုက်သည့်နည်းတို့ မတူညီသည့် အချက်တချက်လည်း ရှိပါသည်။ ထိုအချက်မှာ အကြမ်းမဖက်ဘဲတိုက်သည့်အခါ မိမိတို့ဘက်က မရလျှင်မဖြစ်သည့် လိုလားချက်တခုထဲ ကိုသာ အာရုံစိုက်ပြီး တိုက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာဆိုကြပါစို့။ အာဏာရှင်စနစ် အဖြစ်ပြုတ်စေရန် တိုက်သော တိုက်ပွဲသည် နိုင်ငံရေးနှင့်အဓိကသက်ဆိုင်သော တိုက်ပွဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကြမ်းမဖက်သည့် နိုင်ငံရေးတော် လှန်အုံကြွမှုများလုပ်ရမည်။ ဘာတွေကို လုပ်နိုင်သနည်း။ အာဏာရှင်အစိုးရကို တရားမဝင်အစိုးရဟု သဘောမထားခြင်း၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ မပြုခြင်းတို့ကို လုပ်နိုင်သည်။ အစိုးရ၏အချို့သော မူဝါဒများကို ဆန့်ကျင်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ မပြုသည့်နည်းလည်း အကြီးဝင်သည်။ ထိုမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ပေါ်မလာအောင် အချိန်ဆွဲထားသည်အခါ ဆွဲထားလိုက်ကြနိုင်သည်။ အစိုးရယန္တရားကြီး ရပ်တန့်သွားအောင် သို့မဟုတ် နှောင့်နှေးသွားအောင် လျှို့ဝှက်စွာဆောင်ရွက်သလို တချိန်တည်းမှာပင် လူထုဆန္ဒပြပွဲများ၊ အာဏာဖီဆန်မှုများ၊ သပိတ်မှောက်ပွဲများ ကျင်းပ၍ လူထုတရပ်လုံးသိအောင် လုပ်နိုင်သည်။

အကယ်၍သာ အာဏာရှင်တို့သည် စီးပွားရေးဖိအားပေးမှုအပေါ် ဆက်လက်တင်းမထားနိုင်တော့လျှင် (သို့မဟုတ်) လူထု၏ အဓိကနှစ်နာချက်များမှာ စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်နေပါက စီးပွားရေးအရ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုမပြုခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဥပမာ...စီးပွားရေးသပိတ်မှောက်ခြင်းနှင့် အလုပ်သမားများ ဆန္ဒပြခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရက စီးပွားရေးအမြတ်ထုတ်ရန် ကြိုးစားလာခဲ့သော် အလုပ်သမားသပိတ်ကို အကန့်အသတ်နှင့် သပိတ်မှောက်ရမည်။ အလုပ်များ နှောင့်နှေးသွားအောင် လုပ်နိုင်သည်။ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်အလုပ်သမားများကလည်း အကူအညီမပေးဘဲ နေလိုက်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အလုပ်ခွင်ကို အဆက်ဖြတ်၍ နေနိုင်သည်။ သပိတ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် အသင့်လျော်ဆုံး၊ အထိရောက်ဆုံးဖြစ်မည့် သပိတ်မျိုးကို အချက်အချာကျမည့်နေရာများတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ရမည်။ ထိုနေရာများမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးရုံးများ၊ ကုန်ကြမ်းထောက်ပံ့သည့်နေရာများနှင့် ကုန်ချောဖြန့်ချိသည့်ဌာနများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အကြမ်းမဖက်သည့် နည်းတချို့တွင် လူများသည် သာမန်လုပ်နေကျ မဟုတ်သည့်အလုပ်များကို လုပ်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ ဥပမာ...စာရွက်စာတမ်းများ ဝေငှရမည်။ မြေအောက်သတင်းစာများ ထုတ်ဝေရမည်။ အစာအငတ်ခံဆန္ဒပြပွဲများ လုပ်သင့်လျှင် လုပ်ရမည်။ လမ်းမအလယ်တွင် လမ်းပိတ်ထားပြီး ထိုင်၊ သပိတ်လုပ်တန် လုပ်ကြရမည်။ ထို့ကြောင့် အချို့လူများအတွက် ယခုပြောခဲ့သည့် အလုပ်များကိုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းကောင်း ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ အလွန်အမင်းဆိုးဝါးလာသော အခြေအနေမျိုးမှသာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

အခြားသော အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများတွင် ပါဝင်မည့်သူများက မိမိတို့လုပ်နေကျ အလုပ်မျိုးနှင့် အနည်းငယ်အလားတူသော လုပ်ငန်းများကို ဆက်လုပ်သွားသည်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်သာ ကွဲပြားခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ...အလုပ်သမားတယောက်က အလုပ်တက်မည်။ သပိတ်မမှောက်။ သို့သော် တမင်သက်သက် အလုပ်ကို ဆွဲလုပ်လိုက်မည်။ အမှားမှား အယွင်းယွင်းဖြစ်အောင် လုပ်လိုက်မည်။ အမှားများကို သိသိကြီးနှင့် ထပ်တလဲလဲ လုပ်မည်။ တခါတရံ နေမကောင်း၍ ရုံးမတက်နိုင်ဟု ပြောမည်။ မလုပ်နိုင်၊ မကိုင်နိုင်ဖြစ်နေသည်ဟု ငြီးပြလိုက်မည်။ သို့မဟုတ် မလုပ်နိုင်ကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြောလိုက်မည်။ ဘာသာရေးတခုထဲသာ မဟုတ်။ နိုင်ငံရေးပါစွက်ဖက်သည့် ဟောပြောပွဲများကို တက်ကြမည်။ မိမိ၏ ကလေးသူငယ်များအား တဘက်၏ ဝါဒဖြန့် သိမ်းသွင်းမှုများ မခံရအောင် အိမ်တွင်သာ ပညာသင်ပေးမည်။ တရားမဝင်သည့် သင်တန်းများကိုဖွင့်မည်။ အစိုးရက ဝင်သင့်သည် သို့မဟုတ် ဝင်ရမည်ဟုဆိုသည့် အသင်းအဖွဲ့များအား မဝင်ဘူးဟု ငြင်းဆိုနိုင်သည်။ ထိုသို့

မိမိတို့ လုပ်နေကျအလုပ်များနှင့် အလားတူသောနည်းလမ်းများ သုံးသည့်နည်း၊ လုပ်နေကျထက် အနည်းငယ် ကွဲပြားသော်လည်း ကန့်သတ်မှုဖြင့်လုပ်ဆောင်သောနည်းများသည် အပန်းမကြီးလှပေ။ ထို့ကြောင့် လွတ်မြောက် ရေးတိုက်ပွဲအတွင်း လူအများအပြား ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စေသည်။

ဒီမိုကရေစီစင်အားစုများ၏ မူဝါဒလက်နက်ကိုင်သော ခွင့်ပြုခြင်း။

အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းနှင့် တိုက်ခြင်းသည် လက်နက်ကိုင်တိုက်သည့်နည်းနှင့် အခြေခံအားဖြင့် ဘာမျှမတူ။ သိသိသာသာ ခြားနားသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးအံ့တုမှုနည်း၊ လက်နက်မဲ့တိုက်နည်းဖြင့် တိုက် ရာတွင် အနည်းငယ်မျှအကြမ်းဖက်လိုက်လျှင် ကောင်းကျိုးထက် ဆိုးကျိုးပိုဖြစ်တတ်စေသည်။ အကြမ်းမဲ့တိုက် နေရင်းနှင့် အာဏာရှင်တို့အစွမ်းထက်သည့် စစ်တိုက်သည့်နည်းဘက်သို့ လမ်းပြောင်းသွားတတ်သည်။ စစ်အာဏာရှင်တို့ဘက်က လက်နက်အင်အားများ မနှိုင်းသာအောင် သာလွန်နေသည် မဟုတ်ပါလား။ ထို့ကြောင့် အနိုင်ရ လိုလျှင် အကြမ်းမဖက်သည့် စည်းကမ်းသေဝပ်မှုရှိရလိမ့်မည်။ ထိုသို့အကြမ်းမဖက်ဘဲ စည်းကမ်းသေဝပ်ခြင်းသည် အောင်မြင်မှု၏ အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရနှင့် သူတို့၏ဘက်တော်သားများက မည်သို့ပင် သွေးထိုးဆွပေးစေကာမူ မည်သို့ပင် ရက်စက်စေကာမူ အဆိုပါစည်းကမ်းသေဝပ်မှုကို ထိမ်းသိမ်းထားရမည်။

ဤကဲ့သို့ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုရှိပြီး အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းနှင့် လှုပ်ရှားလိုက်ခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲမှု နည်းလမ်းလေးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာသည်။ (အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည်) နိုင်ငံရေးသိုင်းကွက် ကစားသည့် အခါ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုက အလွန်အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ အာဏာရှင်အစိုးရဘက်က ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် သော်လည်း အတိုက်အခံများဘက်က ချီးမွမ်းရလောက်အောင် စည်းကမ်းသေဝပ်ပြီး အကြမ်းဖက်မှု လုံးဝမရှိသည် ကို အခြားသူများက မြင်လာလျှင် အစိုးရဘက်က တပန်းရှုံးပြီဟုသာ မှတ်ရမည်။ အစိုးရအုပ်စုများထဲမှာပင် သဘောကွဲလွဲမှုများ ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ထိုမျှမက အစိုးရကို ထောက်ခံနေကြသူများ၊ ပြည်သူများ၊ တိုက်ပွဲတွင် မပါဝင်သူများတို့ကပင် အတိုက်အခံများဘက်ကို ထောက်ခံလာကြပေလိမ့်မည်။

အချို့အရေးကိစ္စများတွင်မူ မလွဲမရှောင်သာသဖြင့် အာဏာရှင်များကို ကျောင်းမှန်း၊ ကန်မှန်း သိသွား ကြလေအောင် အနည်းငယ်မျှ လုပ်ပေးကြရမည်။ စိတ်ပျက်မှု၊ အစိုးရကို မုန်းတီးမှုတို့ကြောင့် အကြမ်းဖက်သည့် နည်းကို သုံးချင်သုံးလာကြလိမ့်မည်။ သို့တည်းမဟုတ် အချို့လူစုကလည်း အကြမ်းဖက်ချင်စိတ်များဝင်လာကြ လိမ့်မည်။ အကြမ်းဖက်နည်းကို သိပ်ပြီး လက်မလွှတ်ချင်သလိုလို ရှိကောင်းရှိလာကြမည်။ ထိုသို့စိတ်များ ပေါ်လာ သည့်အခါမျိုးတွင် နိုင်ငံရေးအန်တုမှုကို လက်မလွှတ်သင့်။ အကြမ်းဖက်သည့်နည်းနှင့် အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းတို့ ကို တတ်နိုင်သမျှ ခွဲခြားထားရန်လိုသည်။ မည်သည့်အချက်များအပေါ်ကို မူတည်ပြီး ခွဲခြားထားကြမည်နည်း။ ပထဝီအနေအထားအလိုက်၊ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အလုပ်အကိုင်အလိုက်၊ အချိန်ကာလအလိုက် တောင်းဆိုနေ သည့်အချက်များအပေါ်မူတည်၍ ခွဲခြားရမည်။ ဤသို့ ခွဲခြားမထားလျှင် အင်အားကောင်းကောင်းနှင့် အောင်မြင်စွာ အသုံးချနိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးအန်တုမှုနည်းသည် အကြမ်းဖက်သည့်နည်းကြောင့် ဒုက္ခအကြီးအကျယ် ရောက်သွား နိုင်သည်။

နိုင်ငံရေးအန်တုမှုများလုပ်သည့်အခါ အသေအပျောက်၊ အထိအခိုက်ရှိကြမည်ဖြစ်သော်လည်း စစ်ရေးနည်းနှင့်တိုက်သော တိုက်ပွဲများလောက် မဆိုးဝါးကြောင်း သမိုင်းတွင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုမျှမကအကြမ်း မဖက်သည့်နည်းနှင့်တိုက်လျှင် တဘက်နှင့်တဘက် အပြန်အလှန် မဆုံးနိုင် သတ်ဖြတ်ရက်စက်နေမှုများ ရှိနေ တော့မည် မဟုတ်ပါ။

အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းတွင် အာဏာရှင်အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏ အကြမ်းဖက် မိန့်ခိုင်းမှုအပေါ် လူထုက ကြောက်ရွံ့မှုမရှိရန် သို့မဟုတ် ကြောက်ရွံ့မှု လျော့နည်းစေရန် အထူးလိုအပ်သည်။ ထိုမျှမက ထိုသို့သော စိတ်ဓာတ်များ ထွန်းကားရန်အတွက် ပြုစုပျိုးထောင်ရန်လည်း လိုအပ်လှသည်။ ထိုသို့ကြောက်ရွံ့စိတ်ကို ပယ်ဖျက်

နိုင်ခြင်းသည် ပြည်သူလူထုအပေါ် အုပ်စိုးထားသော အာဏာရှင်တို့၏ ဩဇာအာဏာကို ဖျက်စီးပစ်နိုင်ရန်အတွက် အဓိကသော့ချက် ဖြစ်သည်။

ဗွင့်ဗွင့်လင်းလင်း လုပ်သင့်ကလုပ်မိ၊ လျှို့ဝှက်သင့်စေခါ လျှို့ဝှက်၊ အဆင့်အတန်း မြင့်မီစေ။

လျှို့ဝှက်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လှည့်စားခြင်းနှင့် မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုများ ကြံစည်ဆောင်ရွက်ခြင်း များသည် အကြမ်းမဖက်လှုပ်ရှားမှုများတွင် အထူးခက်ခဲသော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် အတိုက်အခံ တို့ဘက်က အကြံအစည်၊ အစီအစဉ်များကို အစိုးရဘက်က ရဲများ၊ ထောက်လှမ်းရေးများ မသိအောင် လုပ်ရန် ခက်ခဲသည်။ လှုပ်ရှားနေသူများဘက်က ကြည့်လိုက်လျှင် ကြောက်၍ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုးလုပ်ရသည်။ ထိုသို့ပုန်း လျှိုးကွယ်လျှိုး လုပ်နေရသည့်အတွက်လည်း ကြောက်စိတ်များဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်ဓာတ်ကျသွား နိုင်သည်။ လှုပ်ရှားမှုလုပ်ချင်သူများ နည်းသွားမည်။ ထိုသို့လျှို့ဝှက်လုပ်ကိုင်နေရသည့်အတွက်လည်း လှုပ်ရှားနေ ကြသည့်လူစုများထဲတွင်လည်း အခြေအမြစ်မရှိသော သင်္ကာမကင်းမှုများ၊ စွပ်စွဲမှုများ ပေါ်လာလိမ့်မည်။ အစိုးရ ဘက်က သူလျှို့များ၊ ဖော်ကောင်များ ဘယ်သူတွေလဲဟူသော အခြေအမြစ်မဲ့မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက်လာပေမည်။ လျှို့ဝှက်ပြီးလုပ်နေရသည့်အတွက် အကြမ်းမဖက်ဘဲ မည်မျှကြာရှည်စွာ တိုက်နိုင်မည်ဟုလည်း မပြောနိုင်။ ထိုသို့ မလျှို့ဝှက်ဘဲ မိမိတို့အကြံအစည်၊ မိမိတို့၏ အစီအစဉ်များကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းနှင့်လုပ်လျှင် ဘယ်လောက်ကြာ အောင်တိုက်မည်ဟု ချိန်ဆနိုင်သည်။ ထိုမျှမက မိမိတို့လှုပ်ရှားမှုသည် အမှန်တကယ် အင်အားတောင့်တင်းသည့် ပုံသဏ္ဍာန်ပေါ်လာလိမ့်မည်။ လျှို့ဝှက်စွာလုပ်ကိုင်ခြင်းသည် အပြောလွယ်သော်လည်း တကယ်တမ်း လုပ်ကြည့် သည့်အခါ ပြဿနာရှုပ်ထွေးလာတတ်သည်။ သို့သော် အချို့သော ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်သည့်အခါ လျှို့ဝှက်ပြီးလုပ်သင့်သော အရာများလည်း ရှိပါသည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်ပွဲများ၏ လှုပ်ရှားမှုစွမ်းအားနှင့် အာဏာရှင်တို့ဘက်က မျက်စိဒေါက်ထောက်ကြည့် စုံစမ်းနေမှုများအပေါ် နားလည်တတ်ကျွမ်းသူတို့က နှံ့နှံ့စပ် စပ်နှင့် သုံးသပ်မှုပြုရမည်။

မြေအောက်တော်လှန်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် စာရွက်စာတမ်းများကို တည်းဖြတ်ပုံနှိပ် ဖြန့်ဖြူးသည့် အလုပ်၊ တရားမဝင် တိတ်တိတ်ပုန်းလှုပ်ရသည့် ပြည်တွင်းအသံလွှင့်သည့်အလုပ်၊ အာဏာရှင်အစိုးရ၏ လှုပ်ရှားမှု တို့ကို သတင်းထောက်လှမ်းရသည့်အလုပ်စသည်တို့မှာ အလွန်အလွန် အရေးကြီးသည့်ကိစ္စများဖြစ်သောကြောင့် အထူးလျှို့ဝှက်ပြီး လုပ်ကြရန်လိုအပ်သည်။

အကြမ်းမဖက်သည်နည်းကို အသုံးပြုနေသူများသည် ပဋိပက္ခကာလ တလျှောက်လုံး အဆင့်အတန်း မြင့်သော အပြုအမူများ ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုပါသည်။ အထူး စည်းကမ်းသေဝပ်ရမည်။ စည်းကမ်းသေ ဝပ်မှုကို မကြောက်မရွံ့ ထိန်းသိမ်းထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ အချို့သောပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် လူထုအင်အား အမြောက်အများပါဝင်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို မမေ့သင့်ပေ။ သို့သော် လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုလုံး ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မှသာ အားကိုးအားထား ပြုလောက်သည့် လူထုအင်အားကို ရနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အာဏာချိန်ခွင်လျှော့ အခြေခင်းအခွင့်များ။

အကြမ်းမဖက်သည်နည်းကို အသုံးပြုကာ စစ်ဆင်သူများသည် နိုင်ငံရေးအန်တုပြီးတိုက်ရသည့် ပဋိပက္ခများမှာ အမြဲတစေပြောင်းလွှဲနေကြောင်း သိရမည်။ မိမိဘက်မှ လှုပ်ရှားမှုနှင့် ရန်သူတို့၏ တန်ပြန် လှုပ်ရှား မှုတို့ အပြန်အလှန်တည်မီ၍ ပြောင်းလဲတတ်သည်ကိုလည်း သတိမလစ်သင့်။ မည်သည့်အရာမျှ အတည်အမြဲ မဟုတ်။ သူ့ဘက်ကိုယ်ဘက် ဩဇာအာဏာ ချိန်ခွင်လျှော့များသည် အမြဲပြောင်းလဲနေသည်။ အလျှင်အမြန်လည်း ပြောင်းလဲသွားတတ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ တော်လှန်ကြသူများက ဖိနှိပ်မှုအား အလျော့မပေး။ ဆက်လက် ပြီး ခွဲနှင့် အကြမ်းမဖက်ဘဲ တိုက်နေကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုလို ပဋိပက္ခဖြစ်လာသည်အခါ တိုက်နေကြသည့် ဘက်နှစ်ဘက်တွင် သြဇာအာဏာ ကျားသည့် ဘက်က ကျ။ တက်သွားသည့်ဘက်က တက်။ အပြောင်းအလဲများ အကြီးအကျယ် ဖြစ်သွားတတ်သည်။ အကြမ်း ဖက်ပြီးတိုက်သည့်စစ်ပွဲများထက် ပိုဆိုးသည်။ ရုတ်ခြည်းလည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ အကျိုးသက်ရောက်ဖွယ် အမျိုးမျိုးလည်း ရှိလာနိုင်သည်။ ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း သြဇာအာဏာများ အမျိုးမျိုး ဖြစ်လာသည်အတွက် အတိုက်အခံ သမားများက တစ်စုံတစ်ခုလုပ်လိုက်လျှင် အဆိုးအကောင်းများ ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ မိမိတို့လှုပ်ရှားနေသည့် နေရာ၊ လှုပ်ရှားနေသည့် အချိန်ကာလတွင်သာမက အခြားနေရာများကိုပင် ပျံ့သွားနိုင်သည်။ အနာဂတ်ကာလတိုင်အောင် ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို အကောင်းအဆိုးရလဒ်များက တိုက်နေကြသည့် နှစ်ဘက်စလုံး၏ မည်သည့်ဘက်ကိုမဆို အင်အားတက်လာအောင် လုပ်နိုင်လိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် အားလျော့သွားအောင်လည်း လုပ်နိုင်လိမ့်မည်။

အကြမ်းမဖက်သူများက ရန်သူတို့၏ သြဇာအာဏာအပြောင်းအလဲ၊ အတက်အကျ ဖြစ်သွားအောင် ကိုလည်း လုပ်နိုင်ပါသည်။ လက်နက်စွဲကိုင်တိုက်သည့်စစ်ပွဲများက လုပ်နိုင်သည်ထက် ပိုမိုအရာရောက်နိုင်သည်။ ဥပမာ...အာဏာရှင်အစိုးရက ရက်စက်နေသည့်ကြားက စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ သတ္တိရှိရှိနှင့် အကြမ်းမဖက်ဘဲ တိုက်နေကြခြင်းကြောင့် တဘက်က အနေရအထိုင်ရ ကျပ်သွားလိမ့်မည်။ မကျေမချမ်းဖြစ်သွားလျှင် ဖြစ်သွားမည်။ လူထု၏အယုံအကြည် ကင်းမဲ့သွားကြမည်။ ဆိုးသည်ထက် ဆိုးလာသည်အခါ အာဏာရှင်အစိုးရ၏ စစ်သားများကပင် တပ်တွင်းပုန်ကန်မှုများ ပြုလုပ်လာလိမ့်မည်။ အာဏာရှင်အစိုးရကို နိုင်ငံခြားအစိုးရများက ပိုပြီးရှုတ်ချလာကြလိမ့်မည်။ ထိုမျှမက ဤကဲ့သို့ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာပြီး စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ နိုင်ငံရေးအန်တုမူများကို မလျော့တမ်းလုပ်နေကြသည့်အတွက် ယခင်က အာဏာရှင်အစိုးရကို မသိမသာ ထောက်ခံနေသူများ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်နေသည့်ကိစ္စအတွင်း ကြားနေခဲ့သူများ စသည်တို့က အကြမ်းမဖက်သည့်ဘက်ကို ယိမ်းလာကြလိမ့်မည်။

ပြောင်းလဲမှုလေးမျိုး

အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်နည်းများကြောင့် အပြောင်းအလဲလေးမျိုး ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ ပထမ အပြောင်းအလဲနည်းလမ်းမျိုးက ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲလှသည်။ ဖြစ်ဖူးသည့်အခါများတော့ ရှိပါသည်။ အကြမ်းမဖက်ဘဲ သတ္တိရှိရှိတိုက်နေကြသူများ၏ ခံစားနေရသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ရန်သူအစိုးရဘက်ကမြင်ပြီး ဂရုဏာသက်လာ သည့်အခါ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်ဆန်နေသူများဘက်က ရည်ရွယ်ချက်များ မှန်ကန်ကြောင်းကို အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့်ဖြောင်းဖျ၍ နားလည်မှုရရှိသွားသည့်အခါ အစိုးရက တော်လှန်သူတို့၏ ရည်မှန်းချက်များကို လက်ခံ ကြလိမ့်မည်။ အာဏာရှင်များအား ဤကဲ့သို့ စိတ်ပြောင်းသွားအောင် လုပ်လိုက်ခြင်းကို **စိတ်ပြောင်းအောင်လုပ်ခြင်း (Conversion)** ဟု ခေါ်သည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းဖြင့် ထိုသို့စိတ်ပြောင်းအောင်လုပ်ခြင်းသည် ရံဖန်ရံခါ ဖြစ်တတ်သော်လည်း ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ ဖြစ်ပါသည်။ တခါတရံ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ပါ။ ဖြစ်လျှင်လည်း မပြောပလောက်ပါ။

ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခ၏ အခြေအနေနှင့် ပြည်သူတို့၏ စိတ်သဘောထားများကို ပြောင်းလဲပြီး အကြမ်းမဲ့တိုက်သည့်နည်းကို သုံးသည့်အခါများလည်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့လုပ်လိုက်သည့်အတွက် အတိုက်အခံ အစိုးရဘက်က သူတို့လုပ်ချင်သလို လုပ်၍မဖြစ်တော့။ ထို အပြောင်းအလဲ ရှိလာသည် အတွက် အခြားပြောင်းလဲမှု သုံးမျိုးလည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ၎င်းသုံးမျိုးမှာ **လိုက်လျောခြင်း (Accommodation)**၊ **အနုနည်းနှင့် အကျပ်ကိုင်ပြီး ကိုယ့်ဘက်ပါလာအောင် တိုက်တွန်းခြင်း (Coercion)** နှင့် **ရန်သူအုပ်စုကို လူဆိုးလူကောင်း ခွဲခြားကာ အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်အောင် လုပ်ခြင်း (Disintegration)** တို့ဖြစ်သည်။ မည်သည့်အပြောင်းအလဲ မျိုးဖြစ်မည်ဆိုသည်မှာ အာဏာလွန်ဆွဲမှုအတွင်း ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်ကို အာဏာဘယ်အတိုင်းအတာ အထိ ပြောင်းလာသည် မလာသည်ကို ကြည့်ရမည်။

ပဋိပက္ခဖြစ်နေသည့်ကိစ္စကို ချက်ချင်း သဘောတူပြေလည်သွားအောင်၊ ကွဲလွဲနေသည့်အချက်များကို သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက် ဇယားချနိုင်အောင်၊ အပေးအယူလုပ်လိုက်နိုင်အောင် မည်သည့်အချိန်အခါမျိုးတွင် လုပ်ကြ မည်နည်း။ အကယ်၍ အတိုက်အခံဖြစ်နေသည့်ကိစ္စက သိပ်အရေးမကြီး၊ အတိုက်အခံများဘက်က ထထကြွကြွ လှုပ်ရှားတောင်းဆိုနေသည့် အချက်များကလည်း အစိုးရကို သိပ်အန္တရာယ်ပြုနိုင်ပုံ မပေါ်၊ အာဏာလွန်ဆွဲမှုတွင် အချို့အတိုင်းအတာအထိလျော့ပြီး လိုက်လျောနိုင်လျှင် လက်ရှိဖြစ်နေသည့် ပဋိပက္ခကို သဘောတူပြေလည်သွား အောင်လုပ်နိုင်သည်။ ဤပြောင်းလဲမှုကို လိုက်လျောခြင်း (Accommodation) ဟု ခေါ်သည်။ အလုပ်သမား သ ပိတ်များတွင် ဤကဲ့သို့ လိုက်လျောလာအောင်လုပ်ပြီး ပြေလည်မှုရသွားတတ်ကြသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စလုံး လိုလားချက်များ ရတန်သလောက်ရကြသည်။ ဘယ်ဘက်ကမှ ကိုယ်လိုချင်သည့်အရာများ အားလုံးမရပါ။ အစိုးရ ကလည်း လိုက်လျောပြီး ပြေလည်အောင်လုပ်ပေးလိုက်လျှင် အကျိုးရှိမည်ဟု မြင်လာလိမ့်မည်။ ဥပမာ...တင်းမာ နေသည့်ကိစ္စများကို အဆင်ပြေအောင် လုပ်ပေးလိုက်နိုင်မည်။ ထိုအခါ ပြည်သူတို့က အစိုးရကို မျှမျှတတရှိသည်ဟု မြင်လာပေလိမ့်မည်။ နိုင်ငံတကာအလယ်တွင်လည်း ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောအစိုးရဖြစ်ကြောင်း သိက္ခာဆယ်နိုင် သည်။ သို့ဖြစ်၍ လိုက်လျောမှုဖြင့် ပြေလည်သွားနိုင်မည့် တောင်းဆိုချက်များကို ဂရုစိုက်ပြီး ရွေးချယ်တတ်ရန် လိုအပ်သည်။ မည်သည့်ကိစ္စမျိုးကို ဤ လိုက်လျောခြင်း နည်းဖြင့် ဖြေရှင်းသင့်သည်ကို သေသေချာချာ ရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်ရမည်။ အာဏာရှင်များ အဖြစ်ပြုတ်အောင်တိုက်လိုလျှင် ဤနည်းဖြင့် မရပါ။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရနှင့် လိုက်လျောသည့်နည်း၊ အစိုးရက အချို့မှုများအား ပြောင်းလဲအောင် လုပ်သည့်နည်းများထက် ပိုမိုစွမ်းရည်ထက်မြက်သော နည်းများဖြင့်လည်း အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲကို ဆင်နွှဲနိုင်ပါ သည်။ လူထုနှင့်ချီးမြှင့် အကူအညီပေးမှုများ ရပ်ဆိုင်း၊ အာဏာဖိဆန် လုပ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် လူမှုရေးရာ၊ နိုင်ငံရေး ရာတို့ကို ပြောင်းလွှဲပစ်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် သြဇာအာဏာအပြောင်းအလွဲ၊ အတက်အကျကို ချိန်ဆနိုင်သည်။ အစိုးရက ရပ်ရွာလူထု၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးစသည်တို့ကို ချုပ်ကိုင်မထားနိုင်အောင်ပင် လုပ်လိုက်နိုင် ပါသည်။ အစိုးရအဖို့ မိမိစစ်တပ်ကိုပင် အယုံမသွင်းနိုင်သည့်ဘဝသို့ ရောက်သွားနိုင်သည်။ အာဏာဖိဆန်နေသူများ ကို နှိမ်နင်းဖို့အမိန့်ပေးလျှင် မနာခံဘဲ နေလိုက်ကြလိမ့်မည်။ ရန်သူအစိုးရဘက်က ခေါင်းဆောင်များက သူ့ ရာထူး နှင့်သူ ဟန်မပျက်ရှိနေပြီး သူတို့လိုရင်း ပန်းတိုင်ရောက်အောင် ဦးတည်နေသော်ငြားလည်း ဘာမျှ ထိထိရောက် ရောက် လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ အကြမ်းနည်းကိုမသုံးဘဲ ကိုယ့် ဘက်ပါလာအောင် အကျပ်ကိုင်တိုက်တွန်းခြင်းကို အကြမ်းမဖက်ဘဲ အကြပ်ကိုင်တိုက်တွန်းခြင်း(Non-violent coercion) ဟု ဆိုနိုင်သည်။

အလွန်ဆိုးဝါးလှသည့်အခြေအနေသို့ ရောက်သွားသည့်အခါများတွင်မူ အကြမ်းမဖက်ဘဲ အကျပ်ကိုင် တိုက်တွန်းသည့်နည်းထက်ပို၍ လုပ်နိုင်ခြင်းများ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ရန်သူအစိုးရဘက်က ဘာမျှ ထိထိရောက် ရောက်လုပ်နိုင်သည့် အင်အားမရှိတော့သဖြင့် အာဏာယန္တရားအဆောက်အအုံကြီးပါ ပြိုကျပျက်စီးသွားတတ် သည်။ အာဏာဖိဆန်သည့်ဘက်က ကိုယ်လူတွေကို ကိုယ်အားကိုးပြီး အကူအညီ မပေးဘဲနေခြင်း၊ အာခံခြင်းတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လုပ်ပြုနိုင်ကြသောအခါ အစိုးရအဖို့ ထိန်းမရနိုင်အောင် ဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။ ရန်သူအစိုးရဘက် တော်သားများက မိမိတို့အကြီးအကဲများ၏ အမိန့်ကို မနာခံဟု ငြင်းဆိုကြလိမ့်မည်။ စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့က လည်း ပုန်ကန်ကြမည်။ ၎င်းတို့ကို ထောက်ခံနေသူများကလည်း ၎င်းတို့၏ခေါင်းဆောင်မှုကို အသိအမှတ်မပြု ကြတော့။ အစိုးရ၏လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိဆိုပြီး ငြင်းဆန်စ ပြုလာကြလေပြီ။ ထို့ကြောင့် အစိုးရကို ထောက်ခံမည့်သူ၊ အမိန့်နာခံမည့်သူများ နည်းသွားကြလေပြီ။ ထိုနည်းသည် စတုတ္ထအပြောင်းအလဲဖြစ်သော ရန်သူအစိုးရဘက်ကို အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်အောင် လုပ်ခြင်း (Disintegration) လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းနည်းက ထိရောက်သည်။ ထိရောက်လွန်းအားကြီးသဖြင့် အစိုးရတွင် ဘာမျှသြဇာအာဏာ မရှိတော့။ အာဏာနတ္ထိနှင့် အရုံးပေးရတော့ သည်။ အစိုးရတခုလုံး အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ပျက်စီးသွားပေတော့သည်။

လွတ်လပ်မှုအတွက် တိုက်ပွဲဝင်တော့မည်ဆိုလျှင် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပြောင်းလဲမှု နည်းလေးမျိုးကို စွဲမြဲစွာ မှတ်သားထားရမည်။ ၎င်းတို့သည် တခါတရံ မထင်မှတ်ဘဲ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ သို့သော် ပဋိပက္ခဖြစ်လာသည့်အခါ အဆိုပါနည်းတမျိုးတည်းသာ မဟုတ်၊ လိုသလို သုံးသင့်သည့်နည်းများကိုသုံးပြီး အပြောင်းအလဲများဖြစ်လာအောင် လုပ်နိုင်သည်။ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်လာမည့်နည်း ကိုသိလျှင် ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ စစ်ဆင်ရေးများလုပ်မည်ကို စီစဉ်နိုင်သည်။ အင်အားတောင့်လာစေနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာနိုင်မည်။ ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်နေကြသည့် ဘက်နှစ်ဘက်စလုံး၏ အင်အားမည်မျှရှိသည်၊ အကြမ်းမဖက်သူတွေက ဘယ်လိုစိတ်ထား ရှိသည်၊ မည်သည့်လိုလားချက်များကို ရည်မှန်းပြီး တိုက်နေကြသည် စသည်အချက်များကို ကြည့်ရမည်။ ဤသို့ စဉ်းစားပြီးမှ သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်ရမည်။

နိုင်ငံရေးဝင်တုတ်တိုက်ခြင်းစားမြင့် ရရှိနိုင်သော ဒီမိုကရေစီရလဒ်များ။

အင်အားသုံးပြီး အကြမ်းဖက်တိုက်လိုက်သည်ထက် အကြမ်းမဖက်သည့် တိုက်နည်းများနှင့် တော်လှန်ခြင်းသည် ပို၍ထိရောက်သည်။ နိုင်ငံရေးအသိုင်းအဝိုင်းအား ဒီမိုကရေစီအသိစိတ်ဓာတ်များ သွတ်သွင်းပေးနိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်ရှိလာအောင် အမျိုးမျိုးလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးနိုင်သည်။

ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ် သွတ်သွင်းပေးလိုက်သည့်အတွက် အကျိုးယုတ်စေနိုင်သည့် အချက်တချက်တော့ ရှိပါသည်။ ယခင်အာဏာရှင်လူတစုက ပြည်သူတို့အပေါ် ဖိနှိပ်၍ အာဏာတည်မြဲအောင် လုပ်နိုင်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးအန်တုမှုဖြင့်အောင်မြင်လာပြီး ဒီမိုကရေစီအသိအမြင်များ နိုးကြားလာသောအခါ ယခင်အာဏာရှင်လူတစု၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များအတိုင်း လုပ်၍ မရတော့သည့်အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်များ နိုးကြားလာသောကြောင့် အကျိုးရှိလာသည်ကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ပြည်သူတို့ကို အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကိုသုံးပြီး သူတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့်များ ဆုံးရှုံးမသွားအောင် ကာကွယ်တတ်ရန် သင်ကြားပြသပေးသည်။ သူတို့၏ ခံစားခွင့်၊ ခံစားထိုက်သည့် အခွင့်အရေးများရရှိအောင် နည်းလမ်းပြပေးသည်။ ရှိနေဆဲ အာဏာရှင်များကို အန်တုနိုင်သည့် သို့မဟုတ် အနာဂတ်တွင် နောက်ထပ် အာဏာရှင်အစိုးရတခု ထပ်တက်မလာနိုင်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးနိုင်သည့် နည်းများကို သင်ကြားပေးသည်။ ဤသည်မှာ ဒီမိုကရေစီအသိ ထွန်းကားလာခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်သည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းနှင့် တိုက်ပြီး ဒီမိုကရေစီအသိ ထွန်းကားလာသောကြောင့် အောက်ပါအကျိုးသက်ရောက်မှုများလည်း ရရှိနိုင်သည်။

- ❖ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းအပေါ် အတွေ့အကြုံရှိခဲ့ပြီး နားလည်ကျွမ်းကျင်လာခြင်းကြောင့် ပြည်သူတို့သည် ကိုယ့်ကိုကိုယ် အယုံအကြည်ရှိလာကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရက ခြိမ်းခြောက်လာသည့်အခါ မကြောက်မရွံ့ဘဲ ပြန်လည်တိုက်ပွဲဝင်ကြလိမ့်မည်။
- ❖ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကို အသုံးပြုပြီး အကူအညီမပေးဘဲ နေနိုင်သည်။ အာဏာ ဖိဆန်နိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီမူဝါဒကို အသုံးမပြုဘဲ အုပ်ချုပ်နေသည့် မည်သည့်အစိုးရကိုမဆို အတိုက်အခံ လုပ်နိုင်သည်။
- ❖ အကြမ်းမဖက်သည့်လှုပ်ရှားမှုများလုပ်ပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းများအရ လွတ်လပ်မှုများရအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ယခင်က ချုပ်ချယ်ခံခဲ့ရသမျှ ဒီမိုကရေစီရရှိသည့်အခါ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရှိလာမည်။ လွတ်လပ်သည့် စာနယ်ဇင်းများ ထုတ်ဝေနိုင်တော့မည်။ အစည်းအရုံးများကို လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်တော့မည်။ လွတ်လပ်စွာ စုဝေးနိုင်တော့မည်။
- ❖ အကြမ်းမဖက်သည့်လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ရပ်ရွာနယ်မြေများရှိ အရပ်သား အဖွဲ့အစည်းများ အခွန်ရှည်လာအောင် လုပ်နိုင်သည်။ ဖျက်သိမ်းခံရသည့်အသင်းများကို တဖန် အသက်ပြန်ဝင်လာအောင်၊ အင်အားတောင့်တင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဤ အချက်များသည် ဒီမိုက

ရေစိစနစ်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုအသင်းအဖွဲ့များသည် ပြည်သူ တို့၏ အင်အား၊ စွမ်းရည်ကို အသုံးပြုပြီး အာဏာရှင်ဖြစ်လာနိုင်သည့် အစိုးရတို့၏ အာဏာများ ကို ကြိုတင်ပြီး ချုပ်ချယ်ကန့်သတ် တားဆီးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

- ❖ အာဏာရှင်ဆန်သည့် အစိုးရတို့၏ လက်ပါးစေရဲများက ဖိနှိပ်လာသည့်အခါ လူထုအင်အားကို အသုံးပြုပြီး အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ကာကွယ်နိုင်သည်။ စစ်တပ်နှင့် အကျပ်ကိုင် လာလျှင်လည်း အာဏာဖီဆန်နိုင်သည်။
- ❖ အာဏာရလူတစ်စု၏ အာဏာရေသောက်မြစ်များ ပြတ်တောက်သွားစေနိုင်သော နည်းလမ်းများ ကို ပြည်သူတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်သော အသင်းအဖွဲ့များ အသုံးပြုတတ်အောင် အကြမ်းမ ဖက်သည်နည်းက သင်ကြားပေးသည်။ အာဏာရှင်တို့ ဆက်လက်ကြီးစိုး မနေနိုင်အောင် လုပ် လိုက်နိုင်သည်။ ဤသည်မှာ ဒီမိုကရေစီတံခါးကို ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်ခိုက်မှု၏ ခေါင်းရှုပ်ဖွယ်ရာ အချက်များ။

အထက်တွင် တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း အကြမ်းမဖက်သည်လှုပ်ရှားမှုဆိုသည်မှာ ရှုပ်ထွေးသော နည်းများကိုသုံးပြီး တိုက်ရသည်တိုက်ပွဲဖြစ်ကြောင်း၊ နည်းအမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကျင့်သုံးရကြောင်း၊ အပြောင်းအ လွှဲရှိလာအောင် နည်းအမျိုးမျိုးကို မှီငြမ်းပြုရကြောင်း၊ ဘယ်လို အမူအကျင့်များလိုကြောင်း စသည်ဖြင့်သိခဲ့ကြ ရပြီဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်ကိုတိုက်ရရာတွင် နိုင်ငံရေးအာခံမှုများ ထိထိရောက်ရောက်ဖြစ်လာ စေရန် စေ့စပ်သေချာစွာစဉ်းစားပြီး ပြင်ဆင်မှုများ လုပ်ရန်လိုသည်။ အစီအစဉ်များ ကျကျနန ရေးဆွဲရမည်။ လိုအပ်သည့် အကူအညီများရအောင် ကြိုးစားရမည်။ ဝေဖန်လေ့လာဆန်းစစ်၍ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးက ကြည့်ရ မည်။ အရေးကြီးလှသည် တိုက်ပွဲဆင်ပုံဆင်နည်းများကို မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို ယခု ဆက်လက်ဆွေးနွေး ကြဦးစို့...။

အခန်း - ၆

ဗျူဟာမြောက် ဝိစဉ်မှုများ ကြိုတင် ရေးဆွဲရန်လိုအပ်သည်

အဏာရှင်အစိုးရကို နိုင်ငံရေးအန်တရန်အတွက် လှုံ့ဆော်ခြင်းကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်စတင်နိုင်သည်။ ယခင်အခါများကမူ ကြိုတင်ပြီး အစီအစဉ်များ မလုပ်ခဲ့ကြချေ။ မထင်မှတ်ဘဲ အရေးအခင်းဖြစ်လာ၍သာ ထုတ်လိုက်ကြရခြင်းဖြစ်သည်။ လူများက နစ်နာချက်အမျိုးမျိုးတို့ကို ရင်ဆိုင်လာရ၍ ရုတ်ခြည်းထပြီး အုံကြွလိုက်ရသည်အခါလည်းရှိသည်။ သို့သော် များသောအားဖြင့် အစိုးရက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်လာသောကြောင့်ဖြစ်တတ်သည်။ ပြည်သူအများက လေးစားယုံကြည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်ကို ဖမ်းဆီးလိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ သတ်ပစ်လိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ လူများအား ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ရန်အတွက် မူသစ်ပြောင်း၊ အမိန့်အသစ်များ ထုတ်လိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ စားသုံးသူပစ္စည်းများ မလောက်မငမြစ်လာသောကြောင့်၎င်း၊ ဘာသာရေးကို စော်ကားလာသောကြောင့်၎င်း၊ နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် နှစ်စဉ်အထိမ်းအမှတ်ပွဲကြောင့်၎င်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အုံကြွလာခြင်းဖြစ်သည်။ တခါတရံ အာဏာရှင်အစိုးရက ပြည်သူတို့ ဒေါသထွက်လာအောင် လုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် တောမီးလောင်သည့်အလား ဟုန်းကန်ထပြီး အုံကြွလာကြခြင်းမျိုးလည်း ရှိသည်။ ဘယ်ကမ်းဆိုက်မည်မသိ၊ မစဉ်းစားဘဲ ထ၊လှုပ်ရှားလိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ သတ္တိရှိသောသူ တဦးတယောက်ကဖြစ်စေ၊ လူနည်းစုကဖြစ်စေ မခံချင်၍ ထ၊လှုပ်လိုက်ပြီး လူအများက ထောက်ခံလာအောင် ဆွပေးလိုက်နိုင်သည့်အခါများလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ နစ်နာချက်တစုံတရာ ပေါ်လာသောအခါ ယခင် ခံခဲ့ရဖူးသူများက ကိုယ်ချင်းစာပြီး အာဏာဖိဆန်သူတို့နှင့် ပူးပေါင်းလာကြသည့်အခါမျိုးလည်း ရှိတတ်သည်။ လူနည်းစု တစုက သော်၎င်း၊ တယောက်တလေကသော်၎င်း၊ အုံကြွလာအောင် ဆွပေးလိုက်ခြင်းကြောင့် မထင်မှတ်ဘဲ အကူအညီများ၊ ထောက်ခံမှုများ ရခဲ့ဖူးသည့်အခါများလည်း ရှိတတ်ပါသည်။

ယခုပြောခဲ့သည့်အတိုင်း ဘာမှပြင်ဆင်မှုမရှိ၊ ရုတ်ခြည်းဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲများသည် အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည့်အခါလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ သို့သော် မကောင်းသည့်ဘက်ကများသည်။ ရံဖန်ရံခါဆိုသလိုအုံကြွကြသူများက အာဏာရှင်တို့၏ရက်စက်မှုအပေါ် လက်ဦးမူမရယူနိုင်ခဲ့၍ အလူးအလဲခံရတတ်သည်။ မိမိတို့၏ တိုက်ပွဲမှာလည်း သံထဲရေသွန်သလို ဖြစ်သွားတော့သည်။ ဒီမိုကရေစီအုပ်စုက ကြိုတင်မစီစဉ်ထားသည့်အတွက် အရေးကြီးသည့်ကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ်ရသည့်အခါ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း လုပ်လိုက်ကြရတတ်သည်။ သို့နှင့် ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်သွားတော့သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖြုတ်ချနိုင်သည့်တိုင်အောင် ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ပြောင်းလဲရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုမရှိသည့်အတွက် အာဏာရှင်အသစ် နောက်တယောက်ကို မွေးထုတ်ပေးလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားတတ်သည်။

ယုတ္တိရှိသည့်အစီအစဉ်

ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုမရှိဘဲ အာဏာရှင်စနစ်ကိုဆန့်ကျင်သော လူထုလှုပ်ရှားမှုသည် အနာဂတ်တွင် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှာ ပါဝင်လာမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင်မူ အာဏာရှင်တို့ကို ဖြုတ်ချလိုလျှင် အထိရောက်ဆုံးနည်းများကို ရှာရမည်။ မည်သည့်နည်းက ပိုကောင်းသည်ကို တွက်ကိန်းချထားရမည်။ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို သုံးသပ်ကြည့်ရမည်။ ပြည်သူတို့၏ သဘောထားများ၊ လှုပ်ရှားရန် အချိန်တန်မတန် စသည့်အချက်များကိုလည်း ခန့်မှန်းကြည့်ရမည်။ ပြည်သူတို့ကို မည်သို့ စတင်စည်းရုံးမည်ကိုလည်း တွေးတောထားရမည်။ တိုင်းပြည်အတွင်းတွင် ဘာတွေဖြစ်နေသည်၊ လူထုက လှုပ်ရှားမှုအတွက် ဘာများလုပ်ပေးနိုင်မည်

ဆိုသည်အချက်များအား ယုတ္တိရှိရှိ အကဲဖြတ်ထားချက်အပေါ် မူတည်၍စဉ်းစားကြရမည်။ သို့မှသာ လွတ်လပ်မှု အတွက် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်မည် တိုက်ပွဲဝင်နည်းများကို ရွေးချယ်နိုင်လိမ့်မည်။

လူတယောက်က တစ်တစ်ခုကို ဖြစ်မြောက်အောင်လုပ်ချင်လျှင် မည်ကဲ့သို့လုပ်မည်ကို ကြိုတင်စဉ်းစား စီမံထားတတ်မှ ပါးနပ်လိမ္မာရာကျသည်။ မိမိရောက်ချင်သည်ပန်းတိုင်က အရေးကြီးလေလေ၊ သို့မဟုတ် မိမိက ဆုံးရှုံးမှုကြီးမားနိုင်လေလေ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားကြရန် ပို၍လိုလေလေဖြစ်သည်။

ဗျူဟာမြောက်စီမံချက်များ အောင်မြင်ရန်အတွက် ရနိုင်သမျှအင်အားများအား ရနိုင်သလောက်ရယူ ၍ အကျိုးအရှိဆုံးအသုံးချရန် အထူးအရေးကြီးသည်။ အာဏာရှင်စနစ်ကို တွန်းလှန်သော အတိုက်အခံတို့သည် အင်အားအထောက်အပံ့လည်း မပြည့်စုံ။ ၎င်းတို့အပေါ် ထောက်ခံသူတို့မှာလည်း အန္တရာယ်များပြားလှသည်။ အာဏာရှင်တို့ဘက်မှာမူ အင်အားက အထူးများပြား၊ အဖွဲ့အစည်းအင်အားကလည်း ကြီးမားလှပြီး ရက်စက်စွာ ဖိနှိပ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချက်သည် ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုအတွက် အထူးအရေးကြီးလှသည်။

ဤနေရာတွင် 'ဗျူဟာမြောက် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း' ဆိုသည်မှာ ယခုလက်ရှိအခြေအနေမှ နောင်အနာ ဂတ် မိမိတို့လိုချင်သည့် အခြေအနေကိုရောက်အောင် ပို့ပေးနိုင်ပုံရမည်လမ်းစဉ်ကို ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ စကားအ ဖြစ်ပြောရမည်ဆိုလျှင် အာဏာရှင်စနစ်မှသည် အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ ရောက်နိုင်အောင်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါရည်မှန်းချက်သို့ရောက်နိုင်ရန် စီမံကိန်းရေးဆွဲသည့်အခါတွင် တဆင့်ပြီးတဆင့် ဘာတွေလုပ်သွားကြမည်၊ မည်ကဲ့သို့ စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများလုပ်မည်ဆိုသည် အစီအစဉ်များပါဝင်အောင် ရေးဆွဲရသည်။ ဖိနှိပ်ခံနေရသည့် ပြည်သူတို့ကို အားတက်လာအောင် စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများလုပ်ပေးပြီး အာဏာရှင်အစိုးရကို အားနည်းသွားအောင် လုပ်ဆောင်ရမည် အစီအစဉ်များပါဝင်သည်။ အထူးသိထားရမည်ကား ဤနေရာတွင် တိုက်ပွဲ၏ရည်ရွယ်ချက်ဆို သည်မှာ လက်ရှိအာဏာရှင်အစိုးရ ဖြုတ်ချရေးတစ်ခုတည်းကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ သူ့နေရာ၌ ဒီမိုကရေစီစနစ် နှင့် အစားထိုးရန်ကိုပါ ဆိုလိုသည်။ လက်ရှိအာဏာရှင်ကို ဖြုတ်ချရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်သော တိုက်ပွဲဝင်ဗျူ ဟာဆိုလျှင် နောက်ထပ် မင်းဆိုးမင်းညစ်တယောက် ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ရသည်။

ဝေစီဝေစဉ်းရေးဆွဲရာတွင် တွေ့ရမည့်ဝေခေတ်အခဲများ။

ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် လွတ်လပ်မှုကို သက်ဝင်ယုံကြည်၍ တိုက်ပွဲဝင်သူအချို့တို့သည် လွတ်မြောက်မှုအ တွက် မည်သို့စွမ်းဆောင်ရမည်ကို အစွမ်းရှိသလောက် မဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ လှုပ်ရှားမှုတခု စပြီးမလုပ်မီ တိကျသော စီမံမှုများကို ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ချမှတ်ထားရန် အလွန်အလွန်အရေးကြီးသည်ကို မသိ ကြသည်ကများသည်။ ထို့ကြောင့် စနစ်တကျကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ဘယ်အခါကမှ မလုပ်ခဲ့ကြ။

အမြော်အမြင်ရှိကြသည့်သူများက မိမိတို့ပြည်သူများ နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုရေးအတွက် လိုအပ်သော ကြိုတင်စီမံချက်ကို အဘယ်ကြောင့် ကြိုတင်မစဉ်းစားထားကြသနည်း။ များသောအားဖြင့် အတိုက်အခံလုပ်နေ သည့် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် အဆိုပါစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရန်လိုအပ်ကြောင်းကို မသိနားမလည်သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ကြိုတင်ပြီးလုပ်ဆောင်နေကျ မဟုတ်သောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ စစ် ပရိယာယ်ကိုသုံးပြီး တိုက်ရသည့်တိုက်ပွဲမျိုးကိုလည်း မစဉ်းစားတတ်။ သင်ကြားလေ့လာခွင့်လည်း မရသော ကြောင့်ဖြစ်တတ်သည်။ ဤသည်မှာ လွယ်ကူသည့် အလုပ်မဟုတ်သည်ကား မှန်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရက အချိန်ရှိသရွေ့ အနှောင့်အယှက်တွေ ပေးတတ်သေးသည်။ အရေးတကြီး ချက်ချင်းလုပ်ရမည့်အလုပ်များကိုလည်း လုပ်ဆောင်ရသေးသည်။ ထိုသို့ မနိုင်မနင်းဖြစ်လာသည့်အခါ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်များသည် ကြောက်လည်း ကြောက်၊ အချိန်လည်းမပေးနိုင်သဖြင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို လျစ်လျူရှုလိုက်ကြရသည်။ အကြံတုံး၊ ဉာဏ် တုံး ဖြစ်သွားကြတော့သည်။

ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများလုပ်ရမည့်အစား အာဏာရှင်အစိုးရက တခုခု

လုပ်ဆောင်လိုက်လျှင် ဘာအစီအစဉ်မှမရှိဘဲ ပြန်ပြီးတစ်ခုခုလုပ်လိုက်တတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အတိုက်အခံတို့ ဘက်မှာ ခံဘက်မှာသာ အမြဲရပ်တည်နေရတော့သည်။ သူတို့အဖို့ ရှိရင်းစွဲလွတ်လပ်မှုကလေးများ၊ အခွင့်အလမ်း ကလေးများ ဆုံးရှုံးမသွားအောင်၊ လွတ်လပ်မှုအခြေအမြစ် ပြိုကျမသွားအောင်သာ ကြိုးစားနေရသည်။ အစိုးရ၏ ချုပ်ကိုင်မှုအသစ်များ နှောင့်နှေးသွားအောင်၊ မူဝါဒအသစ်များ သရုပ်ဖော်မရအောင် လုပ်နိုင်ရုံသာဖြစ်သည်။

အမှန်အတိုင်းပြောရမည်ဆိုလျှင် အချို့လူများ၊ အဖွဲ့အစည်း၊ အစည်းအရုံးများကလည်း ကျယ်ပြန့်သော ရေရှည်စီမံကိန်း၏အကျိုးများကို မြင်ချင်မှမြင်ကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့က လူပြိန်းတွေ၊ တွေးကောင်း တွေးကြပေလိမ့်မည်။ မိမိတို့လိုချင်သည့်အချက်ကို လက်မလွှတ်တမ်း ရှေ့ရှုတိုက်၊ အလျှော့မပေးနှင့်၊ အချိန်နှင့် လူအားစိုက်၍သာ လုပ်လိုက်လျှင် ပြီးသွားမည်ကိစ္စဟု ထင်တတ်ကြသည်။ အချို့ကမူ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားထဲမှ သမာသမတ်စိတ်ကိုသာထား၊ ကိုယ့်အယူအဆနှင့်ကိုယ် သူတို့ကိုအားမပေးဘဲကြည့်နေလိုက်လျှင် ပြီးပြီ၊ မိမိတို့ တတ်နိုင်သလောက် လုပ်ပြီးပြီဟု ထင်နေတတ်သည်။ ယခုပြောခဲ့သလို ခန္တီစိတ်ရှိပြီး ကိုယ့်အယူအဆနှင့်ကိုယ် မယွင်းမသွေနေကြသည်မှာ ချီးမွမ်းဖွယ်ရာတော့ကောင်းပါသည်။ သို့သော်လည်း အာဏာရှင်စနစ်ကြီး ပပျောက် သွားဖို့အတွက်နှင့် လွတ်လပ်မှုရရှိရေးအတွက် ဤမျှလောက်နှင့် မလုံလောက်သေးပါ။

အတိုက်အခံသမားအချို့ကမူ အကယ်၍ မိမိတို့ဘက်မှ အကြမ်းနည်းကို အလုံအလောက်သုံးပြီး လှုပ်ရှားလိုက်လျှင် လွတ်လပ်မှုရနိုင်မည်ဟုလည်း လူပြိန်းတွေ၊ တွေးတတ်ကြသေးသည်။ သို့သော် ယခင်က ပြောခဲ့ပြီး သည့်အတိုင်း အကြမ်းဖက်လျှင်အောင်မြင်ရမည်ဟု တပ်အပ်မပြောနိုင်ပါ။ လွတ်လပ်မှုရလာမည့်အစား အရှုံးနှင့် သာ အဆုံးသတ်ကြရမည်သာ။ ကြေကွဲဝမ်းနည်းစရာများ ဖြစ်ပွားလာမည်။ သို့တည်းမဟုတ် နှစ်မျိုးစလုံးလည်း ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရများက လက်နက်အင်အား ပိုမိုပြည့်စုံသည်။ စစ်လက်နက်အင်အားကြီးမား သည်။ ထို့ကြောင့် အကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲဝင်ရာတွင် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်က အနိုင်ရရန် ဖြစ်တောင့် ဖြစ်ခဲလှသည်။

မိမိတို့ဘက်မှ လုပ်သင့်သည်ဟု ခံစားမိ၍ ဖြစ်လာသော 'ခံစားမှု'အပေါ်မူတည်ပြီး လှုပ်ရှားလိုက် တတ်ကြသည့်လူမျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။ ဤကဲ့သို့ အစဉ်းစားအဆင်အခြင်မရှိ၊ လုပ်ချင်စိတ်ပေါ်လာ၍သာ လုပ်လိုက်ခြင်းသည် ထိုသူမျိုးအား ကိုယ့်ကိုကိုယ်အထင်ကြီးသော လူမျိုးဖြစ်သွားစေရုံသာမက လွတ်လပ်မှုအ တွက် ဗျူဟာများဖြစ်မြောက်အောင် ရေးဆွဲရန်ကိစ္စပေါ်လာလျှင် ဘာမျှမကူညီနိုင်၊ လမ်းပေးလမ်းပြလည်း မလုပ်နိုင်ပေ။

တစ်ဖန်တည်း၏ 'အကြံဉာဏ်ကောင်း'တခုအပေါ် အခြေခံ၍လုပ်သော တပွဲတိုးလုပ်ငန်းမျိုးမှာလည်း မရေရာလှပါ။ အာဏာရှင်စနစ်ကျဆုံးရန် လုပ်သည့်ကိစ္စသည် တဆင့်ပြီးတဆင့် ဘာတွေလုပ်ကြမည်ဟု တိတိကျကျ တွက်ချက်ထားပြီးမှ လုပ်ကြသည့်လှုပ်ရှားမှုမျိုးဖြစ်ရမည်။ မည်ကဲ့သို့ အာဏာဖီဆန်မည်ဟူသော အစီအစဉ်ကို ဆန်းစစ်မှုမရှိလျှင် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်များသည် နောက်တဆင့် ဘာလုပ်ရမည်ကို မသိဘဲဖြစ်တတ်သည်။ အောင်ပန်းဆွတ်ခူးနိုင်ရေးအတွက် တဆင့်ပြီးတဆင့် ဘာတွေလုပ်ရမည်ဟု သေချာစွာစဉ်းစားရန် လိုသည့်အချက် ကို မစဉ်းစားခဲ့၍ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ တီထွင်ဖန်တီးမှုနှင့် အကြံဉာဏ်ကောင်းများသည် အလွန်အရေးကြီး သည့် အချက်များဖြစ်သည်။ ထိုအရည်အချင်းများကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့၏ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် နေရာတကျ အသုံးပြုရန်လိုသည်။

အချို့လူများကလည်း အာဏာရှင်အစိုးရကို တိုက်ထုတ်ပစ်ရန် လုပ်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများ အများ အပြားရှိကြောင်းကို ကောင်းစွာသိကြသည်။ သို့သော် ဘယ်ကစပြီး ဘာကိုလုပ်ရမည်ကိုမသိကြသည့်အတွက် "အားလုံးကို တချိန်တည်းလုပ်လိုက်"ဟု အကြံပေးတတ်ကြသည်။ ၎င်းအကြံပေးချက်မှာ ကောင်းပါသည်။ သို့ သော် လက်တွေ့လုပ်ရန်မဖြစ်နိုင်ပါ။ အထူးသဖြင့် အင်အားနည်းသည့် လှုပ်ရှားမှုများအတွက် ပို၍ပင် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဘယ်ကစတင်လုပ်ရမည်ဟု ညွှန်ကြားထားခြင်း မရှိသောကြောင့် ပို၍ခက်သည်။ မိမိတို့တွင်ရှိသည့် အင်အား

ကလေးကို ဘယ်အတွက် အာရုံစူးစိုက်ပြီးသုံးရမည်၊ ရှိစုမဲ့စု အင်အားလေးများကို မည်ကဲ့သို့အသုံးချရမည် စသည့် ညွှန်ကြားချက်များလည်း မရှိပေ။

အချို့အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများကလည်း ကြိုတင်စီစဉ်ရန်လိုအပ်ကြောင်းကို သိကြသည်။ သို့သော် ရေရှည်တိုက်ပွဲကိုမကြည့်။ ရေတိုတိုက်ရန်ကိုသာ ကြည့်ကြသည်။ သို့မဟုတ် မည်သည့်နည်းဖြင့် တိုက်မည်ဟူသော နည်းဗျူဟာကိုသာ စဉ်းစားတတ်ကြသည်။ ထိုသူများသည် ရေရှည်တိုက်ရန် အစီအစဉ်ရှိရမည်ကို မြင်ချင်မှမြင်ကြလိမ့်မည်။ ရေရှည်တိုက်ပွဲ အစီအစီအစဉ်ကို ဆွဲ၍မရနိုင်ဟု ထင်ကြသည်။ တခါတရံ သူတို့သည် တိုက်စစ်ဆင်ပုံဆင်နည်း(မဟာဗျူဟာ)ကို မစဉ်းစားတတ်။ မဆန်းစစ်တတ်ခြင်းလည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ အများအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲအတွက် အကြံဉာဏ်ကောင်းကောင်းနှင့် လုပ်ရမည့်အစား ရန်သူဘက်က လုပ်နေသည်များကို ပြန်ချေပနေသည့်အတွက် ဘာမျှမလုပ်နိုင်။ အဆိုပါခေါင်းဆောင်များသည် အသေးအဖွဲ့အလုပ်များကို ထပ်တလဲလဲလုပ်၍ အချိန်ကုန်နေသည်။ ရေတိုလုပ်ငန်းများနှင့်သာ အချိန်ကုန်၊ အားကုန်ဖြစ်နေကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ နည်းလမ်းသစ်များကို မရှာဖွေနိုင်။ မိမိတို့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အား အရယူနိုင်မည် များပြားလှသော အခြားနည်းလမ်း လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို မရှာဖွေနိုင်ကြပေ။

ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုအချို့တို့တွင် အာဏာရှင်အစိုးရကိုဖြုတ်ချရန် ဘက်ပေါင်းစုံ ပြည်ဝှံလင်သည့် လမ်းစဉ်ကို ချမှတ်ထားချင်မှထားကြမည်။ လတ်တလောချက်ချင်းလုပ်ဆောင်မှဖြစ်မည် ကိစ္စများကိုသာ အာရုံစိုက်ပြီး လုပ်နေတတ်သည်။ ဤသို့လုပ်ရသည်အကြောင်းကလည်း အဓိပ္ပာယ်ရှိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ၏ စိတ်ထဲတွင် ၎င်းတို့၏အင်အားနှင့်တိုက်ပြီး အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းသွားစေနိုင်သည်ဟု တကယ်တမ်းယုံကြည်ထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် မည်ကဲ့သို့လုပ်ပြီး အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြုတ်ချမည်ဟု စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်းသည် စိတ်ကူးယဉ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ အချိန်ကုန်သည်။ ဘာမျှ အရာမရောက်ဟု ထင်ကြသည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ပြီး အခြေကျနေသည့် အာဏာရှင်အစိုးရတို့၏လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရအောင်တိုက်ကြသည်အခါ အင်အားကြီးမားလှသည့် စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ကို ရင်ဆိုင်ရတတ်သည်။ ထိုအခါ အာဏာရှင်တို့သည် သူတို့လုပ်ချင်သလို ဘာမဆိုလုပ်နိုင်ကြသည်ဟု မြင်လာသည်။ ထိုအခါ ယုံကြည်မျှော်လင့်ချက် အခိုင်အမာမရှိသော်လည်း ထိုလူစုမျိုးသည် မိမိတို့ဂုဏ်သိက္ခာကျမသွားအောင် အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖိဆန်မှုဖြစ်တော့မည်ဟုဆိုကာ အုံကြွကြသည်။ ရာဇဝင်တွင် မိမိတို့သည် မဟုတ်တာကို ငုံ့ခံနေသည့်သူများ မဟုတ်ကြောင်းကို ပြချင်၍လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဝန်မခံ၊ သတိမမူ ဖြစ်နေကြသော်လည်း လုပ်ကိုင်နေသော သူတို့၏လုပ်ပုံကိုင်ပုံများကိုကြည့်ပြီး မျှော်လင့်ချက်ကုန်ဆုံးပြီး အကြံကုန် ဂဠုန်ဆားချက်နေကြသည့်သူများဖြစ်နေကြောင်းသိရသည်။ သို့သော် သူတို့ကတော့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဝန်မခံ။ ထိုသို့ဖြစ်နေသည်ကိုလည်း သူတို့ကိုယ်သူတို့ သိပုံမပေါ်ပါ။ ထို့ကြောင့် သူတို့အဖို့ ရေရှည်တိုက်ရန်အတွက် စီမံကိန်းကြီးဆွဲနေလျှင်လည်း ဘာအကျိုးမှရှိမည်မဟုတ်ဟု ထင်ကြသည်။

ယခုပြောခဲ့သည်ကဲ့သို့ တိုက်ပွဲအစီအစဉ်များကို ချမှတ်မထားခဲ့သည့်အတွက် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနိုင်သည်။ အင်အားများ ကုန်ခန်းသွားနိုင်သည်။ လုပ်သလောက် အရာမထင်။ မဖြစ်လောက်သည့် သာမညကိစ္စများနှင့်သာ အချိန်ကုန်လှုပ်ပန်းဖြစ်တတ်သည်။ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်အလုပ်များကို မလုပ်ဖြစ်။ အနစ်နာ ခံခဲ့သမျှလည်း သံသယရှိသောဖြစ်တော့သည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများက ဗျူဟာမြောက်စီမံကိန်းများကို ကြိုတင်ပြီး ချမှတ်မထားလျှင် မိမိတို့၏ ရည်မှန်းချက်များကို ရအောင်လုပ်နိုင်မည်မထင်။ ဖြစ်ကတတ်ဆန်းလုပ်သွားသည့် အစီအစဉ်များ၊ လုပ်ချင်ရာလုပ်ပြီး လုပ်ရှားခြင်းများကြောင့် ရေသို့လည်းမတိုးနိုင်။ ထိုအခါ အာဏာရှင်အစိုးရတို့ဘက်မှ ပိုမိုအင်အားသုံး ထိန်းချုပ်လာလိမ့်မည်။ ပို၍ ဖိနှိပ်လာစရာ အကြောင်းများပင် ရှိပါသည်။

တင်ပြခဲ့သည်အတိုင်း လွတ်လပ်မှုအတွက် အာဏာဖိဆန်ရေး တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်များကို ကြိုတင်၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စေ့ငှသေချာစွာ စီစဉ်ချမှတ်မထားမှုကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရတို့သက်တမ်း ပိုရှည်နေကြရသည်။ တကယ်တမ်းပြောမည်ဆိုလျှင် ထင်သလိုလည်း မဟုတ်သေးပါ။ အာဏာရှင်တို့၏သက်တမ်း ကြာရှည်

မခံနိုင်ပါ။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို စနစ်တကျ မလုပ်ဆောင်ကြသောကြောင့်သာ နှစ်နှင့်ချီ၍ သက်ဆိုးရှည် အုပ်စိုးနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗျူဟာခြောက်စီစီမံမှုစား၊ ကြိုတင်စီစဉ်သည့်ခေါ် အရေးကြီးသည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်လေးချက်၊

အဂ္ဂဗျူဟာ (Grand Strategy) စစ်ဆင်ရေးဆိုသည်မှာ ပဋိပက္ခတခုတွင် မိမိတို့လိုလားချက်များ ပြည့်ဝစေရေးအတွက် လက်လှမ်းမှီသည်အင်အား အားလုံးကို (စီးပွားရေးအင်အား၊ စိတ်ဓာတ်အင်အား၊ အဖွဲ့အစည်းအင်အား၊ နိုင်ငံရေးရင့်ကျက်မှု၊ လုပ်အား စသည်တို့ကို ဆိုလိုပါသည်) သင့်လျော်အောင် သူ့နေရာနှင့်သူ မည်သို့သုံးစွဲမည်ဟု ကြိုတင်စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အဂ္ဂဗျူဟာ (Grand Strategy) သည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ၎င်းတို့၏အင်အား အရင်းအမြစ်များကို အလေးထားလေ့လာသည်။ ထို့နောက် ပဋိပက္ခတရပ်အား ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲဝင်ရာတွင် အသင့်တော်ဆုံးနည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်သည်။ (ဥပမာ...အကြမ်းမဖက် လှုပ်ရှားမှု၊ သမားရိုးကျ လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်) အဂ္ဂဗျူဟာတရပ်ရေးဆွဲရာတွင် တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်များသည် ရန်သူအပေါ် မည်သို့သော ဖိအားပေးမှု၊ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတို့က အထိရောက်ဆုံးဖြစ်သည်ကို သုံးသပ်စိစဉ်ရန် လိုအပ်လှသည်။ ထို့ပြင် အဂ္ဂဗျူဟာတွင် မည်သည့်အခြေအနေနှင့် အချိန်အခါမျိုး၌ မည်သည့်လှုံ့ဆော်ဆောင်ရွက်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်မည်နည်းဟူသော အချက်လည်းပါဝင်သည်။

(စစ်ဆင်ရေးကို ရှေ့ပြေးစဉ်းစားသည့်အခါ အဓိကစည်းကမ်းချက်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ထားကြဖို့ အရေးကြီးသည်။)

အဂ္ဂဗျူဟာတွင် အကန့်အသတ်နှင့်ထားပြီး တိုက်သင့်သည်တိုက်နည်းများကိုလည်း ရွေးချယ်ပြီး ဖော်ပြထားရမည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက မည်သည့်လှုပ်ရှားမှုမျိုးကို လုပ်ရမည်ဟုလည်း ချမှတ်ထားပေးရမည်။ သုံးစွဲရမည့်ပစ္စည်း၊ ရန်ခံမည့်အကူအညီစသည်တို့ကို မည်သို့ခွဲဝေရမည်ဟုလည်း လမ်းညွှန်ထားရမည်။

မဟာဗျူဟာ (Strategy) ဆိုသည်မှာ မိမိတို့လိုလားချက်တစ်ခုခုအတွက် ဘယ်နည်းနှင့် တိုက်ပြီးလျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ကို စဉ်းစားထားခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိရွေးချယ်ထားသည့် အဂ္ဂဗျူဟာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကို မကျော်ဘဲ တိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ လိုလားချက်အတွက် တိုက်ပွဲဖြစ်သင့် မဖြစ်သင့်၊ ဘယ်အချိန်တွင်တိုက်မည်၊ မည်ကဲ့သို့တိုက်မည်၊ အထိရောက်ဆုံးဖြစ်အောင် ဘယ်နည်းကိုသုံးမည် စသည်တို့ကို ညွှန်ကြားခြင်းဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာဆိုသည်မှာ ပန်းချီဆရာ၏ စိတ်ကူးနှင့် အလားတူသည်။ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲပြင်ဆင်ထားခြင်းသည် ပိသုကာ၏ အဆောက်အအုံပုံစံအကြမ်းဟု ဆိုကြပါစို့။^၁

ရန်သူနှင့်တိုက်သောတိုက်ပွဲအတွင်း မိမိတို့ဘက်က သေချာပေါက်ရှုံးနိုင်သည်ကို ကြိုတင်မြင်ထားနိုင်သဖြင့် တိုက်ပွဲကိုမတိုက်ဘဲ ရှောင်လိုက်ခြင်းကဲ့သို့သော စစ်ပရိယာယ်သည် မဟာဗျူဟာပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အကျိုးရှိသော စစ်ပရိယာယ်များ ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားလာအောင် ကြံဆောင်လုပ်ကိုင်ခြင်းသည် မဟာဗျူဟာထဲတွင် ပါဝင်သည်။ မိမိတို့ အနိုင်ရနိုင်လောက်သည်အထိ တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်အခါမှ အောင်ပွဲခံနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရာတွင် မိမိအောင်ပွဲရသည့်အခါ ရသည့်အောင်ပန်းကို ကောင်းစွာ မည်သို့အသုံးပြုမည်ဆိုသည်နည်းလည်း ပါဝင်သည်။

တိုက်ပွဲတခုအတွင်း တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်ဆိုသည်မှာ တိုက်ပွဲအဆင့်အငယ်လေးများကို မည်သို့ဖော်ဆောင်ရမည်၊ ရည်မှန်းချက်များအောင်မြင်ရန်အတွက် ကွဲပြားသော အစိတ်အပိုင်းကလေးများကို သူ့နေရာနှင့်သူ အံဝင်ခွင့်ကျဖြစ်အောင် မည်သို့အသုံးပြုရမည်ဆိုသောအချက်များအပေါ် အခြေခံပါသည်။ လှုပ်ရှားမှုအသေးအဖွဲ့

၁။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့က Mr. Robert Helvey နှင့် စကားပြောစဉ်က ဥပမာပြောခြင်း။

များကို လုပ်ဆောင်သည့်အခါတွင် အသုံးဝင်မည်လုပ်ငန်းများ လုပ်နိုင်မည်လူစုကို ကျွမ်းကျင်စွာရွေးချယ်ပြီး အသုံးပြုတတ်ရမည်။ ထိုအချက်မှာလည်း စစ်ဆင်ရေးနည်းဗျူဟာထဲတွင်ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် အောင်ပွဲဆင်နိုင်မည် တိုက်ပွဲဝင်နည်းလမ်းများကိုရွေးချယ်ပြီး ထိုနည်းလမ်းများအတွက် လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ကြိုတင်စဉ်းစားထားရမည်။ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည့်အလျောက် လိုအပ်ချက်များမှာလည်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားပေမည်။ သို့သော် ထိုလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် အနိုင်ရမည် မဆိုနိုင်ပါ။ အခြားသောအချက်များလည်း လိုချင်လိုလာပေလိမ့်မည်။

မဟာဗျူဟာများကို ကြံဆတီထွင်သည့်အခါ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများသည် မိမိတို့၏ ရည်မှန်းချက်များကို ပြတ်ပြတ်သားသား သတ်မှတ်ထားပြီး ထိုရည်မှန်းချက်များရရှိရန်အတွက် မည်သို့ ထိရောက်စွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ထိုသို့တိကျသော အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများရှိမှသာ မိမိတို့ရည်မှန်းချက်များမှ မည်သည့်ရည်မှန်းချက်ကိုလိုချင်လျှင် ဘာတွေလိုအပ်သည်၊ မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကို သိရှိပေမည်။ လှုပ်ရှားမှုနည်းလမ်းများ ပြင်ဆင်သည့်အခါတွင်လည်း ထိုသို့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။

မိမိ၏မဟာဗျူဟာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် နည်းဗျူဟာ (Tactics)နှင့် လှုပ်ရှားမှု နည်းလမ်းများ (Method of action) လိုအပ်ပါသည်။ နည်းဗျူဟာဆိုသည်မှာ အကျပ်အတည်းတခုခု ဖြစ်လာသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် မိမိတို့၏အင်အားများကို အခြေအနေအကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ကျွမ်းကျင်စွာ အသုံးချတတ်သည့်နည်းပင်ဖြစ်သည်။

နည်းဗျူဟာကို ကန့်သတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်ရအောင် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ အကျပ်အတည်းတွေ့နေသည့်တိုက်ပွဲဖြစ်လာလျှင် မိမိတို့ရှိသမျှ အင်အားကလေးကို မည်သို့ ထိရောက်အောင် သုံးပြီး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ကို ကြည့်ရမည်။ တကယ်တမ်းထိရောက်စေလိုလျှင် ထိုနည်းဗျူဟာများနှင့် လှုပ်ရှားမှုနည်းလမ်းများကို ကောင်းစွာရွေးချယ်တတ်ရမည်။ ထိုသို့ ရွေးချယ်ထားပြီးမှ ရည်မှန်းထားသော လိုလားချက်များရရှိရန်အတွက် မျက်ခြည်မပြတ်ဂရုစိုက်ပြီး အသုံးချလုပ်ဆောင်ရမည်။ ရည်မှန်းထားသော လိုလားချက်များရရှိအောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်သော နည်းဗျူဟာများကြောင့် အချိန်ကုန်လှပန်း ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

အဂ္ဂဗျူဟာ၏ဘောင်အတွင်း မဟာဗျူဟာများကိုဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ နည်းဗျူဟာများကိုလည်း မဟာဗျူဟာဘောင်အတွင်း၌သာ သင့်တော်သလိုအသုံးချရမည်။ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေသည့်အချိန်တွင် နည်းဗျူဟာများကို အသုံးပြုသည်။ မဟာဗျူဟာကို လှုပ်ရှားမှုအကြီးအကျယ်လုပ်ဆောင်ရာတွင် သုံးသည်။ နည်းဗျူဟာဆိုသည်မှာ တိုက်ပွဲတခုလုံးအတွက် ရေးဆွဲထားသော မဟာဗျူဟာ၏ အစိတ်အပိုင်းတခုသာဖြစ်သည်။ ၎င်းနည်းဗျူဟာကို မဟာဗျူဟာထက် ပိုမိုအချိန်တိုတောင်းသောအခြေအနေများတွင်သာ အသုံးပြုသည်။ သို့မဟုတ် ပိုမိုသေးငယ်သော လှုပ်ရှားမှုနယ်ပယ်(နေရာဒေသ၊ အဖွဲ့အစည်း) အတွက်သုံးသည်။ သို့မဟုတ် လူဦးရေပိုမို၍ ကန့်သတ်ချက်ရှိသော အခြေအနေများ၊ ကန့်သတ်ချက်ရှိသော ရည်မှန်းချက်များအတွက်လည်း အသုံးပြုသည်။ အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲတွင် လုပ်ဆောင်နေသော လှုပ်ရှားမှု၏အဓိက သို့မဟုတ် သာမညဖြစ်မှုအပေါ်ကြည့်၍ နည်းဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်အတွက် လှုပ်ရှားနေသည် သို့မဟုတ် မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်အတွက် လှုပ်ရှားနေသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ခွဲခြားသိမြင်နိုင်သည်။

မဟာဗျူဟာ၏ ရည်မှန်းချက်များအောင်မြင်မှုရရှိစေရန်အတွက် တိုက်စစ်ဆင်ရေးနည်းဗျူဟာကို ရွေးချယ်အသုံးပြုသည်။ နည်းဗျူဟာများသည် စစ်ဆင်ရေးဆွဲသူ၏ လက်နက်များပင်ဖြစ်သည်။ ထိုလက်နက်များကို အသုံးပြုပြီး မိမိရန်သူကို ထိထိရောက်ရောက် တိုက်ခိုက်နိုင်မည်အခြေအနေကို ဖန်တီးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်ဆင်ရေးပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန် တာဝန်ရှိသူသည် တိုက်ပွဲ၏အခြေအနေမှန်ကို မှန်ကန်စွာ အကဲဖြတ်တတ်ရမည်။ အသင့်လျော်ဆုံး နည်းပရိယာယ်ကို ရွေးချယ်တတ်ရန် အထူးအရေးကြီးသည်။ အဆိုပါနည်းကို အသုံးပြု

တိုက်ပွဲဝင်မည်သူများကိုလည်း အသုံးပြုမည်နည်းပရိယာယ်များ၊ အသုံးပြုနည်းများအကြောင်းကို လေ့ကျင့် ပညာပေးရမည်။

တိုက်နည်း (Method)ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ထားသောလက်နက်များ သို့မဟုတ် အသုံးပြုသည့် လှုပ်ရှားနည်းများကို ဆိုလိုပါသည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲ၏ နည်းလမ်းများတွင် မြောက်မြားလှစွာသော လှုပ်ရှားမှုများ ပါဝင်ပါသည်။ (သပိတ်အမျိုးမျိုး၊ စားသုံးသူသပိတ်၊ နိုင်ငံရေးအကူအညီ မပေးဘဲနေခြင်း စသည်တို့) အခန်းတစ်တွင် သပိတ်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ (နောက်ဆက်တွဲကိုလည်း ရှုပါ)

အကြမ်းမဖက်သည့်လှုပ်ရှားမှုအတွက် ထိရောက်သောတိုက်စစ်ဆင်မှုကို စီစဉ်ရေးဆွဲသည့်အခါ အဂ္ဂဗျူဟာစစ်ဆင်နည်း၊ မဟာဗျူဟာစစ်ဆင်နည်း၊ နည်းဗျူဟာများနှင့် တိုက်နည်းများကို ကောင်းစွာရွေးချယ်ပြီး တိကျစွာ စီစဉ်ရေးဆွဲထားရန် အထူးအရေးကြီးလှသည်။

ယခု ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးသည့်သင်ခန်းစာ၏ အဓိကအချက်မှာ လွတ်လပ်မှုအတွက် လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်ဆောင်သည့်အခါ မည်သည့်နည်းများအသုံးပြုမည်ကို ကောင်းစွာစဉ်းစားထားပြီး အစီအစဉ်များဆွဲရမည်။ ထိုထွင်းဉာဏ်များကို အသုံးချရမည်။ လိမ္မာပါးနပ်စွာအစီအစဉ်များကို ကြိုတင်ချမှတ်ထားပါလျှင် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ရောက်နိုင်သည်။ မိမိ၏ စိတ်ကူးဉာဏ်ကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုတတ်လျှင် တိုက်စစ်ဆင်ရမည့် လမ်းစဉ်ကို ချမှတ်နိုင်သည်။ ထိုလမ်းစဉ်အတိုင်းလိုက်နာပြီး မိမိတို့ရရှိနိုင်မည့် အင်အားများကို အလိမ္မာနှင့်အသုံးပြုနိုင်လျှင် ပြည်သူတို့အဖို့ လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်နှင့် ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ခြေချရောက်ရှိသွားနိုင်ပေလိမ့်မည်။

အခန်း - ၇ တော်လှန်စစ်ဆင်ရေးအတွက် အဓိအစဉ်လုပ်

၆ အင်ပွဲရစေမည့် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိစေရန်အတွက် အစိုးရကိုဖိဆန်သူ ခေါင်းဆောင်များသည် နည်းနိဿယ အမျိုးမျိုးအား သုံးနိုင်သည့် လှုပ်ရှားမှုအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲထားရမည်။ ၎င်းအစီအစဉ်ဖြင့် ဒုက္ခခံစားနေရသူများကို အင်အားတက်လာအောင် လှုပ်ပေးနိုင်ရမည်။ အာဏာရှင်အစိုးရကို အားလျော့သွားစေနိုင်ရမည်။ တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖန်တီးပေးရမည်။ သည်လိုလုပ်နိုင်မည့် လှုပ်ရှားမှုအစီအစဉ်များကို စီစဉ်နိုင်အောင် အခြေအနေကို သေချာစွာသုံးသပ်ကြည့်ရမည်။ မည်သည့်နည်းလမ်းမျိုးက ပိုမိုထိရောက်နိုင်မည်ဆိုသည်ကိုလည်း ခန့်မှန်းကြည့်တတ်ဖို့လိုသည်။ ဤကဲ့သို့ သေချာစွာစဉ်းစားပြီး ဆန္ဒစစ်ခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်မှုအတွက် တိုက်ပွဲဝင်သော အချို့သော တိုက်ပွဲတခုချင်းစီ ဗျူဟာ (Campaign Strategy) များအတွက် စီမံဆောင်ရွက်မှုများ ပေါ်ထွန်းလာနိုင်သည်။ အဂ္ဂဗျူဟာနှင့် တိုက်ပွဲတခုချင်းစီဗျူဟာများဆိုသည်မှာ ဆက်စပ်နေသော်လည်း ထိုအလုပ်နှစ်ခုကို ဆောင်ရွက်သည့်နည်းများက တခြားစီဖြစ်သည်။ အဂ္ဂဗျူဟာတိုက်စစ်ဆင်နည်းများကို ဖော်ဆောင်ပြီးမှ မည်သို့မည်ပုံတိုက်ကြမည်ဆိုသော တိုက်ပွဲတခုချင်းစီအတွက် ဗျူဟာများကို ချမှတ်ထားနိုင်ပေမည်။ အဂ္ဂဗျူဟာတခုလုံး၏ ရည်မှန်းချက်များရရှိရန်အတွက် တိုက်ပွဲတခုချင်းစီ၏ဗျူဟာများ လိုအပ်ပါသည်။

ဖိဆန်လှုပ်ရှားမည့် အစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲသည့်အခါ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် ပြဿနာအမျိုးမျိုး၊ ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စအဖုံဖုံတို့ကို သတိထားရမည်။ ယခုနေရာတွင် စဉ်းစားရန်လိုသည့်အချက်များက ဘယ်အချက်များဖြစ်သည်ကို ကြည့်ကြစို့။ အဂ္ဂဗျူဟာအဆင့်နှင့် မဟာဗျူဟာအဆင့်တို့တွင် စဉ်းစားရမည့် အရေးကြီးသော အချက်များကို ဖွင့်ဆိုပြပါမည်။ စစ်ဆင်ရေးပြင်ဆင်သည့်အခါ ခုခံတိုက်ခိုက်ဖို့ ပြင်နေသူများက ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ် တခုလုံး၏အခြေအနေကို နက်နက်နဲနဲသိရမည်။ ဘယ်အရပ်တွင် ဖြစ်နေသည်၊ သမိုင်းကြောင်းအရ မည်သို့ဖြစ်တတ်သည်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်က မည်သို့ရှိသည်၊ စစ်တပ်အခြေအနေက ဘယ်ပုံရှိသည်၊ ယဉ်ကျေးမှုဘက်က ကြည့်လျှင် ဘယ်သို့၊ လူမှုရေးရာဘက်က ကြည့်လျှင် ဘာဖြစ်မည်။ နိုင်ငံရေးရှုထောင့်အမြင်၊ စိတ်ဓာတ်ဘယ်လိုဖြစ်နိုင်သည်။ စီးပွားရေးအရ မည်သို့ထိရောက်နိုင်မည်။ နိုင်ငံတကာက ဘယ်လိုယူဆမည် စသည်အချက်များကို နားလည်ဖို့လိုသည်။ ခုခံတိုက်ရမည့်တိုက်ပွဲ မည်သို့ဖြစ်လာရပုံနှင့် ပဋိပက္ခ၏သမိုင်းကြောင်းကို ကြည့်ပြီးမှ တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်၊ ထိုးစစ်ကို ရေးဆွဲနိုင်မည်။

စစ်ဆင်ရေးစီမံမှုအတွက် စေခြင်ခဉ်းစားကြံစဉ်မှုများ။

ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင်များနှင့် ခုခံတိုက်ရေးကိုစဉ်သူတို့သည် တိုက်ပွဲ၏ရည်မှန်းချက်နှင့် အရေးကြီးမှုတို့ကို အက်ဖြတ်တတ်ရန်လိုသည်။ တိုက်ပွဲ၏ ရည်မှန်းချက်များသည် တိုက်ရကျိုးနပ်မနပ် မေးခွန်းထုတ်ကြည့်ရန်လိုသည်။ အကယ်၍ တိုက်ရကျိုးမနပ်လျှင် အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူသော မေးခွန်းကိုလည်း မေးကြည့်ရန်လိုအပ်သည်။ တိုက်ပွဲ၏ရည်မှန်းချက်အစစ်အမှန်များကို ဆုံးဖြတ်ရန်လည်း အထူးအရေးကြီးလှသည်။ အာဏာရှင်စနစ်ကို တွန်းလှန်ပစ်ရန် သို့မဟုတ် လက်ရှိအာဏာရှင်ကို ဖယ်ရှားပစ်ရန်ဟု ပြောရုံနှင့်မပြီး ဆိုသည့်အချက်ကို ရှင်းပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တိုက်ရသည့်ရည်မှန်းချက်က ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ ဒီမိုကရေစီအစိုးရဖွဲ့ပြီး လွတ်လပ်သော လူ့ဘောင်သစ်ထူထောင်ပေးဖို့ဖြစ်ရမည်။ ဤအချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိထားမှ ကျယ်ပြန့်သည့်အဂ္ဂဗျူဟာ တိုက်ပွဲကိုဆင်နွှဲနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထို့အတူ တိုက်ပွဲတခုချင်းအတွက် မဟာဗျူဟာကိုလည်း ကြိုတင်စီစဉ်ထား

နိုင်လိမ့်မည်။

အထူးသဖြင့် အာဏာဖိဆန်တော်လှန်တိုက်ရန် စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများက အဓိကအရေးကြီးသည့် အောက်ပါပေးခွန်းများကို အဖြေရှာကြည့်တတ်ရမည်။ ဥပမာ...လွတ်လပ်မှုအတွက် တိုက်ကြရာတွင် မည်သည့် အခက်အခဲမျိုး၊ ဆူးငြောင့်ခလုတ်မျိုးကို ရင်ဆိုင်ရမည်နည်း။

ဘာတွေကိုလုပ်လျှင် လွတ်လပ်မှုရမည်နည်း။

အာဏာရှင်အစိုးရက မည်သည့်ဘက်တွင် အင်အားတောင့်တင်းသနည်း။

အာဏာရှင်အစိုးရ၏ အားနည်းချက်များက ဘာတွေဖြစ်သနည်း။

အာဏာရှင်၏ အာဏာအရင်းအမြစ်များကို ဘယ်အဆင့်အထိတိုက်ခိုက်နိုင်လျှင် အင်အားနည်းသွားမည်နည်း။

ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများနှင့် ပြည်သူတို့၏အင်အားများမှာ ဘာတွေဖြစ်သနည်း။

ဒီမိုကရေစီဘက်က အားနည်းချက်များမှာ ဘာတွေဖြစ်သနည်း။ မည်ကဲ့သို့ အင်အားတောင့်လာအောင် ပြုလုပ်ရမည်နည်း။

ယခုဖြစ်နေသောပဋိပက္ခအတွင်း ဝင်မစွက်သေးသော်လည်း အာဏာရှင်အစိုးရဘက်ကို ဖြစ်စေ၊ ဒီမိုကရေစီဘက်ကိုဖြစ်စေ အကူအညီလောလောဆယ်ပေးနေသူ သို့မဟုတ် နောက်နောင်အခါတွင် အကူအညီပေးမည်ပုံ ရသည့် ကြားနေပါတီဝင်တို့၏ စိတ်သဘောထားက မည်ကဲ့သို့ရှိသနည်း။ သူတို့က ကူညီမည်ဆိုလျှင် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း ကူညီနိုင်ကြလိမ့်မည်နည်း။

မည်သို့အာဏာဖိဆန်တိုက်ကြမည်နည်း။ ထိုကိစ္စများကို ရွေးချယ်ကြစို့။

ပထမဦးဆုံးစီစဉ်သည့်အဆင့်တွင် စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများက လာမည့်တိုက်ပွဲအတွက် မည်သည့်နည်းများကို အဓိကအသုံးပြုမည်ကို ရွေးချယ်ထားရမည်။ တိုက်ပွဲဝင်နည်းအမျိုးမျိုးထဲမှ မည်သည့်နည်းက အကျိုးရှိမည်။ မည်သည့်နည်းကိုသုံးလျှင် ကန့်သတ်ချက်များရှိမည် စသည်တို့ကိုတွက်ကြည့်ရမည်။ ဥပမာ...သမားရိုးကျ စစ်တပ်နှင့်တိုက်နည်းလော၊ ပြောက်ကျားနည်းဖြင့်တိုက်မည်လော။ နိုင်ငံရေးအာခံမှုနှင့်တိုက်မည်လော။ နောက်ထပ် ဘာနည်းများရှိသေးသနည်း စသည်ဖြင့်တွက်ဆရမည်။

တိုက်နည်းတိုက်ဟန်များကို ရွေးချယ်သည့်အခါ တိုက်ပွဲဝင်မည့်သူများသည် အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

မိမိတို့ရွေးချယ်ထားသော တိုက်နည်းများကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများက အသုံးပြုနိုင်မည်အင်အား ရှိမည်လား။

ဖိနှိပ်ခံနေရသည့်လူထု၏အင်အားကို အသုံးပြုနိုင်မည်လား။

အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ပျော့ကွက်ကို အမိအရထိခိုက်အောင် တိုက်နိုင်မည်လား။ သို့မဟုတ် အာဏာရှင်တို့ အားသာနေသည့်အချက်ကို တိုက်နေခြင်းဖြစ်သွားမည်လား။

အဆိုပါရွေးချယ်ထားသောနည်းသည် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ ကိုယ့်ကိုကိုယ်ပို၍ အားကိုးလာ တတ်အောင်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်မည်လား။ သို့မဟုတ် ကြားနေအုပ်စုကို အားကိုးဖို့လိုအပ်မည်လား။ သို့မဟုတ် ပြင်ပအကူအညီများ လိုအပ်မည်လား။

ထိုသို့သောနည်းကိုသုံးပြီး အာဏာရှင်တို့ကို တိုက်ခဲ့သောဖြစ်ရပ်များတွင် မည်သို့ ဖြစ်ပွားခဲ့သနည်း။ ယခုတိုက်ပွဲတွင် ထိုနည်းကိုသုံးလိုက်ပါက ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ ပိုမိုများပြားမည်လား။ နည်းသွားမည်

လား။

အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြုတ်ချနိုင်ပြီဆိုပါစို့။ ထိုတိုက်နည်းကြောင့် မည်သည့်အစိုးရမျိုး ပေါ်ပေါက်လာ

နိုင်သနည်း။

တိုက်နည်းတိုက်ဟန်များကို စဉ်းစားသည့်အခါတွင် အကျိုးယုတ်လျော့စေမည့် လုပ်ဆောင်မှုများကို ထည့်သွင်း မစဉ်းစားသင့်ပေ။

အခြားတိုက်နည်းများနှင့်ယှဉ်လျှင် နိုင်ငံရေးအန်တူမူနည်းသည် သိသိသာသာအကျိုးရှိကြောင်း ပါဝင်အခန်းများတွင် အမျိုးမျိုးတင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲစီမံကိန်းရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်နေသည့် ကိစ္စတစ်ခု၏ အခြေအနေမည်သို့ရှိသည်ကို သေချာစွာသုံးသပ်ရမည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံရေးအန်တူသည့်နည်းကို အသုံးပြုပြီး တိုက်လိုက်လျှင် အထက်ပါမေးခွန်းများအတွက် အဖြေမှန်များ ထွက်၊ မထွက်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်လိုအပ်လှသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် ဩဇာရောက်ရှိခြင်း

အဂ္ဂဗျူဟာစစ်ဆင်နည်းကို အသုံးပြုပြီး နိုင်ငံရေးအန်တူမူများလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အာဏာရှင်စနစ် ပြိုကွဲရန်အတွက်သာမက ဒီမိုကရေစီစနစ်ထူထောင်ခြင်း၊ အာဏာရှင်စနစ် နောက်ထပ်အသစ် ပေါ်မလာနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။ အဆိုပါရည်မှန်းချက်သုံးချက်ကိုရလိုလျှင် မိမိတို့အသုံးပြုမည်ဟု ရွေးချယ်ထားသောနည်းသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း အရေးပါသော အာဏာခွဲဝေမှုပုံစံအား ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရှိရမည်။ အာဏာရှင်တို့လက်ထက်က ပြည်သူတို့တွင် ဩဇာအာဏာမရှိ။ အဖွဲ့များမှာလည်း အာဏာမဲ့နေသည်။ အစိုးရဘက်တွင်သာ အင်အားတောင့်ပြီး ဩဇာအာဏာများ အလွန်တောင့်တင်းခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့အင်အားမမျှ၊ ဩဇာအာဏာ တဘက်စောင်းနင်းဖြစ်နေသည်ကို ပြင်ဆင်ရမည်။ မပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သော် အသစ်တက်လာသည့် အစိုးရသစ်မှာလည်း အစိုးရဟောင်းကဲ့သို့ အာဏာရှင်ဆန်လာကြလိမ့်မည်။ အာဏာရှင်တစ်ဦးမှတစ်ဆင့် အာဏာလွှဲပြောင်းသွားသော အချင်းချင်းအာဏာသိမ်းမှုများ၊ နန်းတွင်းအာဏာလှုပ်ရှားမှုများကို လက်မခံနိုင်ပါ။

အခန်း(၅)တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း နိုင်ငံရေးအန်တူမူနည်းတွင် လူထုကိုစည်းရုံးပြီး အာဏာရှင်တို့ကိုတိုက်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုတရားမျှတသော အာဏာခွဲဝေမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်အောင် လုပ်သောနည်းများလည်း အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ပြည်သူတို့ကို အကြမ်းမဖက်ဘဲ လှုပ်ရှားလာတတ်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးလိုက်သည့်အတွက် အာဏာရှင်အစိုးရအဖို့ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နိုင်သည့်တိုင်အောင် အလွယ်တကူနှင့် မမြိမ်းခြောက်နိုင်တော့ပေ။ ပြည်သူတို့ငုံ့ခံနေအောင် မလုပ်နိုင်တော့။ လူထုက သူတို့အသုံးချနိုင်သည့်နည်းများနှင့် အစိုးရကို ကာပြန်နိုင်သည်။ တခါတရံ အာဏာမပြနိုင်အောင် အစိုးရကို ပိတ်ပင်တားဆီးနိုင်သည်။ ထိုမျှမက နိုင်ငံရေးအန်တူလှုပ်ရှားမှုများနှင့် လူထုကို စည်းရုံးလိုက်ခြင်းဖြင့်လည်း လွတ်လပ်သောအဖွဲ့အစည်းများ အင်အားတောင့်လာအောင်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည်။ လူထုသည် ဩဇာအာဏာကို ထိရောက်စွာသုံးတတ်သည့်အတွေ့အကြုံကို အလွယ်တကူနှင့် မေ့တော့မည်မဟုတ်။ လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်တတ်လာကြပြီး ကျွမ်းကျင်မှုရလာသော ပြည်သူများကို အာဏာရှင်ဖြစ်လာနိုင်မည့် လူစားမျိုးများကလည်း ဖိနှိပ်ထားနိုင်ဖို့မလွယ်ကူပေ။ ဤကဲ့သို့ အာဏာချိန်ခွင်လျှာပြောင်းလာအောင် လုပ်လိုက်နိုင်သည့်အတွက် အခွန်ရှည်စွာတည်မြဲနိုင်သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ထူထောင်ပေးနိုင်ဖွယ်လမ်းကြောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ပါသည်။

မြင်ပမှအကူအညီ

လှုပ်ရှားမှုအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်သည့်အခါ အာဏာရှင်အစိုးရကိုတိုက်ရန် ပြည်တွင်းပြည်ပ အင်အားစုတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ဖိအားပေးမှုတို့ကို အကဲဖြတ်ရန်လိုအပ်ပေသည်။ ဤအချက်ကို အကဲဖြတ်ကြည့်ကြသည့်အခါ အာဏာအန်တူဖိဆန်သည့် လှုပ်ရှားမှုအားကို ပြည်တွင်းကစပြီးယူရမည်ဟု ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပြည်ပမှ အကူအညီများရလာသည့်တိုင်အောင် ၎င်းအကူအညီက ပြည်တွင်းအင်အားစု၏ လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် ပေါက်ဖွားလာရခြင်းဖြစ်သည်။

အာဏာရှင်အစိုးရက လူ့အခွင့်အရေးများဖောက်ဖျက်မှု၊ လူများအား ဂုဏ်သိက္ခာကျအောင် လုပ်ဆောင်မှုနှင့် ဘာသာရေးချုပ်ချယ်မှုစသည်တို့ကို ကျူးလွန်နေပါသည်ဟုထောက်ပြပြီး ကမ္ဘာက ဖြစ်တင်ရှုတ်ချလာအောင် စည်းရုံးဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားအစိုးရကသော်ငြား၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့များကသော်ငြား၊ အာဏာရှင်အစိုးရကို သံတမန်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးအရ ပိုင်းဝန်းပိတ်ဆို့မှုများ လုပ်ဆောင်လာအောင်ကြိုးစားနိုင်သည်။ စီးပွားရေးပိတ်ပင်ခြင်း၊ လက်နက်မရောင်းဘဲနေခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သံတမန်ရေးရာအသိအမှတ်ပြုသည့်အဆင့်ကို နှိမ်ချလိုက်နိုင်သည်။ သံတမန်အဆက်အသွယ် လုံးဝမလုပ်ဘဲ နေနိုင်သည်။ စီးပွားရေးအကူအညီများကို ရပ်စဲပစ်နိုင်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရနိုင်ငံတွင် ငွေရင်းနှီးမြုပ်နှံပြီး စီးပွားမရှာကြရန်တားမြစ်လိုက်နိုင်သည်။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများကဖြစ်စေ၊ ဂုလသမဂ္ဂနှင့် ၎င်း၏ဌာနအသီးသီးတို့မှဖြစ်စေ အာဏာရှင်အစိုးရကို ထုတ်ပယ်ပစ်လိုက်နိုင်သည်။ ထိုမျှမက ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်ကို နိုင်ငံခြားမှ ဘဏ္ဍာရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးအကူအညီများ တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးလာနိုင်သည်။

အဋ္ဌဗျူဟာစစ်ဆင်ပုံကို မည်သို့ခွဲခြားမည်နည်း။

အခြေအနေကို ခန့်မှန်းသုံးသပ်ခြင်း၊ လှုပ်ရှားမှုနည်းများကိုရွေးချယ်ခြင်း၊ ပြင်ပအကူအညီ အခန်းကဏ္ဍကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းများ ပြီးစီးသောအခါ အဂ္ဂဗျူဟာစစ်ဆင်ရန်ကြံစည်နေသူများသည် တိုက်ပွဲအား မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံး တိုက်ကြမည်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးဆွဲထားရမည်။ ထိုကျယ်ပြန့်သော အစီအစဉ်တွင် လက်ရှိအခြေအနေမှသည် အနာဂတ်လွတ်လပ်မှုနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ် တည်ထောင်သည်အထိ ပါဝင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အဂ္ဂဗျူဟာကို ရေးဆွဲကြသည့်အခါ စီစဉ်ရေးဆွဲသူများသည် မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့မေးခွန်းများထုတ်ဖို့လိုအပ်ပါသည်။ အောက်ပါမေးခွန်းများသည် ယခင်က ဖော်ပြခဲ့သည့်မေးခွန်းများထက် အသေးစိတ်ပိုကျသည်။ နိုင်ငံရေးအန်တုသည့်တိုက်ပွဲ၏ အဂ္ဂဗျူဟာများအတွက် လိုအပ်သောအချက်များလည်းဖြစ်သည်။

ရေရှည်တိုက်ရမည့်တိုက်ပွဲကို မည်ကဲ့သို့စတင်ကြမည်နည်း။ ဖိနှိပ်ခံခဲ့ရသူများအား မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့ ယုံကြည်အားထားသည်စိတ်များ တက်ကြွလာအောင် မည်သို့လုပ်ဆောင်ကြမည်နည်း။ အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖိဆန်အန်တုနိုင်စေရန် မည်ကဲ့သို့အားဖြည့်ပေးမည်နည်း။ လုပ်ကိုင်ရာ၌ အကန့်အသတ်ရှိသည့် နည်းလမ်းမျိုးများတွင်ပင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်နည်း။ အချိန်နှင့် ကျင့်သားရလာသည့်အလျောက် လူထုက ဘယ်အထိ အစိုးရကို အကူအညီပေးဘဲ နေနိုင်ကြမည်နည်း။ အာဏာဖိဆန်အန်တုမှုများ များပြားလာအောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ကြမည်နည်း။ လူထုအပေါ် ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ ထိန်းချုပ်ထားပြီး အစိုးရဘက်ကိုမလှုပ်နိုင်အောင် ချုပ်ကိုင်ထားရန် ဘာတွေလုပ်နိုင်မည်နည်း။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ တခုပြီးတခုလုပ်သွားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များက ဘာတွေများဖြစ်နိုင်မည်နည်း။

အာဏာရှင်စနစ်လက်အောက်တွင်တည်ရှိနေသော လွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ ရှိသလား။ လွတ်လပ်မှုအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ကြရာတွင် ထိုအသင်းအဖွဲ့များကို အသုံးချနိုင်ပုံ ရှိပါသလား။ အာဏာရှင်အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထားသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၊ အစည်းအရုံးများထဲမှ မည်သည့်အဖွဲ့များကို မိမိတို့ဘက်သို့ ပြန်ရောက်အောင်လုပ်မည်နည်း။ သို့မဟုတ် အာဏာရှင်အစိုးရ တည်ရှိနေဆဲမှာပင် ဒီမိုကရေစီအုပ်စု၏ လိုလားချက်များ ရရှိပြီး ဒီမိုကရေစီအသိုင်းအဝိုင်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာရန်အတွက် မည်သည့် အစည်းအရုံးအသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဖန်တီးပေးဖို့ လိုမည်နည်း။

အတိုက်အခံပြုလုပ်ရာတွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအင်အားများကို တိုးတက်အားကောင်းလာစေရန် မည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ကြမည်နည်း။ လှုပ်ရှားမှုအတွင်းပါဝင်ကြသူများကို မည်သို့ လေ့ကျင့်ပေးထားပေးမည်နည်း။ အာဏာအန်တုမှုတိုက်ပွဲအတွင်း ဘာတွေလိုမည်နည်း။ (ငွေကြေး၊ ကိရိယာတန်ဆာပလာ စသည်ဖြင့်) လူများကို စည်းရုံးသည့်အခါ မည်သည့်အမှတ်အသားတံဆိပ်မျိုးသုံး၍ စည်းရုံးလျှင် စည်းရုံးရေးပို၍ ထိရောက်နိုင်မည်နည်း။

အာဏာရှင်တို့၏ အာဏာရပေါက်ရလမ်းများ နည်းသည်ထက်နည်းသွားပြီး နောက်ဆုံး လုံးဝပြတ် တောက်သွားအောင် မည်သည့်လှုပ်ရှားမှုများလုပ်မည်နည်း။ မည်သည့်အဆင့်တွင် ထိုအခြေအနေမျိုးသို့ ရောက် မည်နည်း။ အာဏာအန်တုဖီဆန် တော်လှန်နေကြသည့် ပြည်သူများကလည်း မည်သို့ဆက်ပြီး ဖီဆန်နေနိုင်ကြမည် နည်း။ တချိန်တည်းမှာပင် စည်းကမ်းသေဝပ်ပြီး အကြမ်းမဖက်ဘဲ ဆက်တိုက်နေကြမည်လား။ ပဋိပက္ခဖြစ်နေ သည့်အတွင်း လူထု၏အခြေခံလိုအပ်ချက်များ အဆက်မပြတ်ရရှိနေအောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်နည်း။ အာ ဏာရှင်စနစ် ဖြိုပျက်ပြီးနောက် အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလတရပ်ဖြတ်သန်းရမည်။ ထိုအသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလ ပြေပြစ်ချောမောရေးအတွက် အောင်ပွဲရခါနီးအချိန်တွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအုတ်မြစ်များကို မည်ကဲ့သို့ တည် ဆောက်မည်နည်း။

အာဏာရှင်အစိုးရကိုဖြုတ်ချပြီး လွတ်လပ်မှုရအောင်လုပ်နိုင်သည့်လှုပ်ရှားမှုနည်းများကို မူသေချမှတ် ထား၍မရပါ။ ပုံသေနည်းတခုတည်းဖြစ်အောင်လည်း လုပ်၍မရပါ။ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြိုဖျက်ပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ် တည်ဆောက်နိုင်မည့် လှုပ်ရှားမှုများအားလုံး တခုနှင့်တခုမတူ၊ ကွဲပြားခြားနားသည်။ အခြေအနေတခုနှင့်တခု ထပ်တူထပ်မျှလည်းမဟုတ်။ အာဏာရှင်များကလည်း တယောက်နှင့်တယောက်မတူကြ။ အသွင်အပြင် တခြားစီ ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်မှုအတွက် အုံကြွနေကြသူများကလည်း အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအန်တုရန် အဂ္ဂဗျူဟာ ရေးဆွဲသူများအဖို့ ပဋိပက္ခအခြေအနေ မည်သို့ရှိနေသည်ကို ကောင်းစွာနားလည်ကြဖို့ လိုရုံမျှမက မိမိတို့အသုံး ဖြုကြမည့် လှုပ်ရှားမှုနည်းလမ်းများကို ကောင်းစွာသိရှိထားဖို့လိုပါသည်။^၁

တိုက်ပွဲအတွက် အဂ္ဂဗျူဟာကို သေချာစွာစီစဉ်ပြီးသည်အခါ အများသိရှိစေရန် ကြေညာရမည်။ အ ဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပါဝင်လှုပ်ရှားရန် လိုအပ်သည်သူများက လှုပ်ရှားမှုနည်းများကို သဘောပေါက်ပြီး အထူး ညွှန်ကြားချက်များကိုလည်း နားလည်ကြမှသာ လှုပ်ရှားမှုလုပ်ရန် ပိုမိုစိတ်ပါဝင် စားလာကြလိမ့်မည်။ အာဏာဖိ ဆန်အန်တုမှုများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ အာဏာဖိဆန်အန်တုရေးကို သိရှိနားလည်လာလျှင် နောင်တနေ့တွင် သူတို့၏စိတ်ဓာတ်များကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။ လှုပ်ရှားမှုများကို ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက် ချင်စိတ်များရှိလာလိမ့်မည်။ သင့်တော်သည့်အရာများကို လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ပေးလာလိမ့်မည်။ ထိုသို့ အဂ္ဂဗျူဟာ ကို အများသိစေရန်ကြေညာမှုကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရကလည်း ပြည်သူတို့ လှုပ်ရှားမှုများလုပ်ဆောင်ရန် ပြင် ဆင်နေကြပြီဖြစ်ကြောင်း ရိပ်စားမိလာသောအခါ ရက်ရက်စက်စက်ဖိနှိပ်နေမှုများကို တဖြည်းဖြည်းနှင့် လျော့ ချလိုက်ကြလိမ့်မည်။ ချုပ်ချယ်မှုများ နည်းသွားပေလိမ့်မည်။ အကယ်၍ ထိုသို့လျော့မပေးလျှင်လည်း အစိုးရအပေါ် နိုင်ငံရေးအရ တန်ပြန်ထိခိုက်လာကြတော့မည်ကို သိလာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုအဂ္ဂဗျူဟာ၏ လက္ခဏာ၊ အခြင်းအရား၊ သဘောထားတို့ကိုကြည့်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှာပင် သဘောကွဲလွဲမှုများ ရှိလာလိမ့်မည်။ အာ ဏာရှင်အစိုးရဘက်က ခွဲထွက်လာရောက်ပူးပေါင်းသူများ ပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်။ အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖြုတ်ချ ပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်တည်ထောင်ရန်အတွက် ရေးဆွဲထားသည့် အဂ္ဂဗျူဟာစီမံချက်ကို အသုံးပြုတော့မည်ဟု အ တည်ပြုပြီးသည်နှင့် ဒီမိုကရေစီဘက်တော်သားများက ၎င်းအစီအစဉ်အတိုင်း တစိုက်မတ်မတ် လိုက်နာဆောင်ရွက် ကြရလိမ့်မည်။ အလွန်အလွန် ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲသော အကြောင်းကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာသည် အခါမျိုးတွင်သာ မူလချမှတ်ထားသည့်လမ်းစဉ်ကို စွန့်ပစ်ရမည်။ မိမိတို့ ရွေးချယ်ထားသည့်တိုက်နည်းက မှားနေပြီဖြစ်ကြောင်း သက်သေအထောက်အထားတွေ့လာသည့်အခါ သို့မဟုတ် တိုက်ပွဲဝင်ရမည့်အကြောင်းရင်းကပင်လျှင် ပြောင်းလွဲ သွားခဲ့သည်ရှိသော် မူလရေးဆွဲထားသည့် အဂ္ဂဗျူဟာကို ပြောင်းပစ်ရန်လိုသည်။ အဂ္ဂဗျူဟာကို အသစ်မပြောင်းမီ အခြေအနေကို သေချာစွာပြန်လည်ဝေဖန်သုံးသပ်ပြီး ပိုမိုခိုင်မာသည့် ဗျူဟာစီမံကိန်းသစ်ကိုရေးဆွဲပြီးမှ အသုံးချ

၁။ Recommended full length studies are *The Politics of Nonviolent Action* (Boston: Porter Sargent, 1973) and Peter Ackerman and Christopher Kruegler, *Strategic Nonviolent Conflict* (Westport, Connecticut, Praeger, 1994).

ရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ရန်လိုအပ်သည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆိုင်ရာဦးစီးဌာနများ၊ အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၊

အာဏာရှင်စနစ်ဇာတ်သိမ်းပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်မွေးဖွားရန် ရေးဆွဲထားသည့် အဂ္ဂဗျူဟာစီမံကိန်းသည် ကောင်းမွန်လှပြီး အကျိုးဖြစ်နိုင်ဖွယ်မည်မျှပင်ရှိစေကာမူ ၎င်းဗျူဟာတခုတည်းနှင့်တော့ မည်သည့်အရာမျှ အကောင်အထည်ပေါ်လာနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ စာရွက်ပေါ်တွင်သာ ရှိနေပေမည်။ အာဏာရှင်အစိုးရ၏အာဏာကို အမြစ်ကစပြီး တူးဖော်ပစ်ရန်အတွက် စွန့်စားပြီးတိုက်ကြသည့်အခါ အရေးပါသည်တိုက်ပွဲ အဆင့်ကလေးများ တခုစီအတွက် အသေးစိတ်ဗျူဟာများလိုသည်။ ထိုအသေးစိတ် စီမံကိန်းများမှတဆင့် အာဏာရှင်တို့အပေါ် ထိုးနှက်နိုင်မည့်နည်းပရိယာယ်များကို တဆင့်လမ်းညွှန်နိုင်မည်။ ချမှတ်ထားသောဗျူဟာတခုချင်း အောင်မြင်နိုင်ရန်အတွက်နည်းပရိယာယ်များနှင့် တိုက်ပွဲဝင်နည်းလမ်းများကို သေချာစွာရွေးချယ်ရမည်။ ဤနေရာတွင် ဗျူဟာအဆင့်များကို အလေးထားတင်ပြသွားမည်။

အရေးပါလှသောတိုက်ပွဲလေးများအတွက် အစီအစဉ်လုပ်ကြသည့် စစ်အတတ်ပညာ ကျွမ်းကျင်သူများသည် အဂ္ဂဗျူဟာတိုက်ပွဲအတွက် မူချမှတ်သောသူများကဲ့သို့ပင် မိမိတို့ အသုံးပြုကြရမည့် နည်းပရိယာယ်နှင့် လှုပ်ရှားမှုများ၏သဘောတရား၊ မည်သို့လှုပ်ရှားကြမည် စသည်တို့ကို ကောင်းစွာနားလည်ကြရမည်။ ဥပမာပြရမည်ဆိုသော် စစ်ဗိုလ်များသည် တိုက်ပွဲဝင်ရန် ကြံစည်ပြီးဆိုသည့်အခါ သူတို့၏စစ်တပ်အင်အားကို မည်ကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းထားသည်၊ စစ်ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးက မည်သို့၊ လက်နက်များလိုလာလျှင်မည်သို့ ဖြည့်တင်းပေးရမည်တို့ကို နားလည်ရမည်။ ခဲယမ်းမီးကျောက်၊ ပထဝီအနေအထားစသည့်အချက်များကို သိထားရမည်။ ထိုနည်းတူပင် နိုင်ငံရေးအန်တုမူ၊ လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်စီစဉ်သူများကလည်း အကြမ်းမဖက်သည့်တိုက်နည်း၏ သဘောတရားများ၊ မူဝါဒများကို နားလည်ရမည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းနည်းများကို နားလည်ရုံနှင့်မပြီးသေး။ ဤစာအုပ်ပါ အချက်များကို ကျနစွာလိုက်နာရန်လည်း မရသေးပါ။ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းတတ်ရန်နှင့်လည်း မဟန်သေးပါ။ တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်များလည်း ပေါ်လာလိမ့်မည်မဟုတ်။ မိမိတိုက်ပွဲအတွက် တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက်များ စီမံချမှတ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ အကြားအမြင်၊ ဗဟုသုတများနှင့် ထိုးထွင်းဥာဏ် ရှိကြဖို့လိုပါသည်။

အထူးသီးသန့်ရွေးချယ်ထားသည့် တိုက်ပွဲအဆင့်များကို စီစဉ်သည့်အခါနှင့် ရေရှည်တိုက်ပွဲများ အတွက် စီစဉ်သည့်အခါ နိုင်ငံရေးအန်တုမူစီစဉ်မှုများ ရေးဆွဲသူတို့သည် တွေ့ကြုံရမည့် ပြဿနာများ၊ ကိစ္စအမျိုးမျိုးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားဖို့လိုပါသည်။ အောက်ပါအချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

■ တိုက်ပွဲအဆင့်တခုချင်းစီ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များက ဘာတွေဖြစ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များက ရေးဆွဲထားသော အဂ္ဂဗျူဟာတခုလုံး အကောင်အထည်ပေါ်လာအောင် မည်မျှစွမ်းဆောင်နိုင်မည်နည်း။

■ ရွေးချယ်ထားသည့် တိုက်နည်းအမျိုးမျိုးထဲမှ အကောင်အထည်ပေါ်လာအောင် လုပ်နိုင်မည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းက ဘာဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးလက်နက်များက ဘာတွေဆိုသည်ကို စဉ်းစားထားရမည်။ တိုက်နည်းအမျိုးမျိုးပါအောင် ဖြုံပြီးရေးထားသောအစီအစဉ်ထဲမှ မည်သည့်ပရိယာယ် အငယ်စားမျိုးလေးကိုသုံးပြီး အာဏာရှင်အစိုးရ၏ဩဇာအာဏာ ရပေါက်ရလမ်းများကို မည်သို့ပိတ်ပင် တားဆီးချုပ်ချယ်ထားလိုက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရမည်။ သေသေချာချာစဉ်းစားပြီးမှ ရွေးချယ်ထားသည့် ခြေလှမ်းငယ်အဆင့် အကောင်အထည်ပေါ်လာပြီးမှသာ အဓိကလိုလားချက်များကို ရလာနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားရမည်။

■ နိုင်ငံရေးအန်တုမူများနှင့် စီးပွားရေးပြဿနာများကို ဆက်စပ်ထားသင့်၊ မသင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ဆက်စပ်ထားမည်ဆိုလျှင် မည်ကဲ့သို့ဆက်စပ်ထားမည်ကို စဉ်းစားရမည်။ အကယ်၍ စီးပွားရေးကိစ္စများသည် အရေးပါသည်ကဏ္ဍတွင်ပါဝင်နေပါက အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်အခါမှ စီးပွားရေးနစ်နာချက်များ ချုပ်

ငြိမ်းသွားမည်ဆိုသည်အချက်ကို သိထားကြရမည်။ သိမထားခဲ့သော် ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ပြောင်းလွှဲနေသည့် ကာလတွင် စီးပွားရေးပြဿနာများကို လျင်မြန်စွာဖြေရှင်းမပေးနိုင်ပါက လူထုက အထင်နှင့်အမြင်ကွာလေစွဟု ပြောလာလိမ့်မည်။ မကျေနပ်မှုများပေါ်လာမည်။ ဤကဲ့သို့ လူထုက မကျေနပ်၊ အထင်အမြင်လွဲ ဖြစ်လာခဲ့သော် အာဏာရှင်အုပ်စုက စီးပွားရေးဒုက္ခများမရှိအောင် သူတို့လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးပြီး တဖန်ပြန်လည် ခေါင်းထောင်လာကြဦးမည်။

■ စတင်တိုက်ပွဲဝင်တော့မည်ဟု ဆိုသည်အခါ မည်သည့်ခေါင်းဆောင်မှု အဖွဲ့အစည်းမျိုးကိုလိုသည်၊ မည်သည့်ဆက်သွယ်ရေးစနစ်က အကောင်းဆုံးဖြစ်လိမ့်မည်ကို ကြိုတင်ဆုံးဖြတ်ထားရမည်။ တိုက်ပွဲဝင်နေသည့် ကာလအတွင်း ပြည်သူတို့နှင့် တော်လှန်ရေးကြံ့ခိုင်မှုများကို အဆက်မပြတ် ညွှန်ကြားမှု ပေးနေရန်လိုသည်။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားမှုပေးရန် မည်သို့ဆက်သွယ်ညွှန်ကြားကြမည်နည်း။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချစရာရှိသည်များကို မည်သို့ချမှတ်မည်နည်း စသည်တို့ကို တွေးတောထားရမည်။

■ တိုက်ပွဲသတင်းများကို သာမန်ပြည်သူများ၊ အာဏာရှင်အစိုးရအုပ်စုနှင့် နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနများက သိအောင်ဆက်သွယ်ရာတွင် မိမိဘက်က ကြေညာချက်များနှင့် သတင်းဖြန့်ချိမှုများကို အမှန်အတိုင်းပြောရမည်။ ဤစည်းကမ်းကို တင်းကျပ်စွာ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။ သတင်းများကို ချဲ့ပြီးပြော၊ အခြေအမြစ်မရှိသည့် ကြေညာပြောဆိုချက်များကို သတင်းလွှင့်လိုက်လျှင် တော်လှန်ရေးသူတို့အပေါ် အယုံအကြည်ကင်းမဲ့သွားလိမ့်မည်။

■ တိုက်ပွဲဖြစ်နေသည့်အတောအတွင်း မိမိတို့လူစုများ လိုအပ်နေသည့်အချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် ကိုယ့်ကိုကိုယ် ယုံကြည်အားထားတတ်ပြီး အကျိုးရှိသော လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးတို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြင်ဆင်ကြရမည်။ တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် တိုက်ရိုက်မပါဝင်သူများကလည်း မိမိတို့ဘက်တော်သားများ လိုအပ်နေသည့် အထက်ပါအချက်များနှင့်ဆိုင်သည့်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။

■ အချို့သောတိုက်ပွဲအဆင့်များအတွက် သို့မဟုတ် တိုက်ပွဲတခုလုံးအတွက် မည်သည့်ပြင်ပ အကူအညီမျိုးကိုရလျှင် အထောက်အကူဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်ကို စဉ်းစားထားရမည်။ မိမိတို့၏ တိုက်ပွဲသည် မသေချာ၊ မရေရာသော ပြည်ပအင်အားအပေါ်၌ မှီခိုစေဘဲ ပြည်ပအကူအညီများကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံး အသုံးပြုရမည်ကို သာ စဉ်းစားကြရမည်။ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ)၊ အခြားအစိုးရများ၊ ကုလသမဂ္ဂနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများထံမှ မည်သည့်အဖွဲ့က အကူအညီပေးနိုင်ပုံရသည်၊ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်း၏ အကူအညီကိုယူလျှင် သင့်တော်လိမ့်မည်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ဂရုပြုထားရမည်။

ထိုမျှမက အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို လူထုအားနှင့် အာဏာဖိဆန်အန်တု တိုက်ခိုက်နေသည့်ကာလအတွင်း စည်းကမ်းသေဝပ်မှုရှိရမည်။ အမိန့်နာခံမှုရှိရမည်။ မိမိဘက်တော်သားများ၏ လူမှုရေးလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရမည်။ ထိုသို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားတတ်မှသာ လွတ်လပ်သည့် ဒီမိုကရက်တစ်အင်အားစုတရပ်ကို ဖန်တီးပေးနိုင်မည်။ ထိုသို့ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုကြောင့် အမှန်တကယ်လိုအပ်သည့်အချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရုံမျှမက အာဏာရှင်အစိုးရက “နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတို့အတွက် ရက်ရက်စက်စက် နှိမ်နင်းလိုက်ရပါသည်”ဟု ဆိုလာသည်တိုင်အောင် လူထုကယုံကြည်တော့မည် မဟုတ်ပေ။ အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မဲ့သွားကြလိမ့်မည်သာ။

အစိုးရနှင့် ငှားပေးခြင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုရန်ဆိုသည့်ခါတိုင်း ပြန်လှမ်းစေခြင်း။

အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖိဆန်အန်တုတိုက်ခိုက်ပြီး အနိုင်ရဖို့အရေးတွင် ပြည်သူတို့က အစိုးရကိုကူညီရိုင်းပင်းမှုများ မလုပ်ကြရန်လိုအပ်သည်။ ဤအချက်ကို ခေါင်းထဲစွဲထားရမည်။ “မျောက်ဆရာပုံပြင်”(အခန်း-၃)

တွင် ဖော်ပြထားသည်အတိုင်း မှတ်ယူထားကြရမည်။ အစိုးရက ဖိနှိပ်သည်တိုင်အောင် လက်အောက်ငယ်သားများက ဆက်လက်ပြီး အချိန်ကြာမြင့်စွာ အကူအညီမပေးဟု ငြင်းဆန်နေခဲ့ကြလျှင် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နေသည့် အစိုးရလည်း မခံနိုင်။ အားလျော့လာပြီး နောက်ဆုံးတွင် ပြုတ်ကျသွားဖို့သာ ရှိတော့သည်။

အာဏာရှင် အစိုးရလက်အောက်တွင် နေလာကြရသူများသည် ထိုသဘောတရား၊ နည်းလမ်းအပေါ် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီးသား ဖြစ်ချင်ဖြစ်လိမ့်မည်။ ကြားဖူးနားဝလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်လိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့က ထိုဝါဒပြန့်ပွားအောင်၊ လူသိများ ထင်ပေါ်လာအောင် လုပ်ရမည်။ လူထုအကြား ‘မျောက်ဆရာပုံပြင်’၊ သို့မဟုတ် အလားတူပုံပြင်မျိုးများကို ဖြန့်ချိပေးရမည်။ ထိုပုံမျိုးကို လူတိုင်းနားလည်နိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အစိုးရကိုအကူအညီမပေးဘဲနေမှ ကောင်းသည်ဟူသော အယူအဆကို သဘောပေါက်သွားကြသည့်အခါ ပြည်သူအများအဖို့ နောင်တနေ့တွင်လည်း ဤကဲ့သို့ အာဏာဖီဆန်အန်တုမှုလုပ်ရန်အတွက် စည်းရုံးသည့်အခါ နားလည်သဘောပေါက်လာကြလိမ့်မည်။ အခြေအနေအသစ် တမျိုးတဖုံပြောင်းလာသည့်အခါတွင်လည်း ပြည်သူတို့သည် သူတို့ပါသာ သူတို့နည်းသူတို့ဟန်ဖြင့် အကြံဉာဏ်အမျိုးမျိုးကိုသုံးပြီး အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲ လက်ပိုက်ကြည့်နေလိုက်မည် ဖြစ်သည်။

အာဏာရှင်အစိုးရလက်အောက်တွင် လူထုကြား ဆက်သွယ်ခြင်း၊ သတင်းပို့ခြင်း၊ အကြံဉာဏ်များပေးခြင်းနှင့် မည်ကဲ့သို့ အာဏာဖီဆန်ရမည်ကို ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းများပြုလုပ်ရာတွင် အခက်အခဲ၊ အန္တရာယ်များရှိသော်ငြားလည်း လုပ်ဆောင်နိုင်သည်နည်းများရှိကြောင်း ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်က မကြာခဏ သက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ နာဇီနှင့် ကွန်မြူနစ်တို့လက်အောက်မှာပင်လျှင် တော်လှန်သူအချင်းချင်း အတွင်းသာမက လူထုအများနှင့်ပင် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်၍ရခဲ့ဖူးသည်။ ဥပဒေချိုးဖောက်ပြီး တရားမဝင်သည့် သတင်းစာ၊ စာရွက်စာတမ်း၊ စာအုပ်များကိုဖြန့်ဝေခဲ့သည်။ ထိုမျှမက ဆက်လက်ပြီး တိတ်ခွေ၊ ရုပ်ရှင်၊ ကက်ဆက်စသည်တို့နှင့်ပင် လူထုကို အဆက်အသွယ်လုပ်ခဲ့သည်။

မည်သို့အာဏာဖီဆန်မှုများလုပ်ရမည်ဟု အထွေထွေညွှန်ကြားချက်များ ပြင်ဆင်ထားပြီး လူထုထံ ကြိုတင်၍ဖြန့်ချိပေးထားနိုင်သည်။ ထိုသို့ ကြိုတင်ဖြန့်ချိခြင်းဖြင့် အခွင့်ကောင်းကို ရရှိနိုင်သည်။ ညွှန်ကြားချက်များထဲတွင် လက်ရှိတိုက်နေရသည့်ကိစ္စက ဘာဖြစ်သည်၊ မည်သည့်အကြောင်းအရာများ ပေါ်လာလျှင် လူထုကဆန္ဒပြကြရမည်၊ အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲ နေကြရမည်၊ မည်ကဲ့သို့ အာဏာဖီဆန်အန်တုမှုမျိုးများလုပ်နိုင်သည် စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင်များနှင့်အဆက်အသွယ်ပြတ်သွားပြီး တိကျသည့် ညွှန်ကြားချက်များကို အထက်က ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း မပြုနိုင်၊ လူထုကလည်း ညွှန်ကြားချက်များမရ ဖြစ်နေသည့်တိုင်အောင် အရေးကြီးသည့်ကိစ္စများပေါ်လာလျှင် ပြည်သူတို့က ဘာကိုလုပ်ရမည်ကို သိပြီးသားဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရလက်ပါးစေရဲများက တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုအပေါ် အသရေဖျက်ရန်ရည်ရွယ်၍ ‘အတုအယောင်’ တော်လှန်ရေးညွှန်ကြားချက်များထုတ်လွှင့်ကာ ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင်များအပေါ် လူထု၏ အကြည်ညိုပျက်သွားအောင်လုပ်တတ်သည်။ ထိုအခါ ပြည်သူတို့က အထွေထွေညွှန်ကြားချက်များကို သိပြီးသားဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းအတုအယောင် ပြုလုပ်ချက်များကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်သည်။

ဒီမိုကရေစီချုပ်ချယ်ခြင်းများနှင့် ဘန်ပြန်စေရေးယူခြင်း။

ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်က ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ကြလျှင် အာဏာရှင်အစိုးရဘက်က မည်သို့ပြန်ပြီးနှိမ်နင်းနိုင်မည်၊ အကြမ်းဖက်လာနိုင်မည်ဆိုသောအချက်ကို တိုက်ပွဲစီမံရေးဆွဲသူတို့က ကြိုတင်၍ မြင်ထားရမည်။ အာဏာရှင်အစိုးရက ပိုပြီးဖိနှိပ်လာမည်ပုံ ပေါက်လာလျှင် အရုံးမပေးဘဲ မည်သို့ရှောင်ရှားကြမည်၊ မည်မျှခံနိုင်မည်၊ မည်သို့ပြန်လုပ်မည် စသည်တို့ကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားကြရန်လိုပါသည်။ နည်းဗျူဟာအရဆိုလျှင် အရေးကြီးသောအခါမျိုးတွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော အစိုးရ၏နှိမ်နင်းမှုများအတွက် သင့်လျော်သည့် သတိပေးချက်များ

အား လူထုနှင့်မိမိဘက်သားများသိအောင် အသိပေးရမည်။ သို့မှသာ လှုပ်ရှားမှုထဲကိုပါလာလျှင် မည်သို့ဒုက္ခတွေ့ နိုင်ကြောင်းကို လူအများက ကြိုသိထားကြလိမ့်မည်။ အကယ်၍ အစိုးရက ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း နှိမ်နင်းတော့ မည်ကိုသိလျှင် ဒဏ်ရာရမည်သူများအတွက် ဆေးဝါးနှင့် သူနာပြုအကူအညီများကို အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသင့် သည်။ အစိုးရက နှိပ်ကွပ်တော့မည်ကို ကြိုတင်သိထားသည့်အလျောက် တိုက်ပွဲအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲကြသည့်သူ များသည် မိမိတို့၏ အဓိကလိုလားချက်များကို ရနိုင်အောင်၊ အစိုးရဘက်ကလည်း ရက်ရက်စက်စက် မနှိမ်နင်းနိုင် သည့်၊ နှိမ်နင်းပစ်ရန်လည်း ခဲယဉ်းသည့် တိုက်နည်းပရိယာယ်များ၊ လှုပ်ရှားပုံနည်းများကို ပွဲမဝင်ခင်ကပင် စဉ်းစား ထားရမည်။ ဥပမာ...အာဏာရှင်အစိုးရကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခြင်း၊ စီတန်းလမ်းလျှောက်ခြင်းတို့သည် ကြည့်ရှု သူများအား စိတ်လှုပ်ရှားစေသော်လည်း အာဏာရှင်တို့ကဖြိုခွင်းလျှင် ဆန္ဒပြသူ ထောင်နှင့်ချီ၍ သေဆုံးနိုင်သည်။ ဆန္ဒပြသူတို့က အသက်နှင့်ရင်းပြီး ရင်းနှီးပေးဆပ်လိုက်သော်လည်း အာဏာရှင်အစိုးရအပေါ် ထိထိရောက်ရောက် ဖိအားမပေးနိုင်ပါ။ အရဝမရောက်နိုင်ပါ။ လူတိုင်းအိမ်တွင်ထိုင်နေကြပြီး သပိတ်မှောက်၊ အစိုးရအလုပ်သမားများ ကလည်း ဘာမျှအကူအညီမပေးကြဘဲ တောင့်ခံနေကြသည်ကမူ အစိုးရကို ပိုမို၍ ထိခိုက်နိုင်သည်။

ရန်သူကိုရန်စပြီး မိမိတို့ဘက်တွင် အကျအဆုံးများပြားနိုင်သောနည်းကို ပြုလုပ်ရန် အဆိုပြုလာခဲ့သော် ၎င်းလှုပ်ရှားမှုက မည်သို့အကျိုးရှိမည်၊ မည်သို့ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်ကို သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်ကြရမည်။ တိုက်ပွဲဝင်နေသည့်ကာလအတွင်း ပြည်သူလူထုနှင့် တော်လှန်ရေးသမားများက စည်းကမ်းသေဝပ်မှု ရှိကြမည် လား။ အကြမ်းမဖက်ဘဲ နေနိုင်ကြမည်လား။ အစိုးရဘက်က ၎င်းတို့ကိုဆွပေးလျှင် ထိုသူတွေ သည်းခံနိုင်ပါမည် လား။ အစိုးရက အကြမ်းဖက်လာသည်တိုင်အောင် အတိုက်အခံဘက်က အကြမ်းမဖက် စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်အောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်နည်း။ လှုပ်ရှားမှုလုပ်မည်သူများထံမှ အကြမ်းမဖက်ပါဘူးဆိုသည့် ကတိ၊ သဘောတူညီချက်ကို ကြိုယူထားမည်လား။ အကြမ်းမဖက်ဆိုသည်မူဝါဒကို အများသိအောင် ကြေညာထား မည်လား။ ဆန္ဒပြသူများအား ထိန်းသိမ်းဖို့လူများထားရှိမည်လား။ အကြမ်းဖက်ချင်သူများ၊ အုပ်စုများကို သပိတ် မှောက်ထားမည်လား။ စည်းကမ်းသေဝပ်ကြဖို့ နှိုးဆော်သည့် လက်ကမ်းစာစောင်များအား ဖြန့်ချိထားမည်လား။ ဤကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးကြိုတင်အရေးယူဆောင်ရွက်ထားလျှင် ဖြစ်နိုင်မည်လား။ ထိရောက်မည်လား စသည်ဖြင့် အမျိုး မျိုး တွေးတောထားရမည်။ ထိုမျှမက ဆန္ဒပြသူများကို အကြမ်းဖက်လာအောင် သက်သက်ဆွပေးပြီး အကြမ်းဖက် မှုများ ကျူးလွန်လာအောင် ဖြားယောင်းကြသည့်သူလျှင်အေးဂျင့်များရှိသည်ကို အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်များက သိရှိထားကြရမည်။

ချမှတ်ထားသော ခိုင်ကဲကွင်း၊ ခိုင်ကဲကွင်းများအတိုင်း ဦးလည်မ သူနီ လှုပ်ဆေးခြင်း။

ခိုင်လုံသည့် တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက် အစီအစဉ်များ အဆင်သင့်ဖြစ်ချိန်တွင် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ ကို အာဏာရှင်အစိုးရက မဖြစ်လောက်သည့် အပြုအမူများနှင့် ခြေလှမ်းမှားအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော် ဒီမိုကရေစီ အင်အားစုများအနေဖြင့် မိမိတို့ချထားသည့်လမ်းစဉ်မှ သွေဖည်၍မသွားသင့်။ မိမိတို့၏ အဂ္ဂဗျူဟာကိုဖြစ်စေ၊ တိုက်ပွဲအဆင့်လေးများအတွက် ချမှတ်ထားသော ဗျူဟာများကိုဖြစ်စေ မသွေဖည်ရ။ အစိုးရက ထိုသို့မဖြစ် လောက်သည့် အပြုအမူများလုပ်လာသည်အခါ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်က မိမိတို့လမ်းစဉ်ကိုပစ်ပြီး မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်လှုပ်ရှားနေကြရသည်ကိုလည်း မေ့သွားတတ်သည်။ အဆိုပါစိတ်ဓာတ်မျိုးဝင်လာလျှင် အရေး မကြီးသည့် သာမညက်စွဲများနှင့်သာ ဗျာများနေကြရပေလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း အာဏာရှင်အစိုးရက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ လုပ်ဆောင်လာသဖြင့် နာကျင်ခံစားရမှုများ ပြင်းထန်ကောင်း ပြင်းထန်လာလိမ့်မည်။ မိမိတို့စိတ်ကိုထိန်းပြီး မိမိတို့အစီအစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်လှုပ်ရှားသွားကြဖို့ကိုသာ ဂရုစိုက်ကြရမည်။ အာဏာ ရှင် အစိုးရက ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ သေချာစွာချမှတ်ထားသော မဟာဗျူဟာ၊ တိုက်ပွဲဗျူဟာအစီအစဉ်အတိုင်း မလုပ်နိုင်အောင် တမင်သက်သက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ဆက်ပြီးလုပ်နေခြင်းလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။

အစိုးရအဖို့ အလွယ်တကူနှင့် အနိုင်ယူနိုင်အောင် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်ကို အကြမ်းဖက်လာအောင် ဆွပေးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ဒီမိုကရေစီဘက်တော်သားများက မိမိတို့ချထားသည့် အစီအစဉ်ကို ဆန်းစစ်ကြည့်ကြပြီး မှန်ကန်ပြီဟု ယူဆထားလိုက်ပြီးလျှင် ၎င်းအစီအစဉ်အတိုင်း တဆင့်ပြီးတဆင့် ရှေ့သို့ချီတက်သွားကြဖို့သာ ရှိတော့သည်။ တိုက်ကွက်နည်းဗျူဟာများ ပြောင်းတန်ပြောင်းရမည့်အခါများလည်း ရှိနိုင်သည်။ တိုက်နေရင်းတန်းလန်း အခြားကိစ္စများ တမျိုးတမည်ပေါ်လာချင်လည်း ပေါ်လာမည်။ သို့သော် ခေါင်းဆောင်ကောင်းမှန်လျှင် ရရှိသည့်အခွင့်အရေးများကို အမြတ်ထုတ်ဖို့ အမြဲတမ်းစောင့်ကြည့်နေကြရမည်သာ။ ဤကဲ့သို့ ချမှတ်ထားသည့်အစီအစဉ်အား အကြောင်းအားလျော်စွာ သင့်သလိုကြည့်ပြီး ပြောင်းတန်ပြောင်း လုပ်ရသည်ကို မူလအဂ္ဂဗျူဟာထဲတွင် ပါဝင်သောရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ရှုပ်ထွေးမသွားစေရ။ တိုက်ပွဲလေးများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့်လည်း မရှုပ်ထွေးစေရပေ။ မူချထားပြီးသည့် အဂ္ဂဗျူဟာတိုက်နည်းများနှင့် တိုက်ပွဲအဆင့်လေးများအတွက် ဗျူဟာများကို အသုံးပြုပြီး အကောင်အထည်ဖော်ကြရမည်။ သို့မှသာ အောင်မြင်နိုင်ကြလိမ့်မည်။

အခန်း - ၈

နိုင်ငံရေးအန်တီမူကို အသုံးပြုခြင်း

ပြည်သူထုက အာဏာမဲ့ဖြစ်နေပြီး ကြောက်ရွံ့နေကြရသည့်အခါများတွင် စွန့်စားမှုများစွာ လုပ်ဖို့မလို သည့်လှုပ်ရှားမှုများနှင့် စတင်ဆောင်ရွက်ကြဖို့အရေးကြီးပါသည်။ မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့ယုံကြည် တတ်လာအောင် လုပ်ပေးမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် စတင်ရမည်။ ဥပမာ...အဝတ်အစားကို ဝတ်ရိုးဝတ်စဉ် အတိုင်းမဝတ်ဘဲ ထူးခြားစွာ ဝတ်ထားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဝတ်ပြလိုက်လျှင် အစိုးရနှင့် သဘောကွဲလွဲကြောင်းကို လူသိရှင်ကြား လုပ်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရကို မကျေမနပ်ဖြစ်နေသည်ကို ထိုသို့ ပြလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အခြားပြည်သူတို့ပါ သိသိသာသာ ဝင်ရောက်ဆန္ဒပြလာကြအောင် လုပ်ပေးလိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ (အပေါ်ယံကြည့်လိုက်လျှင် အရေးမကြီးဟုထင်ရသည့်) နိုင်ငံရေးနှင့်မဆိုင်၊ မဖြစ်လောက်သည့်ကိစ္စ (ဥပမာ...သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေး ရရှိရေး)ကို အုပ်စုလိုက်လှုပ်ရှားမှုအနေဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်လာ အောင် လှုံ့ဆော်ပေးရမည်။ လူအများနားလည်ပြီး သူတို့အတွက်လည်း အကျိုးရှိနိုင်သော၊ အစိုးရကလည်း ငြင်းပယ်ကန့်ကွက်စရာမရှိသောကိစ္စမျိုးကို လှုပ်ရှားမှုလုပ်ရန် စီစဉ်သူများက ရွာဖွေရွေးချယ်ရမည်။ ယခုလို အသေးအဖွဲ့ကလေးများနှင့်ပတ်သက်သော လှုပ်ရှားမှုလုပ်ပေးလိုက်သဖြင့် လိုလားချက်များရလာသည့်အခါ ပြည်သူတို့၏ နစ်နာချက်များ ပြေလည်သွားကြရုံမက လူထုကိုလည်း ၎င်းတို့ထံရှိနေသော လူထုအာဏာအစွမ်းသတ္တိအကြောင်း သိသွားအောင် ပြသလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

အများအားဖြင့် ရေရှည်တိုက်ရန် စီစဉ်ရေးဆွဲထားသည့် တိုက်ပွဲစီမံချက်ထဲတွင် အာဏာရှင်အစိုးရကို ချက်ချင်းပြုတ်ကျသွားအောင် လုပ်ဆောင်မည်ဟု ရည်မှန်းထားသင့်။ တောင်းဆိုချက်၊ လိုလားချက်အသေးအဖွဲ့ကလေးများရရှိဖို့သာ ပထမရည်မှန်းထားရမည်။ တိုက်ပွဲအဆင့်တိုင်းတွင် လူတိုင်းပါဝင် ဆင်နွှဲရန်လည်း မလိုပါ။

ချမှတ်ထားသော အဂ္ဂဗျူဟာအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် တိုက်ပွဲကလေးများကို တခုပြီးတခု ဆက်လုပ်သွားရန်စဉ်းစားကြသည့်အခါ အာဏာဖီဆန်အန်တီမူကြမည်သူများသည် ရေရှည်တိုက်ပွဲအတွင်း ထိုတိုက်ပွဲအဆင့်ကလေးများ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး မည်ကဲ့သို့ တခုနှင့်တခုကွဲပြားခြားနားသည်ကို စဉ်းစားထားကြရန်လိုအပ်သည်။

ခုခံနည်းများကို ရွေး

စတင်ပြီးလှုပ်ရှားသည့်အဆင့်တွင် တိကျသောလိုလားချက်အမျိုးမျိုးအတွက် တိုက်ပွဲများကို ခွဲခြားလုပ်နိုင်လျှင် ပိုကောင်းသည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်ထားသော တိုက်ပွဲများကို တခုပြီးတခုလုပ်သွားရမည်။ တခါတရံ တိုက်ပွဲ နှစ်မျိုး၊ သုံးမျိုး ထပ်ကောင်းထပ်နေလိမ့်မည်။

လှုပ်ရှားမှုများကို စီစစ်ရွေးချယ်၍စီမံရာတွင် အာဏာရှင်တို့က ဘာတွေလုပ်ကိုင်၍ နစ်နာချက်များက ဘာတွေဖြစ်သည်ကို ထုတ်ဖော်ပြတတ်ရမည်။ သို့မဟုတ် အာဏာရှင်တို့ဖိနှိပ်ထားသော ကဏ္ဍတချို့ကို ဖွင့်ဟ တင်ပြရမည်။ ချမှတ်ထားသော မဟာဗျူဟာအားလုံး မလုပ်ဆောင်မီ ထိုသို့ တိုက်ပွဲအဆင့်တခုကို လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ရည်မှန်းထားသော ရည်ရွယ်ချက်တခုကို ကြားကာလမှာပင် ရရှိနိုင်သည်။

တိုက်ပွဲအားလုံး မပြီးဆုံးမှီအတွင်း ယခုလို လမ်းခုလပ်တွင်ပင် ရနိုင်သည့်အောင်ပွဲများသည် ဒီမိုကရေစီအင်အားစု၏ လက်ရှိအင်အားစု သို့မဟုတ် မိမိတို့ဘက်ပါလာနိုင်သည်ဟု ရည်မှန်းထားသည့်အင်အားစုများ၏ အောင်ပွဲများဖြစ်ရမည်။ အောင်ပွဲတခုရပြီးလျှင် နောက်ထပ်ဆက်တိုက်အောင်ပွဲများ တခုပြီးတခု ရနိုင်ပေလိမ့်မည်။

လှုပ်ရှားသူတို့၏စိတ်ဓာတ်များ တက်ကြွလာမည်မှာမလွဲ။ ရေရှည်တိုက်ပွဲအတွက် အကျိုးဖြစ်စေမည် အာဏာချိန် ခွင်လျှာ အပြောင်းအလှဲများ ရှိလာမည်။

အထူးရွေးချယ်ထားသည့်တိုက်နည်းများကို အခြေခံအားဖြင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး နှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စများအပေါ် အာရုံစူးစိုက်ထားရမည်။ အဆိုပါနည်းကို ရွေးရသည်အကြောင်းက လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ် တစ်စိတ်တဒေသလောက်ကို အာဏာရှင်အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထား၍မရအောင် လုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အာဏာရှင်အစိုးရက လောလောဆယ်ချုပ်ကိုင်ထားသည့် အဆိုပါကိစ္စများထဲမှ အချို့အစိတ်အပိုင်းများကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်က ပြန်လည်ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်အောင် လုပ်ရန်လည်းဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် အာဏာရှင် အစိုးရက လိုချင်သည့်အချို့အချက်များကို မပေးဘဲ ငြင်းထားလိုက်ခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ဖြစ်နိုင်မည် ဆိုပါက အထူးရွေးချယ်ထားသည့်တိုက်နည်းများကို အသုံးပြုပြီး အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ပျော့ကွက်များကိုထိအောင် တိုက်ခိုက်ပစ်ရမည်။ ပျော့ကွက်ကိုထိအောင် တိုက်နိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့နှင့်ဒီမိုကရေစီအင်အား စုဘက်က မိမိတို့ရနိုင်သည့် အင်အားစုကိုသုံးပြီး ထိထိရောက်ရောက် ဖြစ်နိုင်သမျှဖြစ်အောင် တိုက်ပြနိုင်လိမ့်မည်။

လှုပ်ရှားမှုစတင်လုပ်သည်နှင့် တိုက်ပွဲစဉ်သူများသည် အနည်းဆုံး ပထမတိုက်ပွဲတခုအတွက် ရှေးဦး စွာ တိုက်နည်းဆင်ထားပြီးဖြစ်ရမည်။ မိမိတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို မည်ကဲ့သို့ ကန့်သတ်ထားမည်နည်း။ ဤကဲ့ သို့ ကန့်သတ်ချက်ချထားလိုက်သည်ရှိသော် စီစဉ်ထားသောတိုက်ပွဲအားလုံးကို ချောချောမောမောဖြစ်အောင် မည်ကဲ့သို့ အထောက်အပံ့ရမည်နည်း။ အကယ်၍ ဖြစ်နိုင်မည်ဆိုလျှင် ဒုတိယ၊ တတိယတိုက်ပွဲများကို မည်ကဲ့သို့ တိုက်ကြမည်ဟု အကြမ်းရေးဆွဲထားနိုင်လျှင် ကောင်းလိမ့်မည်။ ၎င်းတိုက်နည်းများသည် ရွေးချယ်ထားပြီးသော အဂ္ဂဗျူဟာစစ်ဆင်နည်းများနှင့် အကျုံးဝင်ပြီး ညွှန်ကြားထားသော စည်းမျဉ်းများနှင့်လည်း အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်ရန် လိုပါသည်။

အာဏာရှင် ငိုအင်ဒေါ် ဖိစိခေါ်ခင်းနှင့် လက္ခဏာပြသခြင်း။

အာဏာရှင်အစိုးရကိုဖြုတ်ချမည် တိုက်ပွဲသစ်၏ ပထမအစတွင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ကြီးကြီး ကျယ်ကျယ်လုပ်ရန် လိုအပ်မည်မဟုတ်ပါ။ ပြည်သူတို့၏ စိတ်သဘောထားများကို စမ်းသပ်ကြည့်ပြီး ထိုသဘော ထားများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးရန်သာ စီစဉ်ထားသည့်လှုပ်ရှားမှုမျိုးဖြစ်သင့်သည်။ အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲ နေသည့် အာဏာဖီဆန်အန်တုသည်နည်းများဖြင့် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရန် လူထုကိုကျင့်သားရအောင် ပြင်ဆင် ပေးထားလိုက်ခြင်းဖြစ်ရမည်။

ပထမဦးစွာ အစိုးရကိုမကျေနပ်သည့် လက္ခဏာအမူအရာမျှသာပြပြီး ကန့်ကွက်သင့်သည်။ သို့မဟုတ် အကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ အခိုက်အတန့်ဖြစ်စေ အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲနေပြီး မကျေနပ်သည့် အမူအရာ ပြခြင်းမျိုးလည်း လုပ်နိုင်သည်။ အကယ်၍ ပါဝင်ဆန္ဒပြမည်သူများနည်းနေလျှင် ထင်ရှားသည့် နိုင်ငံရေးအထိမ်း အမှတ် တနေရာသို့သွားပြီး မန်းခွေချနိုင်သည်။ ဆန္ဒပြချင်သူများ အတော်အတန် များလာလျှင်မူ ငါးမိနစ်သော်၎င်း၊ ပို၍သော်၎င်း ငြိမ်သက်စွာနေပြီး ဆန္ဒပြနိုင်သည်။ တခါတရံ အခြေအနေအရ အချို့လူများက အစာအငတ်ခံပြီး ဆန္ဒပြချင် ပြကြရလိမ့်မည်။ အရေးပါသည့်နေရာတခုခုကိုသွားပြီး ဆိမ်းထွန်းဆန္ဒပြနိုင်သည်။ ကျောင်းသူကျောင်း သားများကလည်း စာသင်ခန်းမဝင်ဘဲ ဝေဇ္ဇာသပိတ်မှောက်နိုင်သည်။ အရေးပါသည့် ရုံးခန်းထဲဝင်ပြီး ဝေဇ္ဇာထိုင် သပိတ်မှောက်နိုင်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရလက်အောက်တွင် အဆိုပါလှုပ်ရှားမှုများကို လုပ်ဆောင်လျှင် ပြင်းပြင်း ထန်ထန် နှိမ်နင်းနိုင်စရာအကြောင်းတော့ရှိပါသည်။

အခြားသောဟန်အမူအရာနှင့် ဆန္ဒပြခြင်းများလည်း ရှိပါသေးသည်။ ဥပမာ... အာဏာရှင်အစိုးရ၏ နေအိမ် သို့မဟုတ် နန်းတော်ရှေ့သွားရောက်၍ သိမ်းပိုက်လိုက်ခြင်း၊ အစိုးရလက်ပါးစေ ရဲဋ္ဌာနကို ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်လိုက်ခြင်း စသည်တို့က စွန့်စားရလွန်းအားကြီးသည်။ ထို့ကြောင့် လှုပ်ရှားမှုစတင်ပြီး လုပ်သည့်အချိန်မျိုး

တွင် အဆိုပါဆန္ဒပြမှုမျိုးကို မလုပ်ဆောင်သင့်။

အာဏာရှင်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်သော အမူအရာပြသည့် ဆန္ဒပြပွဲများကြောင့် တတိုင်းပြည်လုံးတွင် သာမက နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံစူးစိုက်မှုကို ရရှိစေနိုင်ခဲ့သော သာဓကများရှိပါသည်။ ဥပမာ... ၁၉၈၈ ခုနှစ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် သန်းပေါင်းများစွာသောပြည်သူများ လမ်းများပေါ်တွင် ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင်လည်း တရုတ်နိုင်ငံဘီဂျင်းမြို့ တိယန်မန်ရင်ပြင်ကို တရုတ် ကျောင်းသားနှင့် ပြည်သူများက ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ပြီး အစာငတ်ခံ ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ ထိုအရေးအခင်းနှစ်ခုလုံးတွင် လူအသေအပျောက်၊ ဒဏ်ရာရသူများအမြောက်အများရှိခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒပြပွဲများလုပ်ကြရန် စည်းရုံးကြသူများသည် အထူးသတိထားပြီး စိစဉ်ကြရန် လိုအပ်လှသည်။ အဆိုပါ အရေးအခင်းများကြောင့် ပြည်သူတို့ စိတ်ဓာတ်အကြီးအကျယ်တက်ကြွလာကြပြီး စိတ်ပါဝင်စားလာကြသော်လည်း ထိုအပြုအမူတခုတည်းဖြင့် အာဏာရှင်ကို မဖြိုချနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထို အပြုအမူတခုတည်းသာဆိုလျှင် အစိုးရကို လက်မခံတော့သည်သဏ္ဍာန်အား ပြသသည့်အဆင့်သာရှိပြီး အစိုးရ၏အာဏာကို ပြောင်းလဲပစ်ရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်၍ဖြစ်သည်။

လှုပ်ရှားမှုများ စတင်ကာစတွင် အာဏာရှင်အစိုးရ၏အာဏာ၊ ရပေါက်ရလမ်းများကို လုံးဝ ချက်ချင်း ဖြတ်တောက်ပစ်ရန် ဖြစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်နိုင်ရန် ယခင်ကအစိုးရကို ကျိုးခွံနေခဲ့ကြသည့် ပြည်သူလူထုနှင့်အတူတည်ရှိနေသမျှ အသင်းအဖွဲ့များအားလုံးက အစိုးရကို လုံးဝအလိုမရှိ၊ ပယ်ချပြီး လူထုတရပ်လုံးက ဘာအကူအညီမပေးဘဲ လက်ပိုက်ကြည့်နေကြမှသာ ဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဆိုပါ အရေးအခင်းမျိုးကို မတွေ့ဘူးသေးပါ။ ဖြစ်နိုင်ရန်လည်း အလွန်အလွန်ခဲယဉ်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရကို ဖိဆန်အန်တုရန် လှုပ်ရှားလာစတွင် အစိုးရကို လုံးဝအကူအညီမပေးဘဲ အမြန်ဆုံးအာခံဖိဆန်ရန် ကြိုးပမ်းမှုသည် ယုတ္တိမရှိသောနည်းသာဖြစ်သည်။

တာဝန်ဝတ္တရားများအဖို့ ခွဲဝေပေး။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရွေးချယ်ပြီးလုပ်ရသည့် အာဏာဖိဆန်အန်တုမှုများ လုပ်နေချိန်တွင် လူတန်းစားတရပ်ကဖြစ်စေ၊ လူထုအများစုကဖြစ်စေ ခေါင်းဆောင်ပြီး အဓိကအရေးကြီးသည့်တာဝန်များကို ဦးစွာယူထားလေ့ရှိသည်။ အခြားသောရည်မှန်းချက်ဖြင့် နောက်ထပ်ဆက်ပြီး လှုပ်ရှားကြရသည့်အခါ ထိုတာဝန်များအား အခြားသောအုပ်စုကို ထမ်းဆောင်ကြရန် တာဝန်လွှဲပေးရမည်။ ဥပမာ... ပညာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများပေါ်ပေါက်လာလျှင် ကျောင်းသားကျောင်းသူများက သပိတ်မှောက်တန် မှောက်ကြရမည်။ ဘာသာရေးနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စပေါ်လာလျှင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ မိမိတို့ဘာသာကို ယုံကြည်လေးစားသူများက သပိတ်မှောက်နိုင်သည်။ မီးရထားအလုပ်သမားများကလည်း ဘေးအန္တရာယ်ကင်းဝေးစေရန် သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေကိုလိုက်နာပြီး မီးရထားနှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကို နှေးကွေးသွားအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သတင်းစာဆရာများကလည်း သတင်းများဆင်ဆာလုပ်သည်ကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် အစိုးရက ကန့်ကွက်နိုင်မည့်သတင်းများထည့်ရန် မှန်းထားသည့်စာမျက်နှာများကို ကွက်လပ်ချန်ထားနိုင်သည်။ ရဲများကလည်း အစိုးရက လိုချင်သည့် အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီဘက်တော်သားများကို ထပ်တလဲလဲ မဖမ်းနိုင်၊ လွတ်မြောက်သွားသည့်ဟန်များလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အစိုးရအား ဖိဆန်နေသည့်လှုပ်ရှားမှုများကို လိုအပ်ချက်များအရ လူတန်းစားများခွဲ၍ တဆင့်ပြီးတဆင့် လုပ်ဆောင်သွားကြရမည်။ သို့မှသာ တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်တိုက်နေစဉ်အတွင်း အချို့လူတန်းစားများကို အနားပေးထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အာဏာရှင်တို့ ချုပ်ကိုင်မထားသည့် လွတ်လပ်သော လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအုပ်စုများနှင့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများ တည်မြဲစေရန်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမသွားရအောင် ကာကွယ်နိုင်ရန် လှုပ်ရှားမှုများအား ရွေးချယ်လုပ်ခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဤအချက်ကို အကြမ်း

အားဖြင့် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဩဇာအာဏာ၏ ဗဟိုချက်မများဖြစ်သော အဖွဲ့အစည်းများကို ခြေကုပ်ယူပြီး လူထုက အစိုးရကို ဖိအားပေးနိုင်သည်။ အစိုးရကချုပ်ကိုင်လာလျှင် ခံချနိုင်သည်။ တိုက်ပွဲဝင်လှုပ်ရှားမှုများ စတင် လုပ်ဆောင်ပြီးဆိုလျှင် အာဏာရှင်အစိုးရကလည်း အဆိုပါအသင်းအဖွဲ့များကို ရှေးဦးစွာနှိမ်နင်းရန် ပစ်မှတ်ထား မည်သာဖြစ်သည်။

ဝေဏာဇ၏ ဩဇာဝေဏာကို ဆီးဝေခင်ဆိုခိုင်း၊

လှုပ်ရှားမှုများလုပ်လာကြပြီး အချိန်ရလာသည်အခါ ပိုမို၍ထိရောက်နိုင်သော အာဏာဖီဆန်အန်အန်တူမှု များကိုရှေ့ဆက်ပြီး လုပ်ကြရတော့မည်။ ထိုအချိန်ကျလျှင် တော်လှန်နေကြသူများက အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ဩဇာအာဏာအရင်းအမြစ်များကို ပိုမိုထိန်းချုပ်နိုင်မည်နည်းများကို စဉ်းစားကြရတော့မည်။ လူထုက အကူအညီ မပေးဘဲ ဆက်လက်နေကြခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီဘက်တော်သားများအတွက် ပိုမို၍ အကျိုးရှိစေနိုင်သည် အခြေ အနေသစ်ကို ဖန်တီးပေးစေနိုင်သည်။

အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်က အင်အားတောင့်လာသည်အခါ တိုက်စစ်ဆင်နည်း ရေး ဆွဲစီစဉ်သူများက ပိုပြီးထိရောက်သည်ထက် ထိရောက်နိုင်သော လှုပ်ရှားမှုများကို ကြံစည်ဆောင်ရွက်ရမည်။ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်းတို့ကို ဆတက်ထမ်းပိုး ပိုမိုလုပ်ဆောင်ကြရမည်။ အာဏာဖီဆန် အန်တူမှုနှင့် အစိုးရ၏ဩဇာအာဏာ၊ရပေါက်ရလမ်းများ အားလုံးကို ဖြတ်တောက်ပစ်လိုက်ရမည်။ အစိုးရကို ပိုမို၍ အင်အားချိန့်စေအောင်လုပ်သည်အပြင် နောက်ဆုံးအာဏာရှင်စနစ်ကိုပါ ချေမှုန်းပစ်ရန်လုပ်ရမည်။

အာဏာရှင်အစိုးရကို ယခင်ကထောက်ခံနေကြသည့် လူစုများ၏အင်အားများ အားပျော့သွားစေရန် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်က မည်သို့ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ကိုလည်း ကောင်းစွာ စဉ်းစားတွေးတောရမည်။ အစီ အစဉ်များ လုပ်ထားဖို့လိုလိမ့်မည်။ အစိုးရ၏ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို လူအများသိအောင် ဖော်ထုတ်လိုက် လျှင် ၎င်းတို့အပေါ် လူအများက ထောက်ခံနေမှုများ လျော့သွားဖွယ်ရှိသလော။ အစိုးရ၏မူဝါဒများ အသုံးမကျ သည့်အတွက် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးအခြေအနေများ အဖတ်ဆယ်မရအောင် ဆိုးဝါးနေပြီဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ပြော လိုက်မည်လော။ သို့မဟုတ် အာဏာရှင်အစိုးရအား အဆုံးသတ်ပေးနိုင်သည်ကို ထိုလူစု နားလည်အောင် လုပ်ပေး မည်လော။ အနည်းဆုံး အာဏာရှင်အစိုးရအား ထောက်ခံနေသူများကို ကြားနေအုပ်စုဖြစ်လာအောင် ဆွဲဆောင် စည်းရုံးသင့်သည်။ ဘက်မလိုက်၊ ခြံစည်းရိုးခွဲထိုင်နေကြသည့်သူများဖြစ်သွားအောင် သွေးဆောင်စည်းရုံးသင့်သည်။ သို့မဟုတ် အကောင်းဆုံးကိုပြောရမည်ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုထဲသို့ ကိုယ်ထိလက်ရောက်ပါဝင်လာအောင် နားချသင့်ပါသည်။

ကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုဘဲနေနေခြင်းနှင့် အာဏာဖီဆန်အန်အန်တူပြီးနေကြရန် စိစဉ်နေသည့် ကာလအတွင်းတွင်၎င်း၊ ထိုသို့အကောင်အထည်ပေါ်လာအောင်လုပ်နေစဉ်အတွင်းတွင်၎င်း အာဏာရှင်အစိုးရကို ထောက်ခံနေသူများ၊ အစိုးရ၏အကြံပေးအရာရှိများ၊ အတွင်းကျသည့်လူစုများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရဲများနှင့် အစိုးရအရာရှိများကို ကောင်းစွာ အကဲခတ်စောင့်ကြည့်ထားကြရမည်။ အထူးသဖြင့် စစ်တပ်ကို မျက်ခြည်မမြတ် သင့်ပေ။

အာဏာရှင်အစိုးရကို စစ်သားများ၊ စစ်ဗိုလ်များအပါအဝင် စစ်တပ်က ဘယ်အထိသစ္စာရှိကြကြောင်း ကို ကောင်းစွာခန့်မှန်းကြည့်ဖို့ လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ ခန့်မှန်းကြည့်ပြီး ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်မှ စစ်တပ်ကို မိမိတို့ဘက်ပါလာအောင် ဆွဲဆောင်သိမ်းသွင်း၍ ရနိုင်၊ မရနိုင်ကို ဆုံးဖြတ်ကြရမည်။ အောက်ခြေမှစစ်သားများ သည် စစ်တပ်အတွင်းသို့ အဓမ္မချွေးတပ်ဆွဲခံခဲ့ရ၍ ကြောက်လန့်ပြီး စစ်တပ်ထဲဝင်လာရပြီး စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်နေ ကြရသူများ ဖြစ်နေသလော။ စစ်သားများနှင့် စစ်ဗိုလ်များအား ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ၊ မိသားစုအရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး စသည့်အကြောင်းများပြု၍ အစိုးရနှင့် အိုးစားကွဲသွားအောင် လုပ်နိုင်ကောင်းလုပ်နိုင်မည်လော။ ဒီမိုက

ရေစီအင်အားစုများဘက်သို့ စစ်တပ်က ပူးပေါင်းပါဝင်လာအောင် လုပ်နိုင်မည်အခြားအချက်များက ဘာတွေ ဖြစ်သနည်း။ ဤကဲ့သို့ အမျိုးမျိုး တွေးတောကြည့်ရမည်။

လွတ်လပ်မှုအတွက် လှုပ်ရှားရန် စတင်ပြီးပြင်ဆင်ချိန်စောစောပိုင်းကတည်းက တိုက်စစ်ဆင်နည်းကို ရေးဆွဲပြင်ဆင်သူများသည် အာဏာရှင်အစိုးရ၏စစ်တပ်နှင့် အစိုးရအမှုထမ်းအရာထမ်းများကို ဆက်သွယ်ရန် အစီအစဉ်များကို တွေးဆထားရမည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်က လွတ်လပ်မှုအတွက် ဦးလည်မသို့တိုက် ခိုက်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ မရမချင်းတိုက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည့်အချက်ကို စစ်တပ်ကသိအောင် အပြော၊ လက္ခဏာ၊ ဟန်အမူအရာများတို့ကိုသုံးပြီး လုပ်ဆောင်ရမည်။ ဤတိုက်ပွဲသည် အာဏာရှင်အစိုးရ ပြုတ် ကျရန်ကိုသာ ရည်ရွယ်၍တိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး တပ်မတော်သားများ၏အသက်ကို ရန်ရှာရန်မဟုတ်ကြောင်း ၎င်းတို့ သိစေရမည်။ ဤကဲ့သို့ ကြိုတင်ပြီး ဆောင်ရွက်ထားလိုက်ရသည့်အကြောင်းမှာ အာဏာရှင်အစိုးရ၏ စစ်သား များကို တဖြည်းဖြည်း စိတ်ဓာတ်ကျသွားအောင် လုပ်နိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ နောက်ဆုံးတွင် စစ်သား များမှာ အစိုးရအပေါ် သစ္စာပွဲသွားကြပြီး ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုများဘက်သို့ နားယောင်းလာမည်။ အစိုးရ အမှုထမ်း များနှင့် ရဲများကိုလည်း ထိုနည်းကိုသုံးပြီး သိမ်းသွင်းနိုင်သည်။

ဤကဲ့သို့ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်က မိမိတို့ဘက်ကို စစ်တပ်ကနားလည်လာပြီး ထောက်ထား စာနာမှုများရရှိအောင် ကြိုးစားလိုက်ခြင်း၊ အစိုးရအမိန့်ကို စစ်တပ်က တဖြည်းဖြည်းနှင့် မရှိမသေဖြစ်လာအောင် သွေးဆောင်လိုက်ခြင်းများကို စစ်တပ်နှင့်အစိုးရအကြား သွေးကွဲစေပြီး စစ်တပ်က စစ်ရေးအရ တခုခုထုလုပ်လိုက် အောင် အားပေးအားမြှောက်လုပ်သည်ဟု မယူဆသင့်ပေ။ စစ်တပ်ကို အသုံးပြုလိုက်ခြင်းလည်း မဟုတ်ပါ။ ဤသို့ လုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ဒီမိုကရေစီအစစ်အမှန်ကို မရနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (ယခင်ကပြောခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း) အာဏာသိမ်းခြင်းဖြင့် ပြည်သူတို့နှင့် အုပ်စိုးသူတို့အကြား ဩဇာအာဏာချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှလာအောင် လုပ်မပေးနိုင်ပါ။ နောက်ထပ် ဩဇာအာဏာချိန်ခွင်လျှာမညီမျှမှုများ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အာဏာရှင်ကိုတိုက်ရန် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပြည်တွင်းစစ် ဆင်နွှဲခြင်းဖြင့်၎င်း လုပ်ရန်မလိုပေ။ ထိုသို့ မလုပ်သင့်ကြောင်းကို စစ်တပ်က နားလည်မှုရှိသွားပြီး စစ်တပ်၏ ထောက်ထားစာနာမှုများရလာအောင် မည်ကဲ့သို့စီစဉ်မည်ကို အကြံအစည်ရှိထားဖို့ လိုပါသည်။

ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုအတွင်းတွင် ထောက်ထားစာနာတတ်သော စစ်ဗိုလ်များက အရေးပါသည့် အ ခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ...တပ်အတွင်းတွင် အစိုးရအား အကြည့်ညိုပျက်အောင်၊ အကူအညီမပေးကြရအောင် ဝါဒဖြန့်နိုင်သည်။ တမင်သက်သက် အလုပ်ညံ့ဖျင်းကြောင်းပြု၊ မသိမသာ အမိန့်မနာခံ ဘဲနေ၊ နှိပ်ကွပ်မှုများ လုပ်ခိုင်းလျှင် မလုပ်ဘဲနေခြင်းများနှင့် ထိုသို့လုပ်ကိုင်ကြရန် အားပေးအားမြှောက်ပြုခြင်းများ လုပ်ဆောင်ကြရမည်။ ဒီမိုကရေစီဘက်ကို စစ်တပ်က အကျိုးရှိသည်။ အကြမ်းမဖက်သည့် အကူအညီအမျိုးမျိုး ပေးနိုင်လိမ့်မည်။ စိတ်ချလက်ချဝင်ထွက်သွားလာခွင့်၊ သတင်း၊ အစားအသောက်၊ ဆေးဝါးစသည်တို့ကိုလည်း ကူညီထောက်ပံ့နိုင်သည်။

စစ်တပ်သည် အာဏာရှင်အစိုးရများ၏ အရေးအကြီးဆုံး ဩဇာအာဏာရေသောက်မြစ်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာဏာရှင်အစိုးရသည် စည်းကမ်းလိုက်နာသေဝပ်သည့် စစ်တပ်နှင့် လက်နက်များကို သုံးပြီး အမိန့်မနာခံသည့်ပြည်သူတို့ကို ထိထိမိမိတိုက်ခိုက်နိုင်သည်။ အပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အကယ် ၍ ရှိ၊ စစ်တပ်နှင့်အစိုးရအချာရှိ များက အာဏာရှင်အစိုးရကို လုံးလုံးလျားလျား ထောက်ခံနေကြပြီး အစိုး ရ အမိန့်ပေးသည့်အတိုင်း လုပ်နေမည်ဆိုပါက အာဏာရှင်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားအောင် လုပ်နိုင်ရန် အလွန် အလွန်ပင် ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ လုပ်နိုင်မည်လည်း မဟုတ်ကြောင်းကို အာဏာဖီဆန် အန်တုရန်ကြံစည် သူများ မှတ်သားသင့်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စစ်တပ်က အစိုးရကို အကြည့်ညိုပျက်သွားအောင် လုပ်သောနည်းလမ်း များကို ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲအား စီစဉ်ဆောင်ရွက်သူများအနေနှင့် ဦးစားပေး စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။

စစ်တပ်နှင့်ရဲတို့က အစိုးရကို အကြည်အညိုပျက်ပြီး အမိန့်ကိုလည်း မနာခံဘဲနေခဲ့လျှင် ၎င်းတို့အတွက် လည်း ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်နိုင်ကြောင်း ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများဘက်ကလည်း မမေ့သင့်ပေ။ အမိန့်မနာခံ သည့်အတွက် ကြီးလေးသောအပြစ်ဒဏ်များ ခံကြရမည်။ တပ်တွင်းသူပုန်ထလျှင် ပစ်သတ်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို သိထားရမည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများက စစ်သားများနှင့် စစ်ဗိုလ်တို့အား ချက်ချင်းပုန်ကန်ကြပါဟု ခိုင်းမည့် အစား သူတို့နှင့်ဆက်သွယ်နိုင်လျှင် အမိန့်မနာခံဘဲနေနိုင်သည့် 'ဟန်ဆောင်နည်း' များ အများအပြားရှိကြောင်း ထိုနည်းများသည် စိတ်ချရသောနည်းများဖြစ်ကြောင်းကို နားလည်အောင်ရှင်းပြထားရမည်။ ဥပမာ...ရဲများနှင့် စစ်သားများက အစိုးရခိုင်းသည်များကို နှမော်နမဲ့ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း လုပ်လိုက်နိုင်သည်။ အစိုးရကဖမ်းဆီးရန် လိုက်လံရှာဖွေနေသူများကို ရှာဖွေမတွေ့၊ ဘယ်မှာမှရှာမတွေ့ဟု ပြောနိုင်သည်။ ခုခံနေကြသူများကို အစိုးရက နှိမ်နင်းတော့မည်၊ ဖမ်းဆီးတော့မည်၊ ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးတော့မည် စသည်ဖြင့်ကြိုတင်သတိပေးနိုင်သည်။ အထက်လူ ကြီးများကို သတင်းမပို့ဘဲ ထားနိုင်သည်။ အစိုးရကို အကြည်ညိုပျက်နေကြသည့် အထက်အရာရှိတို့သည် ပြည်သူ တို့ကို နှိမ်နင်းရန် အထက်က အမိန့်ပေးထားသည်များကို အောက်သို့ချပေးပေ။ ဂရုလည်းမစိုက်၊ ပစ်ထားနိုင်သည်။ စစ်သားများက ဆန္ဒပြသူများကို ထိအောင်မပစ်ဘဲ ခေါင်းပေါ်ကျော်၍ ပစ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူပင် အစိုးရအမှု ထမ်းများကလည်း ဖိုင်တွဲများရှာမတွေ့၊ ပျောက်နေသည်ဟု ပြောနိုင်သည်။ အမိန့်ပေးထားသည်များကိုလည်း ဘယ်ရောက်နေသည်မသိတော့ဟု ဆင်ခြေပေးနိုင်သည်။ အလုပ်ကို ဖြစ်ကတတ်ဆန်းလုပ်နိုင်သည်။ ချက်ချင်း နေမကောင်းဖြစ်၍ အလုပ်မလာနိုင်၊ နေကောင်းသည်အထိ အိမ်မှာအနားယူရမည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ခေမိန့်နည်းအပြောင်းအလဲများ လုပ်ခြင်း

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားသည့် မဟာဗျူဟာတိုက်နည်းမူများ၊ တိုက်ပွဲအဆင့်ကလေးများနှင့် တိုက်ရမည့် နည်းများသည် သူ့နေရာနှင့်သူ အံ့ကိုက်သည်။ မကိုက်သည်ကို အာဏာဖီဆန်အန်တုမူများ လုပ်မည့်သူများက အမြဲချိန်ဆပြီး ကြည့်နေကြရလိမ့်မည်။ ဥပမာ...တိုက်ပွဲတခုက မိမိတို့မျှော်လင့်ထားသည့် ချောချောမောမော ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် တိုက်နည်းပြောင်းရန်လိုလားလိမ့်မည်ဟု တွက်ထားရမည်။ လှုပ်ရှားမှုများကို တိုးပြီးထိရောက်စေရန်၊ မူလက မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်းဖြစ်စေရန် ဘာတွေလုပ်လျှင် ကောင်းမည်နည်း။ ချောချောမောမော ဘာကြောင့်မဖြစ်သနည်း။ ပြဿနာများ၏ အကြောင်းရင်းကိုရှာရမည်။ ရေးဆွဲထားသည့် နည်းများကို ပြန်ပြီးဆန်းစစ်ကြည့်၊ လှုပ်ရှားရမည့်တာဝန်များကို လူစုပြောင်းတာဝန်ပေး၊ အားကောင်းလာအောင် ထပ်ပြီး စည်းရုံးရေးများလုပ်၊ တမျိုးတမည် ဆောင်ရွက်ကြရမည်။ ဤကဲ့သို့ အခြေအနေအရ ပြင်စရာရှိသည်များ ကို ပြင်ပြီး နောက်အစီအစဉ်အသစ်အတိုင်း ဆက်ပြီးတိုက်ကြရလိမ့်မည်။

အကယ်၍ မူလကစီစဉ်ထားသည့်အတိုင်းတိုက်ကြ၍ မျှော်လင့်ထားသည်ထက် ကောင်းနေပြီး အာဏာရှင်အစိုးရလည်း မထင်မှတ်ဘဲ မျှော်လင့်ထားသည်ထက်စောပြီး ပြုတ်ကျပုံရှိလာလျှင် ဒီမိုကရေစီ အင်အားစု တို့ဘက်က မထင်မှတ်ဘဲရလာသော အောင်မြင်မှုများကို မည်သို့အမြတ်ထုတ်နိုင်ကြမည်နည်း။ အခွင့်ကောင်းယူ ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရကို မလှုပ်နိုင်အောင် မည်သို့လုပ်ကြမည်နည်း။ ရှေ့လာမည့်အခန်းတွင် ဤကိစ္စကို ဆက် လက်ပြီး ဆွေးနွေးအဖြေရှာကြဦးစို့...။

အခန်း - ၉ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းခြင်း

လုပ်ရည်ကိုင်ရည်အပြည့်နှင့် ဆောင်ရွက်သော နိုင်ငံရေးအန်တုမူအောင်မြင်စေရန်အတွက် တော်လှန်ဆန့်ကျင်မှု အင်အားတိုးပွားလာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်။ အာဏာရှင်တို့ချုပ်ကိုင်၍ မရနိုင်သော လူထုအသိုင်းအဝိုင်းနယ်ပယ်ကို တိုးပွားအောင် ချဲ့ထွင်နိုင်ရမည်။ ဤကဲ့သို့ တိုက်ပွဲများ လုပ်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုဘဲ မည်သို့နေရမည်ဆိုသည် အတွေ့အကြုံများ ရလာလိမ့်မည်။ အာဏာဖီဆန်အန်တုမူနည်းများ ပိုမိုတတ်ကျွမ်းလာလိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့ အတွေ့အကြုံရှိလာကြသဖြင့် လူထုနှင့်ချီပြီး အကူအညီမပေးဘဲ နေရမည်အခါများနှင့် အာဏာဖီဆန်ရမည့် အချိန်ကျရောက်လာသည်အခါများတွင် အလွန်ပင် အသုံးကျလိမ့်မည်။

အာဏာရှင်ဆိုလက်တွင်းမှ အာဏာတို့ မယ်ရှားခြင်း

အခန်းသုံးတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အာဏာရှင်အစိုးရများသည် အာဏာရှိနေဖို့အတွက် ၎င်းတို့၏ အမိန့်ကို ပြည်သူတို့ နာခံကြဖို့လိုအပ်သည်။ အကူအညီပေးကြရန်လည်း လိုအပ်သည်။ ကျိုးနွံဖို့လည်းလိုသည်။ အာဏာရပေါက်ရလမ်းများ မရှိသည့်အခါ အစိုးရ၏အင်အားများလည်း လျော့နည်းသွားတော့မည်သာ။ နောက်ဆုံးတွင် အာဏာနတ္ထိဖြစ်ပြီး ပြုတ်ကျသွားဖို့သာ ရှိတော့သည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင်စနစ်ကို ချုပ်ငြိမ်းစေလိုလျှင် ၎င်းတို့အပေါ် အကူအညီအထောက်အပံ့များ မပေးဘဲနေခြင်းသည် အဓိကလိုအပ်ချက်တခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ အာဏာ၏ရင်းမြစ်များကို နိုင်ငံရေးအန်တုမူဖြင့် မည်မျှထိခိုက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်းကို တဖန်ပြန်ပြီး သုံးသပ်ကြည့်လျှင် ကောင်းလိမ့်မည်။

အစိုးရ၏စိတ်ဓာတ်နှင့် နိုင်ငံရေးဩဇာအာဏာ၊ တရားဝင်အစိုးရအဖြစ် ဟုတ်သည်မဟုတ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းစသည်တို့ကို တဖြည်းဖြည်း အားနည်းသွားအောင် လုပ်နိုင်သည်နည်းများထဲတွင် သိသာထင်ရှားစွာဖြင့် ၎င်းတို့ကို အသိအမှတ်မပြုဘဲနေခြင်း၊ အာဏာဖီဆန်ခြင်း စသည်တို့လည်း ပါဝင်သည်။ အစိုးရက ဩဇာအာဏာ ကောင်းကောင်းရှိလေ၊ ကူညီမည်သူ များလေလေ၊ ငုံ့ခံမည်သူ ပေါလေလေဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်စနစ်ကို တကယ်တမ်းဖြုတ်ချဖို့လုပ်တော့မည်ဆိုလျှင် ဤကဲ့သို့ ဆိုးဝါးသည်စနစ်မျိုးကို မနှစ်မြို့ကြောင်း အလုပ်နှင့် ဖော်ထုတ်ပြသဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ အာဏာရှင်တို့၏ ဩဇာအာဏာရင်းမြစ်များကို ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်ရန် ကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများကို မလုပ်ဘဲ၊ အမိန့်ကိုမနာခံဘဲ နေလိုက်ခြင်းများကိုလည်း လုပ်ရမည်။

အစိုးရ၏ ဒုတိယအာဏာရင်းမြစ်များမှာ **လူများ**ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အား ထောက်ခံသူတွေ မည်မျှများပြားနေသနည်း။ မည်ကဲ့သို့သော အရေးပါအရာရောက်သူများ၊ အုပ်စုများက အစိုးရကို နာခံနေကြသည်၊ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေကြသည်၊ အစိုးရကို အကူအညီပေးနေကြသည် စသည်အချက်များကို ကြည့်ရမည်။ ပြည်သူအများစုက အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲထားလိုက်လျှင် အစိုးရအတွက် ဒုက္ခအကြီးအကျယ် ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ ဥပမာ... အစိုးရအမှုထမ်းများက အလုပ်ကို ကောင်းကောင်းမလုပ်ဘဲနေလိုက်သော် (သို့မဟုတ်) ရုံးမတက်ဘဲနေလိုက်သော် အုပ်ချုပ်ရေးစက်ယန္တရားကြီး ဒုက္ခရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ ထိုနည်းတူပင် အစိုးရကို ပူးပေါင်းကူညီခြင်း မပြုသည့်လူများ၊ အသင်းအဖွဲ့များထဲတွင် ယခင်က အစိုးရအပေါ် **ထူးခြားကျွမ်းကျင်သောလုပ်ရည်ကိုင်ရည်နှင့် အတတ်ပညာအရ** ထောက်ပံ့နေသူများပါလာခဲ့သော် အစိုးရအဖို့ အကောင်အထည်ဖော်ချင်သည့်လုပ်ငန်းများ ပြီးစီးအောင် လုပ်ဆောင်ရန် အားနည်းသွားကြောင်း နားလည်သဘော

ပေါက်သွားကြပေလိမ့်မည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည်ကိုစွဲများကိုပင် မလုပ်တတ်မကိုင်တတ် ဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။ အသုံးကျမည့်မူဝါဒများကို ချပေးနိုင်စွမ်း ရှိတော့မည်မဟုတ်။

လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မပြနိုင်သောအရာများဟုခေါ်သည့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာနှင့် ဝါဒရေးရာ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိထားပါက အစိုးရအပေါ် ပြည်သူတို့၏ထောက်ခံအားပေးမှုကို လျော့ပါးစေနိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်သို့ ဘက်ပြောင်းကူညီလာစေနိုင်သည်။ ပြည်သူတရပ်လုံးက အစိုးရအပေါ် အမိန့်မနာခံတော့၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မလုပ်တော့ဘဲ နေလာလိမ့်မည်။

ပစ္စည်းဥစ္စာသည်လည်း အာဏာ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရက သူတို့လိုချင်သည့် ဥစ္စာပစ္စည်းများကို ရယူနိုင်လျှင် အာဏာကိုလည်း ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်သည်။ အစိုးရကို တကယ်တမ်း ဆန့်ကျင်နေကြသူများ၊ ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် ဆန့်ကျင်နေသူများက ဘဏ္ဍာရေးရပေါက်များ၊ စီးပွားရေးစနစ်၊ အိမ်ယာမြေ၊ သယ်ဇာတပစ္စည်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးများကို ချုပ်ကိုင်ထားလိုက်နိုင်လျှင် အစိုးရ၏ အာဏာရပေါက်ရလမ်းများကို ထိခိုက်သွားစေလိမ့်မည်။ အာဏာရပေါက်ရလမ်းများ ပိတ်သွားလိမ့်မည်။ အလုပ်သမားသပိတ်၊ စားသုံးသူသပိတ်များမှောက်ပြီး စီးပွားရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတို့ကို အတိုက်အခံများဘက်က ချုပ်ကိုင်ထားလိုက်လျှင် အစိုးရအဖို့ အားနည်းသွားဖို့သာ ရှိတော့သည်။

ပြီးခဲ့သည့်အခန်းများတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရက လူများကိုခြိမ်းခြောက်နိုင်သည်။ အပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သည်။ အာဏာရှင်များအဖို့ ၎င်းတို့ကို ဆန့်ကျင်ထကြွနေသူများ၊ အမိန့်မနာခံသူများ၊ အကူအညီမပေးသူများကို အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းဖြင့် အာဏာပြနိုင်သည်။ အဆိုပါအချက်ကို အားလျော့သွားအောင် လုပ်နိုင်သည့် နည်းနှစ်နည်းရှိပါသည်။ ပထမနည်းမှာ လူထုက အာဏာဖိဆန်ရေးတိုက်ပွဲကို စစ်ပွဲဆင်နွှဲသကဲ့သို့ပင် စွန့်စားပြီး ဖြစ်သမျှခံရန်အသင့်ရှိသည်ဟု သဘောထားခံယူလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ သဘောထားခံယူလိုက်လျှင် အစိုးရက အပြစ်ပေးသည်တိုင်အောင် ထိရောက်နိုင်စွမ်း ရှိတော့မည်မဟုတ်။ (အာဏာရှင်အစိုးရက နှိပ်ကွပ်လိုက်သော်လည်း သူတို့ထင်သလို ပြည်သူများက ကျိုးနွံလာလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။) ဒုတိယနည်းမှာ အကယ်၍ စစ်တပ်နှင့်ရဲများက သူတို့ဘာသာ သူတို့အစိုးရကို အကြည့်ညိုပျက်လာခဲ့သော် အစိုးရအပေါ် ဆန့်ကျင်နေသူများကို ဖမ်းဆီး၊ ရိုက်နှက်၊ ပစ်ခတ်ခြင်းများအား တယောက်ချင်းဖြစ်စေ၊ အုပ်စုလိုက်ဖြစ်စေ မလုပ်ဆောင်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်နေကြနိုင်သည်။ အမိန့်ကို အလျဉ်းမနာခံဘဲ နေလိုက်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ လူထုကိုနှိမ်နှင်းပစ်ရန်အတွက် ရဲနှင့်စစ်တပ်ကို အစိုးရက အားကိုး၍ဖြစ်၊ ခိုင်း၍လည်းမရ ဖြစ်လာသည်အခါ အာဏာရှင်စနစ်မှာ အကျဉ်းအကျပ်ထဲရောက်နေပြီဟုသာ မှတ်ရတော့မည်။

အတိုချုပ်ပြောရမည်ဆိုလျှင် ခြေကုပ်မြဲနေသည့် အာဏာရှင်များကို အနိုင်ရလိုလျှင် သူတို့ကို အကူအညီ မပေးဘဲနေရမည်။ အာဏာကိုဖိဆန်ပြီး သူတို့၏ အာဏာရပေါက်ရလမ်းများကို ပိတ်ဆို့ထားရမည်။ သူတို့လိုအပ်သည့် ဩဇာအာဏာကို အမြဲတစေဖြည့်တင်းပေးနိုင်သည့် လူအင်အား၊ အကူအညီ၊ ဥစ္စာပစ္စည်း စသည်တို့ မရှိလျှင် အာဏာရှင်စနစ်လည်း မဲယူပိုင်နိုင်တော့ပေ။ နောက်ဆုံးတွင် ပြိုကွဲသွားဖို့ရန်သာရှိတော့သည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရကို တိုက်ရာတွင် နိုင်ငံရေးအန်တုမူများကို ပိုင်နိုင်စွာစီစဉ်ထားပြီး အစိုးရ၏အဓိက အာဏာအရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်အောင်တိုက်ရန်လိုပါသည်။

ငွေဆင်းသစ်မှုများ ဝဦးတော်လင်းရမည့်

ခုစစ်ပွဲအတွင်း လုပ်ကိုင်ရန်ရွေးချယ်ထားသည့် အာဏာဖိဆန်အန်တုမူများ ဆင်နွှဲခြင်းနှင့်အတူ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုရှိသည့် လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေးစသည့် အစည်းအရုံးများကလည်း ပိုမိုရှင်သန်တိုးပွားလာသည့်အလျောက် ဒီမိုကရေစီနယ်ပယ်လည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာမည်ဖြစ်ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ချုပ်ချယ်မှုနယ်ပယ်မှာ ကျဉ်းမြောင်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရနှင့် ယှဉ်ကြည့်လိုက်သည့်

အခါ ထိုအသင်းအဖွဲ့များက ပိုမိုအင်အားတောင့်နေပြီဖြစ်ကြောင်းကိုတွေ့ရလိမ့်မည်။ ဤအခြေအနေရောက်လာလျှင် အစိုးရက မည်သို့ပင်ဆန္ဒရှိစေကာမူ လူထုက အစိုးရအာဏာစက်ကွင်းမှ လွတ်မြောက်နိုင်မည် လူ့ဘောင်သစ်ကို ဆက်လက် ထူထောင်သွားကြလိမ့်မည်။ အစိုးရက ထိုသို့ လွတ်လပ်မှုတိုးတက်လာသည်ကို ရပ်တနားကရပ်ကြပါဟု ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည့်အခါတွင်မူ ရထားသည့်အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ကြရန်အတွက် အကြမ်းမဖက်သည့် ကာကွယ်နည်းများကို သုံးကြရလိမ့်မည်။ အာဏာရှင်အစိုးရအတွက် စစ်ပွဲသစ်တခုနှင့် နောက်တဖန် ရင်ဆိုင်နေရလိမ့်မည်ပင်။

အစိုးရအား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ တည်ထောင်ခြင်း စသည်နည်းလမ်းနှစ်ခုအား ပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် အချိန်ကျရောက်လာသည့်အခါ လွတ်လပ်မှုကို လက်တွေ့ခံစားရလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် အာဏာရှင်စနစ်ပျက်စီးသွားပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စည်းကမ်းတကျ တည်ဆောက်နိုင်ကြမည်ကို မငြင်းနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ အာဏာချိန်ခွင်လျှာကို ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်အတွင်းနှင့် ၁၉၈၀ ခုနှစ်အတွင်းက ပိုလန်နိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော အရေးအခင်းများက ထင်ရှားသော ဥပမာများဖြစ်ပါသည်။ ပိုလန်နိုင်ငံတွင် အာဏာပီဆန်အန်တုမူများလုပ်ပြီး ရပ်ရွာအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို အစိုးရဆန့်ကျင်သူ အတိုက်အခံများဘက် ရောက်ရှိအောင် ဆက်တိုက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရသည် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်း (Catholic Church) များကို ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့သော်လည်း ကွန်မြူနစ်အာဏာ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ လုံးဝကျရောက်အောင် မလုပ်နိုင်ခဲ့ပါ။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ပညာတတ်အချို့နှင့် အလုပ်သမားများက ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအယူအဆများ တိုးတက်ခိုင်မာစေရန်အတွက် အလုပ်သမားကာကွယ်ရေးကော်မတီ (Workers Defense Committee K.O.R) ကဲ့သို့သော အသင်းအဖွဲ့ကလေးများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ဆော်လီဒါရီတီ (Solidarity) ခေါ် အလုပ်သမားသမဂ္ဂကိုဖွဲ့၍ ထိရောက်စွာ သပိတ်မှောက်ကြပြီး အဖွဲ့အစည်းကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုလာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ လယ်သမားများ၊ ကျောင်းသားကျောင်းသူများနှင့် အခြားလူစုများကလည်း လွတ်လပ်သော အခြားအဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါအသင်းအဖွဲ့များက သြဇာအာဏာကို မိမိတို့ဘက်ရောက်အောင် အမှန်တကယ် ပြောင်းပြန်လိုက်ခြင်းအား ကွန်မြူနစ်များ နားလည်သဘောပေါက်လာသောအခါ ထိုဆော်လီဒါရီတီသမဂ္ဂကို တဖန်ပိတ်ပင်ဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီး ကွန်မြူနစ်အစိုးရက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

သို့နှင့် စစ်အုပ်ချုပ်လက်အောက်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားပြီး အတိုက်အခံတို့မှာ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရသည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသည်။ သို့သော် လွတ်လပ်နေသေးသည့် အဖွဲ့အစည်းသစ်များက ဆက်လက်ပြီး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေခဲ့သည်။ ဥပမာ...တရားမဝင်ထုတ်ဝေသည့် သတင်းစာ၊ စာနယ်ဇင်း အမြောက်အမြားကို ဆက်လက်ဖြန့်ချိသည်။ တရားမဝင်လျှို့ဝှက်စွာဖွင့်ထားသော ပုံနှိပ်စက်များက စာအုပ်များကို နှစ်စဉ်ရာနှင့်ချီ၍ ထုတ်ဝေလေသည်။ နာမည်ကျော်ကြားသည့် စာရေးဆရာများက ကွန်မြူနစ်စာစောင်များ၊ အစိုးရစာပုံနှိပ်တိုက်များအား သပိတ်မှောက်ထားလိုက်ကြသည်။ အချို့နေရာများတွင်လည်း အလားတူပင် အစိုးရဆန့်ကျင်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြသည်။

ဂျူဆယ်လ်စကီး (Jaruselski) အစိုးရလက်အောက်တွင် ကွန်မြူနစ်စစ်အစိုးရသည် ပြည်သူလူထု၏ ခေါင်းများဝေါ်တွင် ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားနေရသည်ဟု ပြောစမှတ်တွင်ခဲ့သည်။ အစိုးရအမှုထမ်းများကလည်း အစိုးရရုံးများတွင် နေရာယူထားမြဲဖြစ်သည်။ ပြည်သူတို့အား နှိပ်ကွပ်လျက်ပင်။ အပြစ်ဒဏ်ပေးလျက်ပင်။ ဖမ်းဆီးထောင်ချလျက်ပင်။ ထို့ပြင် ပုံနှိပ်စက်များအားသိမ်းပြီး အမျိုးမျိုး ဖိနှိပ်လျက်ပင် ရှိသေးသည်။ သို့သော်လည်း အာဏာရှင်အစိုးရက ပြည်သူလူထုတရပ်လုံးကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်တော့ပါ။ ဤအခြေအနေဆိုက်လာသည့်အခါ အစိုးရ လုံးလုံးပြုတ်ကျအောင် လူထုကလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အချိန်ပိုင်းမျှပင် ကျန်ပါတော့သည်။

အာဏာရှင်တို့က အစိုးရရာထူးများကို ဆက်လက်စွဲကိုင်နေဆဲမှာပင် ဒီမိုကရေစီစင်ပြိုင်အစိုးရကို

ဖွဲ့စည်းနိုင်ပါသည်။ လူထုနှင့် အသင်းအဖွဲ့အစည်းများကလည်း သစ္စာရှိရှိဖြင့် စင်ပြိုင်အစိုးရအပေါ် ကူညီထောက်ခံကြပါမူ စင်ပြိုင်အစိုးရအဖို့ ပိုမိုအောင်မြင်စွာ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အာဏာရှင်အစိုးရတွင်လည်း အစိုးရ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ပျောက်သွားတော့မည် ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ အသွင်အပြင် ဂုဏ်အင်္ဂါများ ပျက်စီးသွားတော့မည်။ သို့နှင့်ပင် ဒီမိုကရေစီစင်ပြိုင်အစိုးရက ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းသကဲ့သို့ပင် အာဏာရှင်အစိုးရ၏နေရာကို တဖြည်းဖြည်းယူလိုက်လေသည်။ ဆက်လက်ပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ ကူးပြောင်းရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲအတည်ပြုပြီး ရွေးကောက်ပွဲများ လုပ်ကြသည်။

အာဏာရှင်စနစ်ကို မြို့ခွဲခြားခြင်း။

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ ပြုလုပ်နေသည့်အချိန်တွင် အာဏာဖိဆန်အန်တုခြင်း၊ ကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်းများကို ပိုမို၍တိုးပွားစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်က တိုက်ပွဲဝင်နည်းရေးဆွဲသူတို့သည် မိမိတို့ စိစစ်ရွေးချယ်ထားသော တိုက်နည်းများထက် ကျော်လွန်၍ လူထုပါဝင်သော နိုင်ငံရေးအန်တုတို့ကိုပွဲ ဆင်နွှဲရမည့်အချိန် ရောက်လာမည်ကို အစောပိုင်းကတည်းက ကြိုတင်တွက်ဆထားသင့်သည်။ ရန်သူကို ဆန့်ကျင်မှုများအား တီထွင်ကြံဆချဲ့ထွင်ရန်နှင့် လူအင်အားတောင့်တင်းလာအောင် စည်းရုံးမှုများလုပ်နိုင်ရန် အချိန်ယူရသည်။ အများအားဖြင့် လူထုတရပ်လုံးပါဝင်သော အာဏာအန်တုများလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာမှသာ ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ဤအချိန်အတောအတွင်း မှာမူ အရေးကြီးသည့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များကို ရှေ့ပြေး စိစစ်ရွေးချယ်ထားသည့် တိုက်နည်းများအား တဆင့်ထက်တဆင့်တိုးပြီး လုပ်ဆောင်သွားကြရမည်။ လှုပ်ရှားမှုထဲသို့ လူထုအဆင့်အတန်းအမျိုးမျိုး ပိုမိုပြီးပါဝင်လာစေရမည်။ ဤကဲ့သို့ အာဏာအန်တုသည် လှုပ်ရှားမှုများကို စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ ဆထက်တပိုးတိုးပြီး မဆုတ်မရွံ့ ဆောင်ရွက်လိုက်လျှင် အာဏာရှင်အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အားနည်းချက်များ ပိုမိုပေါ်ပေါက်လာကြောင်း ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်လာနိုင်သည်။

နိုင်ငံရေးအန်တုများကို အင်တိုက်အားတိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာရပ်တည်နိုင်မည့် အသင်းအဖွဲ့များကို တည်ထောင်ပေးနိုင်ခြင်း စသည်အချက်နှစ်ချက်ပေါင်းစပ်မှုကြောင့် တချိန်ကျလျှင် နိုင်ငံခြားပြည်ပအစိုးရများကလည်း ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်သို့ ယိမ်းယိုင်လာကြလိမ့်မည်။ နိုင်ငံခြားအစိုးရ သံတမန်အရာရှိများကဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ဘက်ကို ထောက်ခံသည့်အနေဖြင့် အာဏာရှင်အစိုးရကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချလာကြလိမ့်မည်။ သပိတ်မှောက်ကြလိမ့်မည်။ ကုန်သွယ်မှု ရပ်စဲလိုက်ကြလိမ့်မည်။ (ပိုလန်နိုင်ငံတွင် ဖြစ်ခဲ့သည့် အဖြစ်မျိုးဖြစ်သည်)။

အာဏာအန်တုတိုက်ပွဲကို စီစဉ်သူများသည် တခါတရံ အခြေအနေအရ အာဏာရှင်အစိုးရများ အဆောတလျင် ပြုတ်ကျသွားနိုင်ကြောင်းကိုလည်း သိထားသင့်သည်။ ဥပမာ...၁၉၈၉ ခုနှစ်က အရှေ့ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အတိုင်း တတိုင်းပြည်လုံးရှိပြည်သူများသည် အာဏာရှင်အစိုးရကို စက်ဆုပ်ရွံရှာလာပြီး အကူအညီလုံးဝမပေးဘဲနေလိုက်ကြသည့်အတွက် အာဏာ၏အရင်းအမြစ်ပြုတ်တောက်သွားပြီး ထိုအစိုးရပြုတ်ကျသွားရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအခြေအနေမျိုးဖြစ်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ရေရှည်တိုက်ရန် ပြင်ဆင်ထားသည်က ပို၍ကောင်းမွန်ပါသည်။(သို့သော် မထင်မှတ်ဘဲ ဖြစ်လိုဖြစ်ငြားလည်း ပြင်ဆင်ထားရမည်)။

လွတ်လပ်မှုအတွက်တိုက်နေစဉ် အောင်မြင်မှုရလာသည့်အခါ မထင်မှတ်လောက်သည့် အောင်မြင်မှုမျိုး မည်မျှပင်ဖြစ်စေကာမူ အောင်ပွဲဆင်ရမည်။ အောင်ပွဲရအောင် တိုက်ပွဲဝင်ပေးသူများကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။ အောင်ပွဲခံမှုများကို အကြီးအကျယ်ဆောင်ရွက်ပေးလိုက်လျှင် ရှေ့ဆက်ရမည့် တိုက်ပွဲများအတွက် စိတ်ဓာတ်တက်ကြွလာနိုင်သည်။

အောင်မြင်မှုရပြီး ထားစဉ်လည်း ထူးရမည်။

လွတ်လပ်မှုအတွက် လှုပ်ရှားမှုများလုပ်ရန် မဟာဗျူဟာစီစဉ်သူများသည် အောင်ပွဲရပြီးနောက် တိုက်ပွဲကို မည်သို့ဆုံးသတ်မည်ကို ကြိုတင်တွက်ဆထားရမည်။ အာဏာရှင်သစ်တယောက် ထပ်မံ မပေါ်ပေါက် လာစေရန်၊ အခွန်ရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲမည် ဒီမိုကရေစီစနစ်သစ် အခြေကျလာအောင် လုပ်ရန်တို့ကို စဉ်းစားရမည်။ တိုက်ပွဲပြီးဆုံးသွားသည်အခါ အာဏာရှင်စနစ်မှသည် ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့သို့ မည်သို့ပြောင်းလဲမည်၊ မည်သို့ ဆောင်ရွက်ကြမည်ကို ဒီမိုကရေစီအင်အားစုဘက်က တွက်ဆထားရမည်။ အောင်ပွဲရသည်နှင့် လုပ်ငန်းများကို အလျင်အမြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အစိုးရ ဖွဲ့စည်းလိုက်နိုင်လျှင် ကောင်းသည်။ သို့သော် စနစ်ဟောင်းတွင် လူသစ် များထည့်ပြီး ဖွဲ့စည်းသည်အစိုးရမျိုးကို မဆိုလိုပါ။ တွက်ကြည့်ရန်လိုသည်မှာ စနစ်ဟောင်းအစိုးရလက်ထက်က မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းများကို လုံးဝဖျက်သိမ်းပစ်မည် (ဥပမာ...နိုင်ငံရေးရဲများ)ဆိုသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုအရာများသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဆန့်ကျင်သည့်အသွင်သဏ္ဍာန်များ ရှိနေသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မည်သည့်အစိုးရဌာနများကို ဆက်လက်ထားရှိပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ဘက်သို့ တဖြည်း ဖြည်းရောက်လာအောင် ကြိုးစားမည်ကိုလည်း စဉ်းစားထားရမည်။ အစိုးရအဖွဲ့တခုလုံးမရှိလျှင် အစစအရာရာ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်သွားနိုင်စရာရှိသည်။ သို့မဟုတ် နောက်ထပ်အာဏာရှင် အသစ်တယောက်ပေါ်လာနိုင်သည်။

အာဏာရှင်စနစ် ပြုတ်ကျသွားပြီးနောက် ယခင်လက်ထက်က အစိုးရခေါင်းဆောင်များကို မည်ကဲ့သို့ သဘောထားမည် ဆိုသည့်အချက်ကိုလည်း ကြိုတင်စဉ်းစားထားသင့်သည်။ ဥပမာ...အာဏာရှင်များကို တရား ရုံးတင်ပြီး စစ်ဆေးမည်လား။ တသက်လုံး ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးလိုက်မည်လား။ အောင်ပွဲရပြီးနောက် ဒီမိုကရေစီစနစ် ရှင်သန်ရေးနှင့် တိုင်းပြည်ထူထောင်ရေးများအတွက် နိုင်ငံရေးအန်တူမှုများအရ တခြားဘာတွေများ လုပ်နိုင် မည်နည်း။ တိုင်းပြည်သွေးချောင်းစီးမည့် အပြုအမူများကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ ထိုသို့မှ မရှောင်နိုင်လျှင် ရှေ့လာမည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်အပေါ် အကြီးအကျယ် ထိခိုက်သွားနိုင်သည်။

အာဏာရှင်အစိုးရတို့ အားနည်းပြီး ပြုတ်ကျလုဖြစ်နေသည့်အချိန်ကစပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ မည်သို့ ပြောင်းလဲသွားကြမည်ကို တိကျပြတ်သားစွာ ရေးဆွဲထားသည့်အစီအစဉ်များ ရှိပြီးဖြစ်ရမည်။ ဤကဲ့သို့ အစီအစဉ် ရှိမှသာလျှင် အခြားအုပ်စုက ဝင်ရောက် အာဏာမသိမ်းနိုင်အောင် တားဆီးနိုင်လိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော အစိုးရမျိုး၊ ပြည်သူများကို နိုင်ငံရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်များ အပြည့်အဝပေးနိုင်သည့်အစိုးရမျိုး ဖွဲ့စည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် စီစဉ်ထားရန် လိုအပ်လှသည်။ ဤကဲ့သို့ စီစဉ် ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် အသက်ပေါင်းများစွာနှင့် ရင်းနှီးတိုက်ခိုက်မှုမှ ရရှိလာသော ပြောင်းလဲမှုများ ကို လက်လွတ်သွားခြင်းမျိုး မဖြစ်သင့်ပေ။

အာဏာရှင်အစိုးရက သူတို့ချုပ်ကိုင်၍မရတော့ဘဲ အင်အားပိုကောင်းလာသော လူထုနှင့် လွတ်လပ် သည့် ဒီမိုကရေစီအုပ်စု၊ အသင်းအဖွဲ့များကို ရင်ဆိုင်လာရသည်အခါ သူတို့ကြိုးစားသမျှ အရာမရောက်တော့ ကြောင်းကို သိလာကြလိမ့်မည်။ လူများက ဘာမျှမလုပ်ကြ၊ သပိတ်တွေမှောက်ကြ၊ အုံကြွကြသောကြောင့် အာ ဏာရှင်အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့နှင့်ဆက်စပ်နေသော အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး အမြစ်မှစပြီး ပြိုလဲသွားကြပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ အာဏာဖိဆန်အန်တုခြင်း၊ အကူအညီမပေးဘဲနေခြင်း စသည်တို့ကို ပါးနပ်စွာစီစဉ်ပြီး လူထုပါဝင်ဆောင် ရွက်လာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါက အာဏာရှင်အစိုးရအဖို့ ဩဇာအာဏာပွဲသွားပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကာကွယ် သူများဘက်က အကြမ်းမဖက်ဘဲ နောက်ဆုံးတွင် အောင်ပွဲခံကြရလိမ့်မည်။ အာဏာဖိဆန်အန်တုနေကြသော ပြည်သူတို့၏ ရှေ့မှောက်မှာပင် အာဏာရှင်စနစ် ပြိုလဲကျသွားရပေလိမ့်မည်။

ဆိုခဲ့သော ကြိုးစားမှုအမျိုးမျိုးကို ဆောင်ရွက်တိုင်း အောင်မြင်မည်ဟုလည်း မဆိုနိုင်ပါ။ လွယ်လည်း မလွယ်ကူပါ။ အလျင်အမြန် အောင်မြင်ခြင်းမှာလည်း ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲသည်သာပင်။ စစ်ပွဲများကို တိုက်ခိုက်ရာတွင် အောင်မြင်သည့် စစ်ပွဲများရှိသလို ဆုံးရှုံးသည့် စစ်ပွဲများလည်းရှိကြောင်း သတိမူရမည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးအန်တူ

အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီသို့

မူနည်းဖြင့် အောင်ပွဲဆင်နိုင်ရန် လမ်းအမှန်တကယ်ရှိပါသည်။ ပြောခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အမျှော်အမြင်ရှိသော တိုက်ပွဲဆင်နည်းများကို သေချာကျနစွာ ရေးဆွဲထားနိုင်လျှင် အနိုင်ရဖို့ လမ်းပိုများသည်။ တိုက်နည်းများကို သေချာစွာ စီစဉ်ထားရမည်။ ကြိုးစားပြီး သတ္တိအပြည့်နှင့် စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ တိုက်ပွဲဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

အခန်း - ၁၀

အစွန့်ရှည်စွာတည်မြဲနေနိုင်မည့် ဒီမိုကရေစီနေ့စဉ်အတွက် အုတ်မြစ်ချလုပ်ငန်း

အဏာရှင်စနစ်ပြိုကွဲသွားခြင်းသည် အောင်ပွဲများအကြီးအကျယ်ခံရန်အကြောင်းပင်ဖြစ်သည်။ နှစ်ရှည်လများဒုက္ခခံခဲ့ရ၊ အသက်စွန့်ပြီး တိုက်ပွဲခဲ့ရသူများအတွက် ပျော်ရွှင်ရတော့မည်။ အနားယူကြရတော့မည်။ အသိအမှတ်ပြုခံကြရတော့မည်။ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ဂုဏ်ယူကြရမည်။ မိမိတို့နှင့်အတူ နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုအတွက် လက်တွဲတိုက်ခဲ့သူများအတွက်လည်း ဂုဏ်ယူကြရမည်။ တိုက်ပွဲဝင်သူအားလုံးတို့သည် ယခုလို အောင်ပွဲခံသည် အချိန်အထိ အသက်ရှင်နေကြမည်မဟုတ်။ မိမိတို့တိုင်းပြည်၏ လွတ်မြောက်မှုအတွက် ရာဇဝင်တွင် မှတ်တမ်းတင်လောက်အောင် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည့် သေဆုံးသွားသူများ၊ အသက်ရှင်လျက် ကျန်နေသူများအားလုံးကို သူရဲကောင်းများအဖြစ် အမြဲအမှတ်တရ ဂုဏ်ပြုကြရလိမ့်မည်ပင်။

ယခုအချိန်မျိုးတွင် နိုးကြားကြားရှိကြဖို့လိုအပ်သည်။ သတိမလစ်သင့်။ နိုင်ငံရေးအန်တူမှုများ လုပ်ဆောင်ကာ အာဏာရှင်စနစ်ကို အောင်မြင်စွာဖြိုခွဲပစ်လိုက်နိုင်သော်ငြားလည်း အစိုးရဟောင်းပျက်စီးသွားပြီး အခြေအနေအနည်မထိုင်မီ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေသည့်ကာလအတွင်း နောက်ထပ်ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မည့် အစိုးရသစ်တခု ပေါ်ပေါက်မလာအောင် သတိနှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ထားရလိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင်များကလည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ ချောမောစွာ အထစ်အငေါ့မရှိ ပြောင်းသွားနိုင်အောင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပြီးဖြစ်ရမည်။ အာဏာရှင်စနစ်အဆောက်အအုံကို ဖြိုဖျက်ချရမည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲရမည်။ တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် အဆင့်အတန်းမီသည့် လုပ်နည်းကိုင်နည်းမူများကို ချထားပေးရမည်။

အာဏာရှင်စနစ်ကျဆုံးသွားပြီးနောက် စံပြုလူနေမှုဘဝတခု ချက်ချင်းပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်ဟု မထင်သင့်ပါ။ အာဏာရှင်စနစ်ပြိုကွဲသွားခြင်းသည် နောက်ထပ်လုပ်ငန်းသစ်တခုစတင်ရန် အချိန်ကျရောက်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ လွတ်လပ်မှုများ ပိုမိုရရှိလာသည့်အခြေအနေဖြစ်လာသဖြင့် ပြည်သူတို့၏ နေထိုင်စားသောက်ရေးများ သက်သာချောင်ချိလာအောင် ကြိုးစားကြရန်နှင့် ပြည်သူတို့၏ လိုလားချက်များကို လုံလုံလောက်လောက်ဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်လည်း ရှိသေးသည်။ ခက်ခဲနက်နဲသည့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးပြဿနာများမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆက်လက်တည်ရှိနေလိမ့်မည်သာ။ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပြည်သူများ၊ အသင်းအဖွဲ့များက ဝိုင်းဝန်းကူညီကြမှဖြစ်မည်။ နိုင်ငံရေးစနစ်သစ်က အမြင်ကျယ်သူများကို အခွင့်အရေးများ ပေးလိမ့်မည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့်အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေတတ်လာမည်။ အပြုသဘောဆောင်သည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပြီး ကောင်းမွန်သောမူဝါဒများကို ချမှတ်နိုင်ကြလိမ့်မည်။

အာဏာရှင်အခေခံတယောက် ဝေါ်သးနိုင်သောအန္တိ ရာယံ၊

ရေးယခင်ခေတ်တွင် အရစ္စတိုတယ် (Aristotle)က “ မင်းဆိုးမင်းညစ်တယောက်သည် နောက်ထပ် မင်းဆိုးမင်းညစ်တယောက်သို့ ကူးပြောင်းသွားနိုင်သည်” ဟု သတိပေးခဲ့ဖူးသည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ခဲ့ဖူးကြောင်း

၁။ Aristotle, *The Politics*, Book V, Chapter 12, p. 233

သမိုင်းတွင် ထင်ရှားစွာသက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ဂျက်ကိုဘင်နှင့် နပိုလီယန် (the Jacobins and Napoleon)၊ ရုရှားနိုင်ငံတွင် ဘော်ရီစဗစ်များ (the Bolsheviks)၊ အီရန်နိုင်ငံတွင် အရာတိုလာ (the Ayatollah)၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နဝတ (SLORC) တို့ဖြစ်သည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင် အချို့လူစုတို့က မိန့်ပီချုပ်ချယ်သည့် အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားပြီးဆိုလျှင် သူတို့အတွက် အခွင့်ကောင်းရတော့မည်ဟုယူဆပြီး ခေါင်းဆောင်သစ်များ အဖြစ် အစားထိုးဝင်လာကြတော့သည်။ ထိုလူစုတို့၏ စိတ်ထားများမှာ တခုနှင့်တခု တူချင်မှတူလိမ့်မည်။ သို့သော် သူတို့လုပ်ဆောင်လိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောရလဒ်များမှာ အတူတူဖြစ်သည်ကများပါသည်။ အာဏာရှင်သစ်က အာဏာရှင်ဟောင်းထက် ပိုမိုရက်စက်တတ်သည်။ ပြည်သူတို့ကို မလှုပ်နိုင်အောင် လုံးဝချုပ်ကိုင်ထားတတ်သည်။

အာဏာရှင်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားမီမှာပင် ၎င်းအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များက ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့၏ အာဏာအန်တူများကို အချိန်တိုတိုနှင့်ပြီးစီးသွားအောင် ကြိုးစားကြလိမ့်မည်။ ဤလူထုက အာဏာရှင်အစိုးရပြုတ်ကျသွားရေးအတွက် စိတ်ရောကိုယ်ပါအာခံနေ၍ အနိုင်မရသွားမီအတွင်း သူတို့ကဝင်ရောက်ပြီး အာဏာသိမ်းလိုက်ကြလိမ့်မည်။ သူတို့ကတော့ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြုတ်ချရန်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကြွေးကြော်ကြလိမ့်မည်။ သို့သော်အမှန်မှာ အစိုးရအဖွဲ့ပုံစံဟောင်းကို ပုံစံသစ်ဖြင့် လူထုလက်ထဲ အတင်းထိုးပေးလိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

အာဏာသိမ်းမှုကို တားဆီးခြင်း။

လွတ်လပ်မှုအသစ်များရလာသည့် ပြည်သူများအတွက် အာဏာသိမ်းမှုများဖြစ်လာခဲ့သော် မည်သို့အနိုင်ယူမည်ဆိုသောနည်းများ ရှိပါသည်။ အာဏာသိမ်းရန် ကြိုးစား၍မရနိုင်အောင် ခုခံနိုင်မည့် မိမိတို့၏အင်အားများ မည်မျှတောင့်တင်းသည်ကို ကြိုတင်သိထားရန်သာ လိုအပ်ပါသည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားလျှင် ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။

အာဏာသိမ်းမှုစတင်ဖြစ်ပေါ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အာဏာသိမ်းသူများသည် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုချက်ကို လိုအပ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သူတို့ကို ဂုဏ်သိက္ခာအရ နိုင်ငံရေးအရ အုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသောသူများဟု လူထုက လက်ခံစေချင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာ သူတို့ကို တရားဝင်အစိုးရ ဖြစ်လာအောင် ငြင်းပယ်ရမည်။ ဤအချက်သည် အာဏာသိမ်းမှုကိုဆန့်ကျင်ရာတွင် အဓိကအရေးကြီးသော အချက်တချက်ပင်ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ အာဏာသိမ်းသူတို့သည် လူထုခေါင်းဆောင်များ၊ ပြည်သူများက သူတို့ကို ထောက်ခံစေချင်ကြသည်။ အထင်မြင်ရှုပ်ထွေးသွားစေချင်ကြသည်။ သို့မဟုတ် ဘာမှမလုပ်ဘဲ ရှိနေစေချင်ကြသည်။ ပြည်သူလူထုကို စည်းရုံးချုပ်ကိုင်ထားနိုင်အောင် အာဏာသိမ်းသူများသည် အထူးကျွမ်းကျင်သည့် အလုပ်သမားများနှင့် အကြံပေးအရာရှိများ၊ အစိုးရအမှုထမ်း အရာထမ်းများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တရားသူကြီးများ လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံရေးယန္တရားတွင် ပါဝင်လည်ပတ်နေကြသည့်သူ အမြောက်အများ၊ ရပ်ရွာအသင်းအဖွဲ့များ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရဲနှင့်စစ်တပ်တို့က သူတို့ကို ဘာမျှမနှောင့်ယှက်ဘဲ ကျိုးနွံလာစေချင်သည်။ သူတို့အကြိုက်ပြင်ဆင်ထားသည့် အမိန့်၊ မူဝါဒများအတိုင်း သူတို့ခိုင်းသရွေ့ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း လုပ်ပေးစေလိုကြသည်။

အာဏာသိမ်းနိုင်အောင် တားမြစ်နိုင်သည့် ဒုတိယနည်းမှာ အာဏာသိမ်းသူတို့ကို မည်သည့် အကူအညီမျှမပေးဘဲထားလိုက်ခြင်းနှင့် အမိန့်အာဏာကို ဖိဆန်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့လိုအပ်သည့် အကူအညီကို မပေးဘဲထားရမည်။ အာဏာရှင်အစိုးရကို တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့စဉ်က အသုံးပြုခဲ့သည့် နည်းမျိုးကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ နောက်ထပ်အန္တရာယ်ပေးနေသည့် လူသစ်တစ်စုကို ၎င်းနည်းများကိုပင် အသုံးပြုပြီးတိုက်ရမည်။ သို့သော် အချိန်ဆိုင်မထားသင့်။ ချက်ချင်းပြန်ပြီးတိုက်ရမည်။ အကယ်၍ အာဏာသိမ်းသူများကို တရားဝင်အသိအမှတ်လည်း မပြု

အကူအညီလည်းမပေးဘဲနေလိုက်လျှင် နိုင်ငံရေးစွမ်းအားမဲ့လာပြီး အာဏာသိမ်းသည်ဇာတ်လမ်းလည်း အဆုံးသတ်သွားမည်။ ဒီမိုကရေစီလူ့ဘောင် ထူထောင်ခွင့်လည်း ပြန်လည်ရရှိလာပါလိမ့်မည်။

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကြမ်းကို ရေးဆွဲခြင်း။

ဒီမိုကရေစီစနစ်သစ်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန်လိုအပ်သည်။ မိမိတို့လိုလားသည့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရမျိုးကိုရအောင် မည်ကဲ့သို့ဖွဲ့စည်းသင့်ကြောင်းကို အခြေခံပြီးရေးဆွဲထားသည့် ဥပဒေဖြစ်ဖို့လိုသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲတွင် အောက်ပါအချက်များအကြုံးဝင်စေရမည်။ အစိုးရ၏ရည်ရွယ်ချက်၊ ဩဇာအာဏာများ ကန့်သတ်ထားခြင်း၊ အစိုးရအရာရှိများနှင့် ဥပဒေပြုအမတ်များကို ရွေးချယ်သည့်နည်းနှင့် ရွေးချယ်မည့်အချိန်၊ ပြည်သူတို့၏ မွေးရာပါ ရသင့်ရထိုက်သည့်အခွင့်အရေးများ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအဆင့်တို့ မည်သို့ဆက်သွယ်ထားရှိထားမည် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ ဒီမိုကရေစီစနစ်အတိုင်း လိုက်နာမည်ဆိုလျှင် ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သည့် ဥပဒေပြုဌာန၊ စီမံဆောင်ရွက်ရေးဌာန၊ တရားရေးရာဌာနများအကြား ဩဇာများကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရေးဆွဲပေးထားရမည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်တို့ကို သူတို့လုပ်ချင်တိုင်း လုပ်၍မရအောင် တင်းကျပ်သည့် စည်းကမ်းဥပဒေများ ချမှတ်ထားရမည်။ သို့မှသာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်မှုများအား တရားဝင်လုပ်ဆောင်၍မရအောင် ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ထိမ်းသိမ်းထားလိုလျှင်၊ အာဏာရှင်တို့ ပေါ်ပေါက်လာမည်နည်းလမ်းများ မရှိအောင် တားဆီးထားလိုလျှင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရစနစ်ကို တည်ထောင်နိုင်မည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲနိုင်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သည့် ဒေသ၊ ပြည်နယ်၊ မြို့နယ်အစိုးရများ အတွက် အရေးကြီးသည့် အထူးအခွင့်အရေးများကို သီးသန့်ခွဲခြားပေးရမည့် ဥပဒေများကို ထည့်သွင်းပေးရမည်။ အချို့သောအခြေအနေမျိုးတွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်စနစ်ကို စဉ်းစားနိုင်သည်။ ထိုစနစ်တွင် ပြည်နယ်ငယ်ကလေးများက နိုင်ငံ၏တစ်စိတ်တဒေသအဖြစ်နေကြပြီး အရေးကြီးသည့် အခွင့်အရေးများကိုလည်း ဆက်လက်ခံစားနေနိုင်သည်။

အကယ်၍ လွတ်လပ်မှုရလာသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းတွင် အဆိုပါတင်ပြခဲ့ပြီးသည့် အချက်များပါဝင်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှိခဲ့ဖူးလျှင် ထိုဥပဒေကို ပြန်လည်အသုံးပြုကြလျှင် ကောင်းလိမ့်မည်။ လိုသလို၊ သင့်သလို ပြင်ဆင်သွားဖို့သာ လိုအပ်သည်။ အကယ်၍သင့်လျော်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပြီးသားမရှိလျှင် ကြားကာလဥပဒေကိုရေးဆွဲပြီး အသုံးပြုရလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် အသစ်ရေးဆွဲရမည်။ ၎င်းဥပဒေရေးဆွဲရန်အတွက် အချိန်တော်တော်များများ လိုအပ်လိမ့်မည်။ စဉ်းစားစရာအချက်များလည်း တော်တော် လိုအပ်ပါသည်။ ရေးဆွဲသည့်အခါ လူအများပါဝင်ရေးဆွဲနိုင်လျှင် ကောင်းမည်။ ဥပဒေသစ်၏စာသားများကို၎င်း၊ အသစ်ပြင်ဆင်ထားသည့်အချက်များကို၎င်း၊ သဘောတူ အတည်ပြုသည့်အခါ လူအများပါဝင်စေရမည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲတွင် နောင်အခါ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ပေးရန် မဖြစ်နိုင်သည့်ကတိများကို ထည့်မထားမိအောင် အထူးသတိထား ဆောင်ရွက်ရေးဆွဲရမည်။ ဗဟိုအစိုးရတစ်ခုထည်းရှိမှသာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ကိစ္စများကိုလည်း ထည့်မထားသင့်ပေ။ ထိုအချက်နှစ်ခုစလုံးကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရအသစ် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လူအများနားလည်နိုင်သည့် စကားလုံးများကိုသုံးပြီး ရေးဆွဲရမည်။ ရှေ့နေသို့မဟုတ် ဥပဒေပညာရှင်များ၊ အထက်တန်းလွှာများကသာ နားလည်နိုင်သည့် အဓိပ္ပာယ်ရှုတ်ထွေးပြီး အမျိုးမျိုး အဓိပ္ပာယ်ပေါက်နိုင်သည့် စကားလုံးများကို ရှောင်ရမည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အကျိုးအမြတ်များ

လွတ်လပ်လာမည်တိုင်းပြည်ကို နိုင်ငံခြားကလာရောက်၍ ရန်မူမည်အရေးကို ရင်ဆိုင်ရတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအဖြစ်မျိုးကို ကာကွယ်နိုင်မည့်အင်အားရှိရမည်။ နိုင်ငံခြားကလာရောက်၍ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ သို့မဟုတ် စစ်ရေးအရလက်ဝါးကြီးအုပ် ထိမ်းချုပ်ရန် ကြံစည်ကြိုးစားခြင်းအန္တရာယ်မျိုးကိုလည်း ကြံတွေ့ရတတ်သည်။

ပြည်တွင်းဒီမိုကရေစီဝါဒကို ဆက်လက်ပြီးထိမ်းသိမ်းထားလိုလျှင် တိုင်းပြည်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအတွက်ကိုလည်း နိုင်ငံရေးအံ့တူမှု၏အခြေခံနည်းများကိုပင် အသုံးပြုရန်လိုအပ်ကြောင်း လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားထားသင့်သည်။^၂ တိုင်းပြည်ကိုကာကွယ်နိုင်မည့်အင်အားကို ပြည်သူတို့လက်ဝယ်ရောက်ရှိသွားအောင် လုပ်ကြရမည်။ လူထုက သူတို့ကိုယ်တိုင်ကာကွယ်နိုင်သည့် အင်အားများရှိရမည်။ သို့မှသာ လွတ်လပ်မှုရကာစ နိုင်ငံများတွင် အင်အားကြီးမားတောင့်တင်းသည့်စစ်တပ်ကြီး ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရန် လိုအပ်မည်မဟုတ်။ စစ်တပ် အင်အားကြီးမားလာလျှင်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ရန်သူဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ အခြားအရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းများအတွက် သုံးရမည့်ဘဏ္ဍာငွေအမြောက်အများကိုလည်း စစ်တပ်အတွက် သုံးလိုက်ရမည်ဖြစ်သည်။

အချို့အုပ်စုများသည် သူတို့ကိုယ်တိုင် အာဏာရှင်အသစ်အဖြစ် အခြေတကျဖြစ်ရန်ကို ရည်မှန်းပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပင် လစ်လျူရှုထားလိုက်ကြသည်ကိုလည်း သတိထားကြရမည်။ ထို့ကြောင့် လူထုက အာဏာဖီဆန်အန်တုသည့် အခန်းကဏ္ဍက အမြဲတမ်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြရန်လိုသည်။ အာဏာရှင်ဖြစ်လာနိုင်ပုံပေါက်သည့်သူများကို နိုင်ငံရေးဖီဆန်အန်တု၊ အကူအညီများရပ်စဲပြီး ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးများ ရရှိရေးလမ်းကြောင်းများကို ထိမ်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားရမည်။

ဆက်လက်၍ နေဆဲ ပြဿနာများ။

အကြမ်းမဖက်ဘဲတိုက်ပွဲဝင်ခြင်းသည် အာဏာရှင်အစိုးရကို အားလျော့သွားအောင်လုပ်ပြီး ဖြုတ်ချနိုင်ရုံမျှမက ဖိနှိပ်ခံခဲ့ရသူများကိုလည်း အာဏာရှိအောင် လုပ်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအကြမ်းမဖက်သည့်နည်းဖြင့် ယခင်အစိုးရလက်အောက်တွင် ပြဿနာခံခဲ့ရပြီး အစိုးရလက်ခုပ်ထည်းက ရေဖြစ်နေခဲ့ရသူများကို ကိုယ်တိုင် ဩဇာအာဏာသုံးပြီး လွတ်လပ်မှုများ ပိုမိုရရှိအောင်လုပ်ပေးလိုက်နိုင်သည်။ အကြမ်းမဖက်ဘဲ တိုက်ခိုက်သည့်အတွေ့အကြုံများကြောင့် ယခင်က ဘာဩဇာအာဏာမျှ မရှိဖြစ်နေသူများကို စိတ်ဓာတ်ပြောင်းလဲပေးလိုက်သည်။ မိမိတို့ကိုယ်ကိုမိမိ အထင်ကြီးလာစေကြသည်။ ယုံကြည်အားကိုးတတ်လာကြသည်။

ဒီမိုကရေစီအစိုးရတည်ထောင်ရေးအတွက် အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းများကိုသုံးပြီး တိုက်ခိုက်သည့်အတွက်ကြောင့် ရေရှည်ခံစားနိုင်သည့်အကျိုးကျေးဇူးတခုလည်း ရှိပါသေးသည်။ ဆက်လက်ပြီး တည်ရှိနေသေးသည့် ပြဿနာများ၊ ရှေ့လာမည့်အခက်အခဲများကို လူထုက ပိုမို၍ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်း ရှိလာကြလိမ့်မည်။ မည်သည့် ပြဿနာများဖြစ်သနည်း။ နောင်အနာဂတ်တွင် အစိုးရက ပြည်သူတို့အပေါ် အနိုင်ကျင့်ချင်ကျင့်လာလိမ့်မည်။ အုပ်ချုပ်သူများက အဂတိလိုက်စားလာနိုင်သည်။ မည်သည့်အုပ်စုကိုမဆို မတရားနှိပ်စက်နိုင်သည်။ စီးပွားရေး တရားမျှတမှု ကင်းလာနိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းအရ ဖွဲ့စည်းရေးဆွဲထားသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကန့်သတ်ချက်များ လုပ်လာနိုင်သည်။ နိုင်ငံရေးအံ့တူမှုများကို အတွေ့အကြုံရှိခဲ့သူများသည် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါက ငုံ့ခံနေမည်သူများ မဟုတ်ပေ။

အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းလမ်းများကို ကျွမ်းဝင်ထားသည့်အတွက် လွတ်လပ်မှုရလာသည့် နောက်ပိုင်း

၂။ See Gene Sharp, *Civilian-Based Defense: A Post-Military Weapons System* (Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1990).

နောက်ဆက်တွဲ အကြမ်းမဲ့တိုက်ရိုက်နည်းများ

အကြမ်းမဲ့ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခြင်းနှင့် မိမိဘက်ပါစေခေါ် ဆွဲဆောင်သောနည်းလမ်းများ၊ စည်းကမ်းတကျ ကြေငြာထုတ်ပြန်ချက်များ၊

- (၁) လူထုဟောပြောပွဲများ၊
- (၂) ကန့်ကွက်စာများ၊ ထောက်ခံစာများ၊
- (၃) အသင်းအဖွဲ့များ၏ ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်များ၊
- (၄) ပြည်သူလူထုက လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စာတမ်းများ၊
- (၅) အရေးယူမည်၊ တရားစွဲမည်ဟု ကြေငြာချက်များ၊
- (၆) လူစုလူအုပ်နှင့်ချီပြီး တင်သွင်းသောအသနားခံစာ၊ ပန်ကြားလွှာများ၊

လူအများကြားရောက်အောင် ဆက်သွယ်ရေးများ ပြုလုပ်ခြင်း၊

- (၇) သံချပ်၊ ရုပ်ပြောင်နှင့် သင်္ကေတအမှတ်အသားများ၊
- (၈) အလံများ၊ ပိုစတာများနှင့် လူအများမြင်လောက်အောင် စာတမ်းများပြသထားခြင်း၊
- (၉) စာရွက်စာတမ်းများ၊ လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ စာရွက်များ၊
- (၁၀) စာနယ်ဇင်း၊ သတင်းစာများ၊
- (၁၁) ဓာတ်ပြားများ၊ ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၊
- (၁၂) ကောင်းကင်တွင် စာတမ်းများရေးသော မိုးပျံကြော်ငြာနှင့် မြေပြင်ကြော်ငြာများ၊

အဖွဲ့အစည်းများအလိုက် ကိုယ်စားပြုခြင်း၊

- (၁၃) ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်ခြင်း၊
- (၁၄) ပျက်ရယ်ပြု ဆုပေးပွဲများ၊
- (၁၅) အဖွဲ့နှင့် မဲဆွယ်ခြင်း၊
- (၁၆) သပိတ်တားခြင်း၊
- (၁၇) ပျက်ရယ်ပြုရွေးကောက်ပွဲများ၊

လူထုအကြား ဟန်အမူအရာများနှင့် သရုပ်ဖော်ခြင်းများ၊

- (၁၈) အလံများထူခြင်း၊ အရောင်အသွေးများနှင့် ပြသခြင်း၊
- (၁၉) အဝတ်အစားနှင့် လက္ခဏာများ ပြသခြင်း၊
- (၂၀) ဆုတောင်းဝတ်ပြုမှုများ၊
- (၂၁) သင်္ကေတအမှတ်အသားများပါသည့် ပစ္စည်းများကို ဖြန့်ဝေခြင်း၊
- (၂၂) သင်္ကန်းချွတ် ဆန္ဒပြပွဲများ၊
- (၂၃) ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများဖျက်ဆီးခြင်း၊
- (၂၄) မီးထွန်း၍ အထိမ်းအမှတ်ပြသခြင်း၊

- (၂၅) ရုပ်ပုံကားချပ်များ ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊
- (၂၆) ဆေးသုတ်ပြီး ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခြင်း၊
- (၂၇) အမှတ်အသားသစ်များ၊ နာမည်သစ်များထုတ်ပြန်ခြင်း၊
- (၂၈) သင်္ကေတပါသည့်အသံများ လုပ်ခြင်း၊
- (၂၉) ပြန်လည်သိမ်းပိုက်မှုပြသည့်လက္ခဏာများ၊
- (၃၀) ရိုင်းပျသည့် ခြေဟန်လက်ဟန်များ၊

လူပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊

- (၃၁) အစိုးရအရာရှိများကို စိတ်ခြောက်ခြားလာအောင်လုပ်ခြင်း၊
- (၃၂) အစိုးရအရာရှိများကို မခံချိမခံသာဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်း၊
- (၃၃) ရင်းနှီးစွာအပေါင်းအသင်းလုပ်ခြင်း၊
- (၃၄) နီးကြားစွာ နေထိုင်ခြင်း၊

ပြဇာတ်နှင့် အဆိုအတီး၊

- (၃၅) ဟာသပြဇာတ်နှင့် အပြောင်အပျက်ပွဲများ၊
- (၃၆) ပြဇာတ်နှင့် တီးလုံးများ၊
- (၃၇) သီချင်းသီဆိုမှုများ၊

စီတန်းလှည့်လည်မှုများ၊

- (၃၈) ချီတက်လမ်းလျှောက်ပွဲများ၊
- (၃၉) စီတန်းလှည့်လည်ပွဲများ၊
- (၄၀) ဘာသာရေး စီတန်းလှည့်လည်ပွဲများ၊
- (၄၁) ဘုရားဖူးသွားခြင်း၊
- (၄၂) မော်တော်ကားများနှင့် စီတန်းလှည့်လည်မောင်းနှင်ခြင်း၊

ကွယ်လွန်သူများအား ဂုဏ် ပြုခြင်း၊

- (၄၃) နိုင်ငံရေး ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှုပြသခြင်း၊
- (၄၄) ပျက်ရယ်ပြု အသုဘများ၊
- (၄၅) ဆန္ဒပြသည့် အသုဘများ၊
- (၄၆) သုဿန်သို့သွားရောက်၍ အလေးပြုခြင်း၊

လူမြင်ကွင်းများတွင် စုရုံးကြခြင်း၊

- (၄၇) ကန့်ကွက်မှုအတွက် သို့မဟုတ် ထောက်ခံမှုအတွက် စုဝေးခြင်း၊
- (၄၈) ကန့်ကွက်ရေးစည်းဝေးပွဲများ၊
- (၄၉) ရုပ်ဖျက်၍ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြစည်းဝေးပွဲများ၊
- (၅၀) သင်တန်းများပေးခြင်း၊

- (၇၅) အိမ်မငှားဘဲနေခြင်း၊
- (၇၆) တိုင်းပြည်တဝှမ်းလုံး စားသုံးသူသပိတ်၊
- (၇၇) နိုင်ငံတကာ စားသုံးသူများသပိတ်၊

အလုပ်သမားနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်သူများ၏ လှုပ်ရှားမှု

- (၇၈) အလုပ်သမားသပိတ်၊
- (၇၉) ကုန်ထုတ်လုပ်သူများသပိတ်၊

ပွဲစားများ၏ လှုပ်ရှားမှု

- (၈၀) ကုန်ပေးသွင်းသူများနှင့် ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်သူများ၏သပိတ်၊

ပိုင်ရှင်များနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့၏ လှုပ်ရှားမှု

- (၈၁) ကုန်သည်သပိတ်၊
- (၈၂) ဈေးမရောင်းဘဲထားခြင်း၊ ပစ္စည်းများအိမ်များ မရောင်းခြင်း၊
- (၈၃) ဆိုင်သေ့ပိတ်ထားခြင်း၊
- (၈၄) စက်မှုလက်မှု အကူအညီများမပေးခြင်း၊
- (၈၅) ဈေးသည်များ၏ အထွေထွေသပိတ်၊

ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအနှီးထောက်ပံ့သူများ၏ လှုပ်ရှားမှု

- (၈၆) ဘဏ်၌သွင်းထားသော ငွေများကို ထုတ်ယူခြင်း၊
- (၈၇) အစိုးအခများ၊ အကြွေးများ၊ တန်ရာတန်ဖိုးများ မပေးဘဲထားခြင်း၊
- (၈၈) အကြွေးမဆပ်ဘဲနေ၊ အတိုးမပေးဘဲနေခြင်း၊
- (၈၉) ထောက်ပံ့ကြေးများရပ်စဲ၊ အကြွေးမပေးဘဲနေခြင်း၊
- (၉၀) အခွန်အကောက်ပေးရန် ငြင်းဆန်ခြင်း၊
- (၉၁) အစိုးရငွေများကို လက်မခံခြင်း၊

အစိုးရများ၏ လှုပ်ရှားမှု

- (၉၂) ပြည်တွင်းကုန်သွယ်ရေးရပ်စဲခြင်း၊
- (၉၃) ကုန်သည်များအား နာမည်ပျက်စာရင်းသွင်းခြင်း၊
- (၉၄) နိုင်ငံတကာမှ ရောင်းချသူများက အရောင်းအဝယ်ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊
- (၉၅) နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်ယူသူများက အရောင်းအဝယ်ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊
- (၉၆) နိုင်ငံတကာမှ ကုန်သွယ်မှု ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊

(၂) ခေခေ

အထိမ်းအမှတ်သပိတ်များ

- (၉၇) ကန်ကွက်ဆန္ဒပြပွဲများ၊
- (၉၈) တမဟုတ်ချင်းဆန္ဒပြ အလုပ်ခွင်မှထွက်သွားခြင်း၊

အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီသို့

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသပိတ်များ၊

- (၉၉) လယ်သမားသပိတ်၊ ရွာသူရွာသားများသပိတ်၊
- (၁၀၀) လယ်ယာစိုက်ပျိုးသူများသပိတ်၊

သီးသန့်အုပ်စုများ၏ သပိတ်၊

- (၁၀၁) အလုပ်ကျွမ်းကျင်သူများ၏သပိတ်၊
- (၁၀၂) အကျဉ်းသားသပိတ်၊
- (၁၀၃) လက်မှုပညာရှင်များသပိတ်၊
- (၁၀၄) ပညာရှိလုပ်သားများသပိတ်၊

သာမန်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများသပိတ်၊

- (၁၀၅) အလုပ်ရှင်သပိတ်၊
- (၁၀၆) စက်မှုလက်မှုသပိတ်၊
- (၁၀၇) ဆန္ဒပြမှုအား စာနာထောက်ခံအားပေးသည့်အနေဖြင့် သပိတ်မှောက်ခြင်း၊

အကန့်အသတ်ထားပြီး မှောက်သည့်သပိတ်များ၊

- (၁၀၈) တိတိကျကျမှောက်သောသပိတ်၊ အသေးစိတ်စဉ်းစားပြီးမှောက်သောသပိတ်၊
- (၁၀၉) အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ရုံ မှောက်သောသပိတ်၊
- (၁၁၀) အလုပ်နှောင့်နှေးအောင်မှောက်သောသပိတ်၊
- (၁၁၁) ပြောရေးဆိုခွင့်ရအောင်သာ အလုပ်ဝင်နေကြောင်းပြသခြင်း၊
- (၁၁၂) နေမကောင်း၍ အလုပ်မလာဟုပြောဆိုခြင်း၊
- (၁၁၃) အလုပ်ထွက်စာတင်ခြင်း၊
- (၁၁၄) အကန့်အသတ်ထားပြီး သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၁၅) ကိုယ့်စိတ်ကြိုက်အလိုက်ကြည့်ပြီး မှောက်သည့်သပိတ်၊

အထွေထွေစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းသပိတ်များ၊

- (၁၁၆) ခြွင်းချက်ထားပြီးမှောက်ခြင်း၊
- (၁၁၇) ပြည်လုံးကျွတ် အထွေထွေသပိတ်၊

သပိတ်မှောက်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးတံခါးပိတ်ခြင်းနှစ်ခုပေါင်းလုပ်ရှားခြင်း၊

- (၁၁၈) အလုပ်ရပ်စဲခြင်း၊
- (၁၁၉) စီးပွားရေးကားလိပ်ချခြင်း၊

နိုင်ငံရေးဓန စေ့ကျင့်မှုပေးပေးခြင်းနှင့် နည်းဗျာ၊

- ဩဇာအာဏာ ဘဏ္ဍိုင် ပြင်းပယ်လိုက်ခြင်း၊
- (၁၂၀) သစ္စာခံမလုပ်ဘဲနေခြင်း၊ သစ္စာခံအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခြင်း၊
- (၁၂၁) လူထုထောက်ခံမှုကို ငြင်းပယ်ထားခြင်း၊

(၁၂၂) အတိုက်အခံဖက်ကို ရှေ့နေလိုက်သည့် စာရွက်စာတမ်းများ၊ ဟောပြောပွဲများ၊

ပြည်သူတို့က အစိုးရကို အကူအညီမပေးဘဲနေခြင်း၊

- (၁၂၃) ဥပဒေပြုအဖွဲ့ကို သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၂၄) ရွေးကောက်ပွဲများကို သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၂၅) အစိုးရအလုပ်၊ အစိုးရရာထူးများကို သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၂၆) အစိုးရဌာနများ၊ ဌာနခွဲများ၊ အဖွဲ့အစည်းများကို သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၂၇) အစိုးရပညာရေး၊ ကျောင်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများမှ နုတ်ထွက်ခြင်း၊
- (၁၂၈) အစိုးရအထောက်အပံ့ခံ အသင်းအဖွဲ့များကို သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၂၉) ဥပဒေကို ခိုင်လုံတင်းကျပ်အောင်လုပ်နေသည့် ရုံးများကို အကူအညီမပေးဘဲထားခြင်း၊
- (၁၃၀) ကိုယ့်ရာထူးအမှတ်အသား၊ နေရာအမှတ်အသားများကို ပယ်ဖျက်ပစ်ခြင်း၊
- (၁၃၁) ခန့်ထားလိုက်သည့် အရာရှိများကို လက်မခံဟု ငြင်းဆန်ခြင်း၊
- (၁၃၂) လက်ရှိဌာန အသင်းအဖွဲ့စသည်တို့ကို ရုတ်သိမ်းခိုင်းလျှင် ငြင်းဆန်ခြင်း၊

ပြည်သူတို့က တမျိုးအမည် အမိန့်ကို ဖီဆန်ခြင်း၊

- (၁၃၃) အလုပ်ကို မလုပ်ချင်လုပ်ချင် လုပ်ခြင်း၊ ဖြေးဖြေးလုပ်ခြင်း၊
- (၁၃၄) တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်မည့်သူ မရှိသောအခါ အမိန့်ကို မနာခံဘဲနေခြင်း၊
- (၁၃၅) အများနှင့်ရောပြီး အမိန့်ကိုဆန့်ကျင်ခြင်း၊
- (၁၃၆) စကားနားမထောင်ချင်ဟန်ဆောင်ခြင်း၊
- (၁၃၇) စုရုံးစည်းဝေးပွဲများကို လူစုခွဲခိုင်းလျှင် နားမထောင်ဘဲနေခြင်း၊
- (၁၃၈) ထိုင်သပိတ်မှောက်ခြင်း၊
- (၁၃၉) ချွေးတပ်ဆွဲလျှင် မလိုက်ခြင်း၊ ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးလျှင် အရေးမစိုက်ခြင်း၊
- (၁၄၀) ပုန်းအောင်းနေခြင်း၊ ထွက်ပြေးခြင်း၊ နာမည်ပြောင်း၊ လိပ်စာပြောင်း၊ အမှန်များ မပေးဘဲနေခြင်း၊
- (၁၄၁) တရားမဝင်သည့် ဥပဒေများကို ဖီဆန်ခြင်း၊

အစိုးရအလုပ်သမားများ၏ လှုပ်ရှားမှုများ၊

- (၁၄၂) အစိုးရကပေးသည့် ထောက်ပံ့ချက်အချို့ကို ငြင်းပယ်ခြင်း၊
- (၁၄၃) အထက်ကချမှတ်သည့် အမိန့်၊ သတင်းစသည်တို့ကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်း၊
- (၁၄၄) အလုပ်များတန့်ထားခြင်း၊ နှောင့်နှေးအောင်လုပ်ထားခြင်း၊
- (၁၄၅) အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးကိုလည်း ဝင်ရောက်မကူညီခြင်း၊
- (၁၄၆) အလုပ်ကြီးကြပ်သူများက တမင်သက်သက်အလုပ်မလုပ်တတ်သည့် ဟန်ဆောင်နေခြင်း၊ အကူအညီ မပေးဘဲ နေသင့်သည့်ကိစ္စများကို မျက်နှာလှဲခြင်း၊
- (၁၄၇) ပုန်ကန်ခြင်း၊

ပြည်တွင်းအစိုးရလှုပ်ရှားမှု၊

- (၁၄၈) အာပတ်လွတ်သည့်နည်းဖြင့် အလုပ်ကိုရှောင်ခြင်း၊ အလုပ်အချိန်ဆွဲထားခြင်း၊
- (၁၄၉) အစိုးရဌာနခွဲများက အကူအညီရပ်စဲခြင်း၊

အာဏာပိုင် စံနှစ်မှ ဒီမိုကရေစီဖို့

နိုင်ငံတကာအစိုးရ၏လှုပ်ရှားမှုများ

- (၁၅၀) သံတမန်၊ ကိုယ်စားလှယ်စသည်တို့ကို ပြောင်းလဲခြင်း၊
- (၁၅၁) သံတမန်အခမ်းအနားများကို ဆိုင်းထားခြင်း၊ ဖျက်ပစ်လိုက်ခြင်း၊
- (၁၅၂) သံတမန်အသိအမှတ် မပြုခြင်း၊
- (၁၅၃) သံတမန်ဆက်သွယ်ရေးဖြတ်ခြင်း၊
- (၁၅၄) နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ ထွက်ခြင်း၊
- (၁၅၅) နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်း၊
- (၁၅၆) နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ ထုတ်ပယ်ပစ်ခြင်း၊

ခေကြမ်းခွဲဝင်ရောက်ခွင့်မရှိနိုင်သည့်နည်းများ

- စိတ်ဓာတ်အားဖြင့် အနှောင့်အယှက်ပေးပြီးစွက်ဖက်ခြင်း၊
- (၁၅၇) နေပူထည်းရပ်၊ မိုးရွာထည်းနေ၊ အအေးခံဆန္ဒပြခြင်း၊
- (၁၅၈) သီလဆောက်တည်ခြင်း
  - (က) စိတ်အလိုကို မလိုက်ဘဲနေခြင်း၊
  - (ခ) အစာအငတ်ခံဆန္ဒပြခြင်း၊
  - (ဂ) အမှန်တရားလက်ကိုင်ထားပြီး သီလဆောက်တည်ခြင်း၊
- (၁၅၉) ပြောင်းပြန် စစ်ဆေးစမ်းသပ်ခြင်း၊
- (၁၆၀) အကြမ်းမဲ့ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊

ကိုယ်ထိလက်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း

- (၁၆၁) ထိုင်သပိတ်၊
- (၁၆၂) ရပ်သပိတ်၊
- (၁၆၃) အတင်း ကားဝင်စီးခြင်း၊
- (၁၆၄) တိုးပြီး ဝင်ရောက်ခြင်း၊
- (၁၆၅) အပေါင်းအဖော်တစ်စုနှင့် အတင်းဝင်ရောက်ခြင်း၊
- (၁၆၆) ဝင်ရောက်ဆုတောင်းခြင်း၊
- (၁၆၇) အကြမ်းမဖက်ဘဲ ဝင်ရောက်စီးနင်းခြင်း၊
- (၁၆၈) အကြမ်းမဖက်ဘဲ လေယာဉ်ပျံနှင့် ဝင်ရောက်ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊
- (၁၆၉) အကြမ်းမဖက်ဘဲ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်ခြင်း၊
- (၁၇၀) အကြမ်းမဖက်ဘဲ အော်ဟစ်ခြင်း၊
- (၁၇၁) အကြမ်းမဖက်ဘဲ ပိတ်ပင်ထားခြင်း၊
- (၁၇၂) အကြမ်းမဖက်ဘဲ သိမ်းပိုက်အပိုင်စီးထားခြင်း၊

လူမှုရေးရာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများ

- (၁၇၃) ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး ပုံစံသစ်ကို တည်ထောင်ခြင်း၊
- (၁၇၄) ရေမီးစသည့်အများသုံးပစ္စည်းများကို အဆမတန်သုံးခြင်း၊
- (၁၇၅) အတင်းဝင်ရောက်ပိတ်ဆို့ခြင်း၊

- (၁၇၆) အတင်းစကားဝင်ပြောခြင်း၊
- (၁၇၇) ပြောက်ကျားဇာတ်ပွဲ ကျင်းပခြင်း၊
- (၁၇၈) အဖွဲ့အစည်းသစ်တစ်မျိုး ထူထောင်ခြင်း၊
- (၁၇၉) ဆက်သွယ်ရေးစနစ်တစ်မျိုးထွင်ခြင်း၊

စီးပွားရေးရာအရ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊

- (၁၈၀) တန်ပြန်သပိတ်၊
- (၁၈၁) အလုပ်ခွင်တွင်း ထိုင်သပိတ်၊
- (၁၈၂) အကြမ်းမဖက်သည့် မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊
- (၁၈၃) ပိတ်ဆို့ထားသည်တို့ကို ဖယ်ပစ်ခြင်း၊
- (၁၈၄) နိုင်ငံရေးအရလုပ်ဆောင်ရသည်များကို အတုအယောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊
- (၁၈၅) ပစ္စည်းများကို ကြိုတင်ဝယ်ယူသိုလှောင်ထားခြင်း၊
- (၁၈၆) ရပိုင်ခွင့်ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊
- (၁၈၇) လွှင့်ပစ်ခြင်း၊
- (၁၈၈) အပိုင်စီးသင့်သည်တို့ကို အပိုင်စီးခြင်း၊
- (၁၈၉) ဈေးကွက်တစ်မျိုးထွင်ခြင်း၊
- (၁၉၀) သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်တစ်မျိုး တည်ထောင်ခြင်း၊
- (၁၉၁) စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်မျိုး ပြောင်းပြီးထားခြင်း၊

နိုင်ငံရေးအရ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု၊

- (၁၉၂) အုပ်ချုပ်ရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို မနိုင်မနင်းဖြစ်လာအောင်လုပ်ပေးခြင်း၊
- (၁၉၃) လှို့ဝှက်ထောက်လှမ်းရေး အေးဂျင့်များ မည်သူမည်ဝါများဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြသခြင်း၊
- (၁၉၄) ထောင်ကျခံခြင်း၊
- (၁၉၅) ဘက်မလိုက်သည့် ဥပဒေများကို ဖိဆန်ခြင်း၊
- (၁၉၆) လုပ်ခိုင်းသည်များကို မလုပ်ဘဲ ကိုယ်လုပ်ချင်ရာများကိုသာ ဆက်လုပ်ခြင်း၊
- (၁၉၇) စင်ပြိုင်အစိုးရထောင်ခြင်း၊ စင်ပြိုင်ဘုရင်အား နန်းထိုင်စေခြင်း၊

Forbes / Opinion

FEB 5, 2013 @ 08:00 AM 154,446 👁

How Dictators Come To Power In A Democracy

Jim Powell, CONTRIBUTOR*I cover economic and political history.* [FULL BIO](#) ✓

Opinions expressed by Forbes Contributors are their own.

Dictatorships are often unexpected. They have arisen among prosperous, educated and cultured people who seemed safe from a dictatorship – in Europe, Asia and South America.

Consider Germany, one of the most paradoxical and dramatic cases.

During the late 19th century, it was widely considered to have the best educational system in the world. If any educational system could inoculate people from barbarism, surely Germany would have led the way. It had early childhood education -- kindergarten. Secondary schools emphasized cultural training. Germans developed modern research universities. Germans were especially distinguished for their achievements in science – just think of Karl Benz who invented the gasoline-powered automobile, Rudolf Diesel who invented the compression-ignition engine, Heinrich Hertz who proved the existence of electromagnetic waves, Wilhelm Conrad Röntgen who invented x-rays, Friedrich August Kekulé who developed the theory of chemical structure, Paul Ehrlich who produced the first medicinal treatment for syphilis and, of course, theoretical physicist Albert Einstein. It's no wonder so many American scholars went to German universities for their degrees during the 19th century.

After World War I, German university enrollment soared. By 1931, it reached 120,000 versus a maximum of 73,000 before the war. Government provided full scholarships for poor students with ability. As one chronicler reported, a scholarship student “pays no fees at the university, his textbooks are free, and on most purchases which he makes, for clothing, medical treatment, transportation and tickets to theaters and concerts, he receives substantial reductions in price, and a student may get wholesome food sufficient to keep body and soul together.”

While there was some German anti-Semitic agitation during the late 19th century, Germany didn't seem the most likely place for it to flourish. Russia, after all, had pogroms – anti-Jewish rioting and persecution – for decades. Russia's Bolshevik regime dedicated itself to hatred – Karl Marx's hatred for the “bourgeoisie” whom he blamed for society's ills. Lenin and his successor Stalin pushed that philosophy farther, exterminating the so-called “rich” who came to include peasants with one cow.

Adolf Hitler. (Photo credit: Wikipedia)

[+]

Why, then, did the highly educated Germans embrace a lunatic like Adolf Hitler? The short answer is that bad policies caused economic, military and political crises – chow time for tyrants. German circumstances changed for the worse, and when people become angry enough or desperate enough, sometimes they'll support crazies who would never attract a crowd in normal circumstances.

Like the other belligerents, Germans had entered World War I with the expectation that they would win and recoup their war costs by making the losers pay. The German government led their people to believe they were winning, so everybody was shocked when the truth came out. Then U.S. President Woodrow Wilson

gave a speech outlining his high-minded “14 Points,” leading the Germans to expect a peace negotiation. But the British and the French – America’s principal allies -- were determined to avenge their losses, and vindictive terms were forced on the Germans. They felt betrayed and humiliated. Germany’s principal military commanders realized that whoever signed the armistice would be hated, so they resigned and let a civilian official sign it (he was subsequently assassinated). As a result, the Weimar republic, Germany’s fragile democracy, was immediately discredited.

Hitler was among those agitating against the Weimar government. He joined the German Workers’ Party that, in February 1920, became the National Socialist German Workers’ Party (NSDAP) – later shortened to Nazi. It offered a witches’ brew of nationalism, socialism, anti-Semitism and anti-capitalism. The German historian Oswald Spengler influenced early Nazis with his idea of “Prussian socialism.”

Hitler’s main talent seemed to be as a speech maker, so he began giving speeches that appealed to Germans embittered and disillusioned by the outcome of the war. He denounced Jews, capitalists and other alleged villains, vowing to rebuild German greatness.

Historian Ian Kershaw observed that “Without a lost war, revolution, and a pervasive sense of national humiliation, Hitler would have remained a nobody.”

Then came the inflation crisis. Victorious Allies demanded that Germany pay steep reparations, apparently without giving much thought about how the Germans would get the money for that. Trade restrictions made it harder for German companies to earn money through exports. European tariffs generally tripled and were as much as 800% higher than prewar levels.

The German government defaulted on its reparations agreement. Determined to extract reparations from the Germans, in January 1923 the French sent troops into the Ruhr where much of German industry was located. The German government responded by subsidizing those who pursued passive resistance against the French. Consequently, German budget deficits soared.

By itself, reparations would have been daunting, but Germany also had a financially stressed-out welfare state. Almost 90 percent of German government spending went for a big bureaucracy, social programs, money-losing nationalized businesses and other subsidies -- a portfolio of obligations uncomfortably familiar to us. The German government subsidized municipalities, much as U.S. states are begging the federal government for bailouts now. Germany had a troubled government-run pension system like our Social Security. The German government provided health insurance for millions of people. There were German government programs for 1.5 million disabled veterans. The government lavished subsidies on the arts. There were government-run theaters and opera houses. Government-owned railroads lost money. The German government even operated factories producing margarine and sausages, which lost money.

The German central bank began printing stupendous quantities of paper money to pay for all this. At the peak of the inflation in late 1923, only 1.3 percent of German government spending was covered by tax revenue. The result was that in less than five years prices soared 100 billion-fold.

Inflation harmed everybody to one degree or another. Many bank deposits were devalued to nothing. Historian Gerald D. Feldman reported that gangs of unemployed coal miners plundered the countryside, because farmers refused to trade their produce for worthless paper money. The government enacted rent controls that limited the ability of landlords to recover their costs and discouraged developers from building more apartments. So cities borrowed from foreign lenders to build housing that lost money. Libraries and museums couldn't maintain their collections because of inflation. Much scientific research became financially impossible, too.

Historian Konrad Heiden reported, "On Friday afternoons in 1923, long lines of manual and white-collar workers waited outside the pay-windows of German factories, department stores, banks and offices. Each received a bag full of paper notes. According to the figures inscribed on them, the paper notes amounted to seven hundred thousand or five hundred million, or three hundred and eighty billion, or eighteen trillion marks – the figures rose from month to month, then from week to week, finally from day to day. People dashed to the nearest food stores where lines had already formed. When they reached the stores, a pound of sugar, for example, might have been obtainable for two million marks; but by the time they came to the

counter all they could get for two million marks was a half-pound. Everybody scrambled for things that would keep until the next pay-day.”

People employed in the private sector were enraged when unionized government employees – who carried out the government’s disastrous economic policies -- succeeded in having their salaries pre-paid, so they could convert the currency into goods before the currency depreciated further. The publication *Soziale Praxis* reported: “It seems significant to us that public opinion is now gradually turning against the civil service to an extent that gives great concern. How much hostility is daily directed against that portion of the employed German people with civil service status is shown by the press and also even by those parties which previously supported the civil service and now press for a reduction of the civil service.”

Hitler gave speeches appealing to those he called “starving billionaires” who had billions of paper marks but couldn’t afford a loaf of bread. Altogether, during the inflation, Hitler recruited some 50,000 Nazis and became a political force to reckon with. Economist Constantino Bresciani-Turroni called Hitler “the foster child of the inflation.”

Forbes / Opinion

FEB 5, 2013 @ 08:00 AM 154,446 👁

How Dictators Come To Power In A Democracy

Jim Powell, CONTRIBUTOR*I cover economic and political history.* [FULL BIO](#) ✓

Opinions expressed by Forbes Contributors are their own.

Continued from page 1

To be sure, he attempted a coup that failed (November 8, 1923), and he was imprisoned. But he retained his key followers and wrote his venomous memoir *Mein Kampf* that became the Nazi bible.

During the late 1920s, the German economy began to recover, and there was less interest in the Nazis. In the 1928 Reichstag (legislature) elections, they won only 2.6% of the vote.

If good times had continued, Hitler might have been forgotten. He needed another crisis for a shot at gaining political power.

The crisis came as a succession of misguided policies created obstacles to enterprise and brought on the Great Depression. The government promoted deflation. It fixed prices at above-market levels that discouraged consumers from buying, and it fixed wages at above-market levels that discouraged employers from hiring. Government-sanctioned cartels restricted competition. High taxes made it harder for people

to save and invest. High tariffs throttled trade. When German producers were able to export goods, they had difficulty collecting payment because of exchange controls. All these policies made it harder for the economy to grow.

Moreover, German banks were vulnerable, since they hadn't fully recovered from the inflation that had wiped out a substantial portion of their capital and left them dependent on short-term foreign deposits that could be withdrawn.

As the number of unemployed went up, more Germans voted for the Nazis, and the number of Nazi members went up again.

Hitler maintained non-stop agitation for power. He travelled constantly, giving speeches throughout Germany. He wanted his opponents destroyed, so he demonized them. He accused them of being traitors. Two Nazi paramilitary organizations, the S.A. and S.S., launched bloody attacks on his opponents. This attracted more thugs who liked violence and were good at it.

Every night, there were Nazi rallies and marches. Hitler's henchmen promoted him by publishing a Nazi magazine, distributing Nazi records and promoting Nazi movies.

They became the largest political organization in Germany, and by January 30, 1933, with the help of a little blackmail, Hitler emerged as Germany's chancellor – the head of government. He proceeded to consolidate unlimited power before anybody realized what was happening.

We should understand that Hitler didn't take over a small government with an effective separation of enumerated, delegated and limited powers. He took over a large welfare state. It had been created by the autocratic chancellor Otto von Bismarck, it expanded rapidly during World War I and gained total control of the economy. War-related private businesses were turned into government bureaucracies. The government shut down private businesses that officials considered unnecessary. There was forced labor,

and nobody could change jobs without government permission. For the first time, this “war socialism” showed the world what a socialist economy would look like, and it became a model for Lenin and other communist theoreticians. The Allies directed the dismantling of the German war machine, but a government-run economy substantially survived.

Although Hitler echoed Soviet-style central economic planning with a Four Year Plan, his method was suffocating regulation rather than outright expropriation. There was nominal private ownership but government control. He dealt with unemployment by introducing forced labor for both men and women. Government control of the economy made it virtually impossible for anyone to seriously threaten his regime. Hitler added secret police, death camps and another war machine.

The German educational system, which had inspired so many American progressives, played a major role in all this. During the previous century, the government gained complete control of schools and universities, and their top priority was teaching obedience. The professorial elite promoted collectivism. The highest calling was working for the government. In 1919, sociologist Max Weber reported that “The honor of the civil servant is vested in his ability to execute conscientiously the order of superior authorities.”

Lessons for us today:

- Bad economic policies and foreign policies can cause crises that have dangerous political consequences.
- Politicians commonly demand arbitrary power to deal with a national emergency and restore order, even though underlying problems are commonly caused by bad government policies.
- In hard times, many people are often willing to go along with and support terrible things that would be unthinkable in good times.
- Those who dismiss the possibility of a dictatorial regime in America need to consider possible developments that could make our circumstances worse and politically more volatile than they are

now – like runaway government spending, soaring taxes, more wars, inflation and economic collapse.

- Aspiring dictators sometimes give away their intentions by their evident desire to destroy opponents.
- There's no reliable way to prevent bad or incompetent people from gaining power.
- A political system with a separation of powers and checks & balances – like the U.S. Constitution – does make it more difficult for one branch of government to dominate the others.
- Ultimately, liberty can be protected only if people care enough to fight for it, because everywhere governments push for more power, and they never give it up willingly.

Jim Powell's next book will be "The Fight For Liberty, Crucial Lessons From Liberty's Greatest Champions Of The Last 2,000 Years." He's a Senior Fellow at the Cato Institute.

theguardian

Dictatorship to democracy: 17 lessons from Indonesia

As Joko Widodo is elected President of Indonesia, discuss how far the young democracy has come in 16 years

Rachel Banning-Lover

Friday 25 July 2014 16.24 BST

Nyla Grace Prietro, programme officer, International Idea, Canberra, Australia.

Democracy is up to the people: A successful democracy does not rely on a single personality or an elected leader. All people need to partake in political processes. Spaces for citizen participation and the emergence of a civil society have helped ease Indonesia's transition from dictatorship to democracy.

High participation equals healthy democracy: The turnout to June's elections are a really good sign as it reflects that these people want to take a more active role in the country's democracy, suggesting democracy here has longevity.

Melany Tedja, environmental finance consultant, a political observer and activist, Jakarta, Indonesia. @meltedja

Use new tools to demand transparency: Most of the tools to create a more democratic system are recent tools developed by people through crowdsourcing - not yet part of an established system run by the government. They still run their meetings closed and they have no obligation to publish a copy of new laws passed within a certain timeline to the public.

Reach beyond the digital divide: Not enough has been done in Indonesia to create activist leaders beyond the middle class. Impactful activism has been restricted to those mainly with computer and internet access - that's only 10% of the population.

Ericssen, director of political desk, Global Indonesian Voices, Singapore. @EricssenWen @Givoices

Political parties need to nurture new leaders from the grassroots: They have relied too heavily on prominent personalities but they need to develop their own nationwide “party machinery” that give common citizens the chance to rise from bottom to the top through proper political process.

It takes many years to build a democracy: Indonesia’s democracy is still low quality democracy. We have rule of law deficit, chronic corruption, incomplete control of armed forces, and inadequate protection of minorities. We want not only procedural democracy but also substantive democracy. This takes time.

Balance the power between the president and political parties: When we amended our constitution after the fall of Soeharto, the main aim was to reduce the strong presidency which was the main characteristic of the regime. We still need to reduce number of parties in parliament as we have 10 currently, so the executive can avoid transactional political trade.

Vikram Nehru, chair of Southeast Asian studies at the Carnegie Endowment for International Peace, Washington DC, USA. @VikramNehru

Encourage pluralism of ideas: When Indonesia has a well-functioning democratic system it will be reflected in a contest of ideas between candidates, not a contest of financial strength or the ability to smear.

Regimes can change but the same people can hold the power: One of President Habibie's contributions as the transition president was keeping the political and economic elite of the country intact despite enormous social upheaval. That elite - severely weakened by the economic collapse of 1998 - has since regained strength and its return to its original position of power within the country was reflected in Prabowo's presidential campaign. Elections alone do not mean democracy.

A growing middle-class keeps governments on track: A rising middle class tends to support more domestically driven growth. In addition, the middle class is usually more concerned with the quality of government services. As a result, they can become a powerful voice in pushing for government reforms, increasing government efficiency and transparency, and improving governance more broadly.

Ahmad Faisol, executive director of MediaLink, Jakarta, Indonesia. @faisol80

Press, the law and the military all have a role to play: A good press law, a freedom of information law, and a military that remains neutral in politics are symbols that our democracy is working. The election clearly shows the importance of freedom of information and open government as the Election Commission can now disclose the raw data from polling booths as a resource for transparency.

Tom Pepinsky, associate professor of government, Cornell University, New York, USA.

@TomPepinsky

A strong national identity supports democracy: All emerging democracies face the same challenge - creating inclusive growth and empowering citizens to take control of their political future. Indonesia does have one advantage: unlike many countries with similar levels of diversity and inequality, Indonesian do broadly share 'the idea' of Indonesia. That strength should not be underestimated.

Evolution not revolution: It's been 15 years since democratisation, and Indonesia is still working out the kinks. The old players from the Suharto-era also need to fade away and there is no simple, institution fix for the problems that come with democratisation.

Andreas Harsono, Indonesia researcher, Human Rights Watch, Jakarta, Indonesia.

@andreasharsono

Media freedom comes before regime change: In 1997, there was a discussion about media freedom and democratisation in Indonesia. President Suharto was still in power. Pro-democracy activists were not rushing to topple Suharto but to fight for media freedom first.

Helen Brown, Australia Network correspondent for ABC, Jakarta, Indonesia. @hbrown10

Democracy means different things to different people: A lot of Indonesians are frustrated about 'democracy' and what it means to them, but the views of both sides have to be respected.

Speaking freely is a symbol of democracy: I spoke to a lot of young people about the elections and they were seriously weighing up the options. They were talking and not holding back, and that is a tremendous freedom, so I think that having a voice, and learning how to exercise it, has been a significant factor in Indonesia's transition.

When there is no fear about a return to a dictatorship, democracy has been achieved: Prabowo, the candidate with more Suharto-era links, gained a huge amount of ground in June, so there is obviously a large element of the population which were not concerned about any possible threats to the constitution (which lays out Indonesia's democracy), or the mixed messages he was giving about his commitment to it.

Read the full Q&A here.

Read more stories like this:

- Media, aid and democracy: understanding a complex relationship
- Kumi Naidoo: my five lessons in civil disobedience
- How to improve diaspora engagement

Join the community of global development professionals and experts. Become a GDPN member to get more stories like this direct to your inbox

Since you're here ...

... we have a small favour to ask. More people are reading the Guardian than ever but advertising revenues across the media are falling fast. And unlike many news organisations, we haven't put up a paywall - we want to keep our journalism as open as we can. So you can see why we need to ask for your help. The Guardian's independent, investigative journalism takes a lot of time, money and hard work to produce. But we do it because we believe our perspective matters - because it might well be your perspective, too.

I appreciate there not being a paywall: it is more democratic for the media to be available for all and not a commodity to be purchased by a few. I'm happy to make a contribution so others with less means still have access to information. *Thomasine F-R.*

If everyone who reads our reporting, who likes it, helps fund it, our future would be much more secure. **For as little as £1, you can support the Guardian - and it only takes a minute. Thank you.**

Become a supporter

Make a contribution

Topics

- Working in development
- Best bits
- Policy and advocacy
- Leadership
- Indonesia
- Economic policy
- Participation

FT View **Myanmar**

From dictatorship to democracy in Myanmar

After Aung San Suu Kyi's victory, the country faces many challenges

NOVEMBER 14, 2015

[Aung San Suu Kyi](#) has won a remarkable victory in [Myanmar](#)'s first free elections for 25 years. Ever since the military annulled a similar triumph for her National League for Democracy in 1990, she has devoted herself to restoring political freedom to her country — for 15 of those years while under house arrest. This week's NLD landslide — giving the party the overwhelming majority it needs to choose the next president — vindicates her tireless repudiation of decades of military rule.

Far from being a fairytale ending, however, [Aung San Suu Kyi's triumph](#) should be seen more like a new beginning. Myanmar, a nation of 53m, is undergoing a challenging transition from military dictatorship to an open society. Whether this journey can be completed peacefully will depend not only on the forbearance of the country's generals but also on the abilities of the Nobel laureate.

The response from all sides in this historic week has been promising. The generals have said they will accept the election result, eschewing any return to the crackdown imposed in 1990. The NLD leader has urged a spirit of “national reconciliation”, calling for talks with President Thein Sein and asking her supporters to be magnanimous in victory. But as the process of forming a government begins, it will present the NLD leader and the military with many challenges.

[Aung San Suu Kyi](#) is constitutionally barred from being president because her two sons by her late British husband have foreign passports. To circumvent this, she says she will appoint a token figure as president and call the shots herself. This would be an unsatisfactory arrangement, eerily similar to the one that prevailed in India when Sonia Gandhi manipulated the mostly ineffective government of Manmohan Singh from behind the scenes. Now that the NLD has won convincingly, it would be preferable if the generals amended the constitution so she could take up the presidency directly.

Even if this issue is resolved, the NLD and the military will enter into an uneasy relationship. Under the constitution, the army will retain the right to run key ministries, including defence, interior and border affairs. This is certain to lead to clashes if an NLD government tries to reverse the military's dominance of core sectors of Myanmar's economy. The generals need to accept that their best hope of preserving some power in the long run is to work with Aung San Suu Kyi and her allies. If they resist, this will strengthen those who want the military pursued for human rights abuses — and may prompt bloodshed.

The challenges facing the 70-year-old Aung San Suu Kyi should not be underestimated. She is an icon of democracy but untested as a political leader. She is said to be vague on policy, especially economic matters. She has been too quiet on the need to alleviate the suffering of the 1m Rohingyas, a Muslim minority whom the government has declared stateless and which had no right to vote in last weekend's poll. She should speak out forcefully against their persecution.

Myanmar's election is an uplifting example of democracy in Asia, where political freedom seems to be in retreat. Thailand is run by a military government which took power after a coup; Malaysia is in the midst of a full-blown political crisis; and China is increasingly

cracking down on dissidents. Almost 70 years after her father led Burma to independence — and nearly 30 after she returned home from Oxford — Aung San Suu Kyi is giving a renewed chance of freedom to her country. The hope must be that she succeeds.

[Copyright](#) The Financial Times Limited 2017. All rights reserved. You may share using our article tools. Please don't copy articles from FT.com and redistribute by email or post to the web.

[Asia \(https://www.zedbooks.net/blog/posts-asia/\)](https://www.zedbooks.net/blog/posts-asia/) | Thursday, 5th October 2017

From Military Dictatorship to Democracy

Contributed by Matthew Mullen

05.10.17

Myanmar's transition from military dictatorship to democratic rule has seen the rise and spread of violent xenophobia aimed at Myanmar's Muslim minorities, particularly the Rohingya. It seems counterintuitive, but the end of military rule has been the dawn of a new pathology of cultural violence – the attitudes and discourses that legitimate the suffering of others. The timing here is no coincidence.

During military rule, dreams of a freer, fairer, safer Myanmar inspired people to sacrifice, endure and do their bit to bring the junta down. With the dissolution of the dictatorship in early 2011 and, eventually, the 8 November 2015 landslide National League for Democracy (NLD) victory, their struggle began to come to fruition. However, a story of grit, creation, navigation, and resiliency winning out over oppression has become more widely known a cautionary tale.

Transitions are meant to be periods when societies deal with predatory pasts and forge new, better fates. As history shows, this is rarely how transitions unfold. Predatory systems die hard, as Machiavelli articulates well:

Share:

‘There is nothing more difficult to execute, nor more dubious of success, nor more dangerous to administer than to introduce a new system of things: for he who introduces it has all those who profit from the old system as his enemies and he has only lukewarm allies in all those who might profit from the new system.’

But the ethnic cleansing underway in transitioning Myanmar is more than an old regime clinging to power.

The world is witness to the brutality of six decades of military rule, merging with the populace’s calls for a Buddhist Myanmar that is unwelcome to Muslims. And to the Rohingya in particular.

The end of military rule in Myanmar provided space for the people of Myanmar to define their fates and, devastatingly, to redefine themselves or ‘us’. Xenophobic forces captured the opening to target, attack and exclude, turning the transition into a cleansing project. In the same way that transitions are susceptible to capture from previous regimes and perpetrators, transitions may be undercut by new predatory agendas.

Kanishka Perera in a 2015 *New Mandala* article, *Ma Ba Tha and the Vote*, provides a summary of what took place, illuminating the connection between the end of military rule and the spread of communal violence:

‘Established two years ago, Ma Ba Tha sprang from the now defunct 969 movement, a loose collection of monks linked to a wave of violence against the country’s Muslim minority in 2012 and 2013. The 969 Movement, led by a fi rebrand Monk U Wirathu, left a trail of violence in its wake and commanded a visible increase in support from the country’s Buddhist majority thanks to Myanmar’s newly found freedom of expression and the lifting of media restrictions.’

Prasse-Freeman (2013) employed Rene Girard’s theory of scapegoating to consider why the Muslims of Myanmar, and Rohingya in particular, have been the target. Prasse-Freeman notes that ‘it is not difference that inspires communal violence, but sameness, or rather the dissolution of previously reified boundaries’:

‘Buddhist monks all rallied around the Rakhine. Or more accurately, rallied against the Rohingya, identifying them as illegal immigrants with not ties to the country; that as Muslims they were a threat to Buddhism; that they were harbingers of terror; that they were simply aesthetically unpleasant: “they are not like us; we cannot accept them”, is a refrain I often hear from Burmese acquaintances.’

‘They are not like us; we cannot accept them’, is a refrain I often hear from Burmese acquaintances.

Myanmar’s transition is not living up to the rhetoric espoused by those who struggled to bring an end to military rule in Myanmar. With few signs that the transition will correct course to a pursuit freer, fairer, safer Myanmar for all, there is a sense of deceit. In an attempt

to make sense of how to understand the struggle to transition beyond military rule in Myanmar vis-à-vis the current ethnic cleansing, *Pathways that Changed Myanmar* proposes:

‘Individuals all over Myanmar continue to struggle against oppression and at the same time actively support the purging of Muslims from Myanmar. This kind of contradiction is possible. When those experiencing oppression become oppressive, this does not necessarily nullify their struggle, but it certainly qualifies and tarnishes their struggle...Apathy builds around the assumption that some people and groups are fighting the good fight and that is the end of the story. There is always the possibility of an ugly side to an otherwise earnest struggle. The struggle for change in military-ruled and transitioning Myanmar is a case in point (p.205).’

Daw Aung San Suu Kyi’s much-awaited speech on Tuesday 19 September drew mixed reviews. Critics took aim at a ‘mix of untruths and victim blaming’ to quote James Gomez, the regional. As debate about the speech continued, reports began to surface accusing the Myanmar military using landmines to prevent Rohingya communities fleeing the destruction from returning. The National League for Democracy and the Tatmadaw are promoting a similar line on the issue, one that emphasizes the importance of obedience to the law and stability. Aung San Suu Kyi said during her speech:

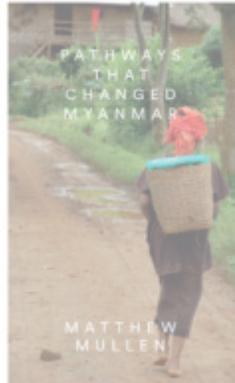
‘Human rights violations and all other acts that impair stability and harmony and undermine the rule of law will be addressed in accordance with strict laws and justice.’

In these days of transition, similar to those of military rule in Myanmar, it appears that talk of strict adherence to

law, stability, harmony and justice may be cause for caution rather than hope.

Matthew Mullen lectures at the Institute of Human Rights and Peace Studies, Mahidol University, Thailand. He has written widely on the politics of Myanmar, as well as on oppression and resistance, transitional justice, structural and cultural violence, and business and human rights.

If you like this [sign up \(https://www.zedbooks.net/newsletter/subscribe/\)](https://www.zedbooks.net/newsletter/subscribe/) to our newsletter.

[\(https://www.zedbooks.net/shop/book/pathways-that-changed-myanmar/\)](https://www.zedbooks.net/shop/book/pathways-that-changed-myanmar/)

[Pathways that Changed Myanmar](https://www.zedbooks.net/shop/book/pathways-that-changed-myanmar/)

[\(https://www.zedbooks.net/shop/book/pathways-that-changed-myanmar/\)](https://www.zedbooks.net/shop/book/pathways-that-changed-myanmar/)

Matthew Mullen

The story of ordinary Burmese people who have been able to effect meaningful change through subtle, everyday acts of resistance.